KLINISKE OG EPIDEMIOLOGISKE UNDERSØGELSER

OVER DEN

AKUTE POLIOMYELIT I NORGE

MED SÆRLIGT HENSYN PAA DENS FOREKOMST I AARET 1905

AF

PROFESSOR DR. CHR. LEEGAARD

MED 14 KARTER OG ET TYSK RESUMÉ

(VIDENSKABS-SELSKABETS SKRIFTER. I. MATHEM.-NATURV. KLASSE. 1908. No. 11)

CHRISTIANIA
I KOMMISSION HOS JACOB DYBWAD
1909

Fremlagt i Videnskabs-Selskabets Fællesmøde den 14de Febr. 1908.

A. W. BRØGGERS BOGTRYKKERI.

Indhold.

Paa karterne betegner

▌ svære og lette former af poliomyelit (P. 1 og P. 2).
● abortive — „ — (P. 3).
○ cerebrospinalmeningit.
Veie er afsat med rødt.

Poliomyelitens forekomst før 1905.

Den akute poliomyelit synes i Norge at være en gammel sygdom. Det første spor af den findes allerede fra den tid, da vort første medicinske tidsskrift nylig var begyndt at udkomme og landets første lægeforening for kort tid siden var stiftet.

I mødet i lægeforeningen i Kristiania den 12 septbr. 1842 fremviste Heiberg[1] en mand, 43 aar gl., hvis ben var aldeles kontraherede, og som desaarsag var nødt til at gaa paa hænderne og nates. Kontrakturen var opstaaet for 20 aar siden efter en akut sygdom. Samtlige muskler var betydelig indsvundne, og kun med møie formaaede han at sætte enkelte af dem i virksomhed. Venstre ben var tyndere, svagere, mindre sensibelt og holdt sig stedse koldere end det høire.

Dette tilfælde maa vistnok have været et forsømt tilfælde af poliomyelit, og er dette saaledes, har sygdommen altsaa været her i landet ialfald siden omkring 1820.

Næste gang, man i vor literatur finder noget om den, er 1853.

I det medicinske selskabs møde den 21 decbr. 1853 fremviste Kierulf[2] en 24 aar gl. pige, som for et aar siden fik heftige stikkende og flugtende smerter i venstre arm og haand. Smerterne tiltog til en uudholdelig grad og efterlod en paralyse af de fleste muskler paa underarm og haand. Sensibiliteten usvækket. Der udviklede sig en betydelig atrofi af alle de lammede muskler. Induktionsstrøm frembragte kun svage rykninger i enkelte af de angrebne muskler.

Under den paafølgende diskussion ytrede

Voss, at affektionen anatomisk seet maatte have sit sæde enten i selve rygmarven eller i de forreste rødder. Kierulf var væsentlig enig heri.

Det kan neppe ansees tvivlsomt, at dette tilfælde har været en poliomyelit. Det er særlig interessant derved, at der er paavist en nedsat

---

[1] Ugeskrift for medicin og pharmacie, 1842.
[2] Norsk mag. for lægev., 1854, side 266.

faradisk irritabilitet af de atrofierede muskler, og kanske end mere derved, at Voss med anatomens skarpe øie har forudsagt sygdommens sandsynlige sæde i nervesystemet.

Der hengaar nu henved 10 aar, før der paany i vor literatur kan findes noget om sygdommen. I 1862 omtaler prof. Faye[1] et tilfælde, et lidet barn, som under de kjendte symptomer fik en atrofierende armlamhed: Faye opfører tilfældet under diagnosen paralysis muscularis atrophica, synes at opfatte lidelsen som en perifer sygdom og kan intet oplyse om aarsagen.

Jeg skal dernæst fremlægge et hidtil ukjendt og utrykt aktstykke, som tydeligere og klarere end noget andet lærer os at kjende poliomyelitens optræden paa en tid, da denne sygdom endnu ikke fandtes i lægernes bevidsthed som et begrændset klinisk og anatomisk billede. Det er en medicinalberetning for 1868 fra søndre Odalen, afgiven af dr. A. Chr. Bull[2], som jeg for ganske nylig er bleven opmærksom paa. Beretningen findes i medicinalkontoret, fra hvis arkiv jeg ved medicinaldirektørens velvilje har erholdt den udlaant. Den lyder saaledes, forsaavidt angaar den sygdom, det her gjælder:

»For *Meningitis spinalis acuta* behandledes 14, hvoraf 5 døde.

Sygdommen begyndte med feber, der dog hos de fleste var ganske let. Derpaa indfandt der sig stikkende, flugtende smerter hist og her i de forskjellige led og lemmer samt ryggen, og i nogle tilfælde fandtes tillige mere eller mindre udbredt ømfindtlighed for tryk langs columna vertebralis, undertiden alene i cervikalregionen, undertiden kun i det nederste af dorsalregionen. Det næste fænomen var parese eller i enkelte tilfælde fuldstændig paralyse enten af et eller i regelen af flere lemmer, indtrædende fra 3 til 4 à 5 dage efter sygdommens udbrud. I et tilfælde var det begge underekstremiteter, der lammedes, i regelen var det et ben og en arm, dels paa samme side, dels krydsvis, i enkelte tilfælde var det kun et lem, ialfald hvor paresen blev mere stationær, thi en ganske kortvarig og høist ubetydelig parese af et andet lem kunde som oftest paavises at have gaaet i forveien. Undertiden fandtes ogsaa parese af nakkemusklerne paa en eller begge sider. Der var intetsomhelst tegn til en samtidig affektion af cerebrum; lidt hovedpine, lidt svindel og en sjelden gang brækning var rigtignok tilstede hos nogle, men maatte nærmest udledes af feberen. Mærkeligt var, at der aldrig i et eneste tilfælde indfandt sig kramper, og ikke heller var der nogen anæsthesi. Urinladningen be-

[1] Norsk mag. for lægev. 1862, side 454.

[2] Andreas Christian Bull, f. 1840, for tiden distriktslæge i Modums lægedistrikt. Jfr. Norsk mag. for lægev. 1907 no. 11.

standig normal paa en undtagelse nær, hvor der var retentio urinæ. Stoludtømmelsen ligeledes normal; var der lidt obstructio, blev den af kort varighed.

Efter at sygdommen havde varet 4—5 dage, indtraadte der en vending: enten udbredte paralysen sig videre, strakte sig omsider til respirationsorganerne, og døden paafulgte under lige til det sidste vedligeholdt fuld bevidsthed, efter at sygdommen i det hele havde varet neppe en uge, — eller ogsaa forsvandt alle fænomener af feber temmelig hurtig, i regelen tillige ømfindtligheden i ryggen samt smerterne, og med undtagelse af den tilintetgjorte eller svækkede brug af et eller flere lemmer begyndte de syge forresten at komme sig temmelig snart. Paralysen blev nu for de flestes vedkommende mindre og mindre udtalt og blev som oftest kun en parese, og medens lammelsen i begyndelsen var udbredt til alle et lems muskler, indskrænkedes paresen senere kun til enkelte, saa at der opstod kontraktur ved de ikke lammede musklers overmagt. Alle de 9, der overlevede sygdommen, er nu ($^{21}/_{2}$ 69) paa benene, og de 6 er bleven betydelig bedre udover vinteren; 3 kan derimod kun gaa ved hjælp af krykker.

Af de angrebne (8 mænd, 6 kvinder) var de 12 børn, fornemmelig i alderen mellem 4 og 10 aar, samt 2 voxne, nemlig en ung pige paa 15 aar og en ung mand paa 20 aar. Hos disse 2 har paralysen holdt sig mest uforandret. Af de angrebne 12 børn afgik de 5 (4 mænd, 1 kvinde) ved døden, medens de 7 er kommet sig ganske godt. Det synes altsaa, som sygdommen hos børnene enten hurtig har ført til døden eller i modsat fald har efterladt mindre betydelige følger.

Det første tilfælde indtraf henimod midten af mai, de 4 følgende i juni, 8 i juli og 1 i august. Ved den tid, da det første tilfælde viste sig, var der netop indtraadt et for aarstiden sjelden varmt veir med 13—16° R. i skyggen, efter at der nogle dage iforveien havde hersket en stærk nordenvind. Hele sommeren udover var der en for denne del af landet usædvanlig høi temperatur, der var vedholdende høiest mellem 8de og 16de juli. Ethvert tilfælde indtraf, medens det var meget varmt i luften, og i den allervarmeste tid 8de—16de juli angrebes 6 eller næsten halvdelen af samtlige angrebne. At den stærke varme saaledes har spillet en stor rolle, tror jeg at kunne paastaa. De fleste af de smaa patienter havde badet sig en dags tid eller saa, før sygdommen brød ud, og ikke alene en, men flere gange om dagen. Om dette maaske kan have medvirket som leilighedsaarsag, er vel lidet rimeligt, men ikke umuligt; for eget vedkommende har jeg erfaret, at bader man sig flere gange en og samme dag, er afkjølingen anden og tredie gang meget stærk.

At ved denne lille epidemi noget kontagium skulde have været medvirkende, er ikke sandsynligt, thi den optraadte i regelen hist og her paa forskjellige kanter af distriktet, uden at nogen omgang kunde paavises at have fundet sted mellem de angrebne eller deres familier. Jeg vil dog anføre, at paa en gaard blev to børn samtidig angrebne af denne sygdom, og at tillige det tilfælde indtraf to steder, at hvor et barn blev angrebet af sygdommen, blev omtrent samtidig en af dets søskende syge, vel ikke af udtalt meningitis spinalis, tværtimod saa ganske let og ubetydeligt, at den syge efter et par dages forløb var fuldkommen frisk igjen, men da fænomenerne var en let feber, ubetydelige flugtende smerter og for den enes vedkommende tillige en, rigtignok kun en halv dag bestaaende, yderst ringe parese af den ene overarm, tror jeg med bestemthed, at det har været begyndelsen til samme sygdom som den, søsteren eller broderen var angreben af. Da imidlertid fænomenerne var saa ubetydelige, har jeg ikke opført disse to blandt de 14 nævnte tilfælde.«

Under diagnosen meningitis spinalis acuta er der i denne beretning leveret en særdeles smuk beskrivelse af det kliniske billede med sit initialstadium og sygdommens udgang i varig lamhed eller død, som vi først paa et langt sildigere tidspunkt har lært det at kjende. Det er ogsaa efter mit kjendskab til disse ting den først beskrevne epidemi.

Foruden de typiske tilfælde vil det sees, at Bull ogsaa beskriver to abortive, hvilke han sikkert sætter i forbindelse med de første.

Med hensyn paa aarsagen lægger Bull en væsentlig vægt paa sommerens varme og den hyppige badning, ialfald som leilighedsaarsag. Selv om han ikke anser det sandsynligt, at sygdommen skulde skyldes et kontagium, er denne tanke ham dog ikke fremmed, idet han anfører exempler paa, at flere inden samme husstand er angrebne.

L. Faye[1] omtaler sygdommen i en forelæsning for doktorgraden, og Frantze[2] har meddelt et tilfælde af poliomyelitis ant. subacuta, som han dog vil have holdt ud fra den akute form og vistnok med rette.

Den anden epidemi beskrives af dr. Oxholm i en medicinalberetning fra Mandal 1886[3]. Det heder i denne:

»Endel tilfælde, som ikke har fundet plads paa sygelisten, finder jeg mig opfordret til at berøre nærmere, da baade deres beskaffenhed og omtrent samtidige optræden forekommer mig at være usædvanlig. I de sidste dage af juli og første dage af august fik jeg under behandling 4 og i sep-

---

[1] Norsk mag. for lægev. 1875, s. 335.
[2] Sammesteds 1878, s. 581.
[3] Tidsskr. f. prakt. med. 1887, s. 193.

tember 1 barn, der led af mere eller mindre udtalte paralyser. Børnene var fra Mandal by og omliggende sogne. Der var i intet tilfælde mere end et barn angrebet i samme hus eller nærmeste grænd. Af de angrebne var 3 gutter, $1^1/_2$, $^8/_{12}$ og $^6/_{12}$ aar gamle, og 2 piger, 4 og 2 aar gamle. Sygdommen var begyndt hos friske børn med hede, rykninger, døsighed, tørst, sjelden brækninger. Efter et par dage gav feberen sig, og der opdagedes mere eller mindre udtalte paralyser, i 3 tilfælde af den venstre overextremitet, i 1 tilfælde af den venstre underextremitet og i 1 tilfælde af venstre n. abducens. Der var i det tilfælde af paralyse af underextremiteten ophævet senereflex og i begyndelsen hyperæsthesi; i armparalyserne synes sensibiliteten at være noget afstumpet. Reaktionen mod induktionsstrøm var liden, konstant strøm havdes ikke. Blære- og tarmfunktionerne var uskadte, intelligentsen ligesaa, fraseet det første febrile stadium. Efter nogle dages forløb synes almentilstanden at være normal. Lammelserne gik efterhaanden, noget forskjellig hos de forskjellige, tilbage, og nu er der efter vel $^1/_2$ aars forløb kun lidet at spore af sygdommen. Hos den, hvor underextremiteten var lammet, er denne atrofisk og føres noget usikkert. Af de lammede overextremiteter er en ganske brav uden atrofi, en tilsyneladende lige stærk som før, men meget tyndere end den friske. I det tredie tilfælde er armen stærk i sin helhed, men med atrofi af m. deltoideus, som fremdeles er paretisk. Lammelsen i n. abducens svandt.

Foruden disse af mig iagttagne tilfælde har jeg hørt berette om 4 andre omtrent samtidig observerede. I et af disse var en krydset lamhed, af armen paa den ene side og armen paa den anden. I dette tilfælde skal lamheden endnu vedvare.«

Det kan ikke ansees tvivlsomt, at der her er tale om en epidemi af poliomyelit, uagtet diagnosen ikke stilles. Om ætiologiske forhold oplyses der intet.

Min opmærksomhed blev fæstet paa denne sygdom som et interessant studieobjekt i løbet af 80-aarene. Det kliniske billede var da for de typiske tilfældes vedkommende tegnet, og allerede dette var egnet til at vække interessen ved det lys, som denne sygdomsform kastede over læren om rygmarvssygdommene i sin helhed. For den opmærksomme iagttager maatte det ogsaa snart staa klart, at mange af de saakaldte essentielle barnelamheder og de akut optrædende atrofierende spinale lamheder i ungdomsaarene og hos voxne var en og samme sygdom, og at der ikke var nogen grund til at sondre dem ud fra hverandre. Ogsaa det anatomiske billede, som findes i de afløbne tilfælde, kjendtes vel, og den hele

lære om den akute poliomyelit dannede en del af grundlaget for den kliniske opfatning af rygmarvens fysiologi.

I denne aand doceredes ogsaa sygdommen af prof. Winge, som holdt forelæsninger over den i 70-aarene og demonstrerede den paa Rigshospitalet i overensstemmelse med tidens tanker.

Der var to omstændigheder, som paa den tid i særlig grad bragte mig paa den tanke, at sygdommen ved given anledning burde følges med et vaagent øie.

Den ene omstændighed, som var mig paafaldende, var en liden anatomisk undersøgelse, som jeg gjorde i 1882.

Af overlæge dr. Edv. Bull fik jeg i novbr. 1881 en rygmarv til undersøgelse. Han var tilkaldt til sygeleiet af W. Hiorth. Bull's optegnelser om tilfældet oversendte han mig samtidig, og jeg hidsætter dem her i uddrag, da jeg før ikke har gjort nogen brug af dem og de forekommer mig at fortjene at blive opbevarede.

Edv. Bull's tilf. i uddrag.

»Fru S., 27 aar gl., blev pludselig syg den 26 oktbr. 1881 med febersymptomer, stærk sved, brækninger og rygsmerter. Ubetydelig hoste. Lidt efter lidt indtraadte der en svækkelse af begge ben og venstre arm.

Den 31 oktbr. var venstre ben fuldstændig lammet, paa høire bevægedes kun tæerne lidt, og armen var lammet paa enkelte svage bevægelser af haanden nær.

1 novbr. om morgenen havde hun anfald af aandenød med kvælende hoste og slim for brystet. Om aftenen var pulsen 120—132, bløds, R. 40, badet i sved, lamheden uforandret. Lidt cyanotisk. Bevidsthed klar. Begyndende liggesaar i sakralregionen.

2 novbr. P. 120—132. R. 32—40. Af og til stærkere aandenød med rallen og cyanose. Høire arm nu ogsaa lammet i skulderen. Aandedrættet besværet, talen afbrudt, aander kun med diafragma. Bronkit.

Følelsen den hele tid god, urinladning i orden, ingen hudreflexer.

Hun døde om aftenen asfyktisk med klar bevidsthed.«

Jeg opfattede sygdommen som en Landry's lamhed, og jeg gjorde mig intet haab om at finde noget i denne rygmarv, — det var jo hændt de bedste undersøgere før.

Rygmarven blev behandlet paa den maade, som da var almindelig, hærdning i kromsur kali og farvning med pikrokarmin. Fundet beskrev jeg dengang i korthed saaledes:

De forreste horn er skrumpne; den graa substans fornemmelig i disse, men tildels ogsaa i det bagerste parti er opfyldt af talrige kjerner og rundceller; karrene er stærkt udvidede, og hvad der kanske er det mest karak-

teristiske ved det hele, ikke en eneste gangliecelle er nogensteds at opdage.

Det anatomiske billede i dette tilfælde af en akut dødelig poliomyelit i forbindelse med sygdommens eiendommelige kliniske billede kunde alene befæste tvivlen om, at refrigerium og overanstrængelse skulde være den afgjørende aarsag.

Den anden omstændighed var den, at jeg efterhaanden personlig lærte at kjende sygdommens tilbøielighed til at optræde i grupper. A. Bulls beretning fra 1868 var mig da ganske ubekjendt og Oxholm's endnu ikke indløben og i den første tid mig ligeledes ubekjendt. Fra Eidsvold, Ski, Laurdal, Gjøvik, Rakkestad fik jeg tilfælde, som vidste at berette om flere indsygnede til samme tid og paa samme gaard. Særlig var dette paafaldende i 1887 i Akershus og Smaalenenes amter. Jeg henvendte mig for at erholde nærmere oplysninger til dr. Scharffenberg paa Mysen og dr. Kloumann i Ski og fik ogsaa af disse herrer velvillig meddelt, hvad de havde iagttaget. Sygdommen blev nærmest opfattet som cerebrospinalmeningit. Tilfældene kunde imidlertid ikke sikkert knyttes til hverandre, og forsøget paa at paavise en virkelig epidemisk optræden maatte foreløbig opgives.

Imidlertid havde Charcot i en forelæsning i december 1888 antydet muligheden af, at sygdommen var infektiøs, og Cordier's [1] epidemi i juni og juli 1885 paa 13 tilfælde blev bekjendt. Seeligmüller [2] og senere Strümpell [3] havde ogsaa opstillet den hypothese, at poliomyelit skyldtes et infektionsstof.

Jeg indsamlede da de tilfælde, om hvilke jeg havde fuldstændige optegnelser, ialt 50, og fremlagde resultatet paa lægemødet i Bergen i 1889 [4]. Jeg forsøgte der at tegne det kliniske billede af disse 50 typiske tilfælde, fremviste præparaterne af Edv. Bulls akute tilfælde samt af et gammelt tilfælde, der var død paa rigshospitalet. Med hensyn paa ætiologien fremhævede jeg, at alt peger tydelig i den retning, at vi har med en infektionssygdom at gjøre.

I 1898 blev der gjort et betydeligt skridt fremad ved Bülow-Hansens og Harbitz's [5] undersøgelse.

I en arbeiderbolig ved Bryn (Akershus amt) blev 3 søskende syge den $^{10}/_{11}$, $^{13}/_{11}$ og $^{17}/_{11}$ 97. De to første døde under billedet af en akut

---

1 Lyon médical, janvier 1888.
2 Gerhardts Handb. d. Kinderkrankh. 1880.
3 Deutsch. Arch. f. klin. Med. Bd. 35. Neurol. Centralbl. 1884, s. 241.
4 Forh. paa det 3die norske lægemøde 1889, s. 80.
5 Norsk mag. f. lægev. 1898, no. 11.

poliomyelit, den tredie led af en abortiv form og blev frisk efter faa dages forløb. Andre syge var der ikke.

Foruden den kliniske beskrivelse knytter interessen i dette arbeide sig særlig til den anatomiske undersøgelse, der viste de nu vel kjendte forandringer i rygmarven, medulla obl. og pons.

Forfatterne er ikke i tvivl om, at sygdommen skyldes infektion. De anser det muligt, at infektionsstoffet er af forskjellig art, altsaa ikke et bestemt, og at det kommer ind i organismen gjennem tarmkanalen.

Under paavirkning af Strümpell og Medin[1] forfægter de læren om, at poliomyelit, cerebral spastisk hemiplegi og polynevrit er infektionssygdomme af samme eller beslægtet oprindelse. Landry's lamhed staar den akute poliomyelit nær, men danner ikke nogen enhed og formodes ligeledes at kunne betinges i forskjellige infektionsstoffe.

I den diskussion, der knyttedes til meddelelsen af disse tilfælde i Medicinsk selskab[2], omtalte Johannessen[3] sine erfaringer, Boeck nævnte to tilfælde — moder og barn — fra Kristiania, og jeg præciserede det standpunkt, som jeg allerede længe havde indtaget, — at den akute opadgaaende lamhed (Landry), den akute opadgaaende poliomyelit, akut bulbærlamhed var en klinisk og ætiologisk enhed, der kun skilte sig ud fra hverandre ved sin lokalisation og ved infektionens intensitet. Polynevrit antoges ikke at tilhøre denne gruppe, medens encefalit maaske maatte medgives.

I 1899 paa eftersommeren havde jeg anledning til i løbet af kort tid at se 4 syge, der led af poliomyelit, og som alle var fra Telemarken. Jeg erholdt derhos oplysning om, at der fandtes flere tilfælde. Da jeg ansaa det ønskeligt, at denne sag blev undersøgt, indgik jeg den 25de oktbr. 1899 til medicinaldirektøren med en forestilling herom, og der blev med justitsdepartementets samtykke iverksat en undersøgelse angaaende de i 1899 inden Bratsberg amt optraadte tilfælde af akut poliomyelit. De indkomne beretninger fra lægerne blev af mig bearbeidede og undersøgelsen offentliggjort i 1901[4].

Der blev paa denne maade indsamlet ialt 54 tilfælde af poliomyelit fra aaret 1899 i Bratsberg amt. Dettes størrelse er 15 183 km.^{3} med 73 265 indvaanere. Af disse 54 tilfælde var 31 mænd og 23 kvinder, de fleste i alderen 0—4 aar og 15—19 aar. Til 24 aars alder var der 45,

---

[1] Nord. med. arkiv. 1896.
[2] Norsk mag. f. lægev. 1898, no. 7.
[3] Jfr. ogsaa Internat. contrib. to med. lit. Festschr. in honor of A. Jacobi. 1900.
[4] Norsk mag. f. lægev. 1901, no. 4.

alene 9 tilfælde optraadte efter denne alder helt op til 40 aar. 2 døde, 12 helbredededes, de bedrede og blivende invalide udgjorde 40.

I ætiologisk henseende samlede alt sig om en infektion med især refrigerium og overanstrængelse som leilighedsaarsag. Sygdommen optraadte fornemmelig i sommermaanederne juli—oktober med ialt 45 tilfælde, men der fandtes tilfælde fra april til december.

Den optraadte langs de store og daglig stærkt benyttede kommunikationslinjer fra Skien til Dalen og derfra videre op veien over Haukelid, overalt med afstikkere til siderne. Paafaldende var det, at den overalt paa sin vei optraadte i smaa grupper. Sygdommen kunde paa denne maade forfølges fra Skotfos ved Skien, hvor den som nævnt begyndte i april, til gaarden Voxlid paa Haukelid, hvor den endte i oktober, som det klart fremgik af det udarbeidede kart.

Epidemien gav et sterkt indtryk af, at den var foraarsaget ved et kontagium, der trængte ind i organismen igjennem tarmkanalen og i sjeldne tilfælde ogsaa kanske igjennem andre slimhinder. Inkubationstiden antoges at være kort, endog neppe over 1 døgn.

Sygdommen antoges at være smitsom særlig i første uge. Jeg anbefalede dengang, at den blev undergiven offentlig kontrol, at den syge blev isoleret i et tidsrum, som ansattes til 3 uger, og at der derefter blev foretagen desinfektion.

Epidemien leverede kun yderst faa holdepunkter for, at poliomyelit, cerebrospinalmeningit, encefalit og multipel nevrit skulde være samme sygdomsform ætiologisk seet, og jeg maatte derfor slutte, at poliomyelitis anterior acuta er en specifik sygdom, fremkaldt ved et bestemt giftstof, der avler denne sygdom og ingen anden.

I 1898 og 99 iagttog Looft[1] ialt 11 tilfælde af cerebrospinalmeningit, akut encefalit og poliomyelit i Bergen og omegn. Han antager, at disse sygdomme skyldes samme aarsag.

Looft og Dethloff[2] har ligesom senere Geirsvold[3] paavist en mikrobe.

Høsten 1903 optraadte der i Lunner, Hadeland og Land (Kristians amt) en epidemi, beskreven af O. Coldevin[4]. Den omfattede 18 tilfælde i septbr.—novbr., 13 mænd og 5 kvinder, hvoraf 6 døde, 5 helbredededes. I tilslutning til disse meddelte I. Kahrs[5] to tilfælde, som antoges at staa

---

1 Med. revue 1900, s. 109.
2 Sammesteds 1901, s. 321.
3 Norsk mag. f. lægev. 1905, no. 12.
4 Tidsskr. f. d. norske lægef. 1906, no. 18.
5 Sammesteds 1906, no. 21.

i direkte forbindelse med dem. Coldevin paaviste sandsynlig smitte i 8 tilfælde og udtaler, at sygdommen er smitsom og skyldes et kontagium. Kahrs antager, at smitten kan overføres direkte eller ved friskt mellemled.

1904 om høsten var der en epidemi af poliomyelit i Aafjorden, Bjugn (ytre Fosen, søndre Trondhjems amt), beskreven og kartlagt af E. Platou[1]. Der optraadte 20 tilfælde, lette og svære, med 6 dødsfald. Sygdommen viste sig tydelig kontagiøs og overførtes saavel direkte som ved trediemand.

Nannestad[2] beskriver en epidemi i Fredrikshald og omegn (Smaalenenes amt) i juni—oktober 1904. Epidemien omfatter 41 sikre tilfælde samt vistnok endel lette og abortive. 6 døde. Nannestad har ikke i noget tilfælde kunnet paavise direkte smitte. Han anser poliomyeliten for en vel afgrændset ætiologisk enhed og har ikke fundet noget tilfælde, som kunde ligne cerebrospinalmeningit.

Dette er, hvad vi med sikkerhed kjender til sygdommens optræden til udgangen af 1904. Sandsynligvis skjuler der sig flere tilfælde af poliomyelit under diagnosen cerebro-spinalmeningit[3]. Jeg har samlet de kjendte tilfælde, heri iberegnet Looft's 11 tilfælde, uagtet det kan være tvivlsomt, om alle hans tilfælde hører herhen. Af tabel I vil man se forekomsten i de forskjellige aar fordelt paa amterne. Man maa tage hensyn til, at materialet er rent tilfældigt og ikke viser sygdommens virkelige optræden i vort land. Dog vil man se, at sygdommen baade er gammel og udbredt. I de forskjellige aar er den optraadt i et høist forskjelligt antal, i enkelte aar i epidemier. Med hensyn paa bedømmelsen af udbredningen til amterne maa det erindres, at materialet for en del er indsamlet i Kristiania, og at de amter, hvorfra befolkningen paa grund af kommunikationernes lethed har adgang til at søge lægehjælp i hovedstaden, vil komme til at figurere med forholdsvis høie tal.

Tilfældene maa samtlige antages at være typiske og de fleste efterladende lamhed.

Af de 295 opførte er 138 fremmede iagttagelser, hvori iberegnet de 54 fra Bratsberg i 1899. Resten, nemlig 157 tilfælde, er egne iagttagelser dels fra Rigshospitalet, dels fra min private praksis.

---

[1] Tidsskr. f. d. norske lægef. 1905, no. 17 og 18.
[2] Norsk mag. f. lægev. 1906, s. 409.
[3] Jf.r Looft i Nord. med. arkiv 1901, afd. II.

Tabel I.

Aar	Kristiania	Akershus amt	Smaalenenes amt	Buskerud amt	Jarlsb. & Larv. amt	Hedemarkens amt	Kristians amt	Bratsberg amt	Nedenes amt	Lister og Mandals amt	Stavanger amt	Bergen	Søndre Trondhj. amt	Tilsammen
c. 1820	1													1
1851	1													1
1868						14								14
1881	1													1
1886										5				5
1887	4	2	7	3		1					1			18
1888	3			1		4								8
1889	5		1					1						7
1890	2	1			1		1			1				6
1891				1	1			1						3
1892	2		1				1	1						5
1893	2					1			1					4
1894		1												1
1895		2		3										5
1896	6	5	5	1						1				17
1897	3	4												8
1898		1			1	1						9		12
1899			6			2		54				2		64
1900	2		2	1		2								7
1901	1			1			2						1	5
1902	4				1					1				6
1903	9						20							29
1904	7		41										20	68
Tils.	53	16	63	11	4	25	24	57	1	8	1	11	21	295

Til slutning maa jeg nævne en forholdsregel, som ikke alene er af hygienisk betydning, men ogsaa er vigtig i videnskabelig henseende. I rundskrivelse fra justitsdepartementet af 26 mai 1904 gjøres nemlig embedslæger og sundhedskommissioner opmærksom paa, at akut poliomyelit kan blive gjenstand for offentlige foranstaltninger. Herved fremmes ogsaa i høi grad vort kjendskab til sygdommen, idet tilfældene bliver anmeldte og der saaledes aabnes adgang til et nøiagtigt studium af dens optræden og udbredning.

Poliomyelitens forekomst i 1905.

Sygehistorier.

1. Kristiania by[1].

(Figenschou, Heimbeck, Kobro, L. Nicolaysen, Wille, det kommunale sygehus).

1.

(P. 1). Snefrid Holth, 4 aar, Hesselberggd. 11, blev syg $^6/_8$ 05. Feber, hovedpine, lidt delirier, mathed, smerter og stivhed i nakken. $^9/_8$ mærkedes, at hun ikke kunde staa paa benene. Lamheden udbredte sig til alle 4 lemmer, kun høire haands fingre kunde bevæges. Senereflex tabt.

2.

(P. 1. †). Hartvig Johannesen, $1^1/_2$ aar, Kristiania, blev syg $^{13}/_8$ med feber, brækning. $^{16}/_8$ sjanglede han ved forsøg paa at gaa. $^{17}/_8$ begyndte hovedet at sjangle slapt, og $^{18}/_8$ kunde han ikke bruge armene. Brystmusklerne lammedes ligeledes. God Følelse. P. 144, R. 40, T. 38,3. $^{21}/_8$ P. 128, R. 48. Lidt bevægelse af arme og ben, sensoriet klart. Han døde $^5/_9$, havde havt lidt kramper tilslut, men var fuldt bevidst.

3.

(P. 1). Arla Olsen, $2^1/_2$ aar, Møllergd. 47, Kristiania, blev syg midt i august med feber, hovedpine, brækning, hoste. Hun maatte bæres op fra gaarden, da venstre ben ikke vilde bære hende. Efter 3—4 dages forløb blev lemmet ganske slapt. Der konstateredes en parese af hele venstre ben, særlig udtalt i peroneusgruppen, som vedvarede fremdeles i decbr.

4.

(P. 1). Syver Herje, 1 aar, Odins gd. 4, Kristiania, havde $^{21}/_8$ akut Diarrhoe, som snart standsede. Der mærkedes da slaphed og atrofi i benene. Efterhaanden blev begge ben lamme. Denne lamhed svandt i venstre ben i løbet af nogle maaneder, medens høire ben fremdeles i novbr. er paretisk, noget atrofisk og lidt kjøligt.

5.

(P. 1). Ivar Pedersen, $1^3/_4$ aar, Romsdals gd. 3, blev syg 23 Aug. med feber, kramper og brækninger. $^{25}/_8$ lammedes venstre arm og „noget i venstre øie“. Nogen atrofi. Ingen reflexer. Bedredes noget, men var fremdeles længe efter paretisk i venstre arm.

6.

(P. 1). Gudrun Olsen, 11 aar, Bakkegd. 21, blev syg $^{28}/_8$ med flugtende smerter i høire arm, som samme dag lammedes. Hun bedredes, men der blev tilrest en lamhed med atrofi af haandens muskulatur med udvikling af klohaand.

---

[1] Ialt anmeldt 27 tilf.

7.

(P. 1). Ellen Halvorsen, 21 mdr., Tøiengd. 39, Kr.ania, fik $^{19}/_{9}$ feber. $^{20}/_{9}$ mærkede moderen, at hun ikke kunde bevæge venstre ben. $^{23}/_{9}$ fandtes dette lammet, noget atrofieret, patellarreflex manglede, følelsen god.

8.

(P. 1). Wilmer Johansen, 1 aar, Sverdrups gd. 22, blev syg $^{21}/_{9}$ 05 med uro. Næste morgen bemærkedes fuldstændig slaphed af venstre arm og tildels ogsaa ben. Senereflex manglede, følelsen god. $^{30}/_{11}$ i bedring.

9.

(P. 1). Signe Eriksen, 2 aar, Holbergs gd. 2, blev syg $^{26}/_{9}$. Feber, hovedpine, slaphed. Allerede samme dag blev hun slap i arme og ben, og der udviklede sig paralyse af begge ben og venstre arm, parese af høire arm. $^{18}/_{11}$ var der fremdeles en betydelig parese af begge ben og venstre haand, medens høire arm var god.

10.

(P. 1, †). Karoline Edgren, 21 aar, Eckersbergsgd. 6, Kr.ania, blev syg $^{28}/_{9}$ med feber, hovedpine, mathed og smerter i kroppen. $^{29}/_{9}$ et par brækninger. I løbet af dagen tabte hun mere og mere evnen til at bevæge arme og ben. $^{30}/_{9}$ kom hertil dyspnoe, nogen nakkestivhed, let urinretention, lamheden tiltog, lemmerne var slappe, patellarreflexer ophævede, følelsen god. Om eftermiddagen et stærkt anfald af dyspnoe, og hun døde $^{1}/_{10}$ under kollaps.

11.

(P. 1). Thomas Kristiansen, 6 mdr., Jens Bjelkes gd. 8, blev syg $^{29}/_{9}$ 05 med feber og rykninger. $^{2}/_{10}$ tonsillerne røde. $^{3}/_{10}$ lammedes venstre ben, $^{11}/_{10}$ ogsaa høire arm. $^{6}/_{1}$ 06 fremdeles lamhed tilstede.

12.

(P. 1). Asbjørn Rustad, $^{10}/_{12}$ aar, Fossveien 15, syg $^{30}/_{9}$ med febersymptomer. $^{3}/_{10}$ høiresidig facialislamhed, $^{5}/_{10}$ lammelse af høire skulder og side. I februar 06 fremdeles let facialisparese samt lamhed af høire musc. deltoideus.

13.

(P. 1). Hjørdis Pedersen, $1^{1}/_{2}$ aar, Vestfold gd. 1, „vred" i slutningen af septbr. venstre fod, hvorefter hun havde vanskelig for at staa paa den. En maaneds tid senere havde hun „halsbyld"; hun laa i 10 dage, og da hun stod op, var hun slap i foden. Patellarreflex mangler paa venstre side. I 1906 var venstre lægmuskulatur fremdeles paretisk.

14.

(P. 2). Paula Thoresen, $7^{1}/_{2}$ aar, Søgaden 10, blev syg $^{13}/_{10}$, stærk feber, hovedpine, brækninger, stikninger i benene. $^{14}/_{10}$ kunde hun ikke staa paa benene, var paretisk. Ingen tydelige senereflexer. $^{25}/_{10}$ reiser sig med besvær, gaar sjanglende. $^{28}/_{10}$ bedre.

15.

(P. 3). Margit Thoresen, $3^{1}/_{2}$ aar, søster til foregaaende, blev syg $^{16}/_{10}$. Stærk feber, brækninger, smerter i benene. Der udviklede sig ingen lamhed, og hun var frisk efter et par dages forløb.

16.

(P. 1). Marie Olsen, $3^{1}/_{2}$ aar, Karl 12 gd. 15, Kr.ania, havde en 14 dages tid i forveien havt et par dages diarrhoe, da hun $^{19}/_{10}$ pludselig blev lam i høire arm og paretisk i høire ben. Dette konstateredes $^{20}/_{10}$, og hun var fremdeles $^{25}/_{10}$ uforandret. Ubetydelig senereflex, god følelse.

17.

(P. 1). Edvin Hansen, 2 aar, Lindemans gd., Kr.ania, blev syg $^{15}/_{11}$ med „kramper" og smerter. $^{16}/_{11}$ blev han slap i høire ben og ved indlæggelsen paa sygehus $^{22}/_{11}$ iagttoges en parese af dette ben, slaphed, manglende senereflex og bevaret følelse.

Akershus amt.

2. Aker.

(Døderlein, Gotaas, Jensenius).

18.

(P. 1. †). Marius Hansen, 42 aar, døde $^{2}/_{9}$ under betydelig lammelse, respirationslamhed.

19.

(P. 3). A. S., gut, 8 aar, Sandviken, Bærum, blev syg $^{27}/_{9}$ med feber, uro, brækninger, hovedpine og flugtende smerter i ryg og lemmer, nogen hyperæsthesi, nakkesmerter og stivhed. T. de første 4 døgn omkring 39°. Udpræget diffus katarrhalsk angina med dysfagi, svulst og slimafsondring fra slimhinden. Var $^{19}/_{10}$ endnu medtaget, havde vage smerter i lemmerne og brystkassen. Ingen lamhed.

20.

(P. 1). H. S., $1^{1}/_{2}$ aar, søster til 19, blev syg $^{1}/_{10}$ med feber, uro, faryngit, t. 39°—39.5°, — ganske som broderen. Tydelige stærke smerter og ømhed i nakke, krop og lemmer. 4de dag mellemørekatarrh med perforation af trommehinden. 9de dag optraadte parese af venstre ben, som konstateredes $^{14}/_{10}$ og var blivende.

21.

(P. 1). Martha Gangeskar, $2^{1}/_{2}$ aar, Lillestrømmen, blev syg pludselig ca. $^{7}/_{10}$ med feber. Et par dage senere mærkedes det, at hun ikke kunde føre benene eller staa paa dem. Almentilstanden bedredes hurtig, og $^{23}/_{10}$ kunde hun til nød bringes til at staa et øieblik paa benene. Senere har der været jævn fremgang, især paa venstre side, saaledes at hun $^{1}/_{11}$ kunde gaa med nogen støtte. $^{5}/_{3}$ 06 halter ubetydelig.

3. Ullensaker.

(B. Bruun, A. Christophersen, Lystad, O. Søberg).

22.

(Csm.). Pige, 30 aar, — — — Nannestad, blev pludselig syg $^{1}/_{8}$ med frysning, hovedpine, smerter i ryg og tildels benene. $^{5}/_{8}$ p. 100, t. 39. Stærk hovedpine og smerter i ryggen. Systolisk blæsen over hjertet. $^{8}/_{8}$ p. 144, t. 40.3. Soporøs. Stiv i nakke og ryg. Ingen lamhed. Døde om aftenen. Opfattet som Csm.

En søster død af tæring, som det antoges smittet af manden.

23.

(P. 2). Mina Aamodt, 7 aar gl., Gjerdrum, kom hjem fra skolen fredag $^{18}/_{8}$, følte sig da uvel, gik tilsengs med febersymptomer og en enkelt brækning. Dette sammen med ømhed og smerter i benene varede 4—5 dage, hvorefter man mærkede vanskeligheder ved gangen. $^{28}/_{8}$ havde hun ingen feber, men fremdeles smerter i begge ben. Disse var paretiske; kun med god støtte kunde hun saa vidt flytte benene til gang. $^{9}/_{9}$ stod hun op og bedredes saa efterhaanden. $^{2}/_{3}$ 06 som før sin sygdom.

24.

(P. 1). Aug. Folmo, 23 aar, Gardermoen, blev syg $^{4}/_{9}$. Hovedpine, svimmelhed, kvalme, $^{7}/_{9}$ angina med svælgbesvær, intet belæg. $^{9}/_{9}$ parese af constrictores pharyngis og uvula, $^{11}/_{9}$ svælger bedre, men er mat i benene. Obstruktion hele første uge. $^{12}/_{9}$ indtraadte parese af venstre ben med nedsat senereflex og god følelse. En let atrofi udviklede sig. Havde tildels smerter. $^{7}/_{11}$ gangen fremdeles daarlig, venstre ben slapt og vaklende, knæet hyperextenderes for hvert skridt. Ea R af musc. peronei og tibialis antic. $^{22}/_{2}$ 06 uforandret.

25.

(P. 2). Ole Mengkrogen, 21 aar, Gardermoen, blev syg $^{5}/_{9}$. Feber, hovedpine, svimmelhed, brækning. Han gik oppe hele dagen, men blev slappere og slappere i begge ben og ryggen.

11/9 parese af benene, ingen patellarreflex, obstruktion. 14/9 gangen vaklende og ustø, kan ikke reise sig op i siddende stilling. Han bedredes efterhaanden og fortsatte endog senere sin militære tjeneste, men maatte i novbr. 06 ophøre dermed, da han under gymnastik fik en besværlig læggekrampe, især i venstre ben. Der var da nogen atrofi af venstre laar og læg. Ellers frisk.

26.

(P. 2). Eli G., 4 1/2 aar, handelssted lige ved Jesseim station, Hovind, Ullensaker, blev syg 11/9 med almindelige febersymptomer og ondt i halsen. 15/9 havde hun vanskelig for at staa eller gaa, men udførte alle bevægelser i sengen. Nogle dage senere konstateredes parese i begge ben. Ved elektrisk undersøgelse fandtes nerverne lidende undtagen venstre n. peroneus. Følelsen god. 18/9 lod hun ikke urinen paa 1 døgn.

27.

(P. 1). Karl Svendsrud, 25 aar, Gardermoen, blev syg 15/9 med feber, frysninger og brækning. 16/9 svigtede høire ben. Smerter saavel her som i høire skulder. 26/9 gangen slæbende, vaklende, høire fods tæer løftes ikke fra gulvet. Kan kun med største anspændelse reise sig op fra liggende til siddende stilling. Høire arm løftes kun med vanskelighed. Patellarreflexer ubetydelige. 7/11. Der er fremdeles en lamhed af peroneusmusklerne paa høire ben med Ea R.

Laa i telt sammen med Folmo eller Mengskogen.

28.

(P. 1). Johan O. Holm, 29 aar, Aamodt, blev syg lørdag 16/9 med frysning, hovedpine og svimmelhed. Han laa tilsengs til mandag, da han følte sig bedre. Han var saa oppe 3 dage, men 21/9 blev han daarligere. Det begyndte atter med frysning, dog ikke saa stærk, hovedpine og stærke smerter i korsryggen og nedover begge ben. Disse varede til lørdag 23/9, da han om formiddagen følte sig bedre, saa han kunde gaa over gaardspladsen. Allerede ud paa eftermiddagen mærkede han, at benene ikke vilde bære ham, og om aftenen kunde han ikke gaa. Smerterne var da væsentlig over.

Tilsaaes mandag 25/9. T. 38 ^{0}. Befinder sig noksaa vel, men kan ikke løfte benene, særlig er høire ben umuligt at bevæge. Patellarreflex ophævet paa høire ben, nedsat paa venstre. God hudfølelse. Angiver lidt vanskelighed for urinladning.

30/9. Atter noget mere smerter. Lidt ødem paa læggene. Noget albumin i urinen. Han havde deltaget i tømmerflødning og gaaet stadig i vand, til ca. 8 dage før han blev syg.

29.

(P. 1). Gut, 7 aar, Aurstad, Nes, Romerike, blev syg 18/9 med febersymptomer, hovedpine, smerter i ryggen og nakken. 19/9 havde han ondt i halsen samt smerter i høire arm, der om aftenen samme dag viste sig lam. 21/9 var der fuldstændig lamhed af skulderens og overarmens muskulatur, medens haandens og fingrenes muskulatur var paretisk. Følelsen overalt normal.

To maaneder iforveien var den syge gut med at kjøre hø til Gardermoen, hvor to tilfælde senere er forekommet.

Paa Aurstad ligger 4 gaarde sammen i en klynge, og der er en mængde børn, som stadig tumler sammen.

30.

(P. 1). Lars Aalborg, 2 1/2 aar, Aalborg, Eidsvold, var onsdag 20/9 om eftermiddagen sammen med sin mor i fjøset. Moren gled paa gulvet og faldt overende og fik herunder gutten under sig. Det kunde dog ikke forstaaes, at han paa nogen maade kom tilskade. Om natten begyndte han at ynke sig over smerter i maven og hovedet og var meget hed. Torsdag og fredag var tilstanden uforandret. Lørdag opdagedes det, at han ikke kunde røre venstre ben.

23/9. P. 120, t. 39.3. Hed, svedende. Lidt snue, svælget adskilligt injiceret. Venstre ben fuldstændig slapt. Reflexer mangler. Følelse god.

31.

(P. 1). Laurits Martinsen, 25 aar, Gardermoen, blev syg $^{22}/_{9}$. Stærk hovedpine, svimmelhed, kvalme, brækning, flugtende smerter i benene. Et par dage senere indtraadte parese i begge arme og venstre ben. $^{2}/_{10}$ var begge arme paretiske. $^{22}/_{2}$ 06 var der fremdeles stærk parese af venstre overarmsmuskulatur med atrofi af hele armen. Kunde ikke sætte sig op. Gangen vaklende.

$^{27}/_{8}$ var han i besøg paa Gardermoen.

32.

(P. 1). Harald Rustad, 10 aar, Gjerdrum, blev syg $^{24}/_{9}$ 05. Han blev lam i benene. Han bedredes, men var fremdeles $^{22}/_{12}$ svag, ustø og vilde ikke springe, sad helst stille. Han faldt let og maatte hjælpe til med hænderne for at komme op, hvilket dog var besværligt. $^{2}/_{3}$ 06 yderligere bedret, venstre ben hænger igjen, løftes høit op under gangen (steppage), og han har let for at snuble.

33.

(P. 2). I. E., gut, 7 aar, Gjerdrum, var hanglesyg i ca. 8 dage, da han blev liggende tilsengs $^{29}/_{9}$ med de sædvanlige symptomer, deriblandt rheumatoide smerter, saa sygdommen opfattedes som gigtfeber. $^{8}/_{10}$ mærkedes lamhed i begge ben. $^{2}/_{3}$ 06 helbredet.

4. Høland.

(P. Waage).

34.

(P. 1). Margit Lang, 5 aar, Høland, blev syg $^{18}/_{7}$. Feber, hovedpine, brækning. $^{20}/_{7}$ indtraadte lamhed af begge ben. Ingen patellarreflexer. Muskelatrofi optraadte senere. Hun bedredes og kunde $^{31}/_{1}$ 06 ved at støtte sig bevæge sig selv, men var paretisk.

35.

(P. 1. †). Johan Haaby, 20 aar, boede 5 minutters vei fra Lang, havde før sygdommens indtræden anstrængende arbeide med tømmerflødning, hvorunder han var udsat for kulde og væde.

$^{8}/_{8}$ blev han syg og gik tilsengs om eftermiddagen. Feber, hovedpine, brydninger, en enkelt brækning, smerter i korsryggen, stivhed i nakken. Urolig. Sov daarlig. $^{10}/_{8}$ først lamhed i benene, saa i armene. $^{12}/_{8}$ t. 38.8. Puls hurtig. Fuldstændig lamhed af krop og lemmer. Løfter kun hovedet fra puden. Ophævede patellarreflexer. Talebesvær, stærk aandenød, obstruktion, retention af urinen. $^{13}/_{8}$ døde han med fuld bevidsthed. Sidste dag laa han urørlig i sengen.

Smaalenenes amt.

6. Eidsberg.

(C. A. Randers).

36.

(P. 2). Klara Glaus, 3 aar, Dammen ved Fossum bro, Eidsberg (paa grændsen af Spydeberg) frøs dygtig lørdag $^{30}/_{9}$ og blev syg søndag med feber, hovedpine, brækninger og diarrhoe. Symptomerne bedredes, men søndag $^{8}/_{10}$ mærkede moderen, at barnet havde vanskelig for at staa og gaa og ikke kunde reise sig fra siddende stilling uden ved hjælp af armene.

$^{12}/_{10}$ stivt blik, nogen skjelen indad, som det synes især paa høire øie, gaar vaklende, benene slaar om hverandre, og hun falder let. Reiser sig fremdeles fra siddende stilling med armene. Moderen mener, at ogsaa armene er svagere end før. Udflod fra næsen. Ellers frisk, og fremdeles løs afføring. $^{3}/_{11}$ frisk.

7. Moss.

(L. Krag-Torp).

37.

(P. 1). Oskar Antonsen Grina, 31 aar, blev $^{24}/_{7}$ vaad, frøs og fik smerter i ryg og lemmer. Han gik saaledes hanglesyg henved en uge. $^{30}/_{7}$ skulde han lede sin hest fra havnegangen ind i stalden. Herunder mærkede han, at han ikke magtede at holde tøilen med høire haand. Med venstre haand klarede han det. Han gik da tilsengs. $^{31}/_{7}$ forsøgte han at gaa paa privetet, men maatte sætte sig paa en tømmerhaug nede i gaarden, da benene ikke vilde bære ham, og han maatte hjælpes ind i sengen.

$^{1}/_{8}$ klagede han over smerter i ryggen og siderne samt begge ben, tildels ogsaa i armene, især høire. Begge ben betydelig paretiske, ingen patellarreflex, haandtrykket paa begge sider meget daarligt, særlig paa venstre. Følelsen god. P. 150. T. 37.5.

$^{7}/_{8}$. Smerterne vedvarer. Haandtrykket fremdeles svagt. Den eneste bevægelse, han kan gjøre med venstre ben, er bøining i hofteleddet og bøining og strækning af tæerne. Høire ben kan han bevæge lidt mere. P. 112. T. 37.

$^{12}/_{8}$. Smerterne mindre. Mener selv, at lamheden bedres. P. 120. T. 36.6.

$^{16}/_{8}$. Venstre arm kan ikke hæves over horisontalstillingen. Tydelig atrofi af deltoideus. Ellers uforandret.

$^{17}/_{8}$. Kan staa og gaa over gulvet, naar han støtter sig til en stol. Haandtrykket noget kraftigere. Ingen smerter.

Indlagdes paa Rigshospitalet $^{18}/_{12}$ 05, hvor der iagttoges udbredt parese, tildels paralyse i alle 4 lemmer med slaphed, atrofi, meget daarlig elektrisk reaktion, bevaret følelse.

Med hensyn til aarsagen oplyses, at flere børn i nabolaget, paa Lundby, Grina, Kvarud o. s. v. havde sygdommen. Den første, som blev syg, var et barn fra Kristiania, som boede paa gaarden Sørli i Spydeberg.

38.

(P. 1). Konrad Hansen blev syg omkring $^{6}/_{8}$. Han klagede over smerter i hovedet, maven og „for brystet". Heftige rykninger i hovedet, i armene og benene, ledsaget af stærke smerter.

$^{16}/_{8}$. Paralyse af venstre arm og begge ben. Sensoriet frit. Heftige smerter, skrig og uro. Lumbalpunktion.

Efter denne lumbalpunktion holdt smerter og rykninger op. Patienten søvnede og vaagnede fri for smerter. Venstre arm kan endog bevæges frit. Begge ben fremdeles paretiske, høire ben mest.

39.

(P. 1). Alf Bjerke, 6 aar, Sundby, blev syg i første uge af august. Han blev lammet i begge ben. $^{25}/_{8}$ begge ben fremdeles slappe. Atrofi. Ingen smerter. $^{11}/_{10}$. Kan gaa, naar han holder sig fast i bordet og stolen, vil dog helst krybe. $^{22}/_{12}$. Gaar paa gulvet uden hjælp, men med besvær. Især høire laar og læg atrofiske. Pes valgus er her indtraadt. Det er ogsaa senere gaaet smaat fremad.

40.

(P. 3). Søsteren Asta Bjerke, 11 aar, blev syg $^{5}/_{8}$ med frysninger og hovedpine. $^{6}/_{8}$ var hun bedre og oppe. Saa var hun et par dage hanglesyg. $^{9}/_{8}$ var hun paa skole, men kom hjem syg med frysning og hovedpine. Senere har hun ligget. T. 39.2. P. 120. Flugtende smerter i benene. Nogen rubor i svælget. $^{12}/_{8}$. 39.1 — 120. Patellarreflexerne idag ophævet paa begge ben. $^{13}/_{8}$. Prikket belæg paa høire tonsille. 36.6 — 84. $^{25}/_{8}$ frisk.

41.

(P. 1. †). Jens Sundbygrina, 2 aar, blev syg $^{18}/_{8}$. Varm, urolig, brækning, diarrhoe. $^{21}/_{8}$. Begge ben paretiske, venstre arm ligesaa. Hovedet falder tilbage. Ingen patellarreflex. Stønnende aandedræt. Samme døgn kl. 4 morgen døde barnet af respirationslamhed.

42.

(P. 1). Ester Rødkleven, $1^1/_2$ aar, blev syg $^{18}/_8$. Feber og obstruktion. $^{24}/_8$. 36.6. Venstre ben paretisk, slapt. Ingen patellarreflex. $^{26}/_{11}$. Gangen haltende paa venstre ben; dette er tydelig atrofisk. $^{22}/_{12}$. Bedre, men vil fremdeles nødig gaa.

43.

(P. 1. †). Alfred Kvarud, 11 aar, blev syg $^{25}/_8$. Han har gaaet meget vaad paa benene og arbeidet anstrængende med at bære torv i sommer. $^{26}/_8$ og $^{27}/_8$ orkede han ikke at være med sine kamerater i leg, og nat til $^{28}/_8$ graat han for smerter i hovedet og ryggen. $^{29}/_8$ gik han med besvær ud, maatte hjælpes ind igjen.

$^{30}/_8$. P. 120. T. 39. Parese i begge ben, mest udtalt i høire. Ingen patellarreflex, ingen cremasterreflex.

$^1/_9$. Næsten paralyse af begge ben. Betydelig parese i venstre arm. Respirationsbesvær. T. 37.5. Klager over store smerter i ryggen og nakken. Salivation, taareflod, røde conjunctivæ. $^2/_9$. T. 37.2. P. 80. Incontinentia alvi siden igaar. Urinladningen sen og besværet. Bevæger venstre arm lidt mere end igaar. Tibialisgebetet gir ogsaa lidt bevægelse aktivt. Ved induktionsstrøm faaes en liden, træg kontraktion fra n. peroneus. Lumbalpunktion. Henved 20 kbcm. cerebro-spinalvædske. Respirationsbesværet aftog ikke. Døde samme aften.

44.

(P. 2). Henry Hattevig, 13 aar, blev syg $^{28}/_8$. Feber, hovedpine, smerter i høire side. $^1/_9$. Kan ikke staa paa benene, ingen patellarreflexer. Han bedredes, men blev i novbr. fremdeles snart træt og havde ondt for at „faa benene med sig". Nogen atrofi syntes da ogsaa at være tilstede. Fremdeles daarlige reflexer.

8. Sarpsborg.

(C. A. Borch, H. Løken, N. M. Nilsen, M. Opsand).

45.

(P. 2). Olaf Martinsen, $3^1/_4$ aar, Brevig, broder til 37 og 38, blev den $^{11}/_6$ pludselig daarlig med hovedpine og delirier. Det varede i 2 dage, saa var han igjen oven senge, men nervøs og grætten.

Nat til $^{16}/_7$ fik han igjen hovedpine, efterat han den foregaaende dag havde været døsig og søvnig. P. 132. T. 38.5.

$^{19}/_7$. T. 37. Parese i benene; naar han gaar, sjangler han som en fuld mand. Ingen nakkestivhed.

I løbet af 14 dage svandt alle symptomer.

46.

(P. 3). Hans Martinsen, 6 aar, Brevig, fik $^{15}/_7$ hovedpine, brækning, uro med smerter i ryg og nakke. Puls 132. T. 38.2. $^{19}/_7$ frisk.

47.

(P. 3). Nils Martinsen, 1 aar, Brevig, $^{16}/_7$. Syg idag, noget døsig. P. 140. T. 38. Belagt tunge; ellers intet at bemærke. 45—47 er søskende.

48.

(P. 1. †). Th. Brevigs søn, Karl Brevig, $4^3/_4$ aar, husmandspladsen Brevig under Thorsø herregaard, var tirsdag $^{11}/_7$ med paa fisketur barhovedet. Det blæste lidt. I baaden begyndte han at klage over hovedpine og frysning. Da han kom hjem, begyndte han at brække sig, fik stærke smerter og var urolig om natten. Onsdag begyndte han at faa vanskeligt for at staa og gaa, klagede over meget stærk hovedpine, var ganske stiv i nakken og holdt hovedet stærkt bagoverbøiet. Torsdag kunde han ikke røre hverken arme eller ben og urinen gik i sengen. Fredag og lørdag var pulsen næsten ufølbar, og han døde lørdag $^{16}/_7$.

49.

(P. 1. †). Th. Brevigs datter Signe, 6 aar, søster til no. 48 sammesteds, begyndte torsdag $^{13}/_{7}$ at blive døsig og søvnig. Klagede over smerter i hovedet samt i bryst og mave. Ansigtet var meget injiceret, gjentagne brækninger, var urolig, opisthotonus. Ingen lammelser, før hun i løbet af lørdagen begyndte at blive pulsløs og der kom stærk svedning. Døde $^{16}/_{7}$ i coma.

Et par dage efterat disse var døde, optraadte paa nabopladsen (ca. 40 meters afstand) en febril sygdom, som forløb heldig hos alle, men som mindede meget om de to døde.

50.

(P. 3). Axel Brevig, 2 aar, broder til no. 49, blev syg $^{16}/_{7}$, lidt stiv i nakken, skriger, naar hovedet bøies. T. 38.5. $^{18}/_{7}$ frisk.

51.

(P. 1 †). Klara Langvig, $7^{1}/_{2}$ aar, fik $^{4}/_{8}$ hovedpine, og den følgende dag gik hun tilsengs. $^{6}/_{8}$. Smerter ved berørelse, kunde hverken staa eller gaa, men dog bevæge lemmerne i sengen. $^{7}/_{8}$ var benene aldeles lamme, armene kunde hun røre lidt. Der var nogen besvær ved aandedrættet. $^{28}/_{9}$ fik hun et anfald af aandenød, som gik over, men $^{3}/_{10}$ fik hun et nyt lignende, hvorunder hun døde.

52.

(P. 1). Hans Hauge, 27 aar, Hauge i Time, blev syg $^{4}/_{8}$ med febersymptomer, hovedpine og ubestemte smerter. Mandag $^{7}/_{8}$ optraadte pludselig lamhed af venstre ben. $^{10}/_{8}$ stærkere smerter i ryggen. $^{4}/_{9}$. Slæber stærkt paa venstre ben, patellarreflexer svækkede.

53.

(P. 1. †). Ole Målen, 25 aar, arbeider ved Borregaard, følte sig 10—12 dage uvel med febersymptomer, smerter i lemmerne, lidt hovedpine og i de sidste dage et par løse afføringer. De første dage lidt saarhed i halsen. $^{17}/_{8}$ p. 90, t. 38.2.

$^{19}/_{8}$ var pulsen bløde og uregelmæssig, t. 37.8, høire arm paretisk, talen lidt utydelig, kunde kun med besvær lukke munden, besværet expektoration. Patellarreflexer svage.

$^{20}/_{8}$. Høire arm næsten lammet, underkjæven hænger slapt ned, kan ikke faa noget slim op, stærk raslen over begge lunger. Har ingen smerter. Aandenød. Sensoriet klart. Knæreflexerne næsten svundne. P. 56—90. T. 37.5. Han døde $^{21}/_{8}$ under tiltagende aandenød med fuld bevidsthed.

54.

(P. 2). Edvard Grythe, 28 aar, Sarpsborg, fik torsdag $^{17}/_{8}$ under arbeide stærke rygsmerter og den følgende dag feber og hovedpine, saa han maatte holde sengen. Lørdag svandt rygsmerterne. Søndag fik han smerter i venstre laar og læg, derpaa i høire. Han gik alligevel paa arbeide, men benene vilde ikke som før bære ham, og han brugte lang tid til at komme frem og tilbage. Lørdag $^{26}/_{8}$ fik han diarrhoe, og senere har han ligget. Smerterne holdt sig uforandrede.

$^{2}/_{9}$. Gangen ustø, bredsporet, har ondt for at gjøre vendinger. Paastod selv, at han ingen magt har i næverne. P. 76. T. 36.8. Senere fuldstændig frisk.

55.

(P. 1. †). Simen Tanger, 37 aar, Furuholmen i Varteig, kom hjem om morgenen onsdag den $^{30}/_{8}$ efter 12 timers anstrængende roning. Ud paa eftermiddagen frysning. Vaagnede efter urolig nat $^{31}/_{8}$ med svære rygsmerter, udstraalende i begge laar, kunde om formiddagen ikke staa paa benene og blev om eftermiddagen helt lam i dem.

$^{1}/_{9}$. P. 96. T. 38.7. Begge ben lamme, ingen reflexer.

$^{2}/_{9}$. Døde under lamhed af respirationsmusklerne.

56.

(Csm. †). Margit, 4 aar, Sarpsborg. Faderen har lungetuberkulose. Blev syg $^{6}/_{9}$ med smerter i benene. $^{8}/_{9}$. Gjentagne krampeanfald i begge ben, som hun trak op under sig.

Et par brækninger. Puls 110. T. 39. $^{11}/_{9}$. Ingen kramper eller lamhed, fremdeles smerter i ryg og nakken. T. 39. $^{13}/_{9}$ bedre. $^{18}/_{9}$ paany hyppige brækninger og hovedpine. Hun døde $^{19}/_{9}$, som det berettes, ved fuld bevidsthed.

57.

(P. 1). Aslaug Kristensen, $^{1}/_{2}$ aar, Torp i Borge, havde et par dage været grætten og urolig, da det den $^{3}/_{10}$ bemærkedes, at barnet ikke paa vanlig maade kunde sætte benene under sig. Næste dag var venstre ben fuldstændig lammet, medens høire var uskadt. $^{6}/_{10}$ ingen forandring i tilstanden. Senere noget bedret.

58.

(Csm. †). Hans Johansen, 15 aar, Sarpsborg, klagede $^{15}/_{10}$ over hovedpine. $^{23}/_{10}$ bleg og mat. P. 64. T. 36.7. $^{26}/_{10}$ p. 50, t. 37.5. Mere og mere træt, af og til en brækning. Søvnig. $^{30}/_{10}$. P. 50, t. 38.5. Tildels uden bevidsthed, smerter i hoved og ryg. Hovedet trukket bagover, ømhed i nakken og nedover ryggen, urinen gaar i sengen. Venstre arm og ben lammet, følelsen bevaret. $^{1}/_{11}$ p. 54, t. 38.3. Bevidstløs. $^{4}/_{11}$. Coma, p. 60. t. 37.5. Døde $^{6}/_{11}$.

59.

(P. 2). Adolf Olavesen, 29 aar, Sannesund, blev syg $^{1}/_{12}$ med feber og ondt i halsen. Næste dag smerter i benene og over brystet. $^{4}/_{12}$ kunde han kun med vanskelighed bevæge sig, og særlig slæbte han høire ben. Nedsat senereflex. Senere fuldstændig frisk.

9. Hvaler.

(H. Scharffenberg).

60.

(P. 1). Jens Lommerud, 16 aar, Ødemark, fik $^{30}/_{4}$ pludselig stærk hovedpine, nakkesmerter, pirring i benene og blev samme dag svag i begge ben. Næste morgen var han fuldstændig lam i høire ben og stærkt paretisk i venstre. Han indlagdes paa Rigshospitalet $^{10}/_{6}$ og var fremdeles ved aarets udgang paralytisk i begge ben med slap, atrofisk muskulatur, ophævede reflexer og god følelse.

61.

(P. 2). Brynild Nysterud, 27 aar, broder til foregaaende, blev syg $^{5}/_{5}$ efter et kort ildebefindende med nakkesmerter, svælgnings- og talebesvær, senere ogsaa parese af benene, saa han $^{8}/_{5}$ ikke kunde staa. $^{9}/_{5}$. Høiresidig facialislamhed af de nederste grene, ikke af orbicularis oculi. Han bedredes efterhaanden og er senere frisk.

Buskerud amt.

13. Modum.

(Løvig, Saxlund).

62.

(P. 1. †). Gut, 17 aar, gaarden Ørgenviken, Krødsherred, fik den $^{7}/_{4}$ om aftenen et frostanfald med febersymptomer, hovedpine samt smerter i ryg og lemmer. De paafølgende dage udviklede der sig en fuldstændig paralyse af alle extremiteter, der ligesom kroppen var meget slappe. Den sidste dag led han af urinretention. Han døde $^{13}/_{4}$ under fuld bevidsthed.

Det oplystes, at han, lige før han blev syg, havde været overstadig drukken og havde sovet ude paa marken om natten.

63.

(P. 1. †). Gut, 8 aar, Ormerud, 5—6 hundrede meter fra Ørgenviken (No. 62), blev syg den $^{15}/_{5}$ om eftermiddagen efter at have baaret en yngre broder op nogle meget bratte

bakker til huset. Han maatte strax gaa tilsengs. Ved lægens besøg den $^{20}/_{5}$ var han helt lammet i venstre ben. Høire kunde han derimod bevæge. Begge arme var paretiske. Han var øm for tryk over halshvirvlerne. Han havde noksaa stærke smerter i lemmerne, havde hovedpine, men var ved fuld bevidsthed. Han døde $^{23}/_{5}$.

64.

(P. 1). Olaf Dahl, 9 aar, Slaatta i Krødsherred, blev syg $^{26}/_{5}$. Feber, hovedpine, træthed. $^{27}/_{5}$ lammedes pludselig høire ben, og venstre ben blev paretisk. Patellarreflexer ophævedes. Der indtraadte senere nogen atrofi. 5te sygdomsdag var der urinretention. Han bedredes efterhaanden, saa han kunde begynde at gaa efter 2 maaneders forløb. Ved aarets udgang var der dog fremdeles parese og atrofi.

2—3 dage før han blev syg, havde han gaaet barbenet paa vaad og kold mark. Antoges smittet fra Ormerud.

65.

(P. 3). Broderen Ingvald, 7 aar, Slaatta i Krødsherred, blev syg $^{26}/_{5}$. Feber, nakkestivhed. Der indtraadte ingen lamhed. Han laa tilsengs i 7 uger og var slap i benene, da han kom op, men er senere fuldstændig frisk.

Havde ligeledes barbenet gaaet paa vaad mark og vadet i koldt vand. Antages smittet fra Ormerud.

66.

(P. 3). Ragna Fosberg, 2 aar, Slaatta, blev syg $^{27}/_{5}$ med feber, stivhed i nakke og ryg. Der indtraadte ingen lamhed. Barnet laa tilsengs en uges tid og blev saa frisk.

Bor i samme hus som de to foregaaende.

67.

(P. 2). Eivind Isaksen, 7 aar, Enderud i Krødsherred, blev syg $^{2}/_{6}$ 05 med feber og nakkestivhed. $^{3}/_{6}$ optraadte svag parese i venstre ben. Laa tilsengs 2 uger og blev derpaa frisk.

Antages maaske smittet fra Slaatta eller Ormerud.

68.

(P. 3). Emil Isaksen, 9 aar, Enderud, blev syg $^{2}/_{6}$ med feber og nakkestivhed. Laa en uges tid og blev derpaa frisk.

Antagelig smittet fra Slaatta eller Ormerud.

69.

(P. 2). Hans Althe, 33 aar, nordre Eker, blev syg $^{7}/_{9}$ med ildebefindende, feber, rygsmerter. Dette bedredes snart, og da han $^{11}/_{9}$ vilde staa op, mærkede han, at benene var svage. Armene, især venstre, var heller ikke helt bra. Lidt træg urinladning. Indlagdes paa Rigshospitalet $^{6}/_{11}$, var da paretisk i begge ben, kunde dog gaa. Benene var slappe og tynde, patellarreflexer manglede, følelsen var god. Han udskreves $^{30}/_{12}$, idet han vilde prøve at optage sit arbeide som lærer.

14. Nes.

(Saxlund, Sundt).

70.

(Csm. †). Gut, blev syg $^{14}/_{2}$ med svær hovedpine og rygsmerter, som var meget heftige. Han blev snart soporøs, urinretention, uvilkaarlig afgang af fæces. T. under normen. P. 60—70. Døde komatøs $^{17}/_{2}$. Opfattet som cerebrospinalmeningit.

71.

(P. 1). Ragnvald Moen, 4 aar, Moen i Flaa, begyndte $^{11}/_{3}$ at klage over hovedpine og tørst; dagen efter frøs han, brækkede sig og fik nakkekrampe. $^{14}/_{3}$ lamhed i høire haands

fingre, og $^{16}/_{3}$ blev han fuldstændig lam i begge arme og ben. Samtidig afgik urin og fæces i sengen. Efter 8 dage svandt feberen. Efter $1^{1}/_{2}$ maaned bedredes han efterhaanden. Indlagdes $^{20}/_{6}$ paa Rigshospitalet. Armene var da gode og gutten forøvrig frisk, men begge ben var komplet lamme, slappe, atrofiske med ophævede senereflexer og god følelse. Heri var der ved aarets udgang ingen forandring.

Moen ligger ca. 200 m. fra Braaten.

72.

(P. 1). Gunbjørg Myhrvad, 18 aar, Frydenlund ved Leknes i Flaa, fik $^{13}/_{3}$ ondt i hovedet og feber. Bedredes i løbet af 4 dage og følte sig noksaa vel. $^{21}/_{3}$ fik hun stærke smerter i korsryggen, og samme dag blev hun lam i begge ben. Hun indlagdes paa Rigshospitalet $^{20}/_{6}$, var da betydelig paretisk i begge ben, slap, atrofisk muskulatur, ophævede senereflexer, god følelse. Hun bedredes efterhaanden og kunde ved aarets udgang saavidt gaa.

73.

(P. 2). Inga Braaten, 10 aar, søster til 74, Braaten i Flaa, blev syg $^{14}/_{3}$ med frysning og andre febersymptomer, stivhed og smerter i nakken og ryggen. $^{15}/_{3}$ indtraadte lamhed af begge ben. Skal senere være bleven frisk. Hun havde samme dag, hun blev syg, siddet vaad paa fødderne hele skoletiden.

74.

(P. 1). Johan Braaten, 15 aar, broder til 73, Braaten i Flaa, blev syg $^{16}/_{3}$ med frysning, hede, hovedpine, brækning, nakkestivhed. $^{18}/_{3}$ parese af høire arm, som dog efterhaanden bedredes betydelig.

75.

(P. 3). En smaagut fra nabogaarden Sønsteby, lidt længere nord, havde nogle dage i forveien havt febersymptomer og nakkestivhed, men var $^{28}/_{3}$ bra.

76.

(P. 1). Truls Sønsteby, 6 aar, Sønsteby i Flaa, blev syg $^{24}/_{3}$. Feber, nakkestivhed, hovedpine. $^{26}/_{3}$ indtraadte parese af høire ben, laarmuskulaturen og gluteerne, som efter 2 maaneders forløb fremdeles var tilstede. Ophævet senereflex, atrofi.

77.

(P. 2). Randi Olsdatter, 18 aar, i samme hus som foregaaende, fik $^{26}/_{3}$ febersymptomer med lidt hovedpine, nakkestivhed og rygsmerter, stivhed i arme og ben samt smerter i disse. $^{31}/_{3}$ bemærkedes svaghed i venstre arm, hvilket varede en uge. Hun blev senere frisk.

78.

(P. 1). Lars Udhallen, 26 aar, Gol, havde $^{14}/_{6}$ havt hovedpine og følt sig daarlig. Deltog dog samme dag i en ligfærd paa en nabogaard. Følgende dag reiste han fremdeles daarlig til Gulsvig efter læs, 10—12 mil. Kommen hjem 18—19 juni. stiv i nakken, havde hovedpine, var mat og døsig. $^{19}/_{6}$ bedre, men smerter over hofterne. $^{20}/_{6}$ „lam i høire fod", han „sank sammen". $^{22}/_{6}$ var han afebril, paretisk i begge ben, mest i høire, som næsten er paralytisk, ophævede patellarreflexer. Indlagt $^{7}/_{10}$ paa sygehus i Gol, kunde da gaa med stol i den ene og stok i den anden haand, men var fremdeles ved udgangen af novbr. meget daarlig. Stærk atrofi

79.

(P. 1). Margit Løviken, $3^{3}/_{4}$ aar, havde sammen med moderen ligget hele sommeren paa en ensomt beliggende langsæter uden kommunikation med andre mennesker. $^{9}/_{8}$ flyttede de herfra til hjemsæteren, og barnet var da fuldstændig friskt. Der blev lagt nyt friskt, muligens lidt fugtigt hø i sengen. Næste morgen efter en rolig nat mærkede moderen under paaklædningen, at barnet ikke kunde røre benene. I de følgende 5—6 dage klagede barnet over smerter i benene og vilde ikke have klæder over. Hun tørstede noget og tabte appetiten. Blev efter en uges forløb frisk, men benene var fremdeles lamme. $^{9}/_{9}$ konstateredes

total lamhed af begge ben fra sædet til fodbladet. Tæerne kunde bevæges. Muskulaturen var slap, alle reflexer ophævedes, følelsen usvækket.

En $1^1/_2$ aar gl. søster var frisk.

80.

(P. 1). Thora Sandem, 21 aar, Nes, Hallingdal, bor 3 km. længere nord end nr. 79. $^5/_9$ gik hun frisk og rask til en fjeldgaard, ca. 3 kvarters gang, særdeles brat og anstrængende vei. Hun overnattede der; det var noget koldt, men hun frøs ikke. Dagen efter gik hun hjem, var sved og varm efter turen, byttede undertøi og gik saa ned for at rispe løv. Hun blev svært varm, fik tørst, hovedpine og ondt i ryggen. $^7/_9$ fik hun en angina paa venstre side og følte sig syg. $^8/_9$ fremdeles ondt i halsen, tørstede og var varm. $^9/_9$—$^{11}/_9$ var hun bra igjen og ude. $^{12}/_9$ om morgenen atter ussel med hovedpine. Ved middagstid fik hun frostanfald, hovedpine, hede, tørst, rygsmerter, nakkestivhed, smerter i benene. Om natten stærk sved. $^{14}/_9$ om morgenen mærkede hun, at benene ikke vilde bære hende, saa hun maatte støtte sig til en stol. Hun bedredes og der fandtes den $^{17}/_9$ puls og temperatur normale. I halsen intet abnormt. Let parese af venstre ben som en følelse af svaghed, svær af høire ben, som ikke kan løftes fra underlaget, ikke bevæges i knæet, medens bevægelserne af fod og tæer er gode. Slap muskulatur, ophævede reflexer, god følelse. Lidt stivhed i nakken og smerter i ryggens nederste del.

81.

(P. 3). Søster til nr. 82, Kari, 12 aar, havde, lige før broderen blev syg, hovedpine, rygsmerter, nakkestivhed, hyppige brækninger. $^4/_{10}$ frisk.

82.

(P. 1). Herbrand E. Huso, 16 aar, Hemsedal, følte $^{24}/_9$ smerter i venstre laar. De to følgende dage vek i begge ben. Kunde $^{26}/_9$ ikke staa paa venstre ben. $^{28}/_9$ hovedpine og nakkestivhed. $^4/_{10}$ paralyse af begge ben, ophævede patellarreflexer. En smule nedsat følelse over venstre laar. Laa paa Gols sygehus fra $^{31}/_{10}$ til $^{28}/_{11}$, da der fremdeles var udbredt lamhed. Angiver anstrængelse som leilighedsaarsag.

83.

(P. 2). Jakob Dække, 12 aar, Grøndalen i Hemsedal, nabogaard til 86, fik $^{27}/_9$ hovedpine og stivhed i nakken, feber, flere brækninger, ondt i ryggen samt smerter i venstre arm og høire ben. Han følte sig vek i disse lemmer og kunde ikke staa. $^{16}/_{10}$ gaar han godt, men muskelkraften i nævnte lemmer er adskillig nedsat. Patellarreflex ophævet. Følelsen god.

En uge før havde en 3 aars gut i huset feber, hovedpine og smerter i høire fod.

84.

(P. 2). Anders Viljugrein, 23 aar, Hemsedal, fik $^{27}/_9$ feber, hovedpine, nakkestivhed, senere flere brækninger og smerter i benene. Laa 8 dage, var dog tildels oppe, men var vek og kunde vanskelig staa paa benene. $^{16}/_{10}$. Gaar nu godt. Patellarreflex svag, følelsen god.

I samme hus har flere børn samtidig været »forkjølet«.

Paa samme gaard bor en familie med 8 børn. En maaned tidligere var 3 af disse samtidig syge, Kari, 17 aar, i 2 dage med svær hovedpine, især i nakken, Ambjørg, 10 aar, 1 dag hovedpine, lidt hoste, smerter i fødderne, og Karoline, 3 aar, hovedpine 1 dag samt et krampeanfald.

Nogle uger senere i (i novbr.) blev hele barneflokken (8 i tallet) samt faderen paa gaarden Viljugrein, hvor i septbr. 3 af børnene havde let poliomyelit, syge i angina.

En af disse fik derefter en akut rheumatisme med smerter, uden hævelse, i forskjellige led, stivhed og ømhed i benene. Kunde ikke staa paa dem. Hun var frisk i 8 dage, fik saa en venstresidig krupøs pnevmoni. I rekonvalescentsen fik hun en endo- og perikardit, som endte dødelig efter 8—14 dage.

Paa denne tid indsygnede ogsaa en ældre broder i rheumatismus acutus.

85.

(P. 3). Anne Haugen, 10 aar, Hemsedal, havde ondt for at svælge og fik $^{30}/_{9}$ svær hovedpine og rygsmerter samt smerter i venstre arm og laar. Et par brækninger. $^{16}/_{10}$ feberfri, fremdeles nogen hovedpine. Partellarreflex meget livlig.

86.

(P. 1. †). Ole Dække, Grøndalen, 18 aar, Hemsedal, bor meget isoleret, ca. 10 km. fra de foregaaende, nabogaard til 83. $^{4}/_{10}$ om middagen pludselig svær hovedpine, rygsmerter, nakkestivhed. Om natten 2 brækninger. $^{5}/_{10}$ kunde han ikke staa paa benene, og begge arme var ganske lamme. Stærkt hed og varm. Døde $^{6}/_{10}$. Han havde, lige før han blev syg, været i bygden.

87.

(P. 3). Ole Hulebak, 16 aar, Hemsedal, blev syg $^{13}/_{10}$ med hovedpine, nakkestivhed, smerter i benene, en brækning. $^{18}/_{10}$ afebril, fremdeles smerter, øget patellarreflex, god følelse.

88.

(P. 3). Hans fader angav $^{18}/_{10}$, at han i de sidste dage havde havt nogen hovedpine, stivhed i nakken samt smerter i høire lyske. $^{19}/_{10}$ frisk.

89.

(P. 3). Gut, 11 aar, paa gaarden Tuv i Hemsedal, nærmeste nabogaard til Viljugrein, fik $^{22}/_{10}$ smerter i høire laar og $^{26}/_{10}$ i venstre laar. Derpaa smerter i begge knæ- og ankelled samt stærk hyperæsthesi over hele kroppen. Nogen hævelse i leddene og smerter ved bevægelser. Var febril en uges tid.

Tilfældet opfattedes som en akut rheumatisme, men sammenholdt med de øvrige tilfælde paa stedet medgives muligheden af en abortiv poliomyelit.

90.

(P. 1. †). Ivar A. Anfinhaugen af Hemsedal, 29 aar, var fra $^{24}/_{10}$ til $^{29}/_{10}$ paa sæteren og kjørte bjælker. $^{27}/_{10}$ klagede han over kvalme og hovedpine, var forkjølet og hostede. $^{28}/_{10}$ kjørte han paa skogen efter et læs ved, fik senere paa dagen et frostanfald og et lignende næste dag. Nat til $^{29}/_{10}$ svær hovedpine, især over panden. $^{29}/_{10}$ smerter i høire ben. Høire fod vilde ikke bære ham, da ham samme dag var sidste tur ude. $^{30}/_{10}$ smerter og stivhed ogsaa i venstre ben. Følelsen var bevaret. Fuld bevidsthed, til han døde samme dag kl. 11 om aftenen, som det antoges af respirationslamhed.

15. Aal.

(H. Bruun).

91.

(P. 2). Mand, K. H., 32 aar, Ustedalen, fik $^{27}/_{11}$ ondt i ryggen og var de følgende dage paa kjøring. $^{1}/_{12}$ svigtede venstre ben, og han havde smerter i hofte og knæ. $^{4}/_{12}$ var venstre ben lammet, kun foden bevægedes noget. Lidt effusion i knæleddet. God følelse. Senere risk.

Sled $^{27}/_{11}$ til $^{30}/_{11}$ meget ondt under kjøring i surt veir.

Jarlsberg og Larviks amt.

19. Hof.

(A. Bjerknes).

92.

(P. 1). Gut, 12 aar, Strømmen i nærheden af Svelvik, blev syg $^{11}/_{8}$ efter at have vadet i en elv hele dagen. Han fik først hovedpine, senere paa aftenen smerter i nakken og ryggen og havde antagelig feber. Allerede den $^{13}/_{8}$ var han bedre og igjen oppe, havde

kun lidt hovedpine. Den $^{14}/_8$ følte han sig omtrent frisk og gik efter kjørene paa en havnegang og græd, fordi han ikke fik lov til at gaa til skoven for at plukke bær. Han blev syg igjen den $^{15}/_8$ og blev nu liggende. Den $^{17}/_8$ havde han stærk hovedpine, havde smerter i nakke, ryg og hofter og laa med bagoverbøiet hoved. Lidt ømhed for tryk over rygsøilen i lændedelen. Lidt herpes ved venstre mundvig. T. 38.4. Kunde saavidt staa paa benene, men havde en gang ved forsøg faldt overende. $^{19}/_8$ t. 37.1. Kun lidt ondt i korsryggen og høire hofte. Høire ben tungt som bly. $^{25}/_8$. Feberfri. Kan ikke løfte høire ben i sengen og heller ikke læg og fod ved understøttelse under knæet, men kan staa paa benene.

Hedemarkens amt.

21. Solør og Odalen.

(Ansteensen, A. Arnesen, E. Boye, Lunderbye, Schjervheim).

93.

(P. 1). Oskar Larsen Lund, 6 aar, Lund i Nordre Odalen, blev syg $^{11}/_5$ med uro, delirier, sved, opkastning og smerter i hoved og ryg. $^{13}/_5$ lammedes venstre ben og tildels kropmuskulaturen. Atrofi indtraadte senere. Ophævet knæreflex, god følelse. Indlagdes paa Diakonhjemmet. I september fremdeles lamhed af venstre ben med atrofi.

94.

(P. 1). Ole Olsen Løvberget, 20 aar, broder til 95, Brandval, blev syg midt i august med let feber, smerter i hoved, nakke og ryg, og høire knæ blev stivt, ømt og smertende. 7 dage senere var der her ledsvulst og stærk ømhed. Det lignede en akut rheumatisme. 3 uger senere var høire ben lammet, venstre mindre kraftigt. Patellarreflex manglede paa høire, var daarlig paa venstre ben, tydelig atrofi. I begyndelsen af november fremdeles lamhed med atrofi af høire ben, gaar med stok og stol.

95.

(P. 1. †). Morten Olsen Løvberget, 22 aar, broder til 94, blev syg en uge efter sin broder. Da lægen saa ham 4 dage senere, var arme og ben lamme, der var nakkestivhed, svælglammelse og urinretention. Han døde faa timer senere.

96.

(P. 1. †). Inga Torstensen Moen, 9 aar, fik $^{14}/_9$ feber med brækning, $^{15}/_9$ stærk diarrhoe. Hovedet trukket bagover. Smerter i nakke og ryg. Urolig. $^{16}/_9$ om natten ophørte diarrhoen; om morgenen kunde hun ikke løfte benene. $^{16}/_9$ konstateredes lamhed af begge ben; dog kunde tæerne og foden bevæges ganske svagt. P. 120. T. 39.8. $^{18}/_9$ kunde hun ikke bevæge nogen af overarmene; underarm og haand kunde hun løfte. Døde senere.

97.

(P. 1. †). Sofie Rønningen, 9 aar, klagede $^{22}/_9$ over ondt i hovedet. Barnet havde feber og var uroligt om natten. $^{24}/_9$ bemærkedes det, at der var noget iveien med høire ben, og der iagttoges da af lægen lamhed af dette ben med ophævet patellarreflex. P. 120. T. 37.7. $^{25}/_9$ lammedes venstre ben og $^{27}/_9$ høire underarm. Armen blev i sin helhed fuldstændig paralytisk. Venstre arm gik ganske fri. T. var i de sidste dage om aftenen 37.1, om morgenen 36.4. Pulsen sidste dag 140. Var den hele tid fuldt bevidst, kun uklar en enkelt gang samt de sidste timer før døden.

En broder hentede $^{15}/_9$ et par sko i Ingas hjem (96).

98.

(P. 1). Pige, 3 aar, Sletbakken, sammesteds som 99, fik efter opgivende $^{7}/_{10}$ frostanfald med paafølgende hovedpine og nakkestivhed. Følgende dag var nakkestivheden borte. T. 39 og $^{10}/_{10}$ tilsyneladende frisk. I løbet af de følgende 8 dage udviklede der sig en venstresidig ansigtslammelse.

99.

(P. 1). Pauline Sletbakken, 18 aar, blev pludselig syg $^{13}/_{10}$ med frostanfald, hovedpine, nakkestivhed, rygsmerter. Dette varede til $^{16}/_{10}$, da hun følte sig frisk, men armene kunde ikke bevæges i skulderleddet, og venstre ben kunde ikke løftes fra underlaget. $^{19}/_{10}$ var hun feberfri. Overarmene mangler bevægelser bagud og udad, kan med besvær føres fremad. Venstre ben betydelig paretisk. Reflexerne synes normale, følelsen normal.

22. Hedemarken.

(Ansteensen, K. Løken, Røise, Tobiassen, Wergeland).

100.

(P. 1). Ludv. Kristiansens datter, 6 mdr., gaarden Opsæteie i Valset præstegjæld (annex til Romedal), Hedemarken, blev syg $^{5}/_{9}$ 05, idet hun uden forudgaaende mærkbar sygdom pludselig blev lam i arm og ben paa høire side. $^{7}/_{11}$ ubetydelig atrofi, musklerne slappe, senereflex ophævet, følelsen god. Høire arm betydelig bedret, benet fremdeles lammet.

101.

(P. 1). Marie Rasen, 19 aar, Romedal, blev $^{30}/_{9}$ gjennemvaad og frøs stærkt hele dagen under arbeide ude. $^{1}/_{10}$ urolig søvn og hovedpine. $^{2}/_{10}$ om morgenen var benene ustø og blev slappere i løbet af næste dag. Blev fuldstændig lam i hele høire ben, og paa venstre ben lammedes laarmusklerne helt, læggens og fodens muskulatur let. Kunde ikke reise sig op i sengen. Ophævede reflexer, god følelse. Senere iagttoges omtrent fuldstændig lamhed af begge ben med atrofi.

102.

(P. 2). Konrad Johansen, $2^{1}/_{2}$ aar, Langseth i Romedal. Forældrene lagde mærke til, at han ca. $^{5}/_{10}$ snublede under gang og lidt senere ikke kunde gaa. $^{12}/_{10}$ konstateredes en lamhed af venstre bens extensorer. Knæreflex manglede, følelsen god. Nogle dage senere bedredes barnet, og det skal være bleven fuldstændig friskt.

103.

(P. 2). Brynhild Simensen, 14 mdr., Haagenrud, Romedal, blev syg $^{10}/_{10}$ med hedetogter og en enkelt brækning. $^{14}/_{10}$ vilde barnet nødig gaa; det satte under forsøg venstre ben udover. Der var tydelig slaphed i fodens og læggens muskler. 14 dage senere mærkedes atrofi. Knæreflex nedsat, god følelse. I november bedredes hun og er senere frisk.

Bor 1 kilom. fra 102.

104.

(P. 3). Paa samme gaard var en 3 aars gut samtidig syg med lette febersymptomer, hovedpine og en enkelt brækning uden lamhed.

105.

(P. 1). Gut, 5 aar, Krogengen pr. Moelven, Ringsaker, blev syg $^{3}/_{11}$ med feber (t. 37.8), smerter i lemmerne og nakken, voldsom slimafsondring fra næse og svælg samt aandenød. $^{4}/_{11}$ venstre arm lammet ellers uforandret. $^{6}/_{11}$ lamheden uforandret, ellers bedre; har vanskelig for at svælge.

106.

(Enc.). Helga Kvarbergseie, 2 aar, blev syg $^{28}/_{11}$ med søvnighed, brækninger, og om natten indtraadte konvulsioner, der varede i flere timer. P. 160. T. 39.9. $^{30}/_{11}$ paralyse i venstre legemshalvdel og fremdeles rykninger sammesteds. P. 150. T. 39.1. $^{3}/_{12}$. Lammedes komplet. Følelsen god. Fremdeles smaa rykninger i venstre mundvig. Bevidstheden begynder at vende tilbage. P. 112. T. 36.8. $^{10}/_{12}$ helt bevidst. Lamheden i bedring. P. 112. T. 36.3. De første dage var der forstoppelse, senere diarrhoe. Opfattedes som en poliomyelit.

For 3—4 uger siden havde alle i huset angina, der ogsaa var udbredt i husene omkring.

23. Søndre Østerdalen.

(Karud).

107.

(P. 3). Petter Storholtets søn, 5 aar, Storholtet (paa vestsiden af Glommen, i Hof, Solør), Søndre Østerdalen, blev syg $^{28}/_{5}$ 05 med feber, hovedpine, nakkestivhed, brækning, smerter, lidt angina. Fantaserede. Ingen lamhed. Blev frisk.

108.

(P. 3). Broder til 107, 7 aar, blev syg $^{28}/_{5}$ paa samme maade. Han helbrededes. Typisk tilfælde af poliomyelit optraadte i juni 1904 hos en 3-aarig broder af disse to.

109.

(P. 2). Henrik Holtet, 4 aar, Holtet, paa vestsiden af Glommen, Hof, Solør, blev syg $^{6}/_{11}$ med feber, hovedpine, brækning, nakkestivhed, ømhed i ryggen, tør hoste. $^{16}/_{11}$ optraadte der parese af høire ben i peroneusomraadet. Nedsat senereflex, god følelse. Helbrededes.

110.

(P. 3). Broder til foregaaende, $5^{1}/_{3}$ aar, blev syg $^{6}/_{11}$ med ganske de samme initialsymptomer, men uden lamhed. Helbrededes.

111.

(P. 3). Broder til de to foregaaende, 8 aar, blev syg $^{6}/_{11}$ under ganske de samme initialsymptomer, kun at han desuden havde lidt diarrhoe. Ingen lamhed. Helbrededes.

24. Tryssil.

(Mejlænder).

112.

(P. 2). P. Erichsen, 31 aar, Tryssil, blev syg $^{3}/_{9}$. Uden foregaaende ildebefindende lammedes han om natten, kunde ikke reise sig op i sengen og ikke staa paa benene. Lemmerne lammedes, mest høire arm og venstre ben. Ingen feber, men følelse af nummenhed og murren i hele kroppen, især i lemmerne. Følelsen god. Bedredes. Efter 8 dage kunde han sætte sig op i sengen, efter 14 dage gik han nogle skridt med hjælp. I november kun svaghedsfølelse i høire arm og venstre ben. Senere skal han være bleven frisk.

25. Rendalen.

(Oxholm, W. Wille).

113.

(P. 1. †). Pige, 13 aar, øvre Rendalen, havde i en 8 dages tid været forkjølet og i 3 dage havt hovedpine, saa hun havde holdt sengen, da hun $^{12}/_{8}$ begyndte at faa aandenød, der tiltog hurtig. Kl. 12 midnat fandt lægen hende liggende med stiv, bagoverbøiet nakke, liden hurtig puls, forhøiet temperatur, meget stærk dyspnoe, ømhed for den mindste berørelse, især paa halshvirvlerne. Lyssky. Hun døde 2 timer senere.

Tilfældet opfattet som cerebrospinalmeningit.

114.

(P. 1). Johan Karlsen, 4 aar, Gunnarstuen, Messelt, blev syg $^{24}/_{8}$ med feber og rygsmerter. $^{27}/_{8}$ blev begge ben paretiske. Han bedredes, men $^{14}/_{11}$ 06 var venstre fod fremdeles let paretisk.

115.

(P. 1). Brynhild Bergseth, 8 aar, Rendalen, blev syg sidst i august med smerter i nakke og ryg. Hun laa 3—4 dage, havde da feber, men bedredes. 8de dag vilde hun op, men kunde ikke sætte benene under sig. Hun laa nu en maaned. $^{12}/_{2}$ 06 konstateredes parese af musklerne paa høire læg. Desuden vraltede hun tilhøire. Senereflex nedsat. Lemmet koldt, atrofisk.

116.

(P. 1. †). Gina Tingstad, 16 aar, Ellevold, blev syg ca. $^{30}/_{9}$. Feber, brækninger, smerter i hoved, nakke og ryg. $^{1}/_{10}$ lammedes saavel over- som underextremiteterne. Senereflex ophævet. Hun døde $^{3}/_{10}$.

117.

(P. 2). Johan Iversen, 4 aar, Granvikens vogterbolig, 9 km. nordenfor Hanestad st., blev syg $^{25}/_{10}$. Feber, nakkestivhed, rykninger, brækninger, saar i munden, obstruktion. Ca. 1 uge senere indtraadte lammelse af alle fire lemmer. Han kom sig efterhaanden og var $^{12}/_{1}$ 06 frisk.

118.

(P. 1). Ingeborg Engebretsen, 3 aar, sammesteds, blev syg $^{28}/_{10}$. Feber, brækning, rykninger, saarhed i munden. Blev bedre, men fik atter feber og $^{3}/_{11}$ nakkestivhed, hyperæsthesi og obstruktion i 7 dage samt urinretention i $2^1/_2$ døgn. $^{8}/_{11}$ opdagedes parese af høire arm og ben. Dette sidste atrofierede. $^{12}/_{1}$ 06 var høire arm god, benet fremdeles paretisk. Gaar med hyperextenderet knæ og steppage. Atrofi, ingen patellarreflex.

En moster, 15 aar gammel, der hele tiden har været frisk, kom til huset $^{2}/_{10}$. Hun havde i september i Kvikne været sammen med Per Motrøens broder (nr. 385).

26. Tønset.

(Oxholm, A. Øverland).

119.

(P. 1). E. Simensens datter, 1 aar, Tunheim i Tønset, fik $^{4}/_{7}$ feber med brækning og blev nogle dage senere slap i begge ben. $^{27}/_{10}$ var hun fremdeles slap i høire fod.

120.

(P. 1). Hans Bubak, 20 aar, Bubak, Kvikne, havde strængt arbeide $^{7}/_{7}$, cyklede en mils vei hurtig den følgende dag, havde $^{9}/_{7}$ en urolig nat, gik kl. 6 om morgenen fra et hus til et andet og blev kl. 8 lam i venstre ben samt lidt efter i løbet af dagen ogsaa i høire. $^{10}/_{7}$ var han fuldstændig lam i venstre ben, høire kunde han bevæge lidt i knæ, fodled og tæer. Ophævet patellarreflex, god følelse. $^{24}/_{7}$ smerter i høire skulder og nedover armen, kunde ikke strække den fuldt ud. Nogle dage efter det samme i venstre arm. $^{29}/_{7}$ var der nogen kontraktur i venstre overarms bøiemuskler, benene uforandrede.

121.

(P. 1). Maler Halsets søn, 2 aar, Stai, fik $^{14}/_{7}$ feber og brækning, $^{15}/_{7}$ lamhed af venstre arm og ben og let parese af høire arm. Urinretention fra $^{19}/_{7}$—$^{20}/_{7}$. Havde $^{19}/_{7}$ et kløende udslet i ansigtet med rubor og enkelte papler. $^{30}/_{7}$ frisk, lamheden paa venstre side uforandret. Nogen deskvamation paa underarm og laar paa venstre side.

Forældrene havde været i bryllupper paa Veen.

Ved pintsetid i første trediedel af juni var der et tilfælde i Kvikne, 9 aars pige, lam i det ene ben.

122.

(P. 1). Iver Laplands søn, 10 aar, Taraldsvang, Tønset, fik $^{16}/_{8}$ ryg- og nakkesmerter, feber. $^{19}/_{8}$ lam i venstre arm, forbigaaende urinretention. $^{8}/_{11}$ lamhed af deltoideus og biceps.

123.

(P. 1). Nils Joten, 63 aar, Tolgen, blev syg $^{27}/_{11}$ om aftenen efter i et par dage at have været ude og frosset. Frysning, voldsomme smerter i arme og ryg og næste dag i benene. $^{1}/_{12}$ blev han kraftløs i armene og $^{2}/_{12}$ i benene. $^{4}/_{12}$—$^{7}/_{12}$ kunde han ikke røre en finger eller taa, og hans maade at tale paa var forandret. $^{11}/_{12}$ konstateredes komplet facialisparalyse, paralyse af overarmene, parese af underarmene og hænderne, næsten paralyse af begge ben. Hoste. Senere bedret, kan sidde oppe i en stol ($^{1}/_{2}$ 06).

Joten ligger i Sørnaadalen, $2^1/_2$ mil vest for Fæmundsøens sydende. Ingen trafik i dalen. Nils's søn kom i august hjem fra exercitie syg, hovedpine, rygsmerter, smerter i benene, halsonde. En uges tid efter hjemkomsten maatte han paa grund af slaphed i benene gaa med krykke.

I november var de fleste paa begge gaarde Joten mere eller mindre syge turvis. De fleste havde hovedpine, halsonde og hoste. En laa i pnevmoni i nabogaarden, og en havde otitis externa.

Kristians amt.

27. Hadeland og Land.

(E. Hoff, Jahr, Kolbjørnsen).

124.

(P. 1). Sina Thomlehagen, 11 aar, Nordsinnen, Nordre Land, havde i sidste uge af juli ondt i halsen og lidt diarrhoe, var hanglesyg og maatte tilsengs $^{28}/_{7}$ med feber, hovedpine

og smerter i ryg og lemmer. Efter 4 dages forløb stod hun op, men var uvel, havde kvalme, et par brækninger, kunde ikke reise sig uden hjælp, og benene vilde ikke bære hende. Desuden smerter i hele kroppen og hyperæsthesi.

$^{3}/_{8}$. Bevægelserne af fødder og tæer er normale. Strækning i høire knæled høist ufuldkommen. Hun kan ikke strække benet selv liggende. Let atrofi. Gangen er bedret, men hun snubler let og har faldt ved feiltrin, en gang ogsaa, naar hun skulde neie. Især mærkes det ved gang opad bakke. Er bedret saa betydelig, at hun nu kan gaa noksaa langt, blir dog let træt.

Samtidig med Sina var flere børn i samme grænd syge paa lignende maade med feber, hovedpine, smerter i lemmerne og efterpaa slappe i knæerne og faldt let overende. Varige lamheder er ikke optraadt.

125.

(P. 1). Gut, 5—6 aar, Julius Jensen Buudsnet's søn, indsygnede pludselig $^{29}/_{7}$ med feber, brækninger og diarrhoe samt klage over smerte i høire poplitæa. Han laa i 8 dage, prøvede i denne tid at staa op, men kunde ikke staa paa benene. Senere begyndte han at krabbe. Ved undersøgelse $^{8}/_{9}$ var han afebril, bleg, slap. Han gik ved hjælp af stok. Under gangen slængte han høire ben frem, og naar han støttede sig paa det, knækkede det bagover i knæet. Han kunde bøie til ret vinkel i hoften. Det holdes udad roteret. Atrofi af laar og læg, ophævede patellarreflexer, god følelse, kjølig hud.

Huset er omgivet af mange husmandspladse, hvor der ingen sygelighed skal have været.

126.

(P. 1). Pige, 5 aar, blev pludselig syg $^{31}/_{7}$ med feber, somnolens og brækning. Næste dag tilsyneladende frisk. Hun slæbte da benene efter sig. $^{2}/_{8}$ faldt hun i dørtærskelen. De følgende dage kunde hun ikke staa uden støtte, og hun slæbte særlig høire ben langs gulvet. $^{7}/_{8}$ kunde hun kun ved hjælp af hænderne bøie høire knæ op i sengen, venstre ben var ogsaa svagt. $^{12}/_{8}$ var der fremdeles parese tilstede.

127—130.

(P. 1). Gudbr. Braaten, 18 aar, Vaslien, Nordsinnen, Nordre Land, fik $^{1}/_{9}$ ondt i ryggen og hofterne samt hovedpine, tørst og mathed. Smerterne blev stærkere, saa han $^{7}/_{9}$ maatte gaa tilsengs. $^{8}/_{9}$ ondt i halsen, $^{9}/_{9}$ mavesmerter og $^{10}/_{9}$ heftige brækninger. $^{8}/_{9}$ kunde han saavidt gaa over gulvet, $^{9}/_{9}$ var dette umuligt, og særlig var høire ben magtesløst. $^{10}/_{9}$ blev ogsaa armene dovne.

$^{11}/_{9}$. P. 96. R. 24. T. 38.2. Nogen rødhed i svælget, intet belæg, ømme kjertler under maxillen. Haandtrykket paa begge sider betydelig nedsat. I begge albueled er flexion god, extension betydelig nedsat. Høire ben: Næsten fuldstændig lamhed af musc. ilio-psoas, quadriceps femoris og extensorerne paa læggen. Pes equinus paralyticus. V. ben: Lamhed af ilio-psoas, parese af quadriceps og fodens strækkemuskler. Paa begge sider bøies tæerne godt, strækkes daarlig. Ingen paaviselig atrofi. Udad til høire for 12te ryghvirvel nogen ømhed. (P. 3). Samtidig indtraf 3 abortive tilfælde.

131.

(P. 1). Kristian Pighougens datter, $1^{1}/_{4}$ aar, Skjørliberg, Nordtorpen, fik $^{10}/_{10}$ feber, kvalme, smerter og nakkestivhed. 2—3 dage senere blev barnet bedre, men det bemærkedes da, at hun ikke kunde sætte benene under sig. $^{16}/_{10}$ var begge ben lamme, kun tæerne paa høire fod kunde bevæges lidt, slappe, begyndende atrofi, ophævede reflexer, ellers normale forhold.

132.

(P. 1. †). Gut, 19 aar, broder til 133, blev syg $^{23}/_{10}$ med feber, hovedpine, udtalt nakkestivhed, rygsmerter. Blev bedre og var i slutningen af samme uge paa tømmerhugst. $^{30}/_{10}$ atter syg paa samme maade, og følgende dag kunde han ikke bevæge underextremiteterne og bækkenpartiet. Armene derimod brugte han. $^{1}/_{11}$ fik han pludselig voldsom aandenød, hjertet vilde standse paa ham, sagde han, og han døde et par timer efter, pludselig under en bevægelse. Talen var lidt kludret, ansigtsudtrykket ubevægeligt, bevidstheden bevaret til det sidste.

133—135.

(P. 2). Pige, 12 aar, pladsen Hullet, V. Torpen, tilsaaes $^1/_{11}$. Hun havde været syg 8 dages tid med feber, hovedpine, udtalt nakkestivhed, rygsmerter. Hun var ved undersøgelsen feberfri, benene, som havde været meget slappe, saa hun snublede let, var nu kraftigere, dog gik hun noget vanskeligt. Patellarreflex nedsat, især paa det ene ben. $^4/_{11}$ frisk.

(P. 3). I Hullet indtraf $^3/_{11}$ to abortive tilfælde, en gut og en pige, som havde ubetydelig feber, men udtalt nakkestivhed og lidt hovedpine. Ellers bra.

136.

(P. 1). Gut, $1^1/_2$ aar, Tollofsund, V. Torpen, havde været upasselig henved en uge, og et par dage efter mærkedes en parese i høire ben. $^{31}/_{10}$ var barnets høire fod lammet i ankelleddet. Patellarreflex ophævet.

137.

(P. 1). Einar Gjerdalen, 2 aar, Gjerdalen i N. Land, blev syg $^9/_{11}$ med feber, udbredte smerter og ømhed, udtalt nakkestivhed og ømhed i ryggen. $^{11}/_{11}$ blev blev begge ben paralytiske og begge arme paretiske. Senereflex ophævet. Urinretention i vel 1 døgn. Bedredes.

28. Søndre Valdres.

(B. Lange).

138.

(P. 1). Syverinde Arnesdatter Espelien, 9 aar, Etnedalen, blev syg $^{11}/_1$ 05. Feber, hovedpine, rygsmerter, nakke- og rygstivhed. Delirerede og ynkede sig. $^{14}/_1$ lamhed af høire arm og ben. Efter 10 uger begyndte hun at bevæge benet, i marts gik hun uden støtte. Benet atrofisk. Ubetydelig senereflex. Gik fremdeles fremad; armen blev helt god, men der blev en peroneusparese af benet tilrest.

139.

(P. 3). Broderen Syver, 11 aar, var samtidig sterkt „forkjølet" og laa i 2—3 dage. Var oppe og ude igjen i 2 dage, hvorefter der indtraadte feber med frysning og hovedpine samt ondt i halsen. Han fantaserede en og anden gang, især den $^{24}/_1$, da læge blev hentet. Han havde den dag en fin afskalling paa brystet. Syg 7—8 dage.

140.

(P. 1). Severin Nilsen, 9 aar, Urberg, søskendebarn til de to foregaaende, blev syg $^{16}/_1$ 05. Frysning, hovedpine, lette delirier, smerter i hele legemet, nakkestivhed. Fra 2den sygdomsdag var der smerter ved urinladningen i 3 dage, senere i 8 dage ufrivillig afgang. Obstruktion. $^{20}/_1$ lamhed af begge armene. Paa benene mærkedes intet før efter 14 dage, da han stod op. Høire ben var da svagt. Han bedredes; men høire arm forblev paretisk og tildels stærkt atrofisk, venstre laar og læg lidt atrofisk.

141.

(P. 1. †). Sigrid Nilsen, 13 aar, søster til foregaaende, blev syg $^{18}/_1$ 05. $^{21}/_1$ adskillig feber. $^{22}/_1$ nakkestivhed, belagt tunge og appetitløshed. Smerter i hele legemet, urolig, lette delirier, anfaldsvis ikke bevidst. Armene laa nu stille. Pulsen var regelmæssig, aftog jævnt i hurtighed og styrke, til døden indtraadte $^{22}/_1$ ud paa eftermiddagen.

142—146.

(P. 1). Sigrid Espesæt, $4^1/_2$ aar, Espesætlien i Etnedalen, blev syg $^3/_2$ 05. Frost, hovedpine, nakke- og rygstivhed, smerter i ryggen, ondt i halsen, „bevidstløshed", urinretention, træg afføring. Da hun efter 5 døgn blev bevidst igjen, stærke smerter i arme og ben. Efter 14 dage bemærkedes lamhed af begge ben. Lamheden af venstre ben holdt sig, venstre ben bedredes noget.

(P. 3). 4 søskende var samtidig syge med hovedpine og ondt i halsen. En af dem laa tilsengs i 8 dage. Ingen af disse lammedes.

147.

(P. 1). Olaf A. Vold, 1 aar, Vold i Etnedalen, blev syg 7/3 05. Stærk feber, døsighed. Det mærkedes snart, at han ikke sparkede saa livlig med sine ben som tidligere, og venstre ben holdt sig udover vaaren koldere end høire. Kunde ud paa sommeren gaa med støtte, men venstre ben slæbes, og liggende paa ryggen kan han ikke løfte benet.

148—149.

(P. 3). Brødrene Per, $5^1/_2$ aar, og Torger, 3 aar, blev samtidig syge med feber, døsighed, hurtigt aandedræt. Torger havde noget ondt i halsen. De var begge friske efter 2—3 dage.

150.

(P. 1. †). Helga Skaalerud, 17 aar, Molandsaune, Etnedalen, blev syg 12/5. Frysninger og hovedpine om aftenen, stod op næste dag og ytrede, at hun var „døvin" i høire arm, lagde sig derfor igjen. Midt paa dagen kunde hun ikke gribe med høire haand, og 14/5 var begge arme lamme. Smerter i nakke og ryg. Kunde ikke røre hovedet. Var bevidst og talte kvikt, til faa minutter før hun døde 15/5.

Baade en anden pige og hendes søster laa i seng med hende under sygdommen, og der var flere børn fra nabogaarden indom, men ingen af disse blev syge.

151.

(P. 1). Ingrid Bruflat, 3 aar, Bruflat i Etnedalen, blev syg 17/5 05. Feber, døsighed. Begyndte næsten strax at ville staa paa knæerne i sengen, og efter 2—3 uger, da hun skulde op, kunde hun ikke staa paa benene. Senere er hun bedret, men slæber høire ben, og læggen er atrofisk.

I dette hus er der 9 børn og flere tjenere. 3 børn blev syge.

152.

(P. 3). Broderen Johan, 11 aar, blev syg 17/5. Maadelig feber, stivhed i nakke og ryg, kunde ikke sidde i sengen. Lidt smerter. Laa i 8 dage, var fremdeles stiv. Efter 3 uger frisk.

153.

(P. 3). Broderen Axel, 3 aar, blev syg samtidig, idet han 3 dage efter hinanden gjentagne gange kom ind fra legen ude, lagde sig paa en bænk og søvnede strax ind. Efter $^1/_2$—1 times søvn atter ud, saa ind igjen for at sove efter 1 times forløb. Forresten frisk.

154.

(P. 1. †). John Johnsen, $4^1/_2$ aar, Bruflat i Etnedalen, blev syg 26/5. Klagede ved middagstider over smerter i nakken og kastede op. Frøs om eftermiddagen, men var iøvrig vel. 27/5 stærk feber, smerter i nakke, ryg, underlivet og høire arm. P. 160. Nat til 28/5 sov han, men havde jævnlige rykninger i kroppen og ynkede sig. Kl. 4 om morgenen kunde han ikke løfte høire arm. Saa flere gange dobbelt. Nat til 29/5 stærk tørst, trækninger i øienlaagene, kramper i øienmusklerne og smaa anfald af bevidstløshed. Hyperæsthetisk. Venstre ben blev ogsaa paretisk. Døde 29/5.

3 søskende hjemme, ingen af disse syge.

155.

(P. 1). Oskar Olsen Viken, $1^1/_4$ aar, Bruflat, blev syg 11/7. Feber, urolig. Græd ustanselig i et døgn den 13/7 og sov derpaa i 3 døgn. 20/7 forstod man, at han ikke kunde bevæge høire arm og venstre ben. Benet blev godt igjen ud paa høsten, men høire arm og haand er lamme og hænger slapt ned. Betydelig atrofi.

Er eneste barn. Flere børn fra nabogaardene var inde i huset i sygdommens første dage, uden at nogen af dem blev syge.

30. Toten.

(J. Frost, Jahr, B. Lund, Schjønsbye).

156.

(P. 1). Ingeborg Gjørvad, $2^1/_2$ aar, Rud, V. Toten, blev syg $^{31}/_8$. Tilsaaes $^2/_9$. Feber (39^0), smerter i alle lemmer. Kunde ikke reise sig op, ikke sidde, rørte ikke benene. Der indtraadte let atrofi af benene. Ingen patellarreflexer. $^{30}/_4$ var der tilbage en parese af høire ben, ellers var hun frisk.

Hun var den eneste angrebne af 12 søskende.

157.

(P. 1). Magda Hansdatter, 18 aar, Tandberg, Ø. Toten, blev syg $^1/_{10}$ med feber, angina, lemsterhed i ryg og lemmer. Stærk ømhed af hele ryggen langs proc. spinosi. $^4/_{10}$ lammedes ryg, arme og ben, de sidste fuldstændig paralytiske. Nedsat patellarreflex. Atrofi indtraadte senere. Hun bedredes, men især benene forblev paretiske.

158.

(P. 2). Reidar Hveem, 13 mdr., Hveem i Balke sogn, blev syg $^{15}/_{10}$. Lette febrilia, „forkjølet". $^{20}/_{10}$ blev høire arm stærkt og høire ben let paretisk. Nakkestivhed og ømhed. T. 39. P. 130. Gutten helbrededes fuldstændig.

159—160.

(P. 3). I samme maaned er tilseet 2 patienter i 20 aars alderen. Feber, hovedpine, smerter i lemmerne og ryggen, ømhed langs rygsøilen og hos den ene nakkestivhed. I begge tilfælde gik angina iforveien. Begge friske efter 8 dage.

161.

(P. 1). Pige, 7 mdr., blev syg midt i oktober, „forkjølet". Efter 3 dages forløb opdagede moderen en parese af venstre læg- og fodmuskulatur, der en maaned senere konstateredes af læge.

162.

(Enc. †). Pige, 1 aar, Bergshaugen, Snertingsdalen, havde været upasselig en 14 dages tid, lidt feber, smerter i kroppen, men havde krabbet paa gulvet alligevel, indtil der $^{25}/_{10}$ optraadte stærk feber og brækning. Nat til $^{27}/_{10}$ blev barnet slapt, og det sov hele dagen. $^{28}/_{10}$ var hun bevidstløs med frembugede, stærkt pulserende fontaneller, 120 i min., venstre legemshalvdel lammet, reflexer ophævede, høire paretisk, reflexer nedsatte, svælglamhed, Cheyne-Stokes. Døde.

Stavanger amt.

60. Karmøen.

(O. H. Dietrichson, E. Jensen).

163.

(P. 1). Gut, 8 aar, Karmøen, havde en 8 dage varende angina uden belæg, var herefter ikke frisk, afmagredes og havde ubestemte smerter i kroppen, saa han ikke kunde deltage i leg. 4—5 uger senere, den $^{22}/_9$, fik han hovedpine, en brækning, frysning. $^{26}/_9$ kunde han ikke bruge høire arm; han havde nogle dage forud havt lidt ondt i høire skulder. Samtidig blev hovedet tungt, og han havde vanskelig for at balancere det, det dingler fra side til anden. Armen kunde ikke bevæges i skulder og albueled, lidet i haandled, ikke proneres eller supineres. Fingrene kunde bøies og strækkes lidt. Venstre arm normal. Begge ben stærkt paretiske, kan saavidt løfte dem fra underlaget. Ingen patellarreflex. Følelsen god. Gutten bedredes, og der noteredes den $^{11}/_{10}$: Høire musc. deltoideus fuldstændig lammet. Lidt bevægelighed i biceps og i flexorerne. Paresen i benene mindre, kan nu staa en liden stund paa dem uden støtte, kan dog ikke gaa alene, og han falder, naar han skal sætte sig ned. Lidt patellarreflex paa høire side, ingen paa venstre. Kan med sengebaandet sætte

sig op og sidde i sengen uden støtte. Hovedet holdes ret, og det kan bevæges i forskjellige retninger.

164.

(Csm. †). Pige, 15—16 aar, blev syg $^{27}/_{11}$ med voldsom hovedpine, brækning. Hun blev snart komatøs, var urolig og jamrede sig. De sidste timer stivhed i begge arme og rykninger. Døde samme dag. Antoges for Cerebrospinalmeningit.

61. Haugesund.

(Caspersen).

165.

(P. 1). I november anmeldtes en liden gut i Skaare som lidende af poliomyelit med paafølgende lamhed. Gutten blev syg i slutningen af september.

Søndre Bergenhus amt.

64. Tysnes.

(Fr. Mørch).

166.

(P. 1). Petter Huse, 6 aar, Ølve, Kvinnherred. $^{15}/_{9}$. For 4 uger siden blev han pludselig syg med feber, begyndende med frysning, hovedpine, smerter i nakken og korsryggen samt lemmerne, og omtrent samtidig mærkedes det, at han ikke kunde bevæge høire arm. Almentilstanden bedredes hurtig, saa han kun laa tilsengs i 4 dage.

$^{8}/_{9}$ konstateredes lamhed af høire over- og underarm. Han kunde ikke løfte armen, ikke bøie den i albueleddet, kun ufuldstændig pro- og supinere, derimod bøie og strække haanden og fingrene. Tydelig atrofi af musklerne paa over- og underarm. Ømfindtlighed for tryk paa albueleddet.

65. Indre Hardanger.

(J. Olsen).

167.

(P. 2). John Gjerstads datter, 14 aar, Gaarden Djønne, Kinservik i Hardanger, blev $^{10}/_{10}$ syg efter at have været ude og gjætet smaler, — feber, hovedpine, lemsterhed, nakkestivhed. Efter nogle dages sygeleie optraadte smerter, tildels med rykninger, især i venstre, ubetydeligt i høire ben fra hoften nedover. Efter 3 ugers forløb helbredelse med nogen slaphed under bevægelse af venstre ben.

168.

(P. 1. †). Mand, 24 aar, foregaaendes broder, blev syg $^{18}/_{10}$ med feber, brækninger, nakkestivhed, næseblødning og angina. Lidt efter lidt optraadte lamhed af begge ben, tildels ogsaa af begge arme, og han døde paa sygdommens 7de dag.

Omtrent 100 meter fra J. Gjerstads hus bor Per Johannesen, som har 4 børn i alderen 3—11 aar. Alle disse blev syge $^{10}/_{8}$ med feber, hovedpine, lidt brækning, nogen nakkestivhed, og 2 havde næseblødning. Efter 2—3 dage var det hele over. Den ældste, en pige, gik imidlertid ud i luften og blev syg paany med den følge, at der indtraadte partiel lamhed af venstre haands bøiemuskler. Der har været jævnlig samkvem mellem børnene paa begge gaarde.

68. Søndre Midthordland.

(H. Gade. Krüger).

169.

(P. 1. †). Pige, 18 aar, Os, blev syg midt i mai. Feber, tildels delirier, hovedpine, kvalme, brækning, voldsomme smerter i ryg og lemmer, obstruktion. Der indtraadte snart lamhed af lemmerne. Hun døde 6te dag.

170.

(P. 1). Ananias Kuventræ, 11 aar, Os, blev syg $^{1}/_{5}$. Feber, uklart sensorium, nakkeværk, stærke smerter i underlivet og senere i begge ben. $^{4}/_{5}$ indtraadte lamhed udbredt til krop og alle lemmer. Efter nogle dages forløb bedredes armene og kroppen, og lamheden begrændsédes til benene, særlig høire. Samtlige extensorer lamme og atrofiske. Ingen patellarreflex.

171.

(P. 2). Ananias Knudsen Øverdalen, 14 aar, Os, blev syg $^{1}/_{8}$. Feber, hovedpine, kvalme, brækning, smerter i ryg og lemmer, obstruktion. 3 dage senere lammedes arme og ben, især de sidste. Der indtraadte ingen atrofi, og han blev frisk efter vel en maaneds forløb.

172.

(P. 2). Broderen Hans, 21 aar, blev syg $^{9}/_{8}$. Feber, hovedpine, kvalme, brækning, smerter i ryg og lemmer. Ca. 3 dage senere lammedes arme og ben. Han bedredes og var frisk i september.

173.

(P. 2). Inga Engelsdatter Godø, 21 aar, fra Tysnæs, kom paa besøg paa Osøren i Os $^{22}/_{9}$ 05. Hun blev syg $^{30}/_{9}$. Feber, svimmelhed, hovedpine, brækning, smerter i ryggen, obstruktion. 3die dag lammedes benene, og ogsaa i armene føltes nogen „tyngsel". Efter 2—3 ugers sygdom helbrededes hun.

72. Lindaas.

(S. Lange).

174.

(P. 1). Gut, 5 aar, havde en uges tid havt lidt diarrhoe, men iøvrig været frisk, indtil han $^{14}/_{9}$ fik voldsomme brækninger, som holdt ved et par dage. Samtidig stærke smerter i ryggen, underlivet og benene. $^{21}/_{9}$ fremdeles smerter i anfald, høire ben fuldstændig lammet, venstre ben paretisk. Følelsen god. P. 108. T. 36.7. Han bedredes og $^{11}/_{10}$ kunde han uhindret bevæge venstre ben, og der var begyndende bevægelighed i høire ben, dog lidet. Fremdeles lidt rygsmerter.

73. Bergen.

(Sivertsen. A. Uchermann. O. Vogt).

175.

(P. 1). Helene Gundersen, 2 aar, blev syg $^{22}/_{8}$. Brækning, ondt i halsen, obstruktion i 8 dage. $^{25}/_{8}$ lammedes begge ben og der udviklede sig stærk atrofi. Ingen senereflex. Lamheden fandtes fremdeles omtrent uforandret i mai 06.

176.

(P. 1). Anton Nilsen, $2^{3}/_{4}$ aar, blev syg $^{1}/_{9}$. Feber, hovedpine, somnolents, smerter i korsryggen, trækninger i ansigtsmusklerne. Midt i september indtraadte fuldstændig lamhed af høire ben, parese af venstre. Ingen senereflex. Atrofi. Sensibiliteten i benene syntes noget nedsat.

177.

(P. 2). Johannes Nilsen, 22 maaneder, blev syg $^{24}/_{9}$. Feber, hovedpine, smerter og rubor i halsen. $^{28}/_{9}$ indtraadte lamhed af begge bens flexorer og adduktorer. Er senere helbredet.

178.

(P. 2). Dagny Brummeland, 1 aar, blev syg $^{26}/_{9}$. Nogen feber. $^{30}/_{9}$ lammedes begge ben. Efter en tids forløb nogen atrofi. Er senere helbredet.

179.

(P. 1). Trygve Eide, 2 aar, blev syg $^{23}/_{10}$. Feber, døsighed, angina. Venstre laarmuskulatur, særlig quadriceps, og læggens muskulatur, men denne lettere, lammedes efter 4—5 dages forløb. Nogen atrofi. Blivende lamhed af quadriceps.

180.

(P. 2). Evalda Nilsen, 15 aar, blev syg $^{20}/_{11}$. Feber, hovedpine, svimmelhed. $^{22}/_{11}$ lammedes hals-, rygmuskler og overextremiteterne. Senereflex ikke tilstede. Hun kom sig godt, havde $^{24}/_{2}$ 06 kun lidt vanskeligt for at reise sig i sengen og bruge høire haand til finere arbeider.

181.

(P. 1). Oskar Jentoft, 10 maaneder, blev syg antagelig omkring $^{20}/_{11}$. $^{24}/_{11}$ indtraadte fuldstændig lamhed af benene med paafølgende atrofi. Ingen senereflex. Lamheden var blivende.

182.

(P. 2). Barn, 8 maaneder, fik høi feber, brækning, uro, naar vides ikke. Et par dage efter sygdommens begyndelse bemærkedes lamhed i begge ben. Denne gik i løbet af ca. 2 maaneder.

Nordre Bergenhus amt.

82. Kinn.

(R. Lundevall).

183.

(P. 1. †). Anton Hauge, 2 aar, blev syg $^{27}/_{12}$. Feber, brækning, gik oppe. $^{30}/_{12}$ blev høire arm paretisk og $^{31}/_{12}$ ogsaa venstre samt begge ben. Ingen patellarreflex. Døsig. Herpes labialis. Høi feber. $^{4}/_{1}$ 06 lidt hoste. Bronkit. Aandenød. Døde om eftermiddagen, som det antoges af respirationslamhed, med fuld bevidsthed.

184.

(P. 2). Ole Bakke, 15 aar, blev syg $^{28}/_{12}$. Smaafrysninger, hovedpine, værk i korsryggen og hofterne. Døsig, sov meget. $^{30}/_{12}$ paretisk i høire hofte og lidt „rar" i venstre. Denne sidste blev snart god; men paa høire side kunde han $^{4}/_{1}$ 06 kun løfte høire laar ubetydelig, kunde dog gaa paa en maade.

185.

(P. 2). Rasmus Bakke, 20 aar, foregaaendes broder, følte sig $^{29}/_{12}$ ikke rigtig frisk, men reiste alligevel ud at fiske. Kom hjem, følte sig uvel, sov meget, klagede $^{1}/_{1}$ 06 over stikninger, værk og smerter, saa han ikke fik sove, og blev $^{2}/_{1}$ paretisk i venstre skulder $^{4}/_{1}$ fremdeles paretisk.

84. Nordfjordeidet.

(Rummelhoff).

186.

(P. 1). Pige, 14 aar, gaarden Næss, Eids herred ved Hornindalsvandets vestre ende, havde i september 1—2 dage lidt hovedpine og var uvel. 2—3 uger senere blev hun atter syg med lidt smerter i lemmer og ryg i 2—3 dage. Hun vilde da staa op; men høire ben var da paretisk i knæ og fodled, hun slæbte, og knæet bar ikke. I november konstateredes lamhed som nævnt, ophævet patellarreflex og god følelse.

Romsdals amt.

87. Vestre Søndmør.

(A. Birck. G. Ottesen).

187.

(P. 1). Anne Rasmusdatter Breiteig, 7 aar, blev syg, antagelig i slutningen af august, med feber, søvnighed, smerter i alle lemmer, vaklende gang og slaphed i armene. Hun

blev frisk; kun var der $^{4}/_{1}$ 06 tilbage paa høire haand en ulnarlamhed med betydelig atrofi af de tilsvarende muskler paa haanden og klohaand.

188.

(P. 1). Johan Furrevig, 20 maaneder, blev syg $^{4}/_{9}$ med hede og uro. $^{6}/_{9}$ bedre, sov i 2 døgn. $^{8}/_{9}$ mærkedes ubehjælpsomhed i venstre overarm, og $^{9}/_{9}$ hang denne slapt ned. Fingrene og haanden bevægedes godt. $^{4}/_{1}$ 06 paralyse af venstre skulder og overarm med betydelig atrofi af deltoideus og overarmsmusklerne. Biceps kun paretisk.

189.

(P. 1). Elias Johannesen Myklebust, 9 aar, havde $^{11}/_{9}$ tørst, brækning og en løs afføring. ^{13}—$^{14}/_{9}$ faldt omkuld, da han skulde gaa over gulvet. Hed og søvnig. $^{14}/_{9}$ kan han ikke staa paa benene. Feberfri. $^{18}/_{9}$. Lam i rygmusklerne og venstre ben, høire ben slapt, paretisk. Reflexer mangler. $^{31}/_{1}$ 06. Venstre ben fremdeles lammet, høire ben lidet kraftigt, Atrofi.

Disse 3 tilfælde forekom alle i Søvde, nr. 187 og 188 paa hver sin side af den 2 km. brede Søvdefjord og nr. 189 i bunden af fjorden ca. 7 km. fra de to andre. Nogen forbindelse mellem tilfældene kunde ikke paavises.

Der har forekommet i aaret flere tilfælde af facialisparalyse, hvoraf ialfald en med blivende ansigtslamhed.

190.

(P. 1). Josefine Rasmusdatter Kvalen, 2 aar, fik $^{3}/_{9}$ stærke febersymptomer med brækning, og da feberen efter 3 dage var over, mærkedes det, at hun var fuldstændig lam i begge ben og begge arme. Bevægeligheden bedredes; men hun kan $^{21}/_{9}$ fremdeles ikke løfte arme eller ben.

191.

(P. 1). Ragnvald Rasmussen, 5 aar, foregaaendes broder, fik det 6 dage senere omtrent paa samme maade, men i mildere grad, og lamheden indskrænkede sig til benene. Ogsaa hos ham var der kommen nogen bevægelighed. Der er mange børn i familien.

192.

(P. 1). Anton Lauritsen Dalen, 11 aar, boende 1 km. derfra, blev syg samme dag som nr. 190 omtrent paa samme maade. Lamheden indskrænkede sig til venstre arm. Han kan $^{21}/_{9}$ løfte armen op til ansigtet, har ikke magt i fingrene. Han har den hele tid ligget sammen med en broder, som er frisk.

193.

(P. 1). Carl Moy, 1 aar, boende 1 km. derfra, blev pludselig syg $^{7}/_{9}$ med brækning, høi feber og fuldstændig lamhed af begge arme og ben samt halsmuskler. Temperaturen var oppe i 39.8 og gik tredie dag temmelig raskt ned til 37.5. $^{21}/_{9}$. Spiser noksaa godt, kan bevæge lidt hovedet, fingrene, samt fødderne. Familien har faaet melk fra Rasmus Kvalen (190), men barnet har kun faaet den kogt.

90. Ørskog.

(H. G. Holst).

194—197.

(P. 1). Fra Ørskog er anmeldt 4 tilfælde, nemlig

en gut, 17 aar, fra Grøde i Vatne samt 3 tilfælde, 2—6 aar gamle, fra Vatne, Skodje og Ørskog, alle i august. Den første døde 3die døgn. Samtlige lammedes.

Der har ingen forbindelse været mellem de syge.

92. Ytre Romsdal.

(Gunnufsen. Rambech).

198.

(P. 1). Gut, 10 aar, gaarden Malme i Indre Frænen, blev syg $^{23}/_{10}$. $^{28}/_{10}$ opdagede moderen, at han var lam i begge ben. Dette konstateredes næste dag af lægen.

199.

(P. 1). Gut, $1^1/_2$ aar, Sandø i Sandø herred, havde i nogle dage været lidt forkjølet med snue og let diarrhoe, da der pludselig $^4/_{11}$ optraadte feber, brækning, rykninger i kroppen. $^6/_{11}$ om morgenen mærkedes det, at han ikke kunde staa paa benene og ikke reise sig op fra liggende stilling. Ingen feber da. Ved undersøgelsen $^{10}/_{11}$ var han lam i begge ben; kun var der nogen bevægelighed i fodled og tæer.

En pige, 2 aar, paa Stenshavn paa Harø, havde ivaar lignende vage Symptomer. Barnet har siden været lam i høire fod, som hun slænger frem under gangen. Læggen er atrofisk og følelsen bevaret. Der var intet akut stadium; barnet blev pludselig lammet paa en spadsertur.

93. Indre Romsdal.

(E. Eide. Chr. Lund. S. Müller).

200.

(P. 1). Peter Yterli's søn, 3 aar, Moa, Hens herred, blev syg ca. $^{20}/_9$ med feber, hovedpine, smerter i krop og lemmer. Efter kort tid lammedes han, og $^4/_{10}$ var venstre arm paralytisk og høire paretisk.

201.

(P. 1. †). Ole Iversen Horsgaard, 24 aar, gaarden Horsgaard i Veø (omtrent midt i Langfjorden), blev syg $^{26}/_9$ med kuldegysninger, hovedpine, rygsmerter samt nogen feber, dog ikke værre, end at han gik oppe. En uge senere blev han paretisk i begge ben, hvilket tiltog, saa han $^{10}/_{10}$ ikke kunde gaa over gulvet uden støtte. Ogsaa hænderne syntes noget slappe og talen besværlig. I høire knæled lidt exsudat. Følelsen god. $^{18}/_{10}$ erholdtes underretning om, at patienten var død.

Stedet ligger fuldstændig isoleret, og om samkvem med andre vides intet.

202.

(P. 1). Lars A. Bergseth, 15 aar, Nesset, blev syg $^2/_{10}$. Frysning, hovedpine og smerter i benene. Næste dag brækning, og ved middagstider tabte han bevidstheden. $^4/_{10}$ fremdeles bevidstløs. Kan ikke svælge. Seigt slim i halsen. Smerter ved passive bevægelser. Senereflex nedsat. Urinen gaar i sengen. 4de dag var han saa bra, at han begyndte at gaa oppe, og det mærkedes da, at lægmuskulaturen var lammet. Der udviklede sig atrofi, og $^{28}/_{12}$ var lamheden fremdeles tilstede.

203.

(P. 1). Ingvald Grøddal, 6 aar, blev syg $^{12}/_{11}$ med feber, hovedpine, nakkesmerter, brækning. $^{15}/_{11}$ smerter i lemmerne. Benene slappe, og dette tiltog. $^{21}/_{11}$ fandtes begge ben paretiske. Knæreflex ophævet. Følelsen god. $^{29}/_{11}$ fremdeles paretisk.

En 4 aars broder døde $^{28}/_{11}$ under febersymptomer og smerter i krop og lemmer. Han havde længe lidt af anfald af diarrhoe.

204.

(P. 2). Aslak M. Hanseth, 1 aar, Nesset, blev syg $^{30}/_{11}$. Hovedpine og synkebesvær. Brækning. $^2/_{12}$ trak han benene op under sig, skreg ved bevægelser. Kunde ikke gaa, benene hang slapt ned. Senereflex mangler. Barnet bedredes, begyndte $^{18}/_1$ 06 at gaa og antages helbredet.

205.

(P. 3). Ingrid Stensvold, 39 aar, Stensvold i Eresfjord, blev syg $^{23}/_{12}$. Stærk hovedpine, rygsmerter. Fingrene og benene op til knæerne blev visne og ligesom sover. Dette varede til $^{31}/_{12}$. Helbredet. Opfattedes af lægen som poliomyelit i atypisk form.

94. Søndre Nordmør.

(B. Boye).

206.

(P. 1. †). K., Bøssemager, blev syg i anden halvdel af juli. Han blev indlagt paa sygehus, adskillig omtaaget, talte som paralytiker; nogen parese i ansigtsmuskulaturen.

Stærk hovedpine, smertefuld nakkestivhed, lyssky. Høire ben paralytisk, venstre paretisk, senere paralytisk. Urinbesvær, lod dog tilslut urinen selv. Hyperæsthesi over benene. Armene blev efterhaanden paralytiske, ligesaa aandemusklerne. Stigende aandenød. T. ved indkomsten 38.5, næste morgen 37.5. P. 100. Døde dagen efter indlæggelsen bevidstløs under tiltagende lamhed af respirationsmuskler og hjerte.

97. Nordre Nordmør.

(Herlofsen).

207.

(P. 2). Peder Smehoug (Bobben), 11 aar, Valsøfjord herred, blev syg i slutningen af juli med søvnløshed, appetitmangel, let angina og smerter i høire laar. Omtrent strax kom der parese i benene, der forværredes i 14 dage. Derefter gik lamheden tilbage, og ved undersøgelse $^{5}/_{9}$ var han frisk.

208.

(P. 1). Oline Smehoug, 17 aar, søster til foregaaende, blev $^{19}/_{8}$ syg under lignende symptomer, dog uden angina. Søvnløshed og appetitmangel. $^{7}/_{9}$. Kan gaa haltende og med høire ben slæbende. Høire knæ kan ikke aktivt bøies og er ganske slapt. Patellarreflex paa høire side manglende. Følelsen god.

De syges far var ved St. Hans tid i Trondhjem paa hestehandel. Gutten blev syg hjemme, pigen paa sæteren.

209.

(P. 1). Aug. A. Røtø, 17 aar, Aure. $^{25}/_{9}$ fandtes febersymptomer og tilsyneladende almindelig angina uden belæg. $^{2}/_{10}$. Idag fremdeles intet belæg og negativt fund i næsen, men snøvlende tale, og vædske gaar let op i næsen. Appetitmangel, mathed, afmagring. Siden igaar parese af høire arm; særlig gjælder det løftning af overarmen. Haandtryk muligens noget svagere paa høire end paa venstre side, høire ben muligens noget svagere end venstre. God følelse. $^{18}/_{3}$ 06. Fremdeles lamhed af høire deltoideus med betydelig atrofi.

Søndre Trondhjems amt.

98. Trondhjem.

(Arnfinsen. Brodal. H. Bryn. Sygehuset. Sæthre).

210.

(P. 1). Ingeborg Østby, 24 aar, fik $^{18}/_{6}$ feber, voldsom hovedpine, rygsmerter og 8 dages tid senere lamhed af venstre overarms og skuldres muskler. Der var ogsaa et forbigaaende dobbeltsyn og parese i venstre ben. Lamheden i armen var i oktober uforandret.

211.

(P. 2). Ingrid Nordseth, 20 mdr., Indherredsveien 67, havde i løbet af en uge været let forkjølet, da hun $^{31}/_{7}$ blev syg med stærke febersymptomer. $^{3}/_{8}$ bemærkedes parese af venstre ben. De katarrhalske symptomer svandt efter nogle dage, feberen varede en uges tid.

212.

(P. 1). Rolf Olsen, 3 aar, fik $^{3}/_{8}$ feber, og dagen derpaa indtraadte paralyse af venstre og parese af høire ben.

213.

(P. 1. †). Aslaug Køhler, 7 mdr., Indherredsveien 23, havde en 14 dages tid grønne, slimede diarrhoer. $^{4}/_{8}$ optraadte brækninger, dog ikke særlig hyppig. $^{6}/_{8}$ t. 38.7. Barnet var tydelig slapt. $^{7}/_{8}$ var alle fire lemmer paretiske. Nederst i begge lunger endel bronkitiske lyd. $^{8}/_{8}$ høire ben paralytisk, de øvrige lemmer paretiske. Der udviklede sig en bronkopnevmoni, og hun døde efter et par dages forløb.

214.

(P. 1). Halfdan Skjølberg, 7 aar, fik $^{8}/_{8}$ feber, hovedpine, brækninger, diarrhoe, og $^{11}/_{8}$ indtraadte lamhed, paralyse af høire ben og parese af venstre arm.

215.

(P. 1. †). Søsteren Aasta Skjølberg, 5 aar, fik $^{10}/_{8}$ feber, hovedpine, brækning, diarrhoe, smerter i lemmerne, ømhed i muskulaturen. $^{14}/_{8}$ lammedes begge ben, og hun døde $^{18}/_{8}$. Hun led af bronkopnevmoni.

216.

(P. 1. †). Bjarne Arntzen, $2^{1}/_{2}$ aar, øvre Baklandet 28, blev syg $^{15}/_{8}$ med feber og gjentagne brækninger, der gjentog sig følgende dag. $^{17}/_{8}$ mærkede moderen, at han var paafaldende slap i benene; han rørte dem ikke, og de faldt slapt ned, naar hun løftede dem. $^{18}/_{8}$ var pulsen liden og utællelig, r. 20, t. 36.8. Begge ben paralytiske, ingen reflexer. Kræfterne tog jævnt af, og han døde $^{21}/_{8}$.

217.

(P. 1). Ingrid Nordbo, $1^{1}/_{2}$ aar, fik ca. $^{25}/_{8}$ febersymptomer, hvorpaa venstre ben lammedes.

218.

(P. 1). Johannes Halvorsen, $3^{3}/_{4}$ aar, Strandveien 15, blev $^{26}/_{8}$ syg med febersymptomer, hovedpine, brækninger. $^{27}/_{8}$ viste der sig tegn til lammelse. $^{28}/_{8}$ p. 100, t. 38. Komplet lamhed af høire arm og ben, ophævede reflexer, god følelse. De følgende dage klagede gutten over lidt smerter i ryggen og høire knæ. Feberen holdt sig 3—4 døgn. Han bedredes efterhaanden, og $^{19}/_{9}$ var tilstanden følgende: Benet er ikke længer lammet, men mangler endnu noget i kraft. Han kan staa paa begge ben, naar han støttes. Høire arm er ligeledes bedret. Han bevæger fingrene, men der er komplet lamhed af over- og underarm. Muskulaturen noget slap, Følelsen normal.

219.

(P. 1). Jørgine Johannesen, 22 aar, fik $^{27}/_{8}$ feber, hovedpine, rygsmerter samt et erythematøst udslet i begge haandflader. $^{2}/_{9}$ indtraadte betydelig parese af venstre skuldermuskulatur.

220.

(P. 1). Elise Eriksen, 10 mdr., fik $^{29}/_{8}$ feber, brækninger og et par dage senere parese af rygmuskulaturen samt begge ben.

221.

(P. 1.). Karla Grilstad, 4 aar, fik $^{5}/_{9}$ ildebefindende, $^{6}/_{9}$ feber, hovedpine og smerter i lemmerne samt $^{8}/_{9}$ parese i kroppens og lemmernes muskler. $^{13}/_{9}$ var benene paralytiske, den øvrige muskulatur paretisk.

222.

(P. 1. †). Olaf Tangen, 22 aar, fik $^{10}/_{9}$ feber, hovedpine, brækninger og smerter i venstre skulder, bryst og ryg. Venstre arm lammedes. $^{12}/_{9}$ optraadte parese af høire arm, som senere lammedes helt, urinretention og stivhed i nakke og ryg. Han døde $^{13}/_{9}$.

223.

(P. 1. †). Marie Wigum, 2 aar, fik $^{10}/_{9}$ feber, $^{11}/_{9}$ brækninger, smerter i armene og begyndende parese i disse samt $^{12}/_{9}$ ogsaa i nakke og rygmuskler. $^{13}/_{9}$ konstateredes paralyse af disse nævnte dele, parese af begge ben samt kapillær bronkit i begge lunger. Hun døde $^{14}/_{9}$.

224.

(P. 1). Johannes Brakstad, 32 aar, fik $^{21}/_{9}$ smerter i baghovedet, som $^{21}/_{9}$ blev meget intense, samtidig med at der optraadte rystende frostanfald. $^{22}/_{9}$ en enkelt brækning samt dobbeltsyn. Venstre arm blev desuden paretisk. Han bedredes.

225.

(P. 1). Idar Berg, $1^{10}/_{12}$ aar, blev $^{29}/_{9}$ syg med feber, hovedpine, brækninger. $^{1}/_{10}$ stærk diarrhoe, smerter i høire haand og ryggen samt stivhed i nakke og ryg. Venstre arm lammedes, og der indtraadte vistnok ogsaa parese i venstre ben. Han led desuden af kapillær bronkit. Bedredes.

99. Strinden.

(Bryhni. Nogle faa anmeldte af H. Hartmann).

226.

(P. 2). Brynhild Stav, 23 aar, Leinstranden, syg $^{24}/_{8}$ med hovedpine og flugtende smerter i kroppen af 1 døgns varighed. 8 dage derefter febersymptomer med hovedpine, stivhed i nakken, vomituritioner, somnolents, svimmelhed, som endnu vedvarer. Hun har tildels været oppe og i arbeide den hele tid. $^{6}/_{9}$ bemærkede hun, at hun ikke kunde staa paa høire ben. Kan $^{13}/_{9}$ gaa bedre. Senere helbredet.

227.

(P. 3). Kristian Sydnæs, 16 aar, Klæbu. I de sidste dage af august feber, hovedpine, smerter i korsryggen og nakken, svindel, nogen skjælven og rykning, somnolents. $^{17}/_{9}$ frisk. Ingen lamhed.

228.

(P. 3). $^{1}/_{9}$. Søsteren, 9 aar, syg idag med febersymptomer.

229.

(P. 1. †). Kari Løvaas, 4 aar, Buviken. Syg $^{10}/_{9}$ mavesmerter, brækning. $^{13}/_{9}$ tilbagetrukket hoved, lamhed af alle extremiteter. Døde $^{13}/_{9}$.

Det er muligt, at 2 søskende, 10 og 6 aar, har havt sygdommen i let grad.

230.

(P. 2). Gunvald Onsøjens barn, Buviken, blev syg ca. $^{28}/_{7}$. Feber, brækning, nakkestivhed. Efter 3 dages sygdom let parese i benene. Helbredet.

231.

(P. 2). Berit Aune, 8 aar, Buviken, blev syg $^{28}/_{8}$ pludselig med feber og hovedpine. Efter faa dage optraadte en slappelse i begge ben; hun kunde dog gaa oppe. $^{7}/_{9}$ blev hun atter syg, fik feber, hovedpine og nakkesmerter samt rykninger i lemmerne. Let angina. Senere helbredet, saavidt vides.

232.

(P. 2). Jon Ølsholms barn blev sygt ca. $^{24}/_{9}$ med feber (38.9) og nakkestivhed. Efter 3 dages sygdom indtraadte parese i et ben. Er, saavidt vides, helbredet.

233.

(P. 1. †). Ole Braa's tjenestepige, 26 aar, blev syg $^{5}/_{8}$. Høi feber (40.5), hovedpine, nakkestivhed. Efter et par dage tildels voldsomme rygsmerter, stivhed i ryggen og ømhed langs rygsøilen. Efter 3 dage krydset lamhed af arme og ben. Efter to dages bedring forværredes hun, og døden indtraadte under respirationslamhed.

234.

(P. 2). Ellen Berg, 11 aar, blev syg $^{8}/_{8}$. Feber, hovedpine, brækning, nakkestivhed, ryg- og nakkesmerter, obstruktion. Rykning i lemmerne. 3die dag parese i høire ben, ledsaget af nevralgiske smerter. $^{9}/_{12}$ var paresen saavidt mærkbar.

235.

(P. 1. †). Agnes Grinsø, 2 aar, Byberg, blev syg $^{7}/_{8}$. Hun led i 3 dage af stærk feber ($^{10}/_{8}$ 40.2) og søvnighed. Rykninger i lemmerne og udtalt nakkestivhed. Døde 4de dag af respirationslamhed.

236.

(P. 1). Sivert S. Braa, $2^1/_2$ aar, blev syg $^{13}/_8$ med feber. $^{14}/_8$ forbigaaende urinretention. Var stadig soporøs med nakkestivhed og rykninger i lemmerne. $^{16}/_8$ parese i begge ben med muskellamhed og smerter ved bevægelser. Senere langsom bedring, dog ikke helbredelse.

237.

(P. 1). Ingeborg Braa, 4 aar, foregaaendes søster, blev syg $^{16}/_8$. Feber, hovedpine, nakkestivhed, brækning. 3die dag lamhed af en arm. Langsom bedring, men ingen helbredelse.

238.

(P. 2). Ole Skogstad, ca. 8 aar, Skogstadplads, blev syg $^3/_8$. Feber, brækninger, Efter 3 dage parese i begge ben. $^{18}/_8$ bedring. Antagelig ikke varig lamhed.

239.

(P. 2). Karen O. Rye, ca. 4 aar, S. Gaustad, blev syg $^{14}/_8$. Feber, hovedpine, brækninger, somnolents, nakkestivhed, smerter i nakke og ryg, rykninger i lemmerne. Let angina. $^{17}/_8$ var temp. normal. Slappelse i benene med nedsatte patellarreflexer. Efter faa dage frisk.

240.

(P. 1. †). Anders O. Gaustad, 13 aar, N. Gaustad, fik $^8/_8$ et kortvarigt anfald med feber, brækninger og hovedpine. Han var syg 1 dag, hvorefter fuldstændig frisk til $^{14}/_8$, da der kom nyt anfald, med feber, hovedpine, brækning, hvorpaa fulgte nakkestivhed. $^{15}/_8$ lamhed af høire arm. Han døde efter ca. 5 dages sygdom.

241.

(P. 3). Broderen Martin, 11 aar, blev syg $^{15}/_8$ med stærk feber og smerter i hoved og nakke. Blev, saavidt vides, frisk uden lamhed.

242.

(P. 1). Signe Langørgen, $1^1/_4$ aar, pladsen L., blev syg $^{14}/_8$. Feber, somnolents, nakkestivhed, rykninger i lemmerne. 4de dag pareser i begge arme og venstre ben med paralyse af begge deltoidei og quadriceps femoris. Ophævet patellarreflex. $^2/_{11}$ betydelig bedret, særlig venstre arm og ben. I februar 06 lamhed af høire deltoideus; forresten synes hun bra.

243.

(P. 3). Søsteren Magnhild blev syg $^{13}/_8$. Feber med stærk hovedpine. Syg 1 dag, hvorefter frisk.

244.

(P. 1). Inga Asp, 6 aar, N. Graneggen, blev syg $^{19}/_8$. Feber, somnolents, hovedpine, brækning, nakkesmerter, stivhed i nakken, rykninger i lemmerne. Var syg 1 dag, følte sig derpaa ganske frisk i 4 dage. Derpaa paany syg $^{24}/_8$ med samme initialsymptomer. 3die sygdomsdag indtraadte høiresidig facialisparalyse. $^3/_1$ 06. Fremdeles ansigtslamhed, dog væsentlig indskrænket til kindets muskler.

245.

(P. 3). Søsteren Johanne, 7 aar, blev syg $^{27}/_8$ med høi feber (39.9), smerter i hovedet, nakke og ryg. Nakkestivhed. Efter 3 dage frisk; dog følte hun 5—6 dage slappelse i begge ben.

246.

(P. 3). Søsteren Dagny, 12 aar, blev syg $^{29}/_8$. Feber med stærke frysninger, brækning. Næste dag udtalt dyspnoe uden noget fysikalsk fund. Efter 3—4 dage frisk; dog holdt dyspnoen sig endnu 7—8 dage.

247.

(P. 1). Randi Graneggen, $1^1/_4$ aar, bor paa samme gaard som de 3 foregaaende. Blev syg $^{19}/_8$ med feber og obstruktion. Dette varede 1 dag, og hun var saa frisk i 4 dage

25/8 indtraadte paany de samme symptomer, der var ganske lette. Efter 2 dage lamhed af begge ben og høire arm. 3/2 06 fuldstændig lamhed af hele venstre ben, parese af høire. Paralyse af høire deltoideus, parese af de øvrige muskler. Udtalt atrofi. Ophævede senereflexer.

248.

(P. 3). Randis broder, Bjarne, 4 aar, blev syg 19/8. Høi feber, hovedpine, nakkesmerter og stivhed. Laa en dag, hvorefter frisk.

249.

(P. 3). Broderen Tillmar, 10 aar, fik 20/8 feber, hovedpine og stærke smerter i nakken. Syg 1 dag.

250.

(P. 3). Kristen Hangeraas, 11 aar, Hangeraas, blev syg 16/8. Let feber, smerter i hoved, nakke og nakkestivhed. Efter 3 dages forløb frisk.

251.

(P. 3). Broderen Ole, 9 aar, syg 20/8. Feber, smerter i hoved og nakke. Efter 4 dage frisk, dog noget slap i benene.

252.

(P. 2). Søsteren Jonette, 12 aar, blev syg ca. 22/8. Hovedpine, rygsmerter. Efter 4 dage tydelig parese af høire laar samt vistnok ogsaa rygradens muskler. Der viste sig senere en skoliose, som svandt. 7/2 06 fremdeles let parese af høire laars bøiemuskler. Ophævet patellarreflex. Antages senere helbredet.

253.

(P. 3). Andrea Kongsvik, 11 aar, Kongsvik, blev syg 9/8. Feber, hovedpine, brækning, nakkestivhed, lette rygsmerter. Obstruktion. Frisk efter 3 dage.

254.

(P. 2). Søsteren Karen, 12 aar, blev syg 12/8 med de vanlige symptomer. 3die dag parese i venstre ben. 7/2 06. Foden flekteres ikke helt og tæernes extention mangelfuld. Antagelig ikke blivende lamhed.

255.

(P. 1). Kristine Opland, 4 1/2 aar, Opland, følte sig „itu i ryggen" med smerter under bøining. Nogen dyspnoe. 16/8, følgende dag, feber med frysninger, hede og sved, somnolents, nakkestivhed, rykning i lemmerne. Let angina og lidt diarrhoe. 3die dag parese i begge ben, især laarene. 5te dag stærke smerter i benene, der holdt sig i 3 dage. Feberfri efter 4 dage. 6/1 06. Kan saavidt gaa, men fremdeles parese i laarenes flexionsmuskler. Disse synes let atrofiske. Langsom bedring.

256.

(P. 3). Søsteren Oline, 7 aar, blev syg 20/8. Feber, brækning, smerter i hoved og nakke, rykninger i lemmerne. Efter 2 dages sygdom frisk.

257.

(P. 3). Søsteren Jonetta, 11 aar, blev syg 22/8. Feber, hovedpine, brækning. Syg ca. 1/2 døgn, hvorefter frisk.

258.

(P. 3). Faderen Knut, 48 aar, fik 21/8 pludselig frysning med paafølgende hede og stærk hovedpine. Syg ca. 1 1/2 døgn.

259.

(P. 3). Søsteren Randi, 13 aar, fik 23/8 feber med brækninger og let obstruktion, hovedpine, smerter i nakke og ryg. 4de dag udstraalende smerter i høire ben. Anæsthesi i let grad i dette samt paræsthesier, naar hun bøiede hovedet fremover. Frisk efter 4 dage.

260.

(P. 3). Birgitte Berg, 25 aar, tjenestepige hos Knut Opland, fik 21/8 akut feber med smerter langs ryggen. Frisk efter 1 dag.

261.

(P. 2). Hermod Opland, 12 aar, paa nabogaarden (handelssted) blev syg $^{17}/_{8}$. Feber, lidt hovedpine, somnolents, smerter i nakke og ryg, rykninger i lemmerne, let obstruktion. $^{18}/_{8}$ parese af høire ben med smerter. Skal senere være helt frisk.

262.

(P. 2). Kristen Vevik, 9 aar, Vevik, blev $^{21}/_{8}$ pludselig syg med feber (40.2), brækninger, smerter i ryg og nakke samt nakkestivhed. Stærk hovedpine. 3die dag parese i begge ben, der svandt i løbet af 2—3 uger.

263.

(P. 2). Søsteren Helle, 12 aar, blev syg $^{23}/_{8}$ under samme symptomer, dog mindre udtalt. 3die dag parese i høire ben, der svandt efter 2—3 uger.

264.

(P. 3). Broderen Bjarne blev syg $^{23}/_{8}$ med samme symptomer. Frisk efter 4 dage.

265.

(P. 1). Knut Haugrønning, 4 aar, Haugrønning (dampskibsanløbssted) blev syg $^{26}/_{8}$. Feber, smerter i hovedet, let nakkestivhed. 3die dag lamhed i begge ben samt høire arm. $^{6}/_{1}$ 06 fremdeles parese i venstre ben, især af strækkemusklerne. Antydning til pes equinus. Atrofi. Høire arm slappere end venstre; betydelig bedret. Liden atrofi. Senereflex nedsat. Faar vistnok varig lamhed.

266.

(P. 2). Søsteren Magnhild, 11 aar, blev syg $^{28}/_{8}$ med feber (38.5), obstruktion, smerter i hovedet, nakken, ryggen, venstre arm og senere benene, rykninger i høire arm. Let angina. 3die dag indtraadte pareser. $^{6}/_{11}$ bedret, dog fremdeles parese af laarmusklerne paa begge sider. Patellarreflexer saavidt mærkbare. Antagelig ikke varig lamhed.

267.

(P. 2). Anders A. Rye, 2 aar. Syg $^{23}/_{8}$ med feber, let obstruktion, nakkestivhed. 3die dag lamhed af høire arm og ben. Besværlighed ved vandladningen. $^{23}/_{11}$ lamheden omtrent svunden.

268.

(P. 3). Mons Øverby, 4 aar. Syg $^{6}/_{9}$. Feber (38.5), smerter i nakke og ryg. Somnolents. Rykning i lemmerne, forbigaaende nakkestivhed. Tilsengs i 2 dage, hvorefter frisk.

269.

(P. 3). Søsteren Marit, 6 aar. Syg nogle timer senere. Samme symptomer. Syg i 2 dage, derpaa frisk.

270.

(P. 3). Søsteren Ingeborg, 12 aar, fik $^{21}/_{9}$ høi feber med stærk hovedpine. Syg 1 dag.

271 [1].

(P. 3). Lars Løvseth, 31 aar, Løvseth, blev pludselig syg $^{21}/_{8}$. Hovedpine, smerter i nakke og ryg med let feber. Efter 1 dag frisk, dog slap i benene.

272.

(P. 3). Sønnen Johan, 1 aar, blev syg et par dage senere med høi feber, hvorefter der snart mærkedes en slappelse i benene, idet disse tilsyneladende ikke aktivt kunde bevæges. Frisk efter faa dage.

(Bryhni).

---

1 De følgende er ikke komne under behandling.

273.

(P. 3). Anna Belling, 21 aar, Løvseth. Syg $^{26}/_{8}$. Akut feber, brækninger, stærk hovedpine. Syg 1 dag.

274.

(P. 3). Kristine Øverby, 15 aar, Løvseth. Syg $^{8}/_{9}$. Feber med hede og sved, stærk hovedpine. Tilsengs i 2 dage.

275.

(P. 2). Einar Løvseth, 6 aar, Løvsethplads, syg ca. $^{27}/_{8}$. Feber. Efter 2 dage mærkedes parese i begge ben, kunde dog med nogen vanskelighed gaa. Paresen svandt efter 1—2 uger.

276.

(P. 3). Anne Løvseth, 40 aar, S. Løvseth, blev syg ca. $^{25}/_{9}$. Akut begyndelse med smaafrysninger og sved. Heftige smerter i nakken. Frisk efter et par dage.

277.

(P. 3). Datteren Randi, 6 aar, blev syg samtidig. Feber, brækninger. Syg faa dage.

278.

(P. 2). Jenny Haugrønning, 5 aar, N. Haugrønning, blev syg ca. $^{10}/_{8}$. Feber, somnolents, brækninger, rykninger i lemmerne, lette smerter i fødderne. 2den dag parese i benene; hun kunde vanskelig gaa uden hjælp. Helbredet efter 4—6 uger.

279.

(P. 2). Broderen Karl, 3 aar, blev syg samtidig. Feber, nevralgiske smerter i benene. 2den dag parese i benene; kunde saavidt gaa alene. Efter 1 uges forløb kunde han gaa nogenlunde paa fladt underlag og nedover bakke, først efter 4 uger kunde han gaa i trap. Frisk efter 6 uger.

280.

(P. 2). Søsteren Karen, 10 aar, blev syg $^{11}/_{8}$. Feber, hovedpine, nakke- og rygstivhed. 2den dag parese i begge ben. Bedredes og er senere frisk.

281.

(P. 3). Johan Haugrønning, 14 aar, Haugrønningplads. Syg $^{28}/_{7}$. Feber, kvalme, somnolents, hovedpine og udstraalende smerter i benene. Syg 1 døgn.

282.

(P. 3). Arnt Byberg, 25 aar, Byberg (anløbssted og landhandleri). Syg $^{1}/_{8}$. Febersymptomer, brækninger, hovedpine. Syg 1—2 dage.

283.

(P. 3). Sønnen Niklas, 3 aar. Akut sygdomsanfald med feber, hovedpine og brækninger. Syg ca. 2 dage.

284.

(P. 1. †). Gudrun Frøseth, 5 aar, Frøseth. Syg $^{7}/_{8}$ med frysninger, hede og svedetogter, hovedpine, obstruktion, angina. Rykninger i lemmerne. Smerter og stivhed i nakken. 4de dag ptosis paa venstre øie og lamhed af venstre haand, derpaa af skuldermusklerne. Tildels stærke smerter i benene. Døde $^{14}/_{8}$ under respirationslamhed.

285.

(P. 2). Søsteren Berit, 11 aar, syg $^{12}/_{8}$ med feber, obstruktion, udtalt somnolents, rykninger i lemmerne, smerter i nakken og hovedet samt benene, nakkestivhed. 3die dag let parese af lægmusklerne. Frisk efter 1 uge.

286.

(P. 3). Ellen By, 24 aar, By. Syg 4/9, høi feber, kvalme, hovedpine, smerter i ryggen og benene. Dette varede 1 dag. Følte sig dog bagefter stiv i ryggen. 10/9 fik hun nyt anfald med lignende symptomer og brækninger. Syg 1—2 dage.

287.

(P. 3). Nella Sagberg, 8 aar, Sagberg. Syg 15/8. Pludseligt sygdomsanfald med feber og stærk hovedpine. Syg 1 dag.

288.

(P. 3). Borghild Klepstad, 6 aar, Klepstadhaug, blev ca. 10/8 en nat heftig syg med feber, brækninger, stupor, delirier, rykninger. Syg 1 døgn. Efter 5 dages forløb nyt anfald med samme symptomer. Efterpaa en tid slap.

289.

(P. 3). Broderen Sivert, 4 aar, blev syg samtidig, ca. 10/8. Feber, brækninger, rykninger i lemmerne, somnolents, omtaaget bevidsthed. Syg kun 10—12 timer.

290.

(P. 3). Martin Haugen, 55 aar, Haugen, blev ca. 25/8 pludselig syg med høi feber, hovedpine og udstraalende smerter i benene. Disse smerter varede anfaldsvis i ca. 2 uger.

291.

(P. 3). Kristine Hoem, 4 aar, Hoem, fik 3/9 et akut feberanfald med hovedpine og brækninger. Syg 1 dag.

292—295.

(P. 3). Arne Langørgen, 5 aar, pladsen L. Syg ca. 5/9. Feber, voldsom hovedpine, brækninger, let angina. Syg 1 døgn.

Hans søskende Signe, syg 6/9, Hjørdis, syg 7/9, Regine, syg 9/9, fik samme symptomer, akut feberanfald, hovedpine, brækninger. Hos de to sidste ingen angina.

296.

(P. 3). Karen Langørgen, 24 aar, Langørgenplads. Syg 24/8. Akut feberanfald med stærk hovedpine og brækninger. Syg 2 dage.

297.

(P. 3). Riborg Langørgen, 55 aar, sammesteds. Syg 23/8, havde samme symptomer.

298.

(P. 3). Karen O. Langørgen, 5 aar, hos Ole L. Syg 24/8. Akut feber, voldsom hovedpine, brækninger, somnolents. Rykninger i ansigt, tunge og lemmerne. Syg 3/4 døgn.

299.

(P. 3). Ole Langørgen, ca. 7 aar, sammesteds, blev 21/8 pludselig syg med feber, hovedpine og brækninger. Syg 1/2 døgn, hvorpaa ganske frisk. 5 dage senere nyt anfald af samme art.

300.

(P. 3). Ole Haugan, 2 aar, Langørgen, blev syg ca. 6/8. Feber, brækninger, hovedpine. Syg 1/2 døgn, hvorefter frisk. Ca. 12/8 kom et lignende anfald af samme varighed.

301.

(P. 3). Broderen Helge, 8 aar, fik 7/8 feber, brækninger, hovedpine. Syg ca. 1 døgn.

302.

(P. 3). Søsteren Helga fik ca. $^{5}/_{8}$ lette febersymptomer, kvalme og heftige rygsmerter. Syg 1—2 døgn.

303.

(P. 3). Karin Brændsel, 23 aar, sammesteds, fik $^{10}/_{8}$ pludselig kuldegysninger med hede og sved samt kvalme og heftig hovedpine. Syg $1^{1}/_{2}$ dag.

304.

(P. 3). Kristen Skjøstad, 7 aar, V. Valseth, fik ca. $^{15}/_{8}$ pludseligt feberanfald med hovedpine og brækninger. Let angina. Syg ca. $^{1}/_{2}$ døgn.

305.

(P. 3). Broderen Ole, 13 aar, syg ca. $^{17}/_{8}$ med feber og voldsom hovedpine.

306.

(P. 2). Berit Høstad, 16 aar. Syg $^{5}/_{8}$. Feber med ryg- og nakkesmerter. 3die dag parese i begge ben; kunde saavidt gaa. Helbredelse efter ca. 6 uger.

307.

(P. 3). Broderen Sivert, 12 aar. Syg $^{6}/_{8}$. Feber, søvnighed, nakkesmerter. Syg 1—2 dage.

308.

(P. 3). Søsteren Karen, 9 aar. Syg $^{8}/_{8}$. Stærke febersymptomer, somnolents, heftig hovedpine. Syg 1 dag, derpaa frisk 6 dage. Fik saa nyt lignende anfald.

309.

(P. 3). Berit Bodsberg, 10 aar, Bodsberg; havde i august et anfald med feber, brækninger og stærk hovedpine. Syg 1 døgn.

310.

(P. 3). Lars Mjøseth, 8 aar, Mjøseth, blev ca. $^{22}/_{8}$ pludselig syg med feber og brækninger. Syg ca. $^{1}/_{2}$ døgn.

311.

(P. 3). Søsteren Lise, 5 aar, blev syg ca. $^{24}/_{8}$. Feber og stærk hovedpine. Syg 1 døgn.

312.

(P. 3). Elisabeth Lerdal, 13 aar, Lerdal, fik ca. $^{1}/_{8}$ lette febrilia med hovedpine, svimmelhed og udtalt somnolents. Nakkestivhed. Syg 3 dage.

313.

(P. 3). Broderen Ole, 11 aar, fik ca. $^{18}/_{8}$ feber, brækninger, somnolents, rykninger i lemmerne, smerter i hoved og nakke. Syg 2 dage. 4 dage senere nyt anfald med samme symptomer. Bagefter slap i benene en tid.

314.

(P. 3). Broderen Alfred, $2^{1}/_{2}$ aar, syg ca. $^{26}/_{8}$. Feber, hovedpine, nakkestivhed, rykninger i lemmerne, stærk reflexirritabilitet. Rykningerne blev heftigere, naar han skulde tage efter noget. Nogle dage ud i sygdommen lette pareser i benene; kunde dog gaa. Frisk efter 2—3 uger.

315.

(P. 3). Anne Vikan, 1 maaned, Brændsel, fik pludselig i august feber og heftige brækninger. Syg 2 dage.

316.

(P. 3). Ellen Skjøstad, 2 aar, Skjøstad, fik om aftenen $^{28}/_{8}$ feber med hovedpine og rygsmerter. Samtidig slappelse i benene, dog ingen egentlig parese. Syg i 2 dage.

317.

(P. 2). Søsteren Odlaug, 12 aar, syg $^{1}/_{9}$. Let feber, hovedpine, rygsmerter, lidet udtalt. 2den dag smerter i venstre fod og 3die dag parese i venstre ben. Efter 8 dages forløb frisk. 3 dage senere nyt anfald med samme symptomer og af 8 dages varighed.

318—320.

(P. 3). Broderen Jon, 4 aar, syg $^{9}/_{9}$, søsteren Borghild, 9 aar, syg $^{11}/_{9}$ og Aslaug, 6 aar, syg $^{13}/_{9}$. Feber, somnolents, brækning, hovedpine, smerter og stivhed i nakken, rykninger i lemmerne. Syg 1—2 dage.

321.

(P. 3). Gunhild Opland, 6 aar, V. Opland, fik ca. $^{27}/_{8}$ pludselig feber med brækninger, somnolents og hovedpine.

322—324.

(P. 3). Broderen Trygve, 3 aar, blev syg $^{27}/_{8}$ og Mons og Magnhild $^{28}/_{8}$ med væsentlig de samme symptomer.

325.

(P. 3). Berit Opland, 17 aar (Mons Opland), fik ca. $^{26}/_{8}$ feber, stærk hovedpine. Syg 2 døgn. Bagefter slap i benene.

326.

(P. 3). Bjarne Berg, 9 aar, Berg (Audun B.), fik om natten $^{18}/_{8}$ pludselig stærk hovedpine med feber. Dagen derpaa var der besværlighed ved vandladningen.

327—328.

(P. 3). 2 børn paa Øvre Berg havde været syge omtrent samtidig. Feber, hovedpine, smerter i ryggen og nakken. Syge ca. 2 dage.

329.

(P. 3). Inger Hønvold, 8 aar, fik ca. $^{23}/_{8}$ høi feber, kvalme, hovedpine, somnolents, delirier, nakkestivhed, rykninger i lemmerne. Syg 3—4 dage.

330.

(P. 2). Johan Engan, 6 aar, Engan, fik ca. $^{20}/_{8}$ stærke brækninger uden feber og med godt almenbefindende. 3 dage senere feber med stærk hovedpine. Efter 2 dages sygdom ($^{25}/_{8}$) lette pareser i benene. Frisk efter 1 uge.

331.

(P. 3). Broderen Olaf, 12 aar, syg $^{25}/_{8}$. Feber, hovedpine, nakkesmerter. Syg i 2 dage.

332.

(P. 3). Broderen Konrad, 10 aar. $^{26}/_{8}$ feber, hovedpine, nakkesmerter. Let angina. Syg $1^{1}/_{2}$ dag. Bagefter slap i benene.

333.

(P. 3). Broderen Mikael, 4 aar. $^{28}/_{8}$ feber, brækninger, hovedpine, nakkestivhed. Syg 2 dage. Bagefter slap i benene.

334.

(P. 2). Broderen Bjarne, 1 aar, syg $^{29}/_{8}$. Feber med brækninger. Efter $1^{1}/_{2}$ døgn mærkedes det, at benene var lidt paretiske. Før kunde han saavidt gaa; efter sygdommen varede det 5—6 uger, før han gik.

335.

(P. 3). Lars A. Braa, 2 aar, Braa plads ved Engan, fik $^{9}/_{8}$ heftige febersymptomer med brækninger og nakkestivhed. Syg 2 dage.

336.

(P. 3). Ole M. Berg, 12 aar, Søndre Berg, fik ca. $^{22}/_{8}$ feber, voldsom hovedpine, somnolents, smerter i venstre læg. Efter 2—3 dage parese i venstre læg, der svandt efter nogle dage.

337.

(P. 3). Ellen Høyem, 10 aar, Høyemsplads, fik $^{10}/_{8}$ pludseligt feberanfald med hovedpine og brækninger. Syg 2 dage. Bagefter slappelse i armene, der holdt sig ca. 4 dage.

338.

(P. 3). Trygve Eggen, 6 aar, Ø. Eggen, blev syg ca. $^{23}/_{8}$. Feber, somnolents, brækninger. Syg 2 dage. Bagefter lidt slap i arme og ben.

339.

(P. 3). Karen J. Eggen, 9 aar, V. Eggen, syg $^{25}/_{8}$. Akut feberanfald med brækning og hovedpine. Syg ca. $^{1}/_{2}$ døgn.

340.

(P. 2). Sigmund Haugerhagen, 3 aar, H., syg $^{12}/_{8}$. Fik pludselig stærke smerter i nakken. Ringe feber. Laa ikke tilsengs. 4de dag parese i benene; kunde gaa paa fladt underlag, men ikke i skraaning op eller ned. Han faldt da. Helbredet efter 2—3 mdr.

341.

(P. 3). Marit Røstum, 18 aar, R., syg ca. $^{25}/_{8}$. Febrilia, hovedpine, voldsomme rygsmerter. Syg 3 dage.

342.

(P. 3). Malene Graneggen, 14 aar, pladsen G., syg ca. $^{22}/_{8}$. Let feber, hovedpine, smerter i nakke, ryg og benene. Syg i 8 dage. Bagefter slap i benene og blev snart træt ved at gaa. I 2—3 mdr. efterpaa havde hun anfald, hvorunder hun pludselig faldt forover, uden bevidstløshed. Hun reiste sig snart igjen og var lige frisk. Stadig „lidt rar i hovedet“. Efter 3 mdr. helbredet.

343.

(P. 3). Søsteren Oline, 12 aar, syg $^{24}/_{8}$. Feber, brækninger, hovedpine, smerter i nakken og benene. Nakkestivhed. Laa i 8 dage, derpaa frisk.

344.

(P. 3). Broderen Sivert, 9 aar, syg $^{25}/_{8}$. Let feber, smerter i hovedet og nakken, somnolents, delirier. Syg ca. 2 dage.

345.

(P. 3). Søsteren Ragna, 8 aar, fik $^{26}/_{8}$ feberanfald med hovedpine og brækninger. Syg 2 dage.

346.

(P. 3). Olga Asp, 3 aar, V. Asp, fik $^{25}/_{8}$ feberanfald med stærk hovedpine. Syg 3 dage.

347.

(P. 3). Broderen Didrik, 12 aar, syg $^{28}/_{8}$. Let feber, stærke nakkesmerter og stivhed. Syg 1 uge; mærkede da, at han var slap i fødderne.

348.

(P. 3). Sigurd M. Graneggen, 9 aar, M. Graneggen, syg $^{19}/_{8}$. Hovedpine, nakkesmerter, nakkestivhed. Syg 3—4 dage. Efterpaa „stiv" i benene. Frisk efter 1 uge.

349.

(P. 3). Broderen Enok, 5 aar. Syg $^{20}/_{8}$. Feber, hovedpine, delirier. Syg 1 dag.

350.

(P. 3). Broderen Alvind, 3 aar, syg $^{20}/_{8}$ paa samme maade.

351.

(P. 3). Helle Haave, 18 aar, H., var midt i august et par dage syg, brækninger og ubestemte symptomer. Da dette havde varet et par dage, mærkede hun, at venstre arm ikke kunde bevæges. Efter nogle dage frisk.

352.

(P. 3). Marit A. Langlo, 15 aar, N. L., syg først i august. Feber, brækninger, hovedpine og meget somnolent. Syg 2 dage.

353—354.

(P. 3). Brødrene Jon og Arne, 13 og 11 aar, blev samtidig syg med omtrent samme symptomer.

355.

(P. 1). Ole A. Langlo, $^{1}/_{2}$ aar, Høyem, syg $^{16}/_{8}$. Lidet udtalte initialsymptomer. Pludselig optraadte lamhed af alle 4 lemmer. Bedredes noget, men der er indtraadt blivende lamhed med atrofi.

356.

(P. 3). Marit Stenshyllen, 17 aar, S. (dampskibsanløbssted), fik $^{3}/_{9}$ feber, kvalme, svimmelhed, stærk hovedpine. Frisk efter nogle dage.

357.

(P. 3). Magnhild Langlo, 8 aar, M. L., syg $^{24}/_{9}$. Stærk feber, brækninger, voldsomme hovedsmerter. Varede 1 dag.

358.

(P. 3). Jon O. Stene, 7 aar, N. Stene, syg $^{1}/_{8}$. Stærk feber, brækning. Syg ca. 1 dag. Derefter mat og slap.

359.

(P. 3). Broderen Kasper, 10 aar, fik $^{2}/_{8}$ feber, voldsom hovedpine og nakkestivhed. Syg 1 dag.

360—361.

(P. 3). Broderen Knut, 12 aar, syg $^{3}/_{8}$ og moderen Ellen, 40 aar, syg $^{4}/_{8}$ paa samme maade. Syge 1 dags tid.

362.

(P. 3). Sivert Lykken, 10 mdr., Stenslykken, syg $^{5}/_{9}$. Feber, brækninger, somnolents. Efter 3 dage let parese i benene, der holdt sig 1—2 uger.

363—364.

(P. 3). Knut, 13 aar, og Gunhild Stene, 11 aar, syg $^{20}/_{8}$ og $^{24}/_{8}$. Feber, brækning, hovedpine. Syge 1—2 dage.

101. Røros.

(F. Müller).

365.

(P. 1). Ernst Tønset, 5 aar, Røros, fik $^{2}/_{8}$ bronkopnevmoni, som gik tilbage. $^{16}/_{8}$ feber, hovedpine, uro, lidt tør plevrit paa venstre side. $^{18}/_{8}$ lidt vanskelig urinladning og $^{20}/_{8}$ parese af høire samt dagen efter ogsaa af venstre ben. Ingen senereflex. Følelsen god. Urinbesværet varede aftagende i 2 uger. $^{2}/_{11}$ fremdeles nogen svaghed i høire ben, ellers bra.

102. Guldalen.

(C. Müller).

366.

(P. 1. †). John Bergs datter, $1^{3}/_{4}$ aar, Gaustadløkken paa Høilandet, blev syg $^{3}/_{5}$ med feber, brækning, uro. Efter et par dage udbredt lamhed. $^{9}/_{5}$ fandtes komplet lamhed af begge ben, parese af kropsmusklerne og overlemmerne. Muskulaturen slap, atrofisk. Ophævede reflexer, god følelse. Laa i en døs. Døde $^{12}/_{5}$.

Tilfældene 367—373 betegnes som Melhusgruppen, der har som fælles kommunikationscentrum Melhus station (jernbanestation, landhandlerier, meieri). Tilfældene falder inden et omraade af 3—4 kilom. fra Melhus station paa begge sider af Gulelven med Gimseelven som forbindelseslinje.

367.

(P. 2). Ole Hansens steddatter, Olga Høieggen, $4^{1}/_{2}$ aar, Melhuskroen ved Melhus station, blev syg $^{17}/_{7}$ med lette febrilia. Efter 2—3 dage blev gangen ustø og haltende paa høire fod. $^{31}/_{7}$ var paresen aftagen; men hun slæbte fremdeles foden efter sig og blev snart træt. Slap muskulatur, nedsat patellarreflex, god følelse.

368.

(P. 2). Ole Grøsseth's datter, $1^{1}/_{2}$ aar, Gimse, blev syg $^{18}/_{7}$ med diarrhoe en dag, derpaa feber og døsighed et par dage, smerter og stivhed i nakken. $^{23}/_{7}$ vilde hun ikke sætte benene under sig. $^{28}/_{7}$. Begge ben noget paretiske, musklerne slappe, noget atrofiske, patellarreflex ophævet, følelsen god. $^{14}/_{8}$ frisk, springer omkring, „lidt stiv i høire knæ".

Gik vaad paa fødderne, før hun blev syg.

369.

(P. 1). Mali Høieggen, $2^{1}/_{4}$ aar, Høieggen, kusine til 367, blev syg $^{25}/_{7}$ med feber, brækning, døsighed. $^{27}/_{7}$ t. 37.5 Ganske apathisk. $^{29}/_{7}$ t. 36.6. Stiv i nakken. Begge ben næsten fuldstændig paralytiske. Kan ikke reise sig op i sengen. Armene bevæges godt. Patellarreflexer ophævede, følelse god, ingen aff. paa 5 døgn. $^{9}/_{8}$ t. 39.7. Igaar lidt rykninger i v. arm, idag enkelte i v. ansigt. Benene bedre. Fik klyster, hvorefter diarrhoe. $^{15}/_{8}$ feberfri.

Før hun blev syg, var hun undertiden vaad paa fødderne.

370.

(P. 1). Berntine Grande, 21 aar, Rønningen i Melhus, havde et par dage let feber og muskelsmerter og mærkede saa $^{30}/_{7}$ om morgenen, at hun havde vanskelig for at komme frem af sengen, og at hun neppe kunde staa. $^{31}/_{7}$ t. 37,5. Gaar med stor vanskelighed vaklende og med hyperextenderede knæer, især paa venstre side. Paa venstre ben findes alle muskler stærkt paretiske, paa høire ben mindre. Muskulaturen slap, patellarreflex ophævet paa v., nedsat paa h. side. $^{10}/_{8}$ frisk, gaar adskillig bedre. Ofte vaad under aannearbeide.

371.

(P. 1). L. Stendahls datter, Margit, $4^1/_2$ aar, Lenen, blev syg $^2/_8$ med feber, hovedpine, et par brækninger, nakkestivhed, smerter i ryggen og benene. $^5/_8$ p. 136, t. 38.7. Kan ikke reise sig i sengen eller sidde opreist. Begge ben paralytiske, slappe. Patellarreflexer ophævede. Følelsen god. $^{15}/_8$. Lamheden siges lidt i tilbagegang. $^{27}/_{11}$ 06 fremdeles betydelig parese med atrofi af høire ben.

Gik og skrantede nogle uger, før hun blev syg; var ofte vaad paa fødderne.

372.

(P. 2). Bernhard Holm, $1^1/_4$ aar, Gimse, nærmeste nabo til 368, blev syg $^5/_8$ med lidt feber og brækning. $^6/_8$. Kviede sig for at gaa; før sprang han livlig omkring. $^7/_8$. T. 37.5, kvik. Benene paretiske, især høire. Ikke at formaa til at gaa paa egen haand. Ledes hun, slæber hun høire fod efter sig. Har vanskelig for at reise sig fra liggende stilling. Patellarreflex ophævet paa høire side. Følelsen god. $^{14}/_8$. Bedret, men fremdeles ustø, snubler og falder let. Er senere helbredet.

373.

(P. 1. †). Arnt Søreggens søn, 11 aar, Søreggen, nabo til 366, klagede et par dage over mathed og rygsmerter og fik saa $^7/_8$ feber, hovedpine og muskelsmerter overalt, især i ryggen og nakken. Et døgn senere indtraadte lamhed. $^9/_8$ t. 37.2, p. 132. Debil, let cyanotisk; aandedrættet kort, overfladisk. Benene næsten totalt lamme. Kan ikke reise sig. Overlemmerne stærkt paretiske. Muskulaturen stærkt ømfindtlig. Følelsen god. $^{10}/_8$ døde han.

Tilfældene 374—381 betegnes som Raabygdgruppen; de har som kommunikationscentrum Kvaal Station og spreder sig henimod Kvaal fra den nordlige del af Raabygden. Kvaalsbroen over Gulelven er forbindelseslinjen.

374

(P. 2). Rolf Skjetne, $1^3/_4$ aar, Skjetne, blev syg $^{18}/_7$ med feber og brækning. $^{20}/_7$. Ligger mest i en døs, vil ikke staa paa benene. Følelsen god. $^{12}/_8$. Frisk, kan ikke gaa og kun et øieblik staa paa benene. Han er senere helbredet.

375.

(P. 2). Iver Rofstad, 44 aar, Langeggen i Raabygden, blev syg $^{20}/_7$ med meget stærke smerter i ryggen og venstre ben samt feber og hovedpine. $^{27}/_7$ t. 38.0. Let angina. Ømhed langs ryggen og paa benene. $^4/_8$ t. 36.7. Let parese i begge ben. Musklerne slappe, patellarreflex tilstede, følelsen god.

Ofte vaad under slaattearbeide.

376.

(P. 2). Sammes datter, 13 aar, blev syg $^{19}/_7$ med feber, brækning, smerter og stivhed i nakken. $^{27}/_7$ t. 37.0. Hovedet fixeret. Kan ikke reise sig i sengen, armene let paretiske, høiresidig facialisparese. $^4/_8$ ogsaa udtalt parese af begge ben. Patellarreflex tilstede. Følelsen god. Saavidt vides, er hun senere helbredet.

377.

(P. 2). Berit Kregnæsflaat, 14 aar, blev syg cą. $^{24}/_7$ med feber, hovedpine og tiltagende svælgningsbesvær. $^{28}/_7$ t. 38.5, p. 140, uregelmæssig. Cyanotisk. Kort, overfladisk aandedræt. Har i de 2 sidste døgn ikke kunnet svælge, selv ikke vand; det kommer tilbage gjennem mund og næse. Gangen vaklende uden tydelig parese. $^4/_8$. Svælger lidt bedre, næres mest med sonde. T. 37.5, p. 112. Udtalt parese af alle lemmer. Patellarreflex tilstede. Følelse god.

Saavidt vides, er hun senere helbredet.

378.

(P. 3). Lina Granmoe, 19 aar, Hokseggen i Raabygden, blev syg ca. $^{27}/_7$ med hovedpine, brækning og smerter i ryg og nakke. $^{29}/_7$ t. 37.2. Ganske urørlig paa grund af smerter. Ingen parese. $^{12}/_8$. Har begyndt at arbeide smaat.

Opfattet som sikkert abortivt tilfælde.

379.

(P. 2). Magne Kvaalsmoen, 1 1/2 aar, blev syg 3/8 med feber, brækning og nakkesmerter. 4/8 t. 38.0. Stiv nakke, tilbagebøiet hoved. 5/8. Let parese i benene. 17/8. Skal være frisk.

380.

(P. 1. †). Ingeborg Kregnæs, 34 aar, Kregnæs i Raabygden, blev syg 4/8 med frost, hovedpine, brækning. 8/8 t. 39.2, p. 112. Smerter, stivhed i hele kroppen. Parese af høire arm. Høire øie divergerer udad. 11/8 t. 37.4, p. 128. Næsten total lamhed af alle fire lemmer og krop. Har vanskelig for at hæve hovedet. Idag ingen dobbeltbilleder. Følelsen normal. Døde 13/8.

8 dage før hun blev syg, blev hun gjennemvaad i et regnskyl.

381.

(P. 1). Berit Skjerdingstad, 9 aar, blev syg 8/8 med lidt feber og hovedpine. 9/8 haltede hun paa høire fod. 10/8 t. 37.5, p. 132. Benene paretiske, især høire. Kan neppe reise sig i sengen. Patellarreflexer ophævede, følelsen god. Paa forsiden af læggen en del ert- til valnødstore sugillationer. 14/8. Høire ben paralytisk, venstre let paretisk. Ellers frisk. T. 36.8, puls 112. Var 10/10 uforandret.

Samtidig med disse tilfælde har optraadt flere, som har ytret sig med feber, tildels stærke muskelsmerter og ømhed i muskulaturen, dog uden lamhed.

M. gjør opmærksom paa den i forhold til temperaturen høie puls. I forbindelse hermed fandtes i et par tilfælde cyanose. Som leilighedsaarsag opfattes refrigerium.

103. Opdal.

(Hagen. I. H. Krefting).

382.

(P. 1). Anne Sletbak, 22 aar, Sletbak, Rennebu, fik 3/7 hovedpine, brækninger og rheumatoide smerter over brystet, 10/7 krampeanfald med bevidstløshed et kvarter. 13/7 bemærkedes komplet paralyse af venstre arm og ben med let anæsthesi og normale patellarreflexer. Nogen nakkestivhed. Apathisk. Febril. 7/8. God bevægelse af venstre arm, har fast haandtryk. Venstre ben paretisk, let anæsthesi over venstre læg. Ingen nakkestivhed eller smerte, af og til brækninger. 18/8. Gaar oppe med støtte; fremdeles parese af venstre ben. 2 brækninger idag.

383.

(P. 1). Peder Knudsen, 1 1/2 aar, Kleven, Inset, fik 6/7 rykninger i lemmerne, feber, lamhed først af venstre, saa af høire ben og nakkestivhed. 10/7. Opisthotonus, skriger ved foroverbøining af hovedet. Begge ben lammede og fuldstændig slappe. Smerter ved passive bevægelser. 5/8. Omkring 14/7 viste der sig efter moderens sigende et smaat rødt udslet over hele kroppen, hvilket nu er forsvundet. Barnet gaar med nogen støtte under armene.

384.

(P. 1). Marit Mjøen, 26 aar, Vollan, Kvikne, blev 12/7 syg med mathed, nogen nakkestivhed, smerter i baghovedet, mindre kræfter i armene. Arbeidede til 21/7, da venstre ben lammedes. 25/7. Venstre ben paralytisk, dog svag bevægelighed i tæerne og nogen flexion i fodleddet. Ophævet patellarreflex, god følelse. 1/8. God bevægelighed af tæer og fod; kan ikke strække knæleddet, men vel bøie noget og adducere i hoften. De øvrige lemmer har intet manglet.

385.

(P. 1). Peder Motrøen, 21 aar, Ulset, Kvikne, var inde hos Hans Bubak, Bubakvang, 10/7. Han fik 17/7 nakkestivhed, men gik i fuldt arbeide til 20/7, da han fik hovedpine. Nat til 23/7 brækninger, om morgenen paralyse af venstre overarm og parese af underarm og haand, parese af høire arm. 24/7. Paralyse af høire ben, parese af venstre.

$^{25}/_{7}$ p. 80, r. 28. Noget febril, hovedet holdes stærkt fixeret uden bagoverbøining, smerter i nakken og langs rygsøilen ved forsøg paa at bøie hovedet forover. Venstre overarm paralytisk, parese i underarm og haand, høire arm i sin helhed paretisk, venstre ben paretisk, høire paralytisk, dog findes her abduktion og adduktion i hofteleddet samt svag bevægelse af tæerne. Ingen patellarreflex, god følelse overalt. Urinretention idag.

$^{1}/_{8}$. Lamheden uforandret, fremdeles urinretention, maa bruge kateter.

386.

(P. 1). Jon Halvorsen Hinset, 36 aar, Vorhaugsæteren, blev syg $^{29}/_{8}$. Kortvarig frysning (38.9 — 96), tørst, brækning. $^{30}/_{8}$. Lamhed af alle fire lemmer, undtagen hænder og fødder. I albuer og knæer let bøiekontraktur, hvilken dog let hæves. Alle senereflexer ophævede.

387.

(P. 1). Kari Sætrumsmo, 49 aar, Losløkken i Opdal, kom hjem fra sæteren $^{19}/_{9}$. $^{20}/_{9}$ begyndte hun at føle sig daarlig. $^{23}/_{9}$ p. 84, t. 36.8. Myrekryben i lemmerne, tydelig afstumpning af følelsen paa begge armes radialside fra midt paa underarmen til fingerspidserne. 2 dage senere var det anæsthetiske parti paa armene større. $^{28}/_{9}$ p. og t. som før. Smerterne tiltaget, har udbredt sig til nederste halvdel af kroppen. Fuldstændig lamhed af alle fire lemmer. $^{13}/_{5}$ 06. Fremdeles smerter. Bedret, dog er lemmerne endnu paretiske.

Sygdommen begyndte med feber og hovedpine. Efterhaanden optraadte paralyse af alle 4 lemmer, som $^{4}/_{8}$ fremdeles var tilstede.

104. Orkedalen.

(Bryhni. I. Hoffmann. A. Richter. E. Støren).

388.

(P. 3). Ung mand paa Lillenæve blev før de indtrufne tilfælde paa Næve pludselig syg med frostanfald, meget stærk hovedpine og rygsmerter. Han blev inden kort tid meget søvntung. Dette varede i 3 døgn. Han havde endel rheumatoide smerter i lemmerne og holdt sengen ca. 1 maaned. Da han kom op, var han saa „mat, at han ikke kunde gaa over gulvet«, dog uden sikker lamhedstilstand.

Flere personer paa Lillebuum, Lille Fugelaas, Høilandet, Fjeldheim led i april af stærke smerter og stivhed, lemsterhed og sov tildels meget.

Paa Fjeldheim blev ca. $^{20}/_{4}$ en hest lam i bagbenene. Rygmarven er sendt veterinærdirektøren.

389.

(P. 3). Gaardmand Ole Fugelaas, Høilandet, fik i begyndelsen af marts stærke smerter i fødderne, tilslut saa slemme, at han ikke kunde træde paa dem, i ankelleddet, fodbladet, opover læggene og indsiden af knæet. Knæreflex øget.

(P. 3). En 12 aars datter blev syg paa lignende maade i april.

390.

(P. 1). Ole I. Fosli, 12 aar, Svartaasen, Høilandet, fik sidst i marts stærk hovedpine, som gik over igjen. $^{6}/_{4}$ desuden stivhed i nakken og ryggen, tildels ogsaa i benene. $^{1}/_{5}$ fremdeles nogen nakkestivhed og rygsmerter. Benene svage, dog kan han gaa. Han hjælper til at flytte benene ved at tage om laaret med hænderne, da det er vanskeligt at faa benene fremmenfor hverandre. Ingen tydelig atrofi, knæreflex nedsat, god følelse.

391.

(P. 1. †). Ane Lillenæve, 25 aar, Meldalen, fik $^{6}/_{4}$ feber og rygsmerter, blev $^{7}/_{4}$ stiv, saa hun ikke kunde røre sig, ikke bevæge arme og ben og ikke vende sig i sengen. Hun var $^{8}/_{4}$ helt paralytisk og kunde kun med besvær tale. Besværligt aandedræt. P. 72—80, uregelmæssig, cyanose. Reflexer manglede, følelsen god. Døde samme dag af respirationslamhed med klar bevidsthed.

392.

(P. 1. †). Knud Næve, 21 aar, Høilandet, broder til foregaaende og boende paa nabogaarden, blev syg $^{7}/_{4}$ med hovedpine og stivhed i kroppen. $^{9}/_{4}$ frostanfald med rygsmerter. $^{9}/_{4}$ desuden nakkestivhed og parese i et ben med stærke smerter. Inden aftenen lammedes benet helt. Ingen patellarreflex, god følelse. T. 39.2, p. 56. $^{11}/_{4}$ lam i begge ben og senere i krop og arme. Stærk aandenød. Døde $^{12}/_{4}$ med fuld bevidsthed.

393.

(P. 1). Johanna Grutsæter, 17 aar, Høilandet, fik $^{7}/_{4}$ hovedpine og ildebefindende og paræsthesier i høire læg. $^{11}/_{4}$ føltes læggen saa tung, at hun neppe kunde faa den med sig. Ingen knæreflex, god følelse. P. 120. Hun bedredes. $^{23}/_{4}$ gaar hun godt, men med en slængende bevægelse af foden. Fremdeles ingen knæreflex.

394.

(P. 1). Erik Næve, 10 aar, i samme hus som foregaaende, fik $^{10}/_{4}$ rygsmerter og mathed i venstre ben, saa han trak det efter sig. Stærk hovedpine og smerter i benene. $^{18}/_{4}$. Trækker benet efter sig. Knæreflex stærkere paa høire ben end venstre. $^{23}/_{4}$ fremdeles svag i benet; knæreflex mangler her.

395.

(P. 1). Olea Kjøbli, 22 aar, Meldalen, blev $^{11}/_{4}$ syg med feber og stivhed i ryg, arme og ben. De to paafølgende dage følte hun sig frisk. $^{14}/_{4}$ optraadte stærke smerter i ryg og lemmer. $^{15}/_{4}$ lamhed i begge ben med følelsesløshed, hvilken sidste dog svandt næste dag, $^{16}/_{4}$ urinretention, $^{18}/_{4}$ albuminuri, $^{22}/_{4}$ brækninger, forstoppelse. $^{1}/_{5}$ afreiste hun til Trondhjems sygehus, fremdeles lam i begge ben, ophævede knæreflexer.

396.

(P. 3). Sigrid Halvorsen, 36 aar, Buan, Meldalen, blev $^{11}/_{4}$ syg med flugtende smerter i begge arme og i høire hofte og læg. $^{13}/_{4}$. Lette febersymptomer, hovedpine. Billedet lignede en let ischias. Bedredes og følte sig $^{23}/_{4}$ frisk, dog uden fuld kraft i venstre hofte.

Hendes børn: Ole, 3 aar, blev syg $^{15}/_{4}$, sov meget, var døsig. $^{18}/_{4}$ frisk.

Einar, 5 aar, blev syg $^{17}/_{4}$ med frysning efter et par dages lemsterhed. Sov meget og var $^{18}/_{4}$ frisk.

To døtre blev $^{20}/_{4}$ syge som brødrene, fik diarrhoe.

397.

(P. 1). Knud Røe, 12 aar, Eggaløkken, Høilandet, fik $^{11}/_{4}$ ondt i halsen og hovedet, $^{18}/_{4}$ rygsmerter og smerter i benene med lammelser. $^{6}/_{5}$ fandtes lamhed af høire ben, atrofi og manglende reflex.

398.

(P. 3). Ole Brandaas, 22 aar, Fjeldheim, Meldalen, blev $^{17}/_{4}$ mat og fik flugtende, tildels heftige nevralgiske smerter i kjæverne, ryg, hofter og i begge hænder. Stiv i nakken. Dette vedvarede maaneden ud, og han var $^{1}/_{5}$ fremdeles ikke ganske frisk.

399.

(P. 2). Berit Voldmo, 33 aar, Meldalen. $^{19}/_{4}$ fik hun lidt hovedpine, følte sig uvel, fik lidt rygsmerter, myrekryben og mathed i venstre ben. $^{23}/_{4}$. Benet mat og dovent, ellers bra.

Hun var i arbeide paa Fjeldheim, da patienterne der blev syge.

400.

(P. 3). Erik Traatlandseggen, 21 aar, Høilandet, broder til 401, blev syg $^{19}/_{4}$ med hovedpine og rygsmerter og smerter i knæerne. $^{6}/_{5}$ meget stærk svindel, saa han vanskelig kunde sidde eller endog løfte hovedet fra puden. Knæreflex svag paa høire, mangler paa venstre side. $^{20}/_{5}$ frisk.

401.

(P. 2). Arnt Traatlandseggen, 14 aar, Høilandet, blev $^{24}/_{4}$ syg, men bedredes igjen. $^{30}/_{4}$ hovedpine, nakkestivhed, lidt smerter i benene. $^{6}/_{5}$ parese i begge ben, ingen knæreflex. Skal senere være frisk. Broder til 400.

402.

(P. 1). Fredrik Bustadhaugen, 16 aar, Sundet, Høilandet, følte sig $^{13}/_{5}$ tung med hovedpine, nakkestivhed. $^{16}/_{5}$ slog benene feil. Lidt albuminuri. $^{20}/_{5}$. Begge ben paralytiske.

403.

(P. 1). Iver J. Eggaløk, 4 aar, Eggaløk i Orkedalen, blev syg omkring $^{20}/_{5}$ med angivelig angina. Han tilsaaes $^{10}/_{7}$, og der var da stærk atrofi af høire skulder og overarms muskulatur med betydelig parese. Han kunde ikke løfte armen i skulderen, men underarm og haand var ganske kraftige. Følelsen normal. I januar 06 var tilstanden saavidt bedret, at han kunde føre fingrene til munden.

Guttens broder var samtidig angreben i en fod, men skal være fuldstændig helbredet. Gaarden ligger langt fra alfarvei.

404.

(P. 1). Jon Jonsen Eggaløk, 10 aar, Orkedalen, blev syg i sidste halvdel af mai. Venstre ben og begge arme angrebne.

405.

(P. 1). Sverre Wettergren, 10 aar, Gisvold, Orkedalen, kom fra Askim paa sommerbesøg til gaarden G. omkring $^{17}/_{7}$. $^{20}/_{7}$ blev han angreben af mæslinger, der ledsagedes af en noksaa stærk bronkit. Da denne begyndte at give sig, klagede gutten $^{1}/_{8}$ over, at han var saa magtesløs i benene, og et par dage senere ogsaa over smerter i ryggen. Febrilia iagttoges ikke, men har vistnok været tilstede. $^{2}/_{8}$ iagttoges slap lamhed af benene, og den udbredte sig i de følgende dage til kroppen og armene. Forstoppelse. Atrofi af begge ben og høire arm. Reflexer svundne. Følelse god.

Ved guttens hjemreise til Askim i september var tilstanden adskillig bedret.

406.

(P. 1). Lars Olsen Rekstad, 17 aar, Rekstad i Børseskogns herred, Orkedalen, blev syg $^{4}/_{8}$. Sygdommen begyndte med høi feber og smerter langs columna samt i lemmerne, let hovedpine, brækninger og obstipation. $^{7}/_{8}$ indtraadte fuldstændig lamhed af høire arm og venstre ben. $^{10}/_{12}$ var armen uforandret, benet i bedring. Ogsaa de øvrige lemmer var slappe. Betydelig atrofi. Følelsen god.

407.

(P. 2). Karl Karlsen, 1 aar, Edi, Børsøren, blev syg $^{8}/_{8}$ med stærk feber, hovedpine, antydning til nakkestivhed, rykninger i lemmerne. $^{12}/_{8}$ indtraadte let parese af begge ben med ophævede patellarreflexer og bevaret følelse. Efter 3 ugers forløb helbrededes paresen.

408.

(P. 1). Inga Fredriksen, 1 aar, Edi, blev syg $^{13}/_{8}$ med feber, udtalt nakkestivhed, døsighed. $^{17}/_{8}$ lammedes venstre underarms strækkemuskler samt læggens og fodens strækkemuskler paa høire side. Atrofi af benet. Høire patellarreflex ophævet. Følelsen god. Lammelsen i armen var i december helbredet, i benet fremdeles tilstede.

409.

(P. 1. †). Dorthea Evjen, 68 aar, Evjen, Orkedalen, blev syg $^{13}/_{8}$ 05 med frysning, feber og smerter i ryg og underlemmerne. Lammelse indtraadte, saavidt vides, $^{14}/_{8}$ og udbredte sig, til døden indtraadte $^{20}/_{8}$. Ved lægens besøg $^{18}/_{8}$ var der total lamhed af benene og delvis lamhed af armene. Reflexer ophævede, forandring af følelsen ikke iagttaget. Blærelamhed de to sidste døgn.

Hun eiede gaarden Evjen, men boede flere uger paa sin sæter Aarlid i Børsen præstegjæld.

410.

(P. 3). Ole Syrstad, samme hus som 413, blev syg ca. $^{20}/_{8}$ med pludselig feber, brækning, hovedpine, stærke smerter i nakke og ryg, nakkestivhed, rykninger i lemmerne. Frisk efter 2 dage. Forkjølelse angives som aarsag.

411.

(P. 1). Ellen O. Kufaas, $2^{1}/_{2}$ aar, Børseskogn, Orkedalen, blev syg ca. $^{21}/_{8}$ med høi feber, smerter i nakke og ryg samt nakkestivhed. $^{25}/_{8}$, 4de sygdomsdag, optraadte lamhed, der udbredte sig til høire arm og venstre ben med paafølgende atrofi. Reflex ophævet, følelsen god. $^{10}/_{1}$ fremdeles betydelig lamhed, om end noget bedret.

412.

(P. 3). Ole Krogstad, 4 aar, samme hus som 414, blev pludselig syg $^{27}/_{8}$ med høi feber, stærk hovedpine og brækninger. Sygdommen varede 2 dage. $^{2}/_{9}$ et lignende anfald, der varede $2^{1}/_{2}$ dag.

413.

(P. 1. †). Arne Syrstad, 14 aar, broder til 410, blev syg $^{30}/_{8}$. Let feber, brækninger, lidt diarrhoe, smerter i hoved, nakke og ryg. Næste dag var han betydelig bedre og har antagelig været symptomfri til $^{1}/_{9}$, da han pludselig fik samme anfald. I løbet af dagen forværredes han hurtig, — bevidstløshed, udtalt nakkestivhed, besværet aandedræt, cyanose — og han døde om morgenen $^{2}/_{9}$.

414.

(P. 3). Ingeborg Krogstad, 10 aar, søster til 412, blev syg $^{30}/_{8}$ med lette febersymptomer, smerter i nakke og ryg. Var syg ca. 14 dage.

415.

(P. 1). Elisabeth Gagnaas, 21 aar, Gagnaas i Børsen herred, Orkedalen, blev syg $^{6}/_{9}$ 05 med feber, brækninger og obstruktion. Nakkestivhed, smerter i nakke, ryg og begge ben; gik dog oppe og begyndte $^{11}/_{9}$ at skjære korn. Hun fik da et nyt feberanfald, men gik fremdeles oppe. $^{14}/_{9}$ indtraadte lamhed, — parese i venstre laars strækkemuskler samt høiere deltoideus og overarmens bøiemuskler. Der indtraadte en ubetydelig atrofi. Ophævet patellarreflex, følelsen god. $^{8}/_{1}$ 06 var pareserne i langsom bedring.

416.

(P. 1). Harald Birgersen Handberg, $2^{1}/_{2}$ aar, Handbergsgjerdet, Børsen herred, Orkedalen, blev syg $^{8}/_{9}$ 05 med feber, brækninger, lidt livsyge samt let angina. $^{11}/_{9}$ indtraadte lamhed af venstre laars bøiemuskler og høire overarms bøiemuskler. Ringe atrofi, venstre patellarreflex ophævet, følelsen god. $^{7}/_{1}$ 06 i bedring.

417.

(P. 1). Bernt Øien, 30 aar, Lundene, Børsen herred, Orkedalen, blev syg $^{25}/_{9}$ med feber, hovedpine og flugtende smerter. $^{29}/_{9}$ indtraadte let parese af venste biceps brachii og høire quadriceps femoris. Disse syntes hurtig at bedres; men efter 14 dages forløb optraadte pludselig spastiske symptomer samt tegn paa spinalepilepsi.

Han tror at have faaet sygdommen ved at sove middag ude paa marken, liggende paa ryggen, dagen før han blev syg.

418.

(P. 1). Julie Arntsdatter, 2 aar, Kjøren, Gjetestrandens herred, blev syg $^{21}/_{10}$ med feber, brækning, nakkestivhed. $^{22}/_{10}$ lammedes høire arm. Senereflex manglede, følelsen god. I jan. 06 fremdeles slap i armen, dog bedret.

En omstreifer var indom døren, nogle dage før sygdommen brød ud.

419.

(P. 1. †). Andreas Krangsaas, 56 aar, Børsen, blev efter nogle dages ildebefindende syg $^{16}/_{12}$ med feber (39.5), kvalme, svindel. Nat til $^{18}/_{12}$ lammelse af tungen, tyggemusklerne og øsofagus. Døde ud paa formiddagen.

105. Hitteren.

(Svendsen).

420.

(P. 1. †). Anton Eliassen, 14 aar, Skibnæs, Strømfjorden, Hitteren, blev syg $^{8}/_{9}$ med lette rygsmerter, der tiltog, feber, hovedpine, kvalme. $^{11}/_{9}$ paralyse af saavel over- som underextremiteter, mest paa høire side. Følelsen god. P. 120, t. 38.7. Ømhed for tryk over ryggens halsparti. Døde $^{12}/_{9}$.

106. Hevne.

(Wedøe).

421.

(P. 2). Ole Pedersen Eidsvold, 4 aar, Eidsvold i Hevne, blev syg $^{30}/_{7}$ 05 med brækning, hovedpine, hede. Næste dag kunde han ikke bevæge benene som sædvanlig. Disse blev paretiske, ikke helt lammede. Atrofi bemærkedes ikke, senereflex svag, følelsen god. I løbet af 3 uger bedredes han, saa han kunde gaa. Kraften tiltog efterhaanden, og i novbr. var han som før.

En omreisende tater var, dagen før Ole blev syg, indom, medbringende et sygt barn.

422.

(P. 1). Broderen Peder Pedersen Eidsvold, $1^{1}/_{2}$ aar, Eidsvold i Hevne, blev syg $^{30}/_{7}$ 05 med brækning, diarrhoe og hovedpine. $^{31}/_{7}$ indtraadte lamhed i begge ben, atrofi kunde ikke bestemt paavises, senereflex manglede, følelsen syntes god. Barnet bedredes og kunde i febr. 06 bevæge sine ben, som dog endnu var slappe.

423.

(P. 1). Anders Johansen Lenesbugt, 2 aar, Lenesbugt i Hevne, blev syg ca. $^{8}/_{8}$. Hede, brækning, obstruktion, retentio urinæ i 1 døgn. Næste dag lammedes begge ben og venstre arm. Ingen tydelig atrofi, følelsen god. I novbr. kunde barnet gaa ganske bra og bevægede fingrene, men kunde ikke løfte armen i skulderleddet.

Moderen har været 2 gange i besøg hos Peder Eidsvold (no. 421 og 422), som er hendes broder, medhavende barnet, sidste gang $^{6}/_{8}$.

424.

(P. 2). Olga Stavaas, 1 aar, Stavaas i Hevne, blev syg $^{12}/_{8}$. Barnet havde været fuldstændig friskt til den dag, da moderen bemærkede, at Olga var lam i begge ben og venstre arm. Der var fuldstændig lamhed, ingen tydelig atrofi, god følelse. I løbet af høsten angives fuldstændig helbredelse at være indtraadt.

$^{11}/_{8}$ kom en nabokone lige fra Peder Eidsvold og tog barnet paa armen. Ca. $^{1}/_{2}$ døgn senere var barnet lammet.

425.

(P. 1). Magnhild Stavaas, 5 aar, Stavaas i Hevne, blev syg $^{14}/_{8}$ med hede, hovedpine og brækning. Næste dag lammedes venstre ben. Ingen atrofi, senereflex tilstede, følelsen god. Urinretention i 1 døgn. Bedredes, men gik fremdeles ved juletider daarlig.

Moderen var $^{11}/_{8}$ i besøg paa Eidsvold. Herfra gik hun direkte til 424 og tog barnet paa armen. Senere har baade hun og Magnhild været hyppig i huset hos 424, indtil Magnhild blev syg.

426.

(Csm. †). Peder Andersen Flesvik, 36 aar, Aastfjorden, Hevne, følte sig $^{15}/_{9}$ om morgenen uvel, men arbeidede dog den dag. $^{16}/_{9}$ var han ude og prøvede at hugge ved, men maatte tilsengs. Fik brækninger, bevidstheden omtaagedes med afgang af urin og exkrementer. Ingen lamhed eller krampe. Tilsaaes $^{16}/_{9}$, laa da fuldstændig bevidstløs i agoni med udvidede og ulige pupiller. Bevægede arme og ben. Døde 2 timer senere.

Ingen kjendt forbindelse med broderen.

427.

(P. 1. †). Broderen Anders Andersen Rotnes, 13 aar, tjente paa Stolpnes i Aastfjorden, Hevne. Fik $^{12}/_{9}$ hovedpine, smerter i nakke og ryg, frysning. $^{13}/_{9}$ indtraadte fuldstændig lamhed af begge ben og høire arm, delvis af venstre arm. Ingen atrofi, god følelse. Døde $^{4}/_{10}$ 05 „under meningitiske symptomer".

107. Ytre Fosen.

(H. Knudtzon. E. Platou).

428.

(P. 2). Pige, 5 aar, blev i sommer syg (juni?) — lam i det ene ben, nu fuldstændig frisk (novbr.). Behandledes af fremmed læge. Dette det første tilfælde paa Ørlandet.

429.

(P. 1). Anton Kristiansens datter, 6 aar, Skaadal, Bjugn, Ytre Fosen, blev syg $^{10}/_{6}$. 1—2 dage senere blev hun lam i venstre arm med bevaret følelse. Efter to maaneders forløb fremdeles paretisk.

430—431.

(P. 3). Kristian Hellemsviks søn, 5 aar, og datter, 8 aar, Hellemsvik, Bjugn, Ytre Fosen, blev syge ca. $^{8}/_{7}$ med sopor, frost, antagelig feber og ondt i halsen for den enes vedkommende. De blev tilseet $^{22}/_{7}$, og det anførtes da, at børnene havde havt ondt for at staa, sjanglede. Patellarreflexer fandtes, følelsen var god. Børnene led da af en bronkit.

432.

(P. 1). Jakob Hansen, 5 aar, Mebostad, Bjugn, Ytre Fosen, blev syg 12—13 juli, med feber, brækning og var soporøs. 15—16 juli lammedes begge ben. Senereflexer ikke fuldstændig ophævede, følelsen god. $^{21}/_{11}$ synes venstre ben at være ganske helbredet, men endnu er der en vis parese af høire.

433.

(P. 2). Anders Moens søn, 2 aar, Lunden, Bjugn, Ytre Fosen, blev syg $^{21}/_{7}$ med høi feber. Nogle dage senere berettedes lamhed — neppe fuldstændig — i høire arm og parese af begge fødder. Vistnok senere helt helbredet.

Barnet blev sygt umiddelbart efter hjemkomsten af barnepigen paa Mebostad (no. 432). Hun forlod gaarden omtrent samme dag, som Jakob blev syg.

434.

(P. 1. †). Egil Antonsen Vestvik, $1^{1}/_{2}$ aar, Vestvik, Bjugn, Ytre Fosen, blev syg $^{5}/_{8}$ med høi feber, brækning og nakkestivhed, og der indtraadte senere parese af høire arm og ben med normal senereflex. Barnet døde.

435.

(P. 1). Hans Staldviks søn, 4 aar, Staldvik, Bjugn, Ytre Fosen, blev syg $^{12}/_{8}$ med feber, hovedpine, mavesmerter, brækninger, en næseblødning, rygsmerter. $^{13-14}/_{8}$ blev høire arm fuldstændig paralytisk, venstre paretisk. Følelsen var god. I slutningen af september var høire arm fremdeles paretisk, medens han iøvrig var frisk.

Guttens far opholdt sig hele sommeren paa Skaadal (no. 429).

436—437.

(P. 2). Albrigt Erviks søn, 2 aar, og (P. 3) datter, 4 aar, Ervik, Bjugn, Ytre Fosen, blev syge, gutten $^{16}/_{8}$, pigen $^{20}/_{8}$, med feber, hovedpine og brækninger. Gutten blev $^{19}/_{8}$ tydelig paretisk i det ene ben, medens der hos pigen ingen lamhed optraadte. Senereflex normal. Begge helbredes.

438.

(P. 3). Lovise Olufsdtr. Tinhougen, 11 aar, Tinhougen (Storfosen), Ørlandet, Ytre Fosen, blev syg $^{16}/_{8}$ med feber, hovedpine og rygsmerter, der svandt efter 3—4 dage. Ved uforsigtighed gjentog de samme symptomer sig efter ca. 8 dage, og nu kom der tillige lammelse af tungen, saa hun ikke kunde tale forstaaeligt. Efter 3 dages forløb talte hun igjen rent og blev senere ganske frisk.

Samtidig var hendes yngre søster syg af samme sygdom, men meget let. Mange abortive tilfælde optraadte samtidig rundt om paa den noksaa vidtstrakte ø.

439.

(P. 1). Axel Holmen, Storfosen, 11 aar, Holmen, Ørlandet, Ytre Fosen, blev syg $^{2}/_{9}$ med feber, brækninger, hovedpine, ondt i halsen og stærke flugtende smerter i ryg og lemmer. $^{9}/_{9}$ indtraadte fuldstændig lamhed af begge ben og delvis af armene med atrofi og ophævet patellarreflex.

Ingen af den syges 5 søskende fik sygdommen.

108. Indre Fosen.

(Knutssøn).

440.

(P. 1). Karl Olbertsen, $4^1/_2$ aar, Næb i Hasselviken, Stadsbygden, Indre Fosen, blev syg $^{11}/_{7}$, og $^{13}/_{7}$ vilde han ikke staa paa benene, da han knækkede sammen i knæerne. Senere laa han et par uger og jamrede for smerter i benene. Der indtraadte atrofi. $^{18}/_{8}$ paralyse af begge ben.

Der var i sommer flere hundrede mand samlet i Hasselviken (Agdenæs befæstninger), men der kjendes ikke til noget tilfælde af poliomyelit blandt mandskaberne.

441.

(P. 1). Andreas Barbo, 22 aar, Hambaara paa den anden side af fjorden (tilhører Agdenæs befæstninger), Ørlandet, Agdenes, Indre Fosen, blev syg $^{10}/_{8}$ med frysning, hovedpine, brækning, obstruktion. $^{15}/_{8}$. T. 37.6, ørsker, gjør et tyføst indtryk. Diarrhoe i samme hus. Vidal negativ; $^{24}/_{8}$ meldes: blev klar den følgende dag, har forsøgt at være oppe. Har smerter i høire ben, som han stikker paa. $^{26}/_{8}$. Atrofi af høire sædemuskel. $^{7}/_{11}$. Høire ben fremdeles daarligt og meget tyndere end venstre.

442.

(P. 1). Anton Kristensen Vaarum, 13 aar, V. i Stadsbygden, Indre Fosen, blev syg $^{20}/_{9}$ med ondt i halsen, hovedpine, brækning samt stærke smerter i lemmerne. $^{29}/_{9}$. Har ondt for at reise sig i sengen, stolprer over gulvet med hjælp. $^{4}/_{10}$. Smerter i knæer og albuer. $^{8}/_{11}$. Trækker paa foden, naar han gaar; nogen atrofi af høire ben.

443.

(P. 1). Reidar Robertsen, $8^1/_2$ aar, Staurset i Hasselviken, Stadsbygden, Indre Fosen, blev syg $^{21}/_{9}$ med hovedpine, brækning, smerter i smalryggen og et par dage senere i benene, hvor de var heftige og varede 2—3 uger. Han kunde ikke reise sig i sengen uden hjælp og senere ikke reise sig, naar han sad paa huk. Senereflex muligens nedsat, følelsen god, $^{14}/_{11}$. Gaar nu ganske godt, men er lidt slænget i høire ben.

Nabo til 449.

444.

(P. 2). Jenny Pedersdtr., $1^1/_3$ aar, Trangsvi (naboplads til Vaarum no. 442), Stadsbygden, Indre Fosen, blev syg ca. $^{22}/_{9}$ med slaphed af venstre arm og ben; hun vilde ikke gaa. $^{29}/_{9}$. Armen kan løftes, benet slænger. $^{4}/_{10}$. Barnet gaar idag omkring.

445.

(P. 3). Petrine Haakonsdtr., $4^1/_4$ aar, Hæg (nabo til 446), Agdenæs i Ørlandet, Indre Fosen, blev syg $^3/_{10}$ med hovedpine, rygsmerter og obstruktion. $^7/_{10}$ var t. normal. Hovedet stærkt bagoverbøiet, sprætter i sengen ved berørelse. $^{10}/_{10}$ oppe igjen, tilsyneladende frisk, synes at trække paa høire ben.

446.

(P. 2). Julie Jakobsdtr., 6 aar, Hæg i Agdenæs, Ørlandet, Indre Fosen, blev syg ca. $^5/_{10}$ med frysning, hovedpine, brækning, smerter i ryg og lemmer, obstruktion. $^7/_{10}$ p. 140, t. 39.5. Døser, lader sig vække og svarer da greit. Venstre øie devierer opad og nedad. $^{10}/_{10}$. Afebril. Svindel. Kan ikke staa. Skal senere være helbredet.

447.

(P. 1). Olaf Isaksen, 17 aar, Sandmyr i Hasselviken, Stadsbygden, Indre Fosen, blev syg $^{10}/_{10}$ med stivhed i nakke og ryg og 2 dage senere svækkelse i begge ben. Venstre ben lammedes. $^{14}/_{11}$. Holder venstre ben stivt i knæet og kan ikke løfte det op paa høire knæ uden at hjælpe til med haanden; han trækker paa foden under gang.

Broder til den næste.

448.

(P. 1). Marit Isaksdtr., 16 aar, søster til foregaaende, Sandmyr i Hasselviken, Stadsbygden, Indre Fosen, blev syg $^{30}/_{10}$ med frysning, rygsmerter og nakkestivhed. 2 dage senere blev hun svag i venstre arm og høire ben med paræsthesier. Nogen atrofi. $^{14}/_{11}$. Armen er nu bra; gaar ogsaa godt, naar hun holder høire ben strakt i knæet.

Paa Vestvik pr. Fævaag (Ørlandet, Ytre Fosen, ca. 3 kilom. afstand) døde der ihøst en 6 aar gl. gut.

449.

(P. 1). Anna Kristiansdtr., 13 aar, Staurset i Hasselviken, Stadsbygden, Indre Fosen, blev syg $^{31}/_{10}$ med frysning, hovedpine og brækning, ondt i nakke og ryg. 4 dage senere smerter i begge ben, blev slap i benene og kunde ikke reise sig op i sengen. $^{14}/_{11}$. Gaar nu godt, lidt slænget i høire fod. Patellarreflex muligens nedsat.

Nabo til 443.

109. Nordre Fosen.

(A. Daae).

450.

(P. 1). Gut, 8 aar, Roan præstegaard i Roan herred, blev i juli syg med feber, hovedpine og intense rygsmerter. Efter 2—3 dage optraadte lamhed af begge arme, enkelte rygmuskler, begge ben samt urinblæren. $^{14}/_8$ i fuld bedring.

451.

(P. 2). Gut, 17 aar, paa en husmandsplads under præstegaarden, Roan, havde nogle dage i juli havt hovedpine og rygsmerter, og det viste sig, at han var paretisk og slap i begge ben. Blev frisk efter faa dage.

Denne antages som smittekilde til 450. Han havde været paa arbeide i Melhus, hvor sygdommen har optraadt, og derefter har han havt arbeide paa Roan præstegaard.

452—453.

(P. 1). Gut, 8 aar, og gut, $^1/_2$ aar, Ytre Skjervø i Osen herred.

Hos begge var sygdommen begyndt ca. $^7/_8$ med hovedpine og rygsmerter, og 3 dage senere optraadte lammelser, hos den første i arme, ben og rygmuskler, hos den sidste i høire ben. Begge var $^{14}/_8$ i god bedring.

I Roan og Osen herreder har der udover sommeren optraadt en epidemi af angina catarrhalis, der har gaaet fra gaard til gaard. I de nævnte tilfælde har saadan været tilstede.

454.

(P. 1. †). Gut, 8 aar, Osen i Osen herred, blev syg $^{9}/_{8}$ med hovedpine og rygsmerter. Var ved undersøgelsen $^{11}/_{8}$ døende, idet begge ben og aandedrætsmuskulaturen var lammet. Døde samme dag.

455.

(P. 3). Gut, 6 aar, sammesteds, blev syg $^{11}/_{8}$ med høi feber, stærk hovedpine og rygsmerter. $^{14}/_{8}$ var han frisk.

456.

(P. 1. †). Gut, 5 aar, Gaarden Osen (nabohuset til de to foregaaende), Osen herred, blev syg sidst i august med hovedpine, brækning og heftige rygsmerter. 3die dag optraadte lammelse af begge arme og aandedrætsmuskulaturen, og han døde samme dag.

Han havde ugen iforveien havt angina catarrhalis og blev syg umiddelbart efter at have vadet i søen i koldt veir.

457.

(P. 1. †). Pige, 3 aar, gaarden Stoknæs i Stoksund herred, blev syg de sidste dage af august. Efter forudgaaende angina optraadte de samme symptomer som hos 456. Hun døde under lammelse af aandedrættet efter 2 dages forløb uden lægetilsyn.

Hun havde lige før udbruddet været ude tyndklædt i landvindsstorm.

458.

(P. 2). Gut, 3 aar, Vik i Roan, blev omtrent samtidig syg umiddelbart efter et voldsomt fald paa ryggen. Efter 3 dages forløb blev først venstre arm lam, derpaa enkelte rygmuskler og høire ben samt kortvarig urinretention. Angina tilstede. $^{20}/_{9}$ frisk.

459.

(P. 1). Gut, 14 aar, Løvstrand i Stoksund herred, blev syg sidst i septbr. med feber, angina, nakkestivhed, smerter i ryg og lemmer; 4 dage senere konstateredes nogen rødhed i svælget samt parese af begge ben, saa han havde vanskelig for at gaa.

En søster var i august død af poliomyelit paa Bynesset, hvor hun var paa aannearbeide. Forældrene var derinde til begravelsen.

460.

(P. 1). Gut, 12 aar, nabogaarden til foregaaende, blev syg 8 dage senere, først i oktober. Han havde været inde hos 459, før sygdommen var bleven erkjendt. Det begyndte med høi feber, angina, nakkestivhed, rygsmerter. Der konstateredes af lægen parese i arme, ben og tildels i rygmuskulaturen, rødhed og svulst i svælget, og han klagede over rygsmerter og smerter i hele legemet. Temp. ca. 38. Efter 4—5 dage feberfri. Vaad paa fødderne begge to.

461.

(P. 3). Gut, 7 aar, Norbotten ved Skjørnfjorden i Stoksund herred, blev $^{11}/_{10}$ anmeldt. Han havde været syg et par dage, hovedpine, nakkestivhed og lidt ondt i svælget. Ellers frisk.

462.

(P. 2). Gut, 3 aar, Besaker i Roan herred, blev syg i første halvdel af november (c. $^{6}/_{11}$) med feber og ondt i halsen. 4 dage senere slaphed i benene. $^{13}/_{11}$ var han lidt paretisk i benene, saa hans gang var snublende, men forøvrig frisk.

Nordre Trondhjems amt.

110. Stjørdalen.

(O. B. Øverland).

463.

(P. 1. †). John Thomassen Storflors søn, 12 aar, havde ugen forud været med paa tærskning paa flere gaarde, og efter det fik han nogen snue. Han havde ogsaa været med paa pløining. $^{15}/_{10}$ gik han i fjøset for at hakke næper, men maatte forlade arbeidet paa grund af træthed og ildebefindende, ondt i hovedet og halsen. $^{16}/_{10}$ uforandret. $^{17}/_{10}$ indtraadte pareser. $^{18}/_{10}$ om aftenen: P. 112, r. 28, t. 37.9. Kan ikke sætte sig op i sengen, ikke sidde uden støtte, og alle fire lemmer er paretiske, mest udtalt paa høire side. Høire ben er helt paralytisk. Patellarreflexer mangler, ingen fodklonus, følelsen god. Armene stærkt svækkede, følelsen god. Senere død.

En søster klager ved besøget over ondt i halsen og har temp. paa 38.8. Endnu ingen pareser.

111. Frosten.

(I. Cappelen).

464.

(P. 2). Martine Sande, 25 aar, Aasen sogn, Frosten, blev syg $^{19}/_{10}$. Frysninger, hovedpine, brækning, delirier. $^{20}/_{10}$ ondt i halsen, nakkestivhed. $^{26}/_{10}$ flugtende smerter i korsryggen og høire ben. $^{27}/_{10}$ parese af høire ben, og $^{1}/_{11}$ kunde hun ikke reise sig i sengen. Atrofi, ingen senereflex. $^{16}/_{11}$ i god bedring. Senere helbredet.

112. Levanger.

(Buck. I. Cappelen. O. Hiorth. Mo).

465.

(P. 1. †). Inga Buran, 23 aar, Segtnan, Levanger herred, blev syg omkring $^{26}/_{7}$ med hovedpine og lidt smerte i korsryggen. Hun gik i sit arbeide som vanlig. Mandag $^{1}/_{8}$, efter om natten at have følt lidt rendsel og mauring i benene, sad hun og melkede, og da hun skulde reise sig op igjen, „orkede ikke benene hende mere". Hun maatte heise sig op med armene og krøb op paa sit værelse. Hun indlagdes paa Levanger sygehus $^{2}/_{8}$: P. 100, t. 38,5. Kan ikke reise sig i sengen. Venstre musc. pectoral. maj. paralytisk, høire paretisk, begge deltoidei paralytiske, bøier godt i albuleddene, bevæger fingrene godt, men haandtrykket er paa begge sider svagt. Kan ikke reise sig op i sengen. Begge ben paralytiske; kun bevæger hun tæerne godt samt pronerer og supinerer venstre ben. Ingen patellarreflex. God følelse. Lidt albumin i urinen, ingen cylindere. $^{2}/_{8}$ udtømtes ved lumbalpunktion 10 cm.^{3} klar væske, der ikke gav væxt paa agar, oxeblodserum eller bouillon.

Det gik efterhvert nedover; hun klagede over stærke, flugtende smerter i korsryg og ben; der indtraadte dyspnoe og cyanose, og hun døde $^{9}/_{8}$.

466.

(P. 1). Lovise Hansen[1], 14 aar, Levanger, blev syg $^{2}/_{8}$ under et besøg paa Garnæs i Værdalen og kom syg hjem $^{5}/_{8}$. Smerter i maven efter nydelse af bær og næste dag i ryggen. $^{5}/_{8}$ nakkestivhed med rykninger i trapezius ved bøining af hovedet, choreatiske bevægelser i armene og kroppen, skjælven af hænderne. T. 39, p. 100. $^{7}/_{8}$ indtraadte lamhed af bugmusklerne, ileopsoas og quadriceps femoris paa begge sider, lamhed af detoidei og parese af de øvrige muskler paa overarmen med stærk atrofi og tab af senereflexer.

467.

(P. 2). Emma Munkrøstad[2], 23 aar, Munkeby, Levanger, blev syg $^{16}/_{8}$. Ildebefindende, hovedpine, rygsmerter, lette febersymptomer. $^{17}/_{8}$ lammedes begge ben; hun kunde ikke staa. Helbredes efter 3 uger.

---

1 Kom syg hjem fra Værdalen.
2 Kom syg hjem fra Sparbu.

468.

(P. 1. †). Karl Gotaasvold, 2 aar, Skogn, blev pludselig syg $^3/_9$ om aftenen med febersymptomer og brækninger. $^7/_9$ om morgenen lamhed af begge ben samt venstre arm. $^8/_9$ ogsaa af høire arm, og barnet døde $^{10}/_9$ morgen. Han havde i den sidste tid gaaet meget vaad.

469.

(P. 2). Ole Strand, 18 aar. $^6/_9$ 05. Kom til mig paa mit kontor, men havde ligget nogle dage iforveien med en let feber. Frembød foruden hovedpine væsentlig dyspeptiske symptomer. Jeg har siden erfaret, at der bagefter indtraadte en forværrelse med parese af det ene ben.

470.

(P. 3). Emma Husby, 34 aar. $^7/_9$ 05, forannævntes søster, bor paa nabogaarden. Besøgte mig ogsaa paa kontoret; havde ligget nogle dage med hovedpine og opkastelse, Frembød væsentlig dyspeptiske symptomer. Blev snart frisk.

471.

(P. 3). Petter Hoiemsvold, 69 aar. $^6/_9$ 05. Ingen feber ved min undersøgelse, men muligens en let feber dagen iforveien. Hovedpine, smerter i ryggen. Ingen opkastelse, men smerter i cardia og dyspeptiske symptomer. Obstruktion. Gik i længere tid arbeidsudygtig.

472.

(P. 1). Aasta Skei, 6 mdr., Hotren i Skogn, blev syg $^5/_9$ med feber og døsighed, nogen diarrhoe. $^8/_9$ lamhed af venstre arm, bevægeligheden af venstre ben nedsat. $^{13}/_9$. Barnet er friskt, men lamheden vedvarer.

473.

(P. 3). Broderen Harald, $1^1/_2$ aar, indsygnede $^7/_9$ under lignende symptomer. T. 39. Døsig. Ingen diarrhoe, ingen lamhed. $^{13}/_9$ frisk.

474.

(P. 3). Ida Holaune, 12 aar. $^{15}/_9$ 05. Nabo af no. 469 og 470. Havde ved mit besøg ligget en uges tid med hovedpine og opkastelse. Var ved undersøgelsen feberfri, men temmelig slap. Der indtraadte ingen lammelse.

475.

(P. 1). Signe Benum, 4 mdr., Ronglanvold, blev syg $^{22}/_9$ med feber, brækninger, smerter. $^{26}/_9$ paralyse af begge ben og venstre arm, trækninger og stivhed i nakken. $^{30}/_9$ feberfri. Tilbagevendende motilitet i venstre arm og ben, høire fremdeles paralytisk.

Moren havde, de nærmeste dage før barnet blev sygt, Signe med sig i en barnevogn ude paa gjætning.

476.

(P. 3). Faren, 32 aar, blev syg $^{17}/_9$ og kom syg hjem fra Værdalen $^{20}/_9$, havde smaafrysninger, manglende appetit, hovedpine samt smerter langs ryggen og i nakken, diarrhoe, hvorhos han følte sig „vissen i arme og ben". Efter nogle dage atter frisk.

477.

(P. 3). Martinus Rendum, 47 aar. $^{14}/_9$ 05. Stærk feber, nakkesmerter og rygsmerter. Ingen opkastelse, men obstruktion. Smerter i lemmerne. Delirier. Tørre læber. Laa stærkt medtat $1^1/_2$ uges tid. Der indtraadte ingen lammelse; men han var i nogen tid bagefter noksaa slap.

478.

(P. 1. †). Ragnvald Synstad, 15 aar, Holan i Skogn, blev syg $^{20}/_{9}$ med let feber og hovedpine. Efter 2 dage følte han sig atter vel. $^{22}/_{9}$ om aftenen fik han atter frysninger samt rygsmerter, stivhed i nakken og baghovedet, og dette vedvarede. $^{25}/_{9}$ tillige brækninger. Samme aften lamhed i begge arme, og han kunde ikke staa. $^{26}/_{9}$ kom aandenød, stærk sved og, som det syntes, svælglammelse. Døde om aftenen.

$^{18}/_{9}$ hvilede han sig træt og sved efter arbeidet i marken paa bakken.

En søster skal senere være bleven syg.

479.

(P. 1). Julie Nikoline Rønning, 2 aar, bor 1 kilom. fra 475. Syg $^{23}/_{9}$, somnolent, varm, sved, vilde jævnlig kaste op. Læge tilkaldtes $^{25}/_{9}$, men poliomyelit konstateredes først $^{27}/_{9}$, da der var lamhed af begge ben og venstre arm samt heftige rygsmerter med stivhed. $^{30}/_{9}$ nogen bedring. Tilbagevendende bevægelse af armen, men begge ben fremdeles lammede. Fremdeles somnolent og smertefuld. Forud for sygdommen utvivlsomt refrigerium.

Disse 2 børn bor i 1—2 kilom.'s afstand fra Karl Gotaasvold (468), der døde af poliomyelit $^{10}/_{9}$; men noget samkvem har, saavidt vides, ikke fundet sted.

480.

(P. 1). Aagot Støreslien, 2 aar, Skogn, blev syg $^{19}/_{10}$, men frisknede efter et par dages forløb til igjen. Hun fik saa paany feber, rygsmerter og $^{25}/_{10}$ lamhed af begge ben. Feberen ophørte efter nogle dage, forøvrig uforandret.

113. Inderøen.

481.

(I. Cappelen. S. Jenssen. A. Schnitler. Synnestvedt. Tillisch).

(P. 1. †). O. Aa, 18 aar, Bjarkan, Inderøen, havde et par dage følt sig uvel og mat samt klaget over stærk hovedpine og smerter overalt i kroppen. $^{11}/_{1}$ kunde han bevæge hovedet, men med smerte. Han havde vanskelig for at reise sig op fra stolen, og naar han har reist sig, vil han tumle over tilhøire. Armene løfter han, men det er, som han skulde løfte noget tungt. Patellarreflexer ophævede. Ansigtet rødt, svedende, aandedrættet anstrængt, hurtigt. Pupillerne store, ulige, høire reagerer trægt. P. 140, r. 52. $^{12}/_{1}$. Kan ikke røre sig i sengen. Hovedet slapt, at løfte paa som et dødt legeme, bevæger langsomt og med besvær arme og ben. Aander med diafragma og bugmusklerne, brystet lammet, stærke smerter i ryg og lemmer. Urinretention. P. 140, r. 60, t: 39.0. Døde ud paa eftermiddagen.

482.

(P. 1. †). Pige L. T., 40 aar, Hægstad, Inderøen. $^{24}/_{2}$. Er i løbet af de 3 sidste dage hurtig bleven afkræftet og paafaldende slap efter et pludseligt anfald af svimmelhed, saa hun holdt paa at trille overende. Dette anfald efterfulgtes af stærk hovedpine, som varede de 3 dage. Idag morges begyndte høire arm at slappes, er $^{24}/_{2}$ om aftenen fuldstændig paralytisk og venstre i sin helhed paretisk; hun kunde saavidt løfte den fra underlaget. Døde $^{25}/_{2}$.

483.

(P. 2). T. K.'s datter, 7 aar, Vist, Sparbu, havde været forkjølet en uges tid, følt sig uvel, havt hovedpine og smerter i læggene. Gik efter 4—5 dage tilsengs, var døsig. Efter 2 dages sengeleie kunde hun ikke staa paa benene. Efter 14 dages forløb, den $^{27}/_{4}$, kunde kun ikke staa eller gaa, muskulaturen slap, ingen patellarreflexer. Efter en uges forløb kunde hun staa og ved lidt støtte flytte benene, efter 1 maaned omtrent fuldstændig restitueret, dog endnu $^{24}/_{5}$ ingen patellarreflexer.

484.

(P. 2). A. V.'s datter, 8 aar, Grønnæsby, Inderøen. $^{28}/_{5}$. Blev for 14 dage siden forkjølet med hoste og snue, var hed og varm og tørstede. Laa 1 dag, var da bedre og stod

op. For 8 dage siden blev hun meget syg, fik stærk hovedpine og brækning, blev døsig og tung og fantaserede. Hed, varm, tørstede, svedede. Laa slig i 3 dage, følte sig 4de dag bedre og vilde staa op, men kunde ikke staa paa benene. $^{28}/_{5}$ var benene stærkt paretiske. Hun kunde saavidt staa et øieblik støttet ved haanden, men kunde ikke flytte benene. Patellarreflexer ophævede. Skal senere være helbredet.

485.

(P. 2). K. B.'s søn, 4 aar, Stenkjær. $^{6}/_{6}$. Gutten har sovet omtrent uafbrudt i 2 døgn. P. 96, r. 16, t. 38.8. $^{12}/_{6}$ t. 38. Ikke længer somnolent. $^{13}/_{6}$ t. 37.8. Kan idag ikke staa paa sine ben, men i siddende stilling bevæge dem noget. Muskulaturen slap. Ophævede patellarreflexer.

Tilstanden bedredes efterhaanden. Han springer omkring, men har let for at snuble.

486.

(P. 1. †). M. Strøm, 22 aar, Tuf, Sparbu, oplyser, at han $^{10}/_{7}$ sent om aftenen cyklede voldsomt og hurtigt ca. 12 km., blev stærkt sved og lagde sig uden at bytte undertøi. Han frøs dygtig om natten. $^{12}/_{7}$. Ligger tilsengs med voldsom hovedpine, stærk sved, smerter og stivhed i nakken, hovedet ret bagover i puden, rheumatoide smerter i arme og ben. Et par brækninger. Ingen lamhed. Pupillerne stærkt udvidede og slet reagerende. R. 36, t. 39.5. $^{13}/_{7}$. Omtrent uforandret; stærke smerter i korsryggen, et par brækninger. Ud paa eftermiddagen begyndte aandedrættet at blive noget besværet og armene tunge og slappe.

$^{14}/_{7}$ kl. 9 form. Stærk dyspnoe. R. 60, t. 37.8. Brystmuskulaturen fuldstændig paralytisk, armene stærkt paretiske; løfter saavidt underarmene fra underlaget. Pupillerne normale, reagerende. Hovedpine, ryg- og nakkesmerter ophørte. Lammelsen skred nedover til bugmuskulaturen, og han døde fuldt bevidst $^{15}/_{7}$ om morgenen.

487.

(P. 2). Hedvig Aasenhuus, 4 aar, Munkerøstad, Levanger, blev syg $^{14}/_{7}$ under et ophold i Sparbu, hvorfra hun kom syg hjem $^{17}/_{7}$: Feber, hovedpine, ømhed og smerter i krop og lemmer. Ca. 4de dag parese af musc. quadric. femoris, især høire, med slaphed og nedsat patellarreflex. Sygdommen trak sig i langdrag med af og til recidiverende feber til midt i august. Helbrededes.

488.

(P. 1). Emma Tangstad, 6 aar, klagede et par dage over hovedpine og stivhed i nakken og fik saa $^{14}/_{8}$ feber med hovedpine og brækning. $^{15}/_{8}$ mærkedes slappelse af høire ben. $^{22}/_{8}$ klagede hun over smerter i ryggen samt i høire hofte og ben. Dette var paralytisk, senereflexer manglede, og følelsen var god. Venstre ben syntes paretisk, bevægelserne foregik langsomt og slapt, og senereflexer fandtes heller ikke her.

489.

(P. 1). Borghild Hovd, 3 aar, Værran, blev syg $^{26}/_{8}$ med febersymptomer og hovedpine. 3—4 dage senere, efterat feberen var over, blev hun „nummen" i høire arm. $^{3}/_{9}$ var barnet friskt; dog var der muligens nogen parese af armen, og senere indtraadte lamhed af benene. Den $^{22}/_{9}$ kunde hun fremdeles ikke gaa.

490.

(P. 1). Anna Iversdtr., 18 aar, Landstad i Sparbu, blev syg $^{25}/_{11}$ med ubetydelig feber, laa tilsengs 1 dag. Efter et par døgns forløb parese i høire arm.

491.

(P. 1). Andreas Landstad, sammesteds, blev syg $^{2}/_{11}$ med smaafrysninger, nakkestivhed og brækninger. 2 dage senere lamhed af venstre arm, komplet for skulderens og overarmens vedkommende. Reflexer ophævede. Følelsen god.

114. Stenkjær.

(Batt. Bragstad. I. Bugge. Holland. A. Schnitler. S. Widerøe. T. Wold).

492.

(P. 1). Johannes Sivertsen Stigumplads, 18 aar, Stenkjær. Blev syg $^{27}/_{6}$ med frost, hovedpine, smerter i ryggen, de paafølgende dage desuden nattesved og $^{29}/_{6}$ flere brækninger. Samme dag kjørtes han til sit hjem Stigumplads i Sparbu. $^{30}/_{6}$ hovedpine, ondt i korsryggen med rendsel i kroppen, nogen nakkestivhed. P. 120, t. 39.5. $^{3}/_{7}$. Har befundet sig vel, lidt hovedpine, ingen brækninger. P. 80, t. 37.5. Paretisk i alle fire lemmers og kroppens muskulatur. Armene kan bøies noget i albueleddet samt supineres og proneres noget, kan ikke hæves. Benene bøies ubetydelig i knæleddet, tæerne bøies og strækkes ubetydelig. Kan ikke vende sig i sengen; hovedet kan med synlig anstrængelse vendes noget til siden. Ophævede reflexer. $^{11}/_{7}$. I de sidste dage meget stærke udstraalende smerter i arme og ben, ophørte efter faa dage. $^{25}/_{7}$. Velbefindende, lamheden lidt bedret.

493.

(P. 1. †). Olaus Elli's søn, 11 aar, Elligaard i Stod, har efter et langvarigt kjøligt bad $^{3}/_{7}$ ikke været ganske frisk, havt hovedpine og været mat. $^{7}/_{7}$ og $^{8}/_{7}$ laa han mest og sov; $^{9}/_{7}$ vilde benene ikke bære ham, han faldt sammen ved forsøg paa at gaa. $^{10}/_{7}$. P. c. 90, t. 37.8. Har hovedpine og smerter overalt i kroppen. Der findes parese af samtlige muskler undtagen ansigts- og hovedmuskulaturen; ligger slap i sengen og bevæger kun hovedet samt fingre og tæer ubetydelig. Nogen dyspnoe. Ophævede reflexer, god følelse. Døde $^{11}/_{7}$ fuldt bevidst.

494.

(P. 1. †). Axel Olsen, 19 aar, Stenkjær, blev syg $^{7}/_{7}$ med diarrhoe, smerter i begge ben, ildebefindende. Frisk igjen efter 2 dage. $^{13}/_{7}$ atter syg. Om. aftenen stærk frysning og smerter i korsryggen, hede, sved, daarlig søvn. $^{14}/_{7}$. P. 120, t. 37.7, hed og varm, hovedpine, lidt rygsmerter, obstruktion. $^{15}/_{7}$ morgen: P. 120, r. 24, t. 37.7. Sveder, ingen smerter. Flere brækninger. Aften: P. 120, r. 24, t. 38.8. Benene paretiske, ingen patellarreflexer, god følelse. $^{16}/_{7}$ morgen: P. 120, r. 24, t. 37.8. Begge ben paralytiske. Nogen aandenød. Aften: P. 140, r. 30. Benene som før lamme, armene helt friske; aander kun med brystmusklerne. Senere: Urinretention. $^{17}/_{7}$ morgen: Skuldermusklerne paa høire side paralytiske. Lidt bevægelse i enkelte taamuskler; dette var allerede indtraadt igaar. Fremdeles urinretention. Aften: P. 120, r. 24, t. 37.6. Meget besværet aandedræt, snapper efter luft, slim i halsen. Den hele tid fuld bevidsthed. Urinretention. Død kl. $10^{1}/_{2}$.

495.

(P. 2). Axel Hatling, $3^{1}/_{2}$ aar, Hatling i Stod, Stenkjær, blev syg $^{12}/_{7}$ med let feber og rygsmerter. Der indtraadte parese af benene. Senereflex bevaret. Hyperæsthesi paa benene. Fuldstændig helbredet.

496.

(P. 1). Haagen Tiltnæs's søn, 2 aar, Hatling i Stod, blev syg $^{18}/_{7}$ med brækning og hovedpine. $^{20}/_{7}$ kunde han ikke staa paa benene. $^{22}/_{7}$. P. c. 100, t. 37.5. Begge ben paralytiske, parese af ryggens muskler Ophævede reflexer. $^{6}/_{8}$. Adskillig bedret, men han kan endnu ikke staa.

497.

(P. 1). Pige, 3 aar, Føllingspladsen, Sparbu, blev pludselig syg $^{21}/_{7}$ med hovedpine. $^{23}/_{7}$ paralyse af høire haand.

Moren havde, 5 dage før barnet blev sygt, været paa Stigumpladsen hos 492.

498.

(P. 1). Olaf Holtan, 7 aar, Holteplads, Stod, blev syg $^{23}/_{7}$ med frostanfald, hovedpine, brækning, lidt rygsmerter og ondt i halsen. P. 104, r. 32, t. 38,2. Injektion i halsen. Kan

ikke svælge fast mad. $^{29}/_{7}$. Halsen bra. Smerter i venstre knæ. Temperatur normal. $^{10}/_{10}$ lammedes venstre quadriceps femoris og samtlige lægmuskler. Atrofi. Patellarreflex manglede. Følelsen god. $^{13}/_{10}$. Væsentlig uforandret.

Olaf gik paa skole, hvor et par før havde sygdommen; besøgte den dog ikke efter $^{27}/_{7}$.

499.

(P. 1). Ludvig Schei, 4 aar, broder til 500, Scheï, Stenkjær, blev ligeledes syg i juli, en uge før broderen. Der optraadte stærke brækninger, hovedpine og smerter i hele ryggen. Han var meget syg i 14 dage. 2—4 dage efter sygdommens begyndelse lammedes begge ben. Efter faderens udtalelse er han senere fuldstændig frisk.

500.

(P. 1). Harald Skei, 6 aar, Skei (Ogndalen), blev syg i juli maaned med hovedpine og smerter i hele kroppen. Ca. 1 uge efter sygdommens begyndelse lammedes hele venstre ben, det atrofierede og blev koldere, patellarreflex manglede, følelsen normal. $^{6}/_{11}$ var gutten fremdeles paretisk.

Paa Namdalseidet og tildels i Beitstaden optraadte i juli, august og september næsten i ethvert hus blandt børn initialsymptomer (febrilia, dedolationer, lettere katarrher), der efter et par dage var forbi og ikke paafulgtes af andre sygelige affektioner.

501.

(P. 1). Inga Aasnæs, 26 aar, Aasnæs i Namdalseidet, blev syg $^{15}/_{8}$ 05. Feber, smerter i ryg og underliv, hovedpine, nakkestivhed, uklar. $^{18}/_{8}$. Stærk parese af høire arm og ben, let parese af venstre arm, paralyse af venstre ben med ophævede reflexer og senere atrofi. I den første tid urinretention og obstruktion. Venstre arm fik sin førlighed igjen, lamheden forøvrig bedredes noget, men var ved aarets udgang særlig i benene betydelig.

502.

(P. 1). Lina Træbostad, 29 aar, Mork, Namdalseidet i Beitstaden, Stenkjær, blev syg $^{16}/_{8}$ med feber, hovedpine, kvalme uden opkastning, smerter i halsen og nakken. $^{19}/_{8}$ indtraadte lamhed og smerter i begge ben, betydelig atrofi, ophævet senereflex, god følelse, urinretention i en uges tid. Skal senere være noget bedre.

Ca. $^{2}/_{8}$ blev 2 af børnene paa Mork syge. Den ene, en gut, kom sig fuldstændig efter ca. 2 dages sygeleie, den anden, en pige, blev ogsaa ganske frisk efter et par dages forløb, men var lidt slap i sit ene ben og er det fremdeles i slutn. af novbr.

503.

(P. 1). Efter prodromer af katarrhal angina med feber og ildebefindende fik gaardmand Rambergs 9-aarige søn i august nakkestivhed og lammelse af lemmerne. Armene helbredede i løbet af en maaneds tid, benene forblev derimod lammede, særlig extensorerne og musc. peronei.

504.

(P. 2). Uden forudgaaende ildebefindende fik husmand Elleraas's 8 aar gamle datter $^{22}/_{8}$ febersymptomer, smerter i begge arme med paafølgende parese. Efter en maaneds tid blev hun igjen nogenlunde bra.

505.

(P. 1). Paa Elli i For indsygnede $^{28}/_{8}$ en 21 aar gammel gut under febersymptomer og blev lammet paa alle lemmer.

Forældrene var i begravelse hos 493, der døde $^{11}/_{7}$ og begravedes $^{20}/_{7}$.

506.

(P. 1). Bernh. Eldens søn, 4 aar, Helbostad, Namdalseidet i Beitstaden, Stenkjær, blev syg $^{3}/_{9}$ med feber, hovedpine, opkastning. Nogle dage før havde han gaaet hanglesyg, og man havde mærket, at han havde vanskelig for at gaa paa høire ben. Der indtraadte lamhed af lægmusklerne paa høire ben med atrofi, ophævet senereflex, god følelse og nogle dages urinretention. Er efterhaanden bedret.

507.

(P. 1). Inga Halseth, 12 aar, Halseth i Stod, blev syg $^{24}/_{9}$ med nakkestivhed, hovedpine, smerter i ryggen og benene, stærke brækninger i 2 døgn. $^{26}/_{9}$ lamhed i venstre arm og $^{27}/_{9}$ parese i begge ben og høire arm. $^{21}/_{12}$. Nogen slaphed i venstre arm og begge ben, ringe atrofi, manglende patellarreflex, god følelse. Arbeider, om end med besvær.

508.

(P. 1). Egil Henriksen, 10 aar, Ramberg i Beitstaden, blev syg $^{1}/_{10}$ med feber og nogen tonsillær angina. 2 dage senere indtraadte parese i arme og ben med atrofi tildels i disse sidste. Senereflex fandtes, god følelse. I novbr. var armene normale, benene fremdeles noget paretiske.

509.

(P. 1). Ole H. Setterplads's søn, 7 aar, Setter, Namdalseidet i Beitstaden, blev syg $^{4}/_{10}$ med feber, brækning, hovedpine. Der indtraadte, uden at det bestemt kan siges naar, nogen parese i benene samt lamhed af hals- og rygmusklerne. Senereflex svag, følelsen god. I decbr. var benene gode, men der var endnu nogen lamhed tilstede i rygmusklerne, saa han ikke kunde holde sig opreist, men faldt fremover.

Sidste sommer har der over hele Namdalseidet gaaet en epidemi, især blandt børn. Denne har herjet i de fleste familier. Børnene er bleven syge, det ene efter det andet, med feber, hovedpine, opkastning og ondt i halsen samt en tilbøielighed til søvn. Sjelden har sygdommen varet mere end nogle, 1—2, dage. Man siger deroppe, at de, som har kastet op, har gaaet lettest igjennem sygdommen. Da bygden ligger afsides, 3—5 mil fra Stenkjær, er læge sjelden raadspurgt og aldrig tilkaldt. Paa alle de steder, hvor poliomyeliten er konstateret, har denne lette sygdomsform optraadt blandt familiens øvrige medlemmer, især blandt yngre.

510.

(P. 2). Hans Olsen Strindmo, 34 aar, Lund i Egge, blev syg $^{18}/_{10}$ med lette febersymptomer og rygsmerter. Efter 3 dage kom parese i arm og ben paa venstre side med ophævet senereflex og bevaret følelse. $^{8}/_{11}$ omtrent frisk.

116. Namsos.

(Batt, Strand, I. Stang).

511.

(P. 2). Inge Jensen Ørsundli, 3 aar, blev syg $^{13}/_{7}$. Han var 2—3 dage hed i kroppen, klagede over hovedpine og ondt i maven. Obstruktion. Sov meget, urolig om nætterne. Skal have „sludret" paa tungen. Blev snart frisk.

512.

(P. 2). Helga Jensdtr. Ørsundli, 9 uger, søster til foregaaende, syg $^{13}/_{7}$. Slap i hele kroppen, sov næsten i 2 døgn, venstre arm ubevægelig. Blev frisk efter nogle uger.

Begge disse tilfælde er tvivlsomme, men er dog opført.

513.

(P. 1. †). Simon Olsen Terrok, 25 aar, blev syg $^{22}/_{7}$ om aftenen med hovedpine og smerter over underlivet. $^{24}/_{7}$ blev han lam i fødderne, og denne lamhed skred opover benene, maven og brystet, indtil han døde $^{26}/_{7}$ om formiddagen under fuld bevidsthed.

Han havde paa Bersmoen været sammen med en pige fra Snaasen.

514.

(P. 3). Alexander Velde Skilliaas, 24 aar, blev syg $^{27}/_7$. Uvel med hovedpine, $^{29}/_7$ frost, $^{30}/_7$ ondt i halsen og $^{31}/_7$ nakkestivhed og brækning. T. 38.5, p. 108. Lidt rød i svælget, intet belæg. Blev snart frisk.

Han kom, nogle dage før han blev syg, fra exercerpladsen Mosjøen, hvor en fætter var død af Meningit efter 2 dages sygdom.

515.

(P. 1). Inanda Skage, 13 aar, Bangsund i Klingen, blev syg $^{13}/_8$. Ildebefindende, hovedpine, mavesmerter. Det tiltog i løbet af nogle dage, og der optraadte smerter i ryg, skuldre, hofter og knæer. $^{29}/_8$ lamhed af gluteerne paa venstre side. I begyndelsen kunde hun ikke gaa, senere gik hun, men haltede stærkt. Atrofi. Er bedret, men halter fremdeles i april 06.

516.

(P. 1). Sigurd Jensen, $1^1/_2$ aar, Namsos, blev syg $^{20}/_8$ med febrilia og et par dage senere nakkestivhed. $^{22}/_8$ indtraadte stærk parese af alle 4 lemmer med paafølgende atrofi. Ophævede senereflexer. Han blev frisk paa en let parese nær af venstre ben.

517.

(P. 1). Ole Reitan, 18 aar, Hunn i Skage sogn, blev syg $^{15}/_8$. Hede, hovedpine, svimmelhed, senere brækning og lette rygsmerter. $^{21}/_8$ indtraadte stærk parese i høire arm og ben, særlig laarmuskulaturen, samt let parese i venstre ben med paafølgende atrofi svarende til lamhedens udbredning. Ophævet patellarreflex. Urinretention fra $^{23}/_8$—$^{4}/_9$. $^{5}/_{10}$ var høire arm næsten fuldt restitueret. Let parese af venstre ben. Høire ben bedret, men fremdeles stærk parese af musc. quadriceps. Er senere yderligere bedret.

518.

(P. 1). Selma Sandvik, 22 aar, var fra Kolvereid kommen til Namsos, hvor hun havde opholdt sig 1—2 dage, før hun den $^{17}/_9$ blev syg. Hun fik frysning, hovedpine, smerter i høire ben. Var næste dag bra og fuldstændig frisk i 3 dage, hvorpaa de samme symptomer indfandt sig paany. $^{23}/_9$ lammedes høire ben og et par dage senere ogsaa høire arm. Patellarreflex ophævet. Atrofi. Armen bedredes efterhaanden godt, benet forblev stærkt paretisk.

519.

(P. 1). Odny Val, 3 aar, Namsos. Hun blev syg c. $^{1}/_9$ med febrilia og sting i brystet (antagelig katarrhalsk pneumoni). Blev nogenlunde frisk. $^{26}/_9$ havde hun nogle dage havt brækninger og var bleven slap i benene, vilde nødig gaa. Et par dage senere var der udtalt nakkestivhed, let opisthotonus og utvivlsom parese af alle 4 lemmer, stærkest paa venstre side med paafølgende atrofi. Hun bedredes, men beholdt en let parese af høire arm og ben.

520.

(P. 3). Olav O. Glømmen, 9 aar, Overhallen, blev syg $^{5}/_{10}$. Ondt i nakken og svælget. $^{8}/_{10}$ begyndte han at gaa ustøt. T. 38.3, p. 120. Nakkestivhed, kan ikke reise sig i sengen, svagt haandtryk, svælget rødligt, slimbelagt. $^{11}/_{10}$ var han bedre, og han helbrededes snart.

521.

(P. 1). Sigurd Glømmen, 8 mdr., bor i samme hus som no. 514. Blev syg $^{13}/_{10}$. Hovedpine, søvnløshed, rykninger i ansigt og hænder, let feber. $^{15}/_{10}$. T. 37.8, p. 160. Meget søvnig. $^{16}/_{10}$. T. 37.2, p. 148. Brækning, træt og slap. $^{20}/_{10}$. T. normal, patellarreflexer mangler, høire ben slapt. Høire ben og begge overarme lammedes. Benet bedredes, armene kunde længere tid efterpaa ikke abduceres.

Omtrent alle gaardens beboere havde lige forud følt sig uvel. En 9 aars gut havde tydelige symptomer paa poliomyelit; men den skal ikke have efterladt lamhed.

522.

(P. 3). Andreas Flasnes, 8 aar, blev syg $^{24}/_{10}$. Hovedpine, ondt i nakke og ryg. $^{31}/_{10}$ ustø gang, smerter i ryggen og benene. Er senere helbredet.

Faderen havde midt i novbr. rygsmerter og rendsel i benene.

523.

(P. 3). Johanna Sørsvenning, 36 aar. $^{22}/_{10}$ frysning. $^{25}/_{10}$ brækning, rygsmerter, nakkestivhed. $^{7}/_{11}$ træt i benene, særlig i trapper. Senere helbredet.

524.

(P. 3). Hanna Skilliaasen, 37 aar, Overhallen, syg $^{25}/_{11}$ med frost og rendsel. $^{1}/_{12}$ nakkesmerter og smerter i ryggen. Nakkestivhed. T. 38.2, p. 108—116. Blev hurtig bedre.

525.

(P. 3). Anna Grande, 30 aar, Overhallen, blev syg $^{26}/_{11}$. Ondt i ryggen, nakkestivhed. Smerter i benene og tildels i maven. Blev nogenlunde bra, men atter daarligere $^{7}/_{12}$, især med svimmelhed. Senere frisk.

117. Fosnes.

(Fugelli. H. Lie).

526.

(P. 1). Laura Glasø, 12 aar, Flatanger, blev syg $^{9}/_{7}$ med feber, hovedpine og ondt i halsen. De følgende dage udførte hun sit arbeide som vanlig. $^{12}/_{7}$ indtraadte smerter i ryggen og nakkestivhed samt feber. $^{15}/_{7}$ mærkedes svaghed i høire arm og ben. $^{17}/_{7}$ havde der været urinretention i $1^{1}/_{2}$ døgn; var stiv og ubevægelig, og der konstateredes en paralyse af høire arm og ben samt parese af lemmerne paa venstre side. Senereflex mangler, følelsen god. Lamhed fandtes nogenlunde uforandret i oktbr.

527.

(P. 1). Ole Georgsen Mork, 12 aar, Fosnæs, fik $^{12}/_{10}$ feber, hovedpine, nakkestivhed, rygsmerter, smerter i lemmerne. $^{15}/_{10}$ brækning og $^{16}/_{10}$ lidt diarrhoe. Omtrent samtidig blev han vek i benene, men gik fremdeles oppe. $^{25}/_{10}$ konstateredes der en svaghed i begge ben og høire arm, men ingen lamhed. $^{15}/_{8}$ 06 var der fremdeles en parese af høire haand. Armen forøvrig var god, ligesaa begge ben.

528.

(P. 3). En broder blev dagen efter syg paa samme maade, havde lidt svælgbesvær, men blev frisk efter faa dage.

529.

(P. 2). Petra Reinholdtsen Høstlandet, 12 aar, Flatanger, fik $^{15}/_{10}$ smerter i ryg og nakke, hovedpine, $^{16}/_{10}$ vomituritioner og $^{18}/_{10}$ en svaghed i benene og, som det syntes, ogsaa en slaphed i armene. Dog ingen lamhed. Senere helbredet.

530.

(P. 3). Charlotte Johansdtr. Stamnæs, $12^{1}/_{2}$ aar, Flatanger, blev $^{24}/_{10}$ syg med feber, hovedpine, rygsmerter, lidt herpesudslet ved høire mundvig, lidt svaghed i høire haand, men ingen lamhed. Tilsaaes 4de dag. Senere helbredet.

Alle i huset og i nabolaget oplyses at have havt feber, rendsel i kroppen, rygsmerter.

531.

(P. 2). Jørgen Fløan, 33 aar, Flatanger, blev syg $^{28}/_{10}$ med feber, hovedpine, svimmelhed, kvalme. $^{30}/_{10}$. Nakkestivhed og vekhed i venstre haand. $^{31}/_{10}$. Vek i høire haand og svaghed i begge ben, og næste dag voldsomme rygsmerter, „tryk paa hjertet“, besværet aandedræt. $^{4}/_{11}$. Svaghed i begge arme, dog ingen lamhed, ligesaa i benene, øgede patellarreflexer, god følelse. Senere frisk.

532.

(P. 3). En 3 aars gl. søn fik i slutningen af septbr. pludselig feber, opkastning, diarrhoe, laa tilsengs et par dage, og da han skulde staa op, kunde han i begyndelsen ikke staa paa benene, men seg sammen i knæerne. $^{4}/_{11}$ gaar han noksaa bra.

533—534.

(P. 3). 2 døtre, 6—8 aar, havde omtrent samtidig opkastning, men ikke diarrhoe. Det varede et par dage. Den ene havde ogsaa feber, hovedpine, rygsmerter og næseblødning. $^{4}/_{11}$. Begge friske.

535.

(P. 1). Borghild Einarsdtr. Høstlandet, Flatanger, nabogaarden til 529, blev syg $^{2}/_{11}$ med feber, smerter, fantaseren. $^{3}/_{11}$ mærkede moderen, at barnet ikke kunde røre venstre arm. Urinretention i $1^{1}/_{2}$ døgn. $^{5}/_{11}$ paavistes lamhed af nævnte arm med god følelse. P. 160, t. 38. Nogen bronkit.

536.

(P. 1). Einar Høstlands datter, $2^{1}/_{2}$ aar, Flatanger, blev syg i decbr. Paralyse af venstre arm med nogen atrofi. Armen var i juli 06 fremdeles lam, særlig muskulaturen paa overarmen.

Vistnok den samme som 535. Tilfældet er ikke opført.

537.

(P. 1). Elise Georgsdtr. Mork, 13 aar, blev syg $^{25}/_{12}$. „Stik og rendsel“ i lemmerne, hovedpine, nakkesmerter, febrilia, rygsmerter. $^{27}/_{12}$. Lidt urinbesvær. Der indtraadte svaghed i venstre haand og høire ben, hvilket hun ikke kunde løfte strakt op fra underlaget. Atrofi udviklede sig. $^{15}/_{8}$ var haanden fremdeles noget svag og atrofisk, benet ligeledes svagt, og hun haltede.

118. Kolvereid.

(Rüsing).

538.

(P. 2). Knut Pettersen Finne, 9 aar, Finne i Kolvereid, blev syg $^{2}/_{6}$. Feber, hovedpine og søvn. $^{6}/_{6}$. Lidt hoste. Bedret. Nakke og ryg bagoverbøiet, yderst ustø i benene, falder let. Begge ben lidt paretiske med ophævede patellarreflexer. I et par dage var urinladningen vanskelig. I slutn. af august fremdeles daarlig kraft i benene.

539.

(P. 2). Søsteren Jørund, 2 aar, blev syg $^{3}/_{6}$. Feber, sopor, opisthotonus, smaa pupiller, brækninger, rykninger i ansigtet og armene, obstruktion. Lidt hoste. Begge arme og ben lammedes. Ophævet senereflex. $^{22}/_{7}$. Venstre haand og fod bedredes snart, og sidst i august skulde hun kunne gaa.

540—542.

(P. 3). Tvillingerne Thrine og Marie, 5 aar, foregaaendes søstre, blev syge $^{4}/_{6}$ med feber og døsighed. De blev friske efter 3—4 dage.

Sygdommen optraadte et par dage efter, at der paa gaarden havde ligget en fantefamilie natten over. Der var flere børn paa gaarden; disse blev ikke syge.

En ca. 40-aarig mand i nabostuen havde ogsaa været daarlig med feber, døsighed og den værste „gigtrendsel“ i ryg og lemmer, han nogensinde havde havt. Han fik ingen lamhed, og sygdommen varede kun ca. 3 dage.

543.

(P. 2). Blikkenslager Karlsens barn, 5 aar, Remmastrømmen, blev syg midt i juni med feber og døsighed. Barnet blev tydelig paretisk i den ene fod, men er senere vistnok helbredet.

Moderen fortalte, at hun, 2—3 dage før barnet blev sygt, havde været indom paa Finne, hvor da alle 4 var syge.

544.

(P. 1). Aslaug Helmersen Smedvik, 5 aar, Smedvik, Nærø, blev syg $^{20}/_{6}$. Feber, hovedpine, brækning, rygsmerter. $^{21}/_{6}$ mærkedes parese i benene, og $^{24}/_{6}$ var disse paralytiske. Reflexer ophævede. $^{29}/_{5}$ 06 fremdeles lam med betydelig atrofi.

545.

(P. 2). Jenny Johannesen Smedvik, 3 aar, Nærø, blev syg $^{22}/_{6}$ med feber og smerter i benene. Efter 5 dage parese i begge ben. $^{30}/_{6}$ indtraadte strabismus convergens. Reflexer ophævede. $^{20}/_{4}$ 06 oplyses det, at hun er helbredet.

546.

(P. 1). Margit Olsdtr. Marø, $2^1/_2$ aar, Marø paa Nærø, blev syg $^{25}/_{6}$. Feber, brækninger, smerter i benene. Disse, især venstre, blev $^{29}/_{6}$ paretiske med ophævede reflexer. $^{27}/_{4}$ 06 høire ben normalt. Venstre slæber hun, og der er betydelig atrofi, særlig af læggen.

Marø er nabogaard til Smedvik.

547.

(P. 1). Asbjørn Gustavsen Lillearnø, 2 aar, Nærø, blev syg $^{1}/_{7}$. Let feber, nakkestivhed. Efter 2—3 dage parese af benene. $^{8}/_{7}$ paralyse af begge ben med ophævet senereflex og senere indtrædende atrofi. I mai 06 fremdeles lamhed.

Bedstemoderen, der pleiede gutten, havde midt i juni været paa Smedvik (no. 545), og forældrene havde været i selskab der $^{24}/_{6}$.

548.

(P. 1). Aslaug Klingen, 7 aar, Melstad i Kolvereid, blev syg $^{16}/_{7}$. Feber, søvnløshed, smerter. $^{21}/_{7}$ lammedes venstre arm og rygmusklerne, begge fødder blev paretiske. I slutningen af august komplet lamhed af venstre arm, forøvrig parese, der dog syntes i bedring.

I 3die sygdomsuge optraadte der pludselig hæmaturi, der strax svandt. Paafølgende dag indeholdt urinen ingen abnorme bestanddele. Der optraadte ligeledes en plagsom kløe.

Antoges smittet fra Finne.

549.

(P. 1. †). Julius Flosand, 41 aar, Flosand, Nærø, blev syg $^{31}/_{7}$. Feber, voldsom hovedpine, nakkestivhed. $^{2}/_{8}$ indtraadte lamhed. $^{5}/_{8}$. Kan saavidt røre armene, kan ikke gribe noget med hænderne. Kan ikke reise sig i sengen. Har aandenød. Han døde $^{10}/_{8}$ under tiltagende aandedrætsbesvær.

550.

(P. 1). Sigrund Gulbrandsen, 10 aar, Lerbogen, Kolvereid, blev syg c. $^{8}/_{8}$. Feber, stivhed i nakke og ryg. Obstruktion. $^{10}/_{8}$ parese af begge arme, ben og rygmuskler. Talen vanskelig. Patellarreflexer ophævede.

Smitte mulig fra 548.

551.

(P. 1). Magda Bredesdtr. Sandnæs, 18 aar, Sandnæs, Nærø, blev syg 3/8. Feber, hovedpine, brækning. 5/8 smerter i fødderne, der lidt efter lidt blev lamme. Høire ben blev fuldstændig lammet, venstre meget paretisk. Senereflex øget. Ved aarets udgang fremdeles lam.

Hendes husbond færdes meget om og har nok havt anledning til at bringe smitte med sig. Hans 2 sønner havde, 2—3 dage før Magda blev syg, været lidt daarlige med ubestemte symptomer.

552.

(P. 1. †). Torleif Lundring, 7 aar, Nærø, blev syg 27/8 med feber og brækninger. 29/8 lammedes bryst- og svælgmuskulaturen. Det var ham absolut umuligt at svælge, og han døde 2/9 under kvælningssymptomer.

553.

(P. 1). Janna Edvinsdtr. Flosand, $2^1/_2$ aar, sammesteds som no. 549, blev syg 30/8 med let feber, døsighed. 31/8 efter 12 timers forløb lammedes begge ben. Patellarreflex ophævet. 25/3 06 fremdeles betydelig parese; særlig slæbes høire ben stærkt, med atrofi.

119. Vikten.

(Rüsing).

554.

(P. 2). 23/8. Petra Pedersen, $6^1/_2$ aar, Korsvik, Løvø, syg i 4 dage med feber, brækninger, nogen nakkestivhed og lidt ondt i halsen. Idag er feberen mindre, men siden igaar er armene noget paretiske, og ligeledes er kraften i benene noget nedsat. Senereflexer ophævede. 2 dage senere fik hun stærke smerter, mest i armene; hun ynker sig og skriger ustanselig. Dette varede i c. 36 timer, hvorefter hun raskt kom sig. 3 uger senere kunde hun gaa, og nu (29/9) kan hun bruge sine hænder næsten som før.

555.

(P. 1. †). 22/8. Sigurd Kvavle, 6 aar, Vikestad, syg i 2 døgn med febersymptomer, brækning, nakkestivhed. Fik inat synkningsbesvær og kvælningsanfald. P. 120, r. 36. Slimrallen i halsen, cyanose. Han kan selv ikke synke vand, ingen angina, hovedet tilbagebøiet, har en egen skjælven i underkjæven, armene paretiske. Sensoriet frit. Døde samme dag.

556.

(P. 2). 29/8. Peder Nikolaissen Flerengstrand, 12 aar gl., syg i 8 dage med feber, lette brækninger, hovedpine, stærke rygsmerter. Nu t. 37.8, p. 100, smerter i nakken, ryggen og laarene, let parese af benene, kan ikke reise sig i sengen, ophævede senereflexer. 29/9. Lamheden svunden.

557.

(P. 1). Peter Busk, 14 aar, Solsem, Leka, blev syg 26/8. Feber, hovedpine, smerter og stivhed i nakken, brækning. 29/8 lammedes høire ben og venstre arm. Ingen patellarreflex. Senere atrofi. Høsten udover gik han med krykke. 11/6 06 gik han uden at halte; men der var fremdeles en følelse af svaghed i de lammede lemmer.

Var, strax før han blev syg, i Vikten (Løvøvaagen).

558.

(P. 2). Thora Svendsen, $1^1/_2$ aar, Solsem, Leka, blev syg 12/9 05. Feber. 15/9 lammedes høire ben nedenfor knæet. Ingen patellarreflex. 24/6 06 syntes hun helbredet.

Nabo til Peter Busk.

559.

(P. 1). Bernt Helgesen Utbjø, 20 aar, matros paa en galeas fra Haugesund, fik 23/9 feber, brækning, nakkestivhed. 25/9 kunde han vanskelig bevæge benene. 26/9 var disse paralytiske, uden senereflex, og der var urinretention. 3/10 lammedes høire arm og ligeledes tildels venstre og rygmusklerne.

Galeasen laa, da han blev syg, i Rørvik. Et par dage iforveien var den kommen fra Skei paa Leka.

560.

(P. 1). Peder Jensen Skraaen, 14 aar, Leka, blev syg $^{24}/_{9}$ med feber, hovedpine, nakkestivhed, smerter i ryggen og venstre ben. $^{25}/_{9}$ diarrhoe. $^{27}/_{9}$ lammedes benene. $^{19}/_{10}$. Har nu nogen bevægelse i høire ben, men venstre er endnu betydelig paretisk. Paa høire nedsat, paa venstre ophævet patellarreflex. $^{7}/_{6}$ var høire ben godt, venstre fremdeles lammet og atrofisk.

561.

(P. 1). Thora Emilsdtr. Madsø, $1^{1}/_{2}$ aar, blev syg $^{7}/_{10}$ med stærk feber, nakkekrampe (hovedet stod bøiet i næsten ret vinkel bagover), stærke smerter. Efter 3—4 dage, $^{10}/_{10}$, var høire ben næsten fuldstændig paralytisk, venstre noget paretisk. $^{30}/_{10}$. Fremdeles lam, dog lidt bedre. Senereflexer ophævet. Senere atrofi. $^{10}/_{7}$ 06. Betydelig bedring. Høire fod indtager valgusstilling.

Manden var paa Namsos under Mobiliseringen og kom hjem, samme dag barnet blev sygt. Ellers har ingen af husets beboere været udenfor gaarden siden ivaar.

562.

(P. 2). Hansine Pettersen, 56 aar, Solsem, Leka, blev syg c. $^{24}/_{10}$. Feber, hovedpine, flugtende smerter i høire arm og ben. C. $^{30}/_{10}$ lammedes disse lemmer. Ingen senereflex. Bedredes. $^{20}/_{6}$ 06 klagede hun kun over nogen træthed under gangen, var ellers frisk.

Nabo til de to foregaaende.

Dr. Rüsing har det indtryk, at der ikke har forekommet abortive tilfælde, eller ialfald meget faa.

Gaarden Solsem, det eneste sted, hvor poliomyelit tidligere er iagttaget paa Leka, ligger paa øens sydende, Skraaen paa nordpynten. Solsem og Skraaen har forbindelse ved en 20 kilom. lang vei, langs hvilken der ligger en række større gaarde, uden at der paa nogen af disse er iagttaget poliomyelit. Madsø er en ø paa østsiden af Leka, nærmere gaardene Skei og Huseby, der igjen ligger 15 km. fra Solsem.

Nordlands amt.

121. Alstahaug.

(G. Winge).

563.

(P. 1). Sigurd Knutsen, 18 aar, Søvik i Alstahaug, blev syg $^{9}/_{8}$ med feber, hovedpine, brækninger, og $^{11}/_{8}$ blev han lam, først i høire ben, saa samme dag i venstre ben og senere i begge arme med atrofi, ophævede reflexer og bevaret følelse. Fra $^{11}/_{8}$—$^{21}/_{8}$ urinretention. Blev syg i Dunderlandsdalen.

124. Lurø.

(Glatved).

564.

(P. 1). Gut Edvin Johannesen, 17 aar, gaarden Kvalvik i Tjongsfjorden, Rødø herred, Lurø, laa i vaade underklæder om natten med lidet over sig paa et trækfuldt loft efter at have gaaet i slaatten i regnveir. Han frøs meget. Nogle dage senere, den $^{21}/_{8}$, blev han syg med feber, hovedpine og brækning. Efter 2 døgns forløb optraadte lammelser. 5te døgn var der lamhed af høire facialis, hals- og rygmuskler, begge arme og det ene ben. Svælg og tunge var ligeledes angrebne.

Familien lever meget isoleret.

565.

(P. 1. †). Gut, 18 aar, gaarden Strand i Sørfjorden, Rødø herred, blev syg med febersymptomer og hovedpine, men var efter nogle dage bleven frisk, saa han en dag skulde hjælpe til ved en seiltur. Under denne frøs han meget, var tyndklædt. Samme kvæld fik han voldsom hovedpine og rygsmerter. Lamhed indtraadte efter $1^1/_2$ døgn, og da lægen saa ham 4de døgn, var han lam over hele legemet med undtagelse af endel af halsmuskulaturen. Han døde nogle timer efter, at lægen havde seet ham.

Lægen oplyser endvidere: Tidlig ihøst tilsaa jeg i Sørgrænden en ung kone, der led af nogen hovedpine, tilbøielighed til brækning og en vis nakkestivhed, uden lamhed. Tilstanden havde varet flere dage. Hun har senere erklæret, at der er nogen svækkelse i benene, men at hun ellers er frisk. Desuden har jeg i Sørfjord hørt omtale epidemier af almindeligt ildebefindende med nogle dages feber og hovedpine, men uden paafølgende lamhed.

Der forekom i distriktet et vistnok ganske betydeligt antal abortive tilfælde. Saaledes havde i et hus alle børnene, 6 i tallet, fra 10—20 aar, været syge af febersymptomer, enkelte lidt ondt i ryggen; men kun en halvvoxen pige viste sygdommens natur, idet hun fik en parese af det ene ben, som holdt sig ialfald en tid. Der findes ogsaa andre saadanne tilfælde.

Epidemien antages at have været adskillig udbredt i Sørfjord i Rødø; men da den første forskrækkelse var over, kom tilfældene ikke til nogens kundskab.

126. Bodø.

(I. Lund).

566.

(P. 1. †). Martin Johnsen, 8 aar, Gillesvaag, Bodin, blev syg $^9/_8$ med smerter øverst i ryggen og opover i nakken og hovedet, anstrængt aandedræt. $^{11}/_8$ lammedes arme og ben; kun fingrene kunde han bevæge lidt. Følelsen var god. Døde $^{14}/_8$.

567.

(P. 1). Marcelius Sivertsen, 7 mdr., Vaakø i Helligvær, brystbarn. Han blev $^{11}/_{10}$ uvel og kastede nogle gange op brystmelken. $^{13}/_{10}$ indtraadte en slap lamhed af venstre ben med ophævede reflexer og bevaret følelse uden sygelige symptomer forresten.

568.

(P. 2). Ally Martiniussen Løding, 3 aar, Løding i Bodin, blev syg $^{10}/_{11}$ 05 med feber, hovedpine, brækninger, som svandt $^{12}/_{11}$, da halsens og kroppens bøiemuskler, hofteleddets og knæleddets muskler paa begge sider lammedes. Senereflex ophævet, følelsen god. $^{23}/_{11}$ i bedring. $^{17}/_7$ 06. Senere vistnok helbredet.

569.

(P. 2). Esther Løding, 6 aar, Nedre Løding i Bodin, blev syg $^{16}/_{11}$ med feber, hovedpine, nakkestivhed, smerter i lemmerne, brækning, træg afføring. $^{19}/_{11}$ bemærkedes antydning til parese i høire underlem (quadriceps femoris) samt $^{23}/_{11}$ ogsaa lidt slaphed i høire skulders muskulatur. Ophævet senereflex, god følelse. Senere frisk.

Disse to bor c. 1 km. fjærnet fra hverandre.

570.

(P. 1). Borghild Larsen, $1^3/_{12}$ aar, Nedre Løding, Bodin, blev syg $^{17}/_{11}$ med feber, brækning, nogen hoste samt, som det syntes, nakke- og rygsmerter. $^{21}/_{11}$ lammedes laarmusklerne i nogen grad paa begge sider. Senereflex ikke paaviselig, god følelse.

Bor et bøsseskud fra foregaaende.

571.

(P. 1. †). Broderen Sigvald, 13 aar, Nedre Løding, Bodin, blev syg $^{20}/_{11}$ med feber, svimmelhed, brækning, nakkestivhed og rygsmerter. $^{21}/_{11}$ lammelse af underextremiteterne, høire arm, høire side af kroppen, venstre skulder og overarm. Høire pupille lidt mindre end venstre; begge reagerer trægt. Klar bevidsthed. Aandedrættet yderst besværet, synes kun at foregaa ved hjælp af diafragma og venstre brysthalvdels muskler. Høire lunge synes han ikke at aande med, idet her kun høres enkelte ronchi og blæsen, ikke cellerespiration. P. 96, t. 37.5. Ophævede reflexer. Døde $^{24}/_{11}$.

128. Skjerstad.

(Bjerregaard).

572.

(P. 2). Borghild Hansen, 23 aar, Øvre Misvær i Skjerstad, blev syg c. $^{10}/_{2}$. Feber, pludselig stærk hovedpine, smerter i nakke og ryg. Hun laa 1 uge, var oppe lidt, men blev syg igjen og værre end før. Laa 14 dage. Der indtraadte parese af begge ben; hun „drog disse efter sig“ en tid, men er senere frisk.

573.

(P. 1). Sønnen Hans, 1 aar, blev syg samtidig med feber, hovedpine og rygsmerter. Et par dage senere blev han lam i høire arm og venstre ben. Lamheden antages blivende.

574.

(P. 1). Ida Berndine Hansen, 19 aar, Øvre Misvær, blev syg $^{18}/_{2}$. Feber, brækninger, smerter i hoved, ryg og fødder, obstruktion og forbigaaende urinretention. $^{23}/_{2}$ lammedes høire arm og venstre ben med paafølgende atrofi. Venstre arm og ben paretiske. Bedredes noget; men der er sandsynligvis blivende lamhed.

575.

(P. 1). Brodersønnen Haakon Hansen, 7 aar, bor i samme hus som foregaaende. Han blev syg $^{18}/_{2}$. Feber, hovedpine, delirier. Han laa 14 dage, klagede over smerter i fødderne, og da han skulde op, mærkedes det, at han ikke kunde gaa eller staa paa høire fod og løfte den. Er i decbr. fremdeles svag i foden og trækker den efter sig.

576.

(P. 2). Broderen til 575, Kristen, 8 aar, blev syg $^{14}/_{3}$. Stærk frysning, hede, hovedpine og smerter i kroppen. $^{18}/_{3}$ mærkedes det, at høire arm var svag; han kunde bevæge den, men ikke bruge den som den anden. Han kom sig snart.

577.

(P. 3). Agnes Hansen, 5 aar, Øvre Misvær, blev syg $^{8}/_{2}$. Feber, hovedpine, forstoppelse, smerter i ryg og ben. Hun var oppe og ude efter 8 dage, men blev atter syg, idet smerterne paany indfandt sig. Laa nu en uge; senere frisk.

De 2 første bor i samme hus, 574—576 i et andet og 577 i et tredie imellem disse. Det er nabogaarde, som ligger faa skridt fra hverandre. Stadig omgang saavel mellem voxne som børn.

578.

(P. 2). Haakon Emil Hansen, 1 aar, Nedre Vestbotn, blev syg $^{20}/_{2}$. Feber og ondt i hovedet. Omtrent 8 dage senere kunde barnet ikke staa paa venstre fod; før gik han godt. I mai frisk.

En søster, som tjente i huset hos no. 572, selv frisk, aflagde $^{19}/_{2}$ et besøg i sit hjem paa Vestbotn. Dagen efter blev Haakon syg.

579.

(P. 1). En kone paa Furnæs blev syg i begyndelsen af august, efterat hun var bleven kold og vaad. Blev lam i benene.

580.

(P. 1). Anna Olsen Strønsnes, 16 aar, Valnæsfjorden, blev syg $^{4}/_{9}$. $^{7}/_{9}$ konstateredes der feber samt slap lamhed af begge ben.

581.

(P. 1. †). Andreas Setraas's datter, $1^{1}/_{4}$ aar, Skjønstaa, Sulitjelma, blev pludselig syg $^{3}/_{10}$, blev efterhaanden daarligere. $^{4}/_{10}$ indtraadte lamhed af høire arm. $^{6}/_{10}$ konstateredes maadelig feber samt den nævnte lamhed. Barnet døde $^{8}/_{10}$.

129. Steigen.

(Fodstad).

582.

(P. 1). Mand, 26 aar, Dypingspollen i Steigen, fik $^{29}/_{11}$ smerter i høire side af bryst og ryg, $^{4}/_{12}$ feber, hovedpine, nakkestivhed og smerter i lemmerne. $^{6}/_{12}$ urinretention, obstruktion; svag i begge ben og høire arm. $^{8}/_{12}$ høire arm paretisk, særlig deltoideus og biceps; kan ikke reise sig i sengen; benene stærkt paretiske, patellarreflexer mangler, kostalt aandedræt. Senere bedret; men endnu i febr. 06 var der udbredt lamhed.

583.

(P. 1. †). Jentoft Bertenssen Strømfjord, 23 aar, Strømfjord i Sagfjorden, blev syg $^{6}/_{12}$ med feber, hovedpine, værk i hele kroppen. $^{9}/_{12}$ udbredt lamhed; kunde ikke reise sig i sengen, ikke sidde, ikke røre benene synderlig, ikke løfte armene helt. $^{13}/_{12}$ atter svære smerter, svælgningsbesvær. $^{14}/_{12}$ uforandret; tungt aandedræt. Patellarreflex ophævet. Døde 1—2 dage senere.

Sidst i novbr. havde han været paa Saur i Leinæs. Sønnen der var i begyndelsen af novbr. kommen hjem fra Mo i Ranen, hvor han havde havt Poliomyelit.

I et par gaarde paa Strømfjord var der 4 andre, som samtidig blev syge, folk i 20-aars alder. De havde nakke- og rygværk, ondt over maven, feber, tildels brækning. Friske efter 2—3 dage.

130. Hammerø.

(P. Hansen).

584.

(P. 3). Ole Andersen Strømfjord. 62 aar, havde $^{22}/_{12}$ feber, stærk hovedpine, snue, rygsmerter. $^{29}/_{12}$ bedre.

Han havde flere gange været inde hos Jentoft Bertenssen (no. 583) under dennes sygdom.

585.

(P. 1). Sofie Fredriksen, 23 aar, Vasvik, c. 2 kilom. fra Strømfjord, havde $^{22}/_{12}$ stærk feber, hovedpine, nakke- og rygsmerter, brækninger. $^{29}/_{12}$ var hun lam i begge ben.

131. Lødingen.

(H. Daae. Søyland).

586.

(P. 3). Helmer Karlsen, 14 aar, Finviken, syg $^{15}/_{8}$ med hovedpine, lemsterhed, mathed, hede, lidt ondt i halsen, saa han havde lidt synkningsbesvær. Var i 2—3 dage noget svag i høire ben. Har gaaet oppe hele tiden. $^{26}/_{8}$. Velbefindende. Ingen lammelser.

587.

(P. 1). Eberg Pedersen, 9 aar, blev syg $^{15}/_{8}$ med febersymptomer, nakkesmerter, svælgningsbesvær. Laa tilsengs i 2 dage; havde da lidt smerter i benene, som ogsaa var ømfindtlige for berøring. Han har siden gaaet oppe.

$^{26}/_{8}$. Fremdeles daarlig appetit, lidt nakkesmerter. Halter en smule paa venstre ben. Begge ben blir snart trætte, naar han gaar.

$^{1}/_{9}$. Velbefindende. Parese af musc. quadriceps sin.

588.

(P. 1). Sverre Jensen, 4 aar, blev syg den $^{15}/_{8}$ med hovedpine og let svælgningsbesvær.

$^{16}/_{8}$. Stærke febersymptomer og smerter i kroppen. I løbet af faa timer indtrædende lammelse af nakkens, kroppens og underextremiteternes muskulatur. Han kan ikke vende sig i sengen. Græder, naar man rører ved ham..

$^{26}/_{8}$. P., r., t. normal. Lamhed af nakke- og rygmuskler. Parese af musklerne paa bryst, overarm og laar. Den lammede muskulatur er ømfindtlig, selv for let tryk.

$^{1}/_{9}$. Kan nu vende sig i sengen. Fremdeles parese af laarenes muskulatur.

589.

(P. 3). Josefine Jensen, 13 aar, syg $^{16}/_{8}$ med ubetydeligt svælgningsbesvær.

$^{17}/_{8}$. Intet svælgningsbesvær, derimod lidt hovedpine.

$^{18}/_{8}$ v. Stærke febersymptomer, brækning, hovedpine, smerter i hele kroppen, men kun ubetydelig ømhed. Ingen lammelser. Laa tilsengs et par dage. Har siden gaaet oppe og været frisk; dog holdt der sig nogen tid ømhed af musc. crurales paa begge ben.

590.

(P. 1). Marie Jensen, 14 aar, blev syg $^{18}/_{8}$. Ubetydeligt svælgningsbesvær, som hun dog tror at have følt et par dage. $^{19}/_{8}$ stærke febersymptomer, hovedpine, smerter i hele kroppen og stærk ømfindtlighed.

$^{20}/_{8}$ vaagnede hun om morgenen med total lamhed af nakke, krop og extremiteter. Febersymptomerne vedvarede de følgende dage.

$^{26}/_{8}$ p. 120, r. 40, t. 38.8. Ingen svulst af tonsillerne. Der er fuldstændig lamhed af krop, skuldre, bækken- og laarmuskler, parese af lægmusklerne, paralyse af radialismusklerne, medens hun kan bevæge fingrene. Det er ligt paa begge sider.

$^{1}/_{9}$. Befinder sig vel, lamheden uforandret.

591.

(P. 3). Antoinette Karlsen, 9 aar, blev syg den $^{24}/_{8}$ med mathed, appetitløshed, hovedpine, nakkestivhed, ondt i halsen. Har gaaet oppe.

$^{26}/_{8}$. Velbefindende. P., r., t. normal. Idag ikke ondt i halsen. Tonsillerne er lidt svulne og injicerede. Udbredt over hals, krop, underliv, overarm og laar findes et roseolaexanthem, bestaaende af morbillilignende, svagt ophøiede flekker, der staar noksaa tæt med normal hud imellem. De enkelte flekker er mere eller mindre rundagtige med takket rand, 3—7 mm. i diameter, ikke kløende eller afskallende. Har intet medikament brugt. Udslettet svandt paafølgende aften.

592.

(P. 3). Gut, 5 aar, syg $^{25}/_{8}$ med appetitløshed, mathed. Ikke angina. $^{27}/_{8}$ frisk.

593.

(P. 3). Pige, 8 aar. $^{26}/_{8}$. I nogle dage uden appetit. Er bleg, gaar oppe. $^{1}/_{9}$ befinder sig vel.

594.

(P. 3). Pige, 9 aar. $^{26}/_{8}$ og $^{1}/_{9}$ ganske som foregaaende.

595.

(P. 3). Ingvald Ingvaldsen, 10 aar. 1/9. Han har i de 2 sidste dage været mat, uden appetit, følt stikken i lemmerne, havt en let angina med let prominerende, lidt injicerede tonsiller. Intet exanthem. P., r., t. normal.

596.

(P. 1). Gut, 18 aar, Kjøbsvik, Tysfjorden, blev syg den 1/9 med febersymptomer, hovedpine, brækning, smerter i korsryggen. Den 2/9 blev han lam i begge arme. Lægen besøgte ham den 3/9 og fandt da: Puls 108, resp. 28, t. 38.4. Sensoriet klart. Kan ikke løfte hovedet fra puden, venstre arm fuldstændig lam, høire kan han saavidt løfte fra underlaget, haandtrykket svagt. Ingen svækkelse af benene. 4/9 morgen: P. 80, r. 24, t. 36.5.

597.

(P. 1). Pige, 3 aar, Valle i Efjorden, blev syg 6/9 med mathed, appetitløshed, døsighed, hede i kroppen, lidt svedning. Den 9/9 fandtes p. 148, r. 28—32, t. 39.1. Ubetydelig svulst af tonsillerne. Synes ikke at have smerter, ingen lammelse. 12/9 fandtes parese af begge underextremiteter. Barnet kunde staa og flytte benene lidt, naar det blev støttet under armene, men kunde ikke gaa. Forøvrig velbefindende siden 11/9.

Forældrene paastod, at de selv og alle husets folk i de sidste 3 uger havde holdt sig hjemme paa gaarden og ikke modtaget besøg af andre end nærmeste naboer, specielt ikke havt forbindelse med nogen fra Finvik, som desuden ligger en mils vei fra Valle.

598.

(P. 1). Pige, 12 aar, Skarstad (ved mundingen af Ofotenfjorden, paa sydsiden, 6—7 km. fra Finvik), blev pludselig syg 9/9 med heftig hovedpine, særlig i nakken, mathed og appetitløshed. 10/9 om eftermiddagen fryse- og hedetogter, smerter i nakken og benene. Den 12/9 fandtes: T. 37.3. Ubetydelig svulne tonsiller. Muskelømhed. Kunde med møie vende sig i sengen. Ingen aktiv bevægelighed i hofteleddene, derimod nogen i knæleddene.

Baade patienten selv og hendes søskende havde gjentagne gange været ærinder til Finviken i den senere tid, sidste gang angivelig den 6/9.

Finviken ligger c. 3/4 mil indenfor Ofotenfjords munding paa sydsiden af fjorden. Det er en isoleret grænd med c. 7—8 km.'s afstand til nærmeste gaard. Der er kun 5 familier i 4 huse.

Sygdomstilfældene forekommer i 3 huse, nemlig i

Anton Ingebregtsens hus, no. 586, 591, 592 og 595. Her var der endnu 3 børn, som ikke angrebes.

Peder Antonsens hus, no. 587, 593 og 594. Her var der desuden et aarsgammelt barn, som ikke angrebes.

Jens Nielsens hus, no. 588, 589 og 590. Her var der desuden en 15-aarig gut, som ikke blev angreben.

No. 587, 593, 594, no. 586, 591, 592 og no. 588, 589, 590 er søskende.

Disse huse ligger nær hverandre. Omtrent 2 kilom. længere borte bor en husmand, hvis familie gik fri.

Anton Ingebregtsen modtog den 4/8 besøg af 2 kvindelige slægtninge fra Bredvold i Raftsundet. Besøget varede til 11/8. Disse to var selv friske, men havde en mindreaarig broder, som laa syg hjemme af en ukjendt sygdom (no. 670—677).

132. Ofoten.

(N. Astrup).

599.

(Csm. †). Adolf Nilssens søn, 7 aar, Narvik, blev syg 23/10 med ondt i øinene og brækning. Næste dag noksaa bra. 24/10 vaagnede han kjæk; men ud paa formiddagen blev han urolig, jamrede for hovedet og blev bevidstløs. Arme og ben stærkt bøiet. Alle reflexer stærkt forøget. Han døde samme dag. Opfattet som cerebrospinalm.

600.

(P. 1). Hans Lorentsen, 27 aar, Øijord, blev paa en tur $^{19}/_{8}$ pludselig syg med feber, hovedpine, dedolationer og smerter. Der udviklede sig en tydelig parese af begge ben, især høire, hvor foden var ganske uden bevægelse. Patellarreflex ophævet. Ogsaa hofterne svigter, kan ikke staa uden støtte.

135. Østlofoten.

(Andreassen. T. Berg).

601.

(P. 2). Joachim Jensens søn, 11 aar, Vattenfjordeidet, Gimsø, blev syg $^{19}/_{3}$. Frysning og svælgbesvær. Næste dag lammedes særlig gluteerne og lægmusklerne paa begge sider. Der indtraadte nogen atrofi. Saavidt vides, er han senere frisk.

Moderen og alle børnene i huset var „forkjølede".

602.

(P. 1). Pige, 12 aar, Laukvik i Gimsø, syg c. 20 marts af en akut sygdom med lamhed. Da lægen saa hende den $^{3}/_{5}$, var der fuldstændig lamhed af begge ben, ingen reflexer, god sensibilitet.

603.

(P. 1. †). Gut, 9 aar, Laukvik, blev samtidig syg og døde efter $1^{1}/_{2}$ døgn.

604.

(P. 1). Oluf Johansens datter, 8 aar, Laukvik, Gimsø, blev syg $^{29}/_{3}$ med frysning og brækninger. Næste dag lammedes venstre læg. Der indtraadte atrofi, og lamhed af peroneusmusklerne synes blivende.

605.

(P. 1). Kristian I. Gravermarks 7-aarige datter, Gimsø, blev syg $^{20}/_{5}$ med febersymptomer. $^{22}/_{5}$ lammedes venstre arm. Der indtraadte atrofi, og lamheden synes blivende.

606.

(P. 1). Pige, 11 aar, Kjellerneset under Digermulen, blev syg $^{13}/_{8}$ med feber, brækninger og smerter i ben og ryg. Var $^{19}/_{8}$ afebril, men havde fremdeles smerter. Obstruktion. Begge ben var fuldstændig lammede, slappe, ingen reflexer. $^{6}/_{8}$ havde en gut (no. 620) fra Brakset i Hadsel været paa besøg.

607.

(P. 1). Gut, 12 aar, Kabelvaag, blev syg i slutningen af august. Feber, delirier, hovedpine, brækning, tilbagebøiet nakke, smerter i ryg, arme og ben. 3die døgn lammedes høire side, arm og ben. Han bedredes. Armene er i juli 06 gode; men han kan fremdeles ikke gaa.

608—613.

(P. 3). 6 søskende var alle syge nogenlunde samtidig. Symptomerne var de samme som ovenfor nævnt, kun at de ikke blev lamme. Friske efter 3 døgn, 4de døgn var de oppe og ude.

614—619.

(P. 3). Af Nils Andersens 9 børn, Svolvær, blev de 6 syge sidst paa sommeren, noget senere end tilfældene i Kabelvaag. Feber, hovedpine, brækning, bagover bøiet hoved. De blev alle friske efter nogle døgns forløb.

136. Hadsel.

(Thode. Blom-Bakke. Berg).

620 [1].

(P. 1). Martin Aas's søn, Reidar, 3 aar, Brakset, blev syg $^{15}/_{8}$. Feber, stærk sved, delirier, hovedpine, døsighed, smerter med stivhed i nakke og ryg. Obstruktion. Armene var krøket op mod brystet, benene bøiede i hofter og knæer i $1^{1}/_{2}$ uge. Ømhed i lemmerne, der ikke kunde rettes ud. Saavel over- som underlemmerne blev lamme. Han kunde ikke tage en kop. Han laa i 3 uger. Hænder og arme bedredes først. Benene vilde ikke bære ham, da han kom op. Han rullede sig bortover gulvet en 8 dages tid. Efter 6 uger gik han alene, senere jævn fremgang, men er fremdeles i juli 06 slap og falder af og til.

Han blev pludselig syg under en baadtur til Digermulen og blev baaret sovende iland.

621.

(P. 3). Faren havde ugen iforveien været i Andenæs og havde lette symptomer.

622 [2].

(P. 1). Leonard Winters søn, 12 aar, Grundfør, lider af lamhed i benene.

623.

(P. 1). Anton Eriksens datter, 2 aar, Grundførfjord, blev syg $^{13}/_{8}$. Feber, hovedpine, døsighed, brækning, diarrhoe $^{21}/_{8}$. Holder sengen, ingen lamhed. Senere tic douloureux, ptosis og paralyse af høire læg.

624.

(P. 1. †). Kaurin Antonsen, 13 aar, Grundfør, fik $^{19}/_{8}$ hovedpine, nakkestivhed og smerter i arme og ben. $^{21}/_{8}$. Total lamhed af arme og ben, retentio urinæ. Følelsen god. Døde $^{23}/_{8}$.

625.

(P. 3). Søsteren, 6 aar, blev samtidig syg under samme symptomer. Frisk efter et par dage.

Forøvrig har en række børn i nabohusene været syge med de samme symptomer, men uden eftersygdom.

626.

(P. 1). Hanna Nilsen, 17 aar, Sand, blev syg $^{1}/_{9}$ med feber, hovedpine, smerter i nakke, ryg samt venstre ben og fod, diarrhoe. Efter nogle dage bra. En uge efter sygdommens begyndelse skulde hun vaske et gulv, og strax efter optraadte lamhed af venstre arm, som holdt sig.

627—636.

(P. 3). Paa Sand optraadte der en række lignende tilfælde med feber, hovedpine, kvalme, brækning, smerter i nakken og lemmerne, men uden lamhed. De fleste havde angina. Kjendt er

Sigurd Konradsen,		14	aar,	
Amalie	—	$1^{1}/_{2}$	-	
Karen	—	$1^{1}/_{2}$	-	
Jensine Arnesen,		9	-	
Harald	—	2	-	
Hanna	—	17	-	blev samtlige syge i midten af august.
Thora Rist		3	-	syg $^{3}/_{9}$.
Thora Sand		11	-	„ $^{24}/_{8}$.
Aasta Nikolaisen,		13	-	„ $^{30}/_{8}$.
Engelhard Rist		12	-	„ $^{24}/_{8}$.

(P. 1). Af alle disse blev alene Hanna Arnesen lam i venstre arm og fod.

1 Østvaagø, sydsiden,
2 Østvaagø, paa nordsiden, fra vest mod øst.

637—642.

(P. 3). Paa Sommerhus var der i slutningen af august 6 lignende lette tilfælde hos Johan Pedersen, Martin Henriksen og Gunnar Olsen, 3 af hvert kjøn.

643.

(P. 3). Robert Andreassens søn, Rolf, 12 aar, Strønstad, blev syg i de sidste dage af juli. Feber, hovedpine, delirier, smerter i nakke, ryg og høire overarm. Var frisk nogle dage, men fik tilbagefald. Herpes labialis. 13/9 frisk.

644.

(P. 2). Martin Tikkensens datter, Helene, 4 aar, Strønstad, fik sidst i juli stærk hovedpine, brækning, tilbagebøiet hoved og smerter i benene. Venstre ben laa i bøiestilling. Hun laa i 14 dage. Da hun kom op, kunde hun ikke gaa paa benene, men krøb paa knæerne. Hun havde ogsaa i den første tid et eget kast med hovedet, naar hun skulde se op. 13/9 frisk.

645—652.

(P. 3). Nils Axelsens 3 børn, Strønstad, havde ondt i halsen, hovedpine, urolig søvn, nakkestivhed, rykninger. Herpes labialis. Det gik op og ned i 3—4 uger. Ingen eftersygdom.

Det samme var tilfældet med naboens 5 børn.

653.

(P. 3). Olaf Antonsen, 16 aar, Strønstad, blev syg 14/9. Feber, hovedpine, nakkestivhed, smerter i nakke, arme og ben, ømhed langs rygsøilen. Kernig tilstede. Patellarreflex nedsat. Blev frisk efter 8 dage.

Han kom fra Østnesfjorden, hvor hans brødre havde sygdommen.

654.

(P. 2). Anton Monsens søn, Jens, 9 aar, Fiskebøl, blev syg 1/8 med feber, hovedpine, ondt i nakke og ryg, diarrhoe, svælgbesvær. 3/8 t. 38.2, p. 136. 8/8. Har vanskeligt for at gaa, slæber med høire fod og snubler. Patellarreflex lidt øget. 11/8. Kan ikke gaa. T. 37.2, p. 120. 19/8. Høire laar og læg atrofisk. 13/9. Frisk.

655.

(P. 3). Broderen Einar, 3 aar, havde i 3—4 dage ondt i hoved og nakke.

656.

(P. 3). Lars Monsens datter, 4 aar, Fiskebøl, blev syg 7/8. Hovedpine, ondt for at bøie sig, Kernig tilstede. 11/8 frisk.

657.

(P. 3). Kristian Olsens datter, Kristine, 2 aar, Falkfjord, blev syg 7/7. Frysning, mave- og rygsmerter, smerter i lemmerne, ømhed i ryggen. Ligger bagoverbøiet, har ikke kunnet gaa, efter at sygdommen begyndte. 17/7. Ingen feber. Mavesmerter, benene spastisk bøiet i hofter og knæer. Smerter ved at rette dem ud. 24/7. Bedre, begyndt at gaa.

658.

(P. 1). Alfred Hansens datter, 10 aar, Myrland, fik i slutningen af juni hovedpine og diarrhoe med smerter i underlivet og ømhed i høire side. Fra 4/7 hovedpine og smerter i høire albue. 15/7. Kan ikke sætte sig op i sengen, gangen besværlig, høire arm paretisk. Herpes paa forskjellige steder, nu indtørret. Kunde i septbr. fremdeles ikke løfte armen.

659.

(P. 1). Jentoft Olsens datter, Anna, 9 aar, Nilsvik, blev syg 18/8. Hun havde i 14 dage feber og svære smerter; hun maatte vendes hvert øieblik, og der maatte holdes vagt over hende. Hovedet holdtes stivt bagover. Hun lammedes paa arme og ben; kun fingrene kunde hun bevæge. Efter 14 dage tog hun efter drikke. Efter 3 uger kunde hun sætte sig op. Alene gik hun først efter 6 uger. Siden har der været jævn fremgang. I juli 06 var der steppage paa høire ben, og dette var atrofisk.

660—662.

(P. 3). 3 søskende var døsige, en havde nakkesmerter og laa et par døgn.

663.

(P. 1. †). Alfred Schultz's barn, 1 aar, Holdøen, blev syg $^{6}/_{7}$ med febersymptomer og brækning. $^{8}/_{7}$. Hovedet dinglende, total lamhed af arme og ben. Diarrhoe. Død $^{12}/_{7}$.

664.

(P. 1). Martin Olsens søn, Erling, 2 aar, Holdøen, blev syg i begyndelsen af juli med feber, urolig søvn og hyperæsthesi. Efter 3 døgn lamhed i skulder og hofteled. $^{7}/_{7}$. Kan ikke reise sig op fra gulvet og ikke føre haanden til munden. Gangen ustø, vaklende. Ophævede patellarreflexer. $^{13}/_{9}$. Læggene slappe, atrofiske, ellers frisk.

Flere søskende var samtidig syge med de vanlige lette symptomer og blev hurtig friske. Desuden var der vistnok flere i nabolaget.

665.

(P. 1). Ole Olsens datter, Ragnhild, 5 aar, Holdøen, fik i begyndelsen af juli feber, uro, hovedpine, nakkestivhed, bagoverbøiet hoved, hyperæsthesi. 3die døgn optraadte lamhed af venstre overarm; hun kunde ikke løfte den over hovedet. $^{13}/_{9}$. Patellarreflexer ophævede, slap og atrofisk i læggene, løfter nu armen. $^{28}/_{7}$. Endnu nogen parese.

666.

(P. 2). Jentoft Ristads datter, Aslaug, 2 aar, Brotø, blev syg $^{5}/_{9}$. Fik feber, hovedpine, døsighed, svære smerter med ømhed over ryggen, brækning og blev $^{6}/_{9}$ lam i venstre fod og haand. Hun kunde ikke staa og ikke gribe. Efter flere ugers forløb kunde hun gaa og bruge haanden. Er senere frisk.

667.

(P. 3). Paa samme sted fik en gut senere ondt i hovedet og ryggen, men kom sig snart.

668.

(P. 1). Ludvig Hansens datter Marit, 1 aar, Gunnarsjaa, blev syg $^{2}/_{8}$. Feber, døsighed, stivhed i fødder og nakke. Blev lam i begge ben første dag efter faa timers forløb. I juli 06 fremdeles paralytisk i høire og stærkt paretisk i venstre ben.

669[1].

Folk fra Raften beretter, at der i egnen skal være optraadt tilfælde som de nedenfor beskrevne lette helt fra april maaned.

(P. 1). Iver Gabrielsens pleiedatter, 7 aar, Raften, har et par gange isommer og ivaar været syg nogle dage ad gangen med hovedpine, brækning og hoste, sidste gang $^{9}/_{7}$, da hun laa i 2 dage.

Den $^{16}/_{7}$ fik hun feber med hovedpine, laa 4—5 dage og havde de sidste 2—3 døgn smerter i venstre arm og haand samt ben og var øm. Hun haltede.

Den $^{23}/_{7}$ var hun døsig, og der var liden rede at faa paa hende. T. 37, p. 160. Der var tilsyneladende indskrænket bevægelighed i venstre arm. Der var ømhed over venstre skulder, haandled og venstre ben, særlig knæ og hæl, samt over underlivet.

$^{8}/_{8}$ var hun i bedring, men fremdeles noget paretisk i armen.

670.

(P. 3). Anton Olsens kone, 30 aar, Raften, blev syg $^{24}/_{7}$. Hun fik feber, hovedpine, rygsmerter og diarrhoe. $^{8}/_{8}$ var hun oppe og nogenlunde frisk.

---

[1] Hinnø, vestkysten fra Raftsund nordover.

671—675.

(P. 3). Hendes 5 børn var alle syge en stund før St. Hans i ca. 8 dage med feber, hovedpine og rygmerter.

En 2-aars gut var mest syg. Han kunde ikke gaa før længe efter.

676.

(P. 3). Andreas Olsens datter, 8 aar, Raften, synes at have havt meningit. Hun var $^{8}/_{8}$ frisk.

677.

(P. 3). Broderen, Hjalmar, 2 aar, var samtidig syg 2—3 dage. Feber, hoste, mavesyge.

678—682.

(P. 2). I Ingelsfjord var der flere tilfælde, nemlig

Einar Arentsen, Ingelsfjord, 3 aar, syg $^{11}/_{8}$.
Søsteren Laura, 14 aar, syg $^{11}/_{8}$.
Broderen Peder, 4 aar, syg $^{11}/_{8}$.
Laurits Olsens datter, 3 aar, syg $^{11}/_{8}$.
Andr. Andersens søn, 8 aar, syg $^{18}/_{8}$.

De betegnes som tilfælde af akut optrædende pareser, som svandt hurtig.

683.

(P. 1). Martin Jensens datter, Anna, 10 aar, Sommerset, blev syg i august. Feber, hovedpine, nakkesmerter, brækning, smerter i høire fod. 3die døgn lammedes høire ben.

I juli 06 fremdeles komplet lamhed af høire knæ- og fodmuskler. Hun gik med hyperextenderet knæ og steppage.

684—686.

(P. 3). Johan Madsens 3 børn, Storaa, nemlig

Elliot, 8 aar, tilsaaes $^{3}/_{8}$. I de sidste $1^{1}/_{2}$ døgn havde han været meget syg, saa man ikke troede, han skulde leve natten over. Han var bevidstløs, rigid med bagoverbøiet hoved. T. 38.2, p. 120. $^{6}/_{8}$ havde han besvær med urinladningen, men var ellers bedre.

Dagny, 6 aar, tilsaaes samtidig; nakkestivhed. T. 38.0, p. 150.

Anni, 2 aar, var mindre syg. Kernigs symptom tilstede.

1 gut ikke angrebet.

687.

(P. 3). Magnus Andersen, 35 aar, Storaa, tilsaaes $^{6}/_{8}$. I en uges tid havde han lidt af hovedpine, været døsig og havt smerter rundt om i kroppen. Ingen nakkestivhed.

688.

(P. 3). Hans 10-aarige barn havde inden $^{4}/_{8}$ havt hovedpine, været døsig og havt smerter i nakke og ryg. Barnet var $^{6}/_{8}$ friskt.

689.

(P. 1). Eilert Bloms 3-aarige datter Magdalene, Helgenæs, blev syg $^{26}/_{7}$, fik feber, brækning og smerter i høire fod. Denne lammedes 3die døgn. Hun bedredes noget. Ved undersøgelse i juli 06 vraltede hun tilhøire, gik med hyperextenderet knæ og lidt steppage. Nogen atrofi.

690—692.

(P. 3). Peder Kristensens 3 børn, Helgenæs, blev samtidig syge med hovedpine, døsighed og kvalme. En havde smerter i benet. Blev friske.

693.

(P. 3). Fredrik Martiniussens søn Normann, 9 aar, Lunkan, blev syg $^{18}/_{8}$. Han var i 2 dage hanglesyg, fik derpaa hovedpine, brækning og rystninger. 4de—5te døgn optraadte nakkestivhed og smerter i benene. Snue. I hele første uge var han døsig og søvnig. Laa tilsengs $1^{1}/_{2}$ uge. I den første tid efter dette akute stadium havde han ondt for at

gaa. $^{14}/_9$ var han frisk; patellarreflex var normal, men fremdeles var der nogen rigiditet i benene.

694.

(P. 3). Sammes søn Arne, 6 aar, blev syg antagelig midt i septbr. Han havde hovedpine, var søvnig og lidt stiv i nakken. Han gik oppe og var syg et par dage.

695.

(P. 3). William Martiniussens datter, Mary, $2^1/_2$ aar, boede i samme hus som de to foregaaende. Hun blev syg 8 dage før Arne, først i septbr., havde feber, hovedpine, ingen brækning, var døsig, følte smerter i armene og var stiv i benene. Snue.

696.

(P. 3). Handelsmand Krey's datter, Borghild, Lunkan, blev syg midt i august. Det indtraadte akut med hede, hovedpine, døsighed og smerter i fødderne, saa hun ikke vilde gaa. Ingen nakkestivhed, reflexer normale. Frisk efter 3—4 dages forløb.

697—698.

(P. 3). Adolf Krey's børn, Alma, 4 aar, og Helga, 2 aar, var midt i august syge 2—3 dage paa samme maade.

699—704.

(P. 1). Angell Paulsen søn, Sten, 4 aar, Hennes, blev syg $^{26}/_8$, fik feber, brækning, nakkestivhed, obstruktion og svækkelse af arme og ben. Ingen angina. Han laa tilsengs 14 dage, hvorefter han kom sig hurtig. Rekonvalescentsen var dog lang. I septbr. var der betydelig slappelse og atrofi af høire laar og læg, og han havde vanskeligt for at reise sig i sengen.

I juli 06 var der fremdeles steppage paa høire fod, og denne hang, især naar han skulde springe.

Af 6 søskende var de 5 syge en uge før Sten, alle let og uden varig følge.

705.

(P. 3). Johan Ellingsens datter, Anna, $2^1/_2$ aar, Hennes, blev syg i juli, fik feber, hovedpine, nakkesmerter og blev daarlig i fødderne, saa hun ikke klarte at gaa. Hun holdt sengen et par dage og blev saa frisk.

706.

(P. 3). Broderen Trygve, 5 aar, blev omtrent samtidig syg. Han fik feber, blev døsig, fik smerter i hoved, nakke, ryggen og fødderne. Ingen lamhed. Han laa tilsengs i c. 1 uge og var efterpaa i længere tid daarlig, mat og bleg.

707—709.

(P. 3). Karl Pettersens søn, Jens Solberg, $2^1/_2$ aar, Hennes, blev syg $^2/_9$. Feber, hovedpine, brækning, ondt i halsen, obstruktion. Han blev svag i benene. Han laa tilsengs i 8 dage, men var daarlig en maaned. Senere frisk.

2 søskende var i juni daarlige paa samme maade. Senere friske.

710—712.

(P. 3). Oluf Olsens datter, Ingrid, 4 aar, Hennes, blev syg $^{31}/_8$. Feber, hovedpine, brækning, rygsmerter, ondt i halsen. Hun laa i 8 dage, var efterpaa længe mat, men er senere frisk.

Søsteren Alfhild, 6 aar, var samtidig syg 4—5 dage paa samme maade.

Søsteren Hedvig ligeledes. Hun var syg i c. 8 dage. Begge senere friske.

713.

(P. 3). Bertinius Berntsens datter, Elvira, 17 aar, Hennes, blev syg i septbr., fik feber, smerter i hoved og ryg samt brækning. Ingen lamhed. Hun havde noget ondt i halsen, og der kom under sygdommen „betændelse“ i begge øine. Hun holdt sengen i 2 uger, blev senere frisk.

714.

(P. 3). Ole Kristoffersens datter, Alfhild, 7 aar, Hennes, blev syg antagelig midt i august, fik feber, smerter i hoved og ryg, laa i 2 dage og blev saa frisk.

Hun døde i april 1906 af tuberkuløs meningit.

715.

(P. 2). Konrad Berntsens søn, Birger, 4 aar, Hennes, blev syg $^{30}/_{8}$ med høi feber, døsighed, brækning, nakkestivhed, ondt i halsen. Der var ogsaa stærke rygsmerter og ømhed ved berøring. Flydende fødemidler regurgiterede, og i 4—5 døgn kunde han ikke tale. Han laa i 1—2 uger. I den første tid efter var han magtesløs i begge ben; han kunde ikke gaa, sad mest eller krøb. $^{15}/_{9}$ konstateredes atrofi af høire laar og læg. Efter en maaneds tid blev han frisk.

716.

(P. 2). Broderen Bjarne, 13 aar, blev syg $^{27}/_{8}$ med høi feber, frysning, brækning, nakkestivhed, angina, obstruktion. Høiresidig facialisparese, ellers ingen lamhedssymptomer. Han kom op efter 8 dage, og det hele varede c. 14 dage.

717.

(P. 1). Martin Guneriussens datter, Solveig, $2^{1}/_{2}$ aar, Hennes, blev syg $^{20}/_{8}$. Feber, hovedpine, nakkestivhed, obstruktion. Hun laa tilsengs i 8 dage. Det mærkedes da, at hun vanskelig kunde gaa. $^{15}/_{9}$ var hun bedre, havde fremdeles ondt for at gaa; patellarreflex nedsat, atrofi af venstre læg.

I juli 06 supineredes høire fod fremdeles under gangen. Men hun opgaves at være i stadig bedring.

718.

(P. 1) Adolf Hansens datter, Anna, 14 aar, Hennes, blev syg $^{8}/_{9}$, laa i 2 dage, stod saa op, men maatte atter tilsengs $^{11}/_{9}$. Der var smerter i hoved, nakke, skuldre, stivhed i ryggen. Feber var neppe tilstede. Patellarreflex manglede paa høire side. Hun laa tilsengs i nogle uger. Hele vinteren efter var hun ikke stærk i venstre arm og fod. I juli 06 frisk.

719—722.

(P. 3). Hans Martiniussens søn, Berg, 2 aar, Hennes, blev syg $^{8}/_{9}$, fik feber, hovedpine, nakkesmerter og stærk nakkestivhed, flugt i krop og lemmer. Lidt angina. Ingen lamhed. Var syg 2—3 dage.

I samme hus havde 3 børn samtidig „sjuka".

723.

P. 3). Anton Martiniussens søn, Dagnor, 3 aar, Hennes, blev syg midt i august, fik feber, hovedpine, døsighed, brækning, nakkestivhed, smerter i arme og ben, men ingen lamhed. Han var tilsengs i 8 dage, har senere været frisk.

724.

(P. 1). Paul Karlsens søn, Arne, 9 mdr., Hennes, blev syg $^{20}/_{8}$. Han fik feber, hovedpine, ingen brækning, smerter, saavidt det kunde skjønnes. Laa tilsengs i 1 uge. Det mærkedes da, at han ikke kunde løfte venstre arm op til munden, og han lærte ikke at gaa, før han var $1^{1}/_{2}$ aar.

$^{25}/_{7}$ 06 var armen god, men begge fødder proneredes under gangen, venstre stærkt, høire mindre betydelig. Ingen tydelig atrofi.

725—726.

(P. 3). Karl Arntsens børn, en gut, 13 aar, og en pige, 8 aar, Hennes, var i aug.—septbr. syge i 2 dage som de øvrige uden følge.

727.

(P. 3). Adolf Baardsens søn, Ludvig, $8^1/_3$ aar, Hennes, blev syg $^1/_9$. Feber, hovedpine, brækning, flugtende smerter i arme og ben uden lamhed. Han laa i 8 dage og blev frisk efter c. 14 dage. Han havde 7 søskende, alle friske.

728.

(P. 3). En Gjæst, Jens, 18 aar, var samtidig syg paa samme maade i 8 dage.

729.

(P. 3). Eliseus Jensens søn, 18 aar, Hennes, blev syg $^2/_9$. Han fik feber, nakke- og rygstivhed, hovedpine, kvalme, søvnløshed i 2 døgn. Kunde neppe vende sig i sengen. Han stod op $^{12}/_9$, men var stiv i arme og ben og havde ondt i hofterne. Afmagret. Patellarreflex livlig.

730.

(P. 3). Søsteren Signe, 4 aar, blev syg 2 dage før broderen ($^{31}/_8$) med lignende symptomer og desuden udtalt angina. Laa i 3 dage, var oppe og ude siden $^{12}/_9$.

731.

(P. 2). Aagot Pettersen, 9 aar, Kvitnes, blev efter faa dages ildebefindende pludselig syg $^{17}/_{11}$ med smerter i hoved, nakke og ryg, stivhed, smerter i lemmerne. To dage senere optraadte mathed i benene, og $^{22}/_{11}$ konstateredes liden muskelkraft i alle lemmer, daarligst i høire ben. Ingen patellarreflex. Fra juletider frisk.

732.

(P. 2). Broderen Helmer, 7 aar, blev syg samme dag som Aagot, var døsig, havde ondt i hoved og mave, tørstede, var mat i benene. $^{22}/_{11}$ var disse saa daarlige, at han selv med hjælp vanskelig kunde gaa. Ved juletider kunde han gaa, men haltede. I juli 06 ingen tydelig mangel.

733.

(P. 2). Olaf Øiansen, 15 aar, Kvitnes, havde i nogle dagn været upasselig, da han $^{25}/_{11}$ fik feber, hovedpine, kvalme og lysskyhed. $^{30}/_{11}$ t. 37.8, p. 102. Døsig. Venstre ben noget paretisk. Kernig tilstede. Svage patellarreflexer. $^{26}/_7$ 06. Falder i knæ, naar han skal hoppe. Ellers alt vel.

734.

(P. 1). Konrad Madsen, 61 aar, Kvitnes, følte sig $^5/_{12}$ uvel, fik $^6/_{12}$ smerter i hoved, ryg og lemmer, nakkestivhed, feber, brækning. $^{10}/_{12}$ vilde ikke benene bære ham. $^{13}/_{12}$. Høire ben paralytisk, venstre stærkt paretisk, begge slappe med ophævede patellarreflexer og god følelse. $^{26}/_7$ 06. Kan fremdeles ikke gaa. Høire ben omtrent helt lammet, venstre noksaa godt, kan staa paa det, men paretisk. Begge atrofiske. Ingen patellarreflex paa høire side, lidt paa venstre. God følelse.

735.

(Csm.). Inga Pedersen, 7 aar, Fiskfjord, blev syg $^{20}/_{11}$ pludselig med smerter og ømhed i nakke og hoved samt feber. $^{21}/_{11}$ var hun bedre, oppe og ude lidt. $^{22}/_{11}$ blev hun værre, fik hyppige og heftige krampeanfald med bevidstløshed, saa hun blev trukket ned i sengen i en bue under skrig og jammer. Hyperæsthetisk. Hun kunde ikke tale eller forstaa tiltale. P. 140, liden, t. 39.5, Der blev gjort lumbalpunktion med udtømmelse af endel vandklar vædske. Bedringen var umiddelbar og paafaldende. Laa tilsengs i 6 døgn. $^{26}/_7$ 06 frisk.

736[1].

(P. 1). Henrik Klæbo, 5 aar, Haug, blev $^{11}/_7$ pludselig syg med feber, uro, brækning, nakkestivhed. $^{13}/_7$ lam i høire arm, noget senere lam ogsaa i venstre. $^{15}/_7$ soporøs, hovedet

[1] Hadseløen fra Haug paa sydsiden vestover til Breivik paa nordsiden.

bagoverbøiet; total lamhed af armene. Pupillerne stærkt forsnevrede. I den følgende tid langsom bedring.

$^{23}/_{7}$ 06. Paa høire side er brystmusklerne samt arm og haand fuldstændig lammede. Atrofi. Venstre arm hæves ikke med fuld kraft i skulderleddet. Let atrofi af interosseus prim.

737.

(P. 2). Peder Pedersens datter Gudrun, 8 aar, Haug, blev syg $^{11}/_{7}$. Hun gik først hanglesyg i 4 dage, var døsig og havde smerter i hoved og ryg. $^{16}/_{7}$ blev hun pludselig værre med feber (38.1—120), hovedpine, nakkestivhed, bagoverbøiet hoved, smerter, obstruktion. Pupillerne udvidede. Lemmerne rigide. Patellarreflexer tilstede. Det gik op og ned, og hun blev i slutningen af juli frisk, gik dog med vanskelighed og vilde let segne sammen.

$^{23}/_{7}$ 06. Blir snart træt ved at gaa, selv til nærmeste gaard, og maa hvile sig. Ellers intet tydeligt abnormt.

738.

(P. 1). Just Olsens søn, 8 aar, Aangstad, blev syg $^{21}/_{8}$ med feber og hovedpine. 3 dage senere fik han et universelt flekket udslet ogsaa i ansigtet. Begge ben lammedes. $^{19}/_{9}$. Næsten fuldstændig lamhed af begge ben, slaphed, svær atrofi, ophævet patellarreflex. I juli 06 var han fremdeles lam og laa som regel.

Flere børn i det samme hus har været lettere angrebet uden følge.

739.

(P. 3). Hans Hansen, $2^{1}/_{2}$ aar, Aandstad, blev syg $^{13}/_{8}$. Han fik feber (39—162), hovedpine, brækning, nakkestivhed, nogen rigiditet i venstre ben, nedsat patellarreflex. Blev frisk efter faa dage.

Faderen havde nogle dage senere angina. Der havde været flere tilfælde af angina nærmeste omkreds.

740.

(P. 3). Oluf Andreassens datter, 7 aar, Tau, blev syg $^{3}/_{8}$ med de vanlige symptomer. Hun blev frisk efter 8 dage.

741.

(P. 1). Oskar Olsen, $2^{1}/_{2}$ aar, Finsæter, blev syg i begyndelsen af august. Han fik feber, blev døsig, nakkestivhed, bagovertrukket hoved, smerter. 2den dag lammedes begge ben, saa han ikke kunde staa. I 7 uger var han dels tilsengs, dels blev han baaret. Lidt efter lidt bedredes han, saa han kunde gaa med støtte.

I juli 06 var der parese af quadriceps og peroneerne paa venstre side med atrofi. Selv paa flad mark gik han mindre godt, blev hurtig træt og vilde falde; opover gik det daarlig, og nedover faldt han let.

742—745.

(P. 3). Johan Hansens datter, Ragnfrid, 4 aar, Gjertvold, blev syg $^{15}/_{9}$. Hovedpine, sting i brystet, ingen hoste. Laa 15de og 16de døsig. Ingen nakkestivhed. Den 16de havde hun ondt i benene og kunde ikke staa. $^{17}/_{9}$ var hun oppe og frisk. Nogen rubor i halsen.

3 andre børn var midt i juli syge med lette symptomer.

746.

(P. 2). Oluffa Hansen, 12 aar, Gjertvold, blev syg $^{4}/_{8}$. Feber, døsighed, hovedpine, kvalme, smerter i nakke, ryg og lemmer. Blev paretisk i benene. Har hele tiden, siden hun kom op, kunnet gaa lidt, men har været svag, især i venstre fod. I juli 06 er hun fremdeles mat i benene, men bevæger dem i alle retninger.

747—748.

(P. 3). Edvard Pettersens datter Alfhild, 6 aar, Røirvik, blev syg $^{25}/_{9}$, fik feber, hovedpine, brækning og nakkesmerter. Blev snart frisk.

Søsteren, 2 aar, blev samtidig syg. Feber, brækning, døsighed. $^{26}/_{9}$ frisk.

749.

(P. 1). Marit Paulsen, 8 aar, Ytre Breivik, blev syg $^{1}/_{9}$. Fik hovedpine, brækning, obstruktion i 5 døgn, døsighed, nakkesmerter, bagoverbøiet hoved, smerter i kroppen. Laa tilsengs i c. 14 dage. Da hun skulde op, kunde hun ikke staa. Venstre ben var lammet, høire noget bedre, men hun maatte hjælpes med benenes anbringelse i sengen. Hun bedredes efterhaanden; først krøb hun.

I juli 06 var der fremdeles en svækkelse tilstede, tydelig i venstre ben, mindre i høire. Venstre fod holdtes proneret. I begyndelsen var der steppage. Dette er efterhaanden bedret. Hun blir hurtig træt og kan ikke gaa paa skolen. Skal hun være snar, falder hun let. Benene er meget tynde.

750[1].

(P. 1). Peder Johnsens søn Peder, 3 aar, Melbu, blev syg $^{22}/_{7}$. Feber (t. 38.2, p. 160), hovedpine, stivhed i nakke og ryg, muskelrigiditet, øgede hudreflexer. Kernig tilstede. Patellarreflex paa høire side nedsat, paa venstre øget. Smerter i ryg og bryst. $^{22}/_{7}$. Høire overarm kan ikke bevæges, benet paretisk. $^{10}/_{8}$. Kan løfte høire arm, men ikke gaa. $^{18}/_{12}$. Fuld brug af arme og hænder. Høire fods dorsalflexion og pronation indskrænket. I juli 06 fremdeles steppage, og foden holdtes supineret.

751.

(P. 3). Marit Larsens søn, 4 aar, Melbu, fik $^{15}/_{7}$ febrilia, hovedpine, skorper i næsen. $^{1}/_{8}$ døsig, hovedpine, nakkesmerter. Ubetydelige patellarreflexer. Ingen udtalt parese. Laa ikke tilsengs, blev holdt inde et par uger. Blev senere helt frisk.

752.

(P. 1). Anna Kaspersen, 10 aar, Melbu, fik $^{29}/_{7}$ feber (t. 38.5, p. 160), hovedpine, nakkestivhed. Kernig tilstede.

$^{1}/_{8}$ t. 37.2, p. 130, begyndende lammelse. $^{2}/_{8}$ smerter i venstre ben, som ligger bøiet i knæleddet og smerter ved strækning. Laaret falder slapt ned til siden ved bøining i hofteleddet. $^{4}/_{8}$ smerter i høire ben og $^{5}/_{8}$ i begge ben, hofter og ryg. $^{9}/_{8}$ fremdeles smerter og hyperæsthesi. $^{16}/_{8}$ paralytisk i venstre, paretisk i høire ben; fremdeles rigid og smerter ved bevægelse.

I juli 06 gik hun med krykker.

753.

(P. 1). Sofus Nilsens søn, Olaf, 9 aar, Melbu, fik $^{1}/_{8}$ feber, hovedpine, døsighed. $^{14}/_{8}$. For nogle dage siden bemærkedes det, at han haltede paa venstre fod. Denne kan ikke dorsalflekteres i fodleddet. $^{2}/_{9}$. Venstre læg atrofisk, kjølig, bevægeligheden i fodleddet indskrænket. I juli 06 var der fremdeles mangel i funktionen af musc. gastrocnemius, i ringere grad af musc. peronei paa venstre ben.

I flere tilfælde af samtidig optrædende angina, dels i, dels udenfor de familier, hvor typisk poliomyelit er optraadt, har dr. Berg fundet meningokokker. Dette har altid været tilfælde paa gaarde, hvor poliomyelit er optraadt.

754.

(P. 3). Spinderimester Larsens søn, 12 aar, Gullstad, blev syg $^{26}/_{7}$. Feber (t. 38.3, p. 130), hovedpine, opisthotonus, mathed. Kernig tilstede, patellarreflex tilstede. $^{2}/_{8}$. Oppe, mat; endnu nogen rigiditet og smerter i hofterne. Laa kun nogle dage. Efter c. 14 dage fuldstændig frisk.

755.

(P. 3). Olga Olaisen, 5 aar, Gullstad, blev syg $^{31}/_{7}$ med feber (t. 37.6. p. 150), hovedpine, døsighed, brækning, nakkesmerter, rigiditet. Kernig tilstede. Lidet udtalte patellarreflexer. Urinretention et døgn, $^{2}/_{8}$ t. 38.5, p. 150. Var syg i knapt 8 dage, frisk efter 3 ugers forløb.

---

1) Fra Melbu paa øens sydside østover til Stokmarknes.

756.

(P. 3). Aslaug Johnsen, 5 aar, Gullstad, blev syg $^1/_8$. Fik feber (t. 38.0, p. 136), hovedpine, nakkestivhed, rygsmerter, muskelrigiditet. Kernig tilstede, hyperæsthesi over ryggen og laarene, rykninger i høire ansigtshalvdel, fingre og tæer, nedsat patellarreflex. Laa i 14 dage, var senere mat, blev lidt efter lidt frisk.

757.

(P. 3). Otto Elias Hansen, 5 aar, Gullstad, blev $^4/_8$ syg som de andre. Frisk efter faa dage.

758.

(P. 3). Martin Riis's datter Olufine, 2 aar, Husby, blev syg $^{21}/_7$. Hun fik stærk feber, obstruktion, nakkestivhed, smerter. Hun faldt om, naar hun skulde gaa. Laa i 8 dage. Hun kom op, men maatte atter tilsengs for 8 dages tid, var mat. Efter 1 maaned frisk.

759.

(P. 2). Norvald Olsen, 6 aar, Husby, fik $^1/_8$ feber (t. 39.2), hovedpine, døsighed, brækning, stivhed i nakken og benene, nedsat patellarreflex.

Første dag sagde han, at han ikke var syg, og vilde op, men faldt om. Ud paa dagen maatte han dog tilsengs; gik op trappen til soveværelset. Laa nu tilsengs i 8 dage. Var saa oven senge i 3—4 dage, men blev atter daarlig og maatte ligge i 3 dage. Naar han gik, gik det bra, men naar han stod stille, faldt han bent ned paa gulvet. Han reiste sig selv op igjen godt. Længe var benene ikke i orden; han gik og sprang, gik dog „rart", og i trappen var han daarlig. Fra oktober frisk, dog endnu af og til „ondt i knæerne".

760.

(P. 2). Søsteren Borghild, 8 aar, fik $^4/_8$ feber (t. 38.8, p. 138), hovedpine, brækning, muskelrigiditet. Kernig tilstede, øget senereflex. $^5/_8$ t. 39.4. $^6/_8$ t. 37.2. Nakkestivheden mindre. $^8/_9$. Halter lidt paa høire fod.

Efter 8 dages sygdom kunde hun ikke staa uden støtte og kunde alene gaa, naar hun skjød en stol foran sig.

I juli 06 haltede hun fremdeles lidt, og naar hun blev træt, var det vanskeligt for hende i trapper og i bakke. Var ellers frisk.

761.

(P. 3). Søsteren Odlaug, 5 aar, blev syg $^8/_8$ med feber (t. 38.8, p. 150), døsighed, hovedpine, nakkestivhed, rykninger i arme og ben. Kernig tilstede, patellarreflex tilstede. $^{10}/_8$ t. 37.9—38—37.7. Hun laa i 8 dage, var lidt stiv i benene den første dag, hun kom op, men det forsvandt snart.

Hos denne familie var Solbergs barn i besøg; jfr. no. 778.

762.

(P. 3). Hans Larsens søn, Ernst, 7 aar, Husby, blev syg $^5/_8$. Han fik feber (t. 37.6, p. 132), hovedpine, brækning, smerter i nakke, ryg og begge tindinger, stivhed i ryggen og begge knæled. Patellarreflex øget paa høire, nedsat paa venstre side. $^{11}/_8$. Endnu stiv. Tomter efter herpes labialis.

Han laa først 8 dage, var saa oppe 2 dage, fik tilbagefald, laa atter i 14 dage. Senere var han i længere tid mat, før han blev ganske frisk.

763.

(P. 3). Broderen Leif, 5 aar, laa 1 dag strax efter, at Ernst kom op. Han led af hovedpine, brækning. nakkesmerter, var svært mat. Denne mathed holdt sig i længere tid. Senere ganske frisk.

764.

(P. 3). Erling Fagerhaug, 6 aar, Husby, blev syg $^{23}/_{11}$ med hovedpine, brækninger, bagoverbøiet hoved, kontraktur i arme og ben. $^{24}/_{11}$ t. 39.6, p. 132. Nakkestivhed, muskelrigiditet, ophævede patellarreflexer. $^{28}/_{11}$ t. 39, p. 134. Bedret. Reflexer tilstede. Bronkit. $^{30}/_{11}$. Venstresidig pleurit. Meningokokker. $^{16}/_{12}$. Afebril. Ingen lamhed.

Han var syg i 2 maaneder, var senere mat, men kom sig efterhaanden ganske.

765.

(P. 1). Harald Andersen, $4^1/_2$ aar, Ekern, blev syg $^{20}/_7$. Han fik feber med frysninger, hovedpine, delirier, sved, rystende bevægelser med armene, naar han skulde bevæge dem, bagoverbøiet nakke og rygstivhed, smerter i ryggen og lemmerne, de sidste meget stærke, hyperæsthesi, obstruktion. $^{23}/_7$. Lamhed af høire ben. Ophævet reflex.

I juli 06 gik han med hyperextenderet knæ og steppage.

766.

(P. 2). Hans Andersens datter Ingrid, 13 aar, Ekern, nabo til foregaaende, blev syg c. $^{20}/_7$. Hun fik hovedpine, rygsmerter, smerter i høire arm og begge fødder, brækning, stivhed i nakke, hals og skuldre, hovedet bagoverbøiet, obstruktion. Kunde paa grund af stivhed ikke vende sig i sengen. Efter 3—4 dage indtraadte der parese i begge ben; hun kunde ikke sætte sig op i sengen. Hun laa tilsengs i 3 uger. Da hun kom op, kunde hun næsten ikke gaa og faldt let. Daarligst var det ene ben. Hun blev helt frisk udover høsten.

767.

(P. 3). Albert Johnsens barn, Ekern, blev syg $^{24}/_7$ med hovedpine og rygsmerter. Det varede kun faa dage, hvorefter barnet blev friskt.

768.

(P. 2). Johan Olsens søn, Ole Johan, 3 aar, Vasvik, blev $^{14}/_7$ døsig. $^{16}/_7$ fik han stærk feber, hovedpine, smerter i mave og ryg, udtalt nakkestivhed, rykning i ansigt og lemmer. $^{22}/_7$. Brækning, diarrhoe. Nakkestivhed mindre udtalt. Smerter i hofte og skuldre.

Lige fra sygdommens begyndelse bemærkedes en svækkelse i benene. Denne tiltog, saa han 14 dage hen i sygdommen ikke kunde staa, men vel bevæge sine ben i sengen. Han bedredes efterhaanden, men holdt sig en tid „stiv i benene", gik med stive knæer og hofter og faldt let. Fra april 06 har han været helt frisk.

769.

(P. 1. †). Sigurd Olsen, $4^1/_2$ aar, Vasvik, blev syg $^{22}/_7$. Han fik feber, hovedpine, smerter i ryg og nakke, udtalt rigiditet, opisthotonus, svælgbesvær, krampe i underkjæven, ryg og arme. Ikke brækning. Rødlige pletter paa hænderne. $^{26}/_7$. Høire overarm paretisk. Øgede patellarreflexer. T. 39, p. 160. Der udførtes lumbalpunktion. Døde næste dag med fuld bevidsthed.

770.

(P. 2). Martin Ødegaard, 3 aar, Indbjør, blev $^3/_8$ pludselig syg med feber, hovedpine, rygsmerter, nakkestivhed, rigiditet. Kernig tilstede. T. 38.5, p. 150. Patellarreflex tilstede paa høire, nedsat paa venstre side. Rykninger i fingre og tæer. Ingen udtalt lamhed.

Han laa tilsengs i 2 døgn; senere sad han, da han ikke kunde gaa, fordi benene ikke vilde bære ham, og han følte smerter i fødderne. Forsøgte han at staa, satte han sig snart ned. Efter 14 dage bedredes han, begyndte at gaa, vaggede en stund, men blev senere helt frisk.

771.

(Csm.). Ludolf Larsen, 7 aar, Indbjør, blev syg $^6/_8$. Han fik feber, hovedpine og af og til brækning. $^{10}/_8$. Liggger i en døs, men kan vækkes; har ikke talt eller svælget siden igaar. Nakkestivhed, rigiditet. Kernig tilstede. Patellarreflex findes. T. 37.6, p. 68. $^{11}/_8$. Faa

timer efter lumbalpunktion begyndte han at kræve mad og kunde svælge. Er døv. Mucopus i fornix. Nat til $^{14}/_{8}$ begyndte han at tale. Hører. $^{12}/_{9}$ frisk. Antoges for cerebrospinalmeningit.

772.

(Csm.) Broderen Sigurd blev samtidig syg paa samme maade. Han kunde efterpaa ikke staa paa benene.

773.

(P. 3). Anton Nilsens datter Nikoline, 6 aar, Indbjør, blev syg samtidig. Hun laa $1^{1}/_{2}$ uge. Gik daarlig i 14 dage, var ustø og træt. Hun blev snart frisk.

774.

(P. 3). Anton Johannesens søn Harald, 7 aar, Indbjør, blev syg $^{6}/_{8}$. Han fik hovedpine, nakkestivhed, bagoverbøiet hoved, brækning, værk i kroppen. Han laa tilsengs i 3—4 dage, blev derpaa snart frisk. Han blir snarere træt i benene end før, ellers mangler der ham intet.

775.

(P. 1). Broderen Angell, 5 aar, Indbjør, blev syg $^{8}/_{8}$. Han fik feber, nakkestivhed, brækning, værk og jammer nat og dag, især i benene, men ellers i hele kroppen. 2den dag blev han lam i begge ben og paretisk i rygmusklerne. Han kom sig noget, men i juli 06 var høire ben fremdeles paralytisk, venstre paretisk, saa han saavidt kunde staa paa det. Rygmusklerne var da gode.

776.

(P. 2). Dagny Solberg, 9 aar, Steilo, blev syg $^{6}/_{8}$ med de vanlige symptomer. Endnu i septbr. var der en let parese af den ene fod. I juli 06 var hun noksaa bra.

777.

(P. 2). Broderen Bjarne, 2 aar, kom $^{8}/_{8}$ om formiddagen ind, var træt og kom tilsengs. Han fik feber (t. 38.5, p. 150), hovedpine, brækninger, laa i en døs med rykninger. Øgede patellarreflexer. Dette varede i 3 dage. Han blev derpaa bedre, men holdtes i sengen c. 8 dage. Han kunde da ikke staa paa benene. Han bedredes, begyndte efterhaanden at gaa, i begyndelsen vraltende. Senere er han bleven bra.

778.

(P. 1). Broderen Sofus, 5 aar, blev syg $^{8}/_{8}$ samtidig med Bjarne. Nakkestivhed, Kernig, øgede patellarreflexer. Var bra nogle dage, men blev $^{13}/_{8}$ atter daarlig med feber (t. 39, p. 142). Venstre ben lammet. $^{15}/_{8}$. Ligger i en døs. T. 38.0, p. 120. $^{16}/_{8}$. Kunde ikke tale, uagtet bevidstheden var klar. Dette varede i 3 døgn. $^{18}/_{8}$. Lamhed i begge ben og høire arm. $^{12}/_{9}$. Atrofi, nedsat reflex. $^{22}/_{7}$ 06. Begge deltoidei og venstre ben lammede. Høire ben stærkt paretisk. Skoliose tilhøire.

Alle disse børn havde været i besøg 1 dag paa Husby (no. 759—761), ugen før sygdommen optraadte der. De reiste $^{27}/_{7}$ hjem. $^{30}/_{7}$ reiste Dagny did bort en tur alene og kom hjem igjen $^{1}/_{8}$. $^{6}/_{8}$ var alle 3 søskende — de befandt sig da ilde — paa Stokmarknes i besøg hos Einar Olsen, hvis barn Aage (no. 790) senere fik en ansigtslamhed.

779.

(P. 3.) Peder Olsens søn Arthur, 8 aar, Lekang, blev syg $^{2}/_{8}$. Feber, hovedpine, døsighed, nakken tilbagetrukket, „stiv som en pinde", god bevidsthed. Smerter i ryggen og høire arm. Ingen brækning, ingen angina eller diarrhoe. 2den dag om morgenen søvnede han, bedredes, var frisk og kom op efter 4—5 dage. Var inde ialt 8 dage.

780.

(P. 3). Broderen Sigurd, 6 aar, blev syg $^{8}/_{8}$. Han fik ondt i hovedet og smerter i venstre fod, laa et par dage og var, da han kom op, mat og gik daarlig, haltede og faldt let. Efter 8 dages forløb var han frisk.

Flere i nabohusene var syge paa samme maade, men gik oppe og blev snart friske.

781.

(P. 2). Disses moder, Marit, 44 aar, blev syg $^{9}/_{8}$, da hun om morgenen fik smaafrysninger, hovedpine, nakkestivhed og voldsom opkastning. Ved enhver liden bevægelse kastede hun op; laa hun aldeles stille, var det bedre. Saaledes laa hun i 3 dage. Efter 8 dage blev hun „lam i hovedet", rar, svimmel, fik voldsom rivning i venstre pandehalvdel, dobbeltsyn paa venstre øie, voldsom sus. Forøvrig ingen lamhed. Hun bedredes efter et par døgn og gik fremad, men blev først efter 5 ugers forløb helt frisk. I denne tid laa hun tilsengs. Dobbeltsynet varede i 3 uger.

782.

(P. 3). Gulberg Guneriussen, 30 aar, Lekang, bor i Nabohuset til Peder Olsen. Han blev syg omtrent samtidig med søsteren Marit Olsen. Han fik rivende smerter i nakke og ryg, stivhed, værk i begge arme. Han gik oppe, men kunde ikke arbeide. Det gik op og ned med ham, snart værre, snart bedre, og helt frisk blev han først ved juletider.

783—784.

(P. 3). Paa Klakk blev datteren Petra, 9 aar, og Othar, 3 aar, syge, den første $^{10}/_{8}$ den sidste $^{11}/_{8}$. Feber, frysning, smerter, nakkestivhed, opkastning, obstruktion. De blev friske efter faa dage.

785—789.

(P. 1). Marie Hole, 6 aar, Hassel, blev syg $^{12}/_{8}$. Fik feber, smerter i nakke, hoved og ryg samt inkontinens en dag. Feberen varede c. 1 uge, smerterne 3 uger. Efter 1 uges forløb lammedes først armene totalt, derpaa benene, især venstre, saa hun ikke kunde løfte dem i sengen. Hun maatte mades et par maaneder, laa tilsengs til oktober, gik ved juletider. Senere bedredes hun. I juli 06 gik hun, men havde vanskelig for at reise sig; der var parese af deltoidei og ulnarismuskulaturen især med betydelig atrofi. Ingen patellarreflex paa venstre, god paa høire side.

(P. 3). Nogenlunde samtidig med Marie var der 4 andre børn, som blev syge, fik ondt i hovedet og sov. Det gik over paa en dags tid, og senere har de været friske. Marie havde samme symptomer, c. 1 uge før hun blev syg.

790.

(P. 1). Aage Olsen, 1 aar, Stokmarknes, blev syg pludselig omkring $^{1}/_{8}$. Feber, nakkestivhed, døsighed; han sov i 3 døgn. Hovedet faldt over, naar han blev tagen op. I sidste døgn mærkedes høiresidig facialisparese. Han laa 4—5 døgn, kom saa op, men havde vanskeligt for at staa og gaa, hvad han før kunde, og var skjæv i ansigtet. I juli 06 fremdeles ikke stærk i benene. Der er endnu en parese af høire nedre facialisgren. Fra de øvre grene er der ingen andre symptomer, end at høire øie knibes igjen, naar han græder. Moderen har fra først af ingen mangel bemærket ved bevægelserne af pande og øienlaag.

Han blev syg efter at have siddet længe i solskinnet. (Jfr. no. 778).

791[1].

(P. 2). Paa Gjerstad kjendes en patient, der blev syg $^{28}/_{8}$. Der opgives at være indtraadt lamhed; men han er senere bra.

792.

(P. 1). Anton Sjursens søn Adolf, 11 aar, Tægan, blev syg i begyndelsen af oktober. Han fik hovedpine, smerter i kroppen, ondt i halsen, haardnakket obstruktion. Første dag om kvælden blev han lam i begge ben. Han laa i 14 dage, var helt lam til juletider, bedredes derpaa. I juli 06 var høire ben lammet, venstre paretisk.

---

[1] Langø fra Gjerstad vestover og op til Kjørstad.

793.

(P. 1). Georg Henriksen, 20 aar, Sandnes, blev syg $^{13}/_{8}$. Der indtraadte feber, lidt hovedpine, stivhed i halsen, rygværk, hvilket varede en uge. $^{15}/_{8}$ lammedes venstre ben. I juli 06 var det fremdeles helt lammet paa nogen bevægelse i hofteleddet nær.

794.

(P. 1). Andreas Johnsens søn, Birger, 3 aar, Holmsnes, blev syg $^{3}/_{9}$. Feber, smerter i underlivet og begge ben, især høire. Han laa tilsengs 1 maaned paa grund af svækkelse i benene. Han gik længe paa knæerne, før han kunde staa. Saa holdt han sig til en stol, men gik daarlig og besværlig. Bedredes efterhaanden. I juli 06 havde han platfod paa venstre ben, hvad ikke var tilfældet før sygdommen. Under gangen proneredes foden stærkt, han blev snart træt og kunde ikke løbe omkap med andre børn.

795.

(P. 1). Morten Pedersens datter Dagny, 9 aar, blev syg $^{14}/_{9}$. Døsighed, brækning, smerter i nakken og underlivet, hovedet bøiet bagover, talen vanskelig at forstaa, drikke kom ud igjennem næsen, svælget slimbelagt. 6te døgn bemærkedes lamhed af høire haand og venstre fod fra albue og knæ ned, og hun kunde heller ikke sidde. I juli 06 var hun betydelig bedret. Hun bar haanden op og slæbte noget paa foden, naar hun sprang, ellers var der intet at mærke paa hende.

796.

(P. 3). Johan Breviks datter Ingrid, 6 aar, Vikbotn, blev syg $^{31}/_{7}$. Feber, hovedpine, brækning, smerter i nakke og ryg, nakkestivhed, obstruktion. Hun laa tilsengs i c. 8 dage og blev saa efterhaanden frisk.

797.

(P. 3). Broderen Paul, 8 aar, blev syg $^{2}/_{8}$ paa samme maade, var daarlig i 14 dage og blev saa frisk. Ingen lamhed.

798.

(P. 1). Oluf Hansens søn, Harald, $1^{1}/_{2}$ aar, Vikbotn, blev syg c. $^{1}/_{8}$. Feber (p. 160), hovedpine, døsighed, bagoverbøiet hoved. Laa tilsengs i 2—3 dage. 3die—4de sygdomsdag blev han lam i høire haand. I juli 06 var der fremdeles lamhed af samtlige haandmuskler paa høire haand.

799.

(P. 1). Anton Larsens pleiedatter, Julie, 7 aar, Vik, blev syg midt i august. Feber, hovedpine, brækning, smerter og stivhed i nakke og ryg, obstruktion. 2den—3die dag lamhed af begge ben og venstre arm. I juli 06 fremdeles komplet paraplegi og lamhed af venstre deltoideus.

800—802.

(P. 2). Adolf Antonsen Viks søn Oskar, 4 aar, Vik, blev syg $^{28}/_{8}$ med feber, hovedpine, bagoverbøiet hoved. Efter faa dage blev han paretisk i venstre arm, haand og fod. Han bedredes snart og blev frisk. Kom ud efter 14 dages forløb.

(P. 3). To andre børn laa tilsengs af hovedpine i 1—2 dage. Flere havde hovedpine uden at ligge tilsengs.

803.

(P. 1). Gyda Markussens barn, Julie, 2 aar, Kalsnes, blev syg i begyndelsen af juni. Feber, brækning, bevidstløs i 4—5 dage, trækninger i munden og i venstre arm og ben, som gik „at og frem". 4de dag bemærkedes lamhed af venstre arm og fod. I juli 06 var der fremdeles parese af venstre deltoideus samt lamhed af venstre haands muskler, af venstre quadriceps femoris og lægmusklerne. Hun gik med hyperextenderet knæ og slængende fod.

804.

(P. 3). Peder Adolf Guneriussen, 3 aar, Fleines, blev syg $^{12}/_{9}$, fik feber (p. 112) og smerter i høire fod. Han var syg i 8 dage og blev derpaa frisk.

805—806.

(P. 3). Ths. Kristoffersens børn, 5 og 10 aar, Grønning i Eidsfjorden, fik $^{5}/_{8}$ hovedpine, blev døsige og urolige. $^{7}/_{8}$ friske.

807.

(P. 3). Andr. Ellingsens søn, 6 aar, Kjørstad, blev syg $^{1}/_{8}$, fik hovedpine, rygsmerter og stiv gang. Blev snart frisk.

808.

(P. 3). Irgens Pedersens datter, $2^{1}/_{2}$ aar, Kjørstad, blev syg $^{1}/_{8}$. Feber (38°), delirier, smerter i hoved og nakke, kvalme. Hovedet holdtes dreiet til siden. Hyperæsthesi. Blev snart frisk.

809.

(P. 3). Martin Torbersen Kjørstads søn, 3 aar, blev syg $^{6}/_{8}$ med samme symptomer.

810[1].

(P. 1). Søren Lauritsens søn, Laurits, 3 aar, Bø, tæt ved Præstegaarden, blev syg $^{15}/_{7}$. Feber, døsighed, brækning, smerter. Han var et par dage „bevidstløs“, „rasende“. $^{18}/_{7}$ blev han lam i benene. $^{27}/_{7}$. Høire ben er godt, venstre fremdeles lammet. Et aar senere var venstre ben fremdeles stærkt paretisk og gangen slæbende.

811.

(P. 1). Pastor Bye's datter, Ingrid, 6 aar, Bø, blev syg midt i oktober med feber, voldsom hovedpine, brækninger, nakkestivhed, smerter i høire ben og venstre arm. $^{27}/_{10}$ kunde hun neppe sidde, ikke staa, og høire ben var paretisk. I juli 06 var armen bra; men hun gik vraltende tilhøire og med steppage.

812.

(P. 1. †). En gut paa Føre, 20 aar, blev syg antagelig i august og døde.

813.

(P. 2). Kristian Eriksens søn, 8 aar, Lokø, Bø, blev syg lidt senere. Han var daarlig i benene, men er nu bra.

814.

(P. 1). Broderen, 17 aar, blev samtidig syg. Hans høire skulder er lammet.

815.

(P. 1). Lærer Ramfjords søn, Polden, Bø, c. 5 aar, blev syg samtidig med Ingrid og er fremdeles lam i et ben.

816.

(Csm. †). Martin Martiniussen Polden, 40 aar, døde. Antagelig Meningit.

817.

(P. 1). Mathias Iversens søn, Ringstadaasen, blev syg antagelig i september. Han blev lam og kan fremdeles ikke gaa.

Der var flere syge, om hvem oplysninger mangler.

---

1 Langøen, Bø.

137. Sortland.

(Fearnley).

Fra Fiskfjord[1] og nordover optraadte første tilfælde i juli. Der har vistnok været en hel del abortive tilfælde i hvert hus. Symptomerne var hovedsagelig nakkestivhed, brækning, hoftesmerter med trykømfindtlighed, obstruktion. I et par tilfælde retentio urinæ. Ingen bevidstløshed, derimod var ængstelse fremtrædende. Sygdommen blev ikke opfattet som cerebrospinalmeningit.

818—829.

(P. 3). Paa Blokken optraadte 2 lette tilfælde i juli og paa Spjutvik i september.

(P. 1). Paa Ridderset var der 5 tilfælde af poliomyelit i slutningen af juli.

(P. 1. †). En pige, 6 aar, døde efter et døgns forløb af respirationslamhed.

(P. 1). Ved Sigerfjord blev en gut syg i slutningen af juli. Han var fremdeles i juli 06 lammet i en fod. Sammesteds optraadte et tilfælde af

(P. 1). Poliomyelit antagelig midt i september.

(Csm. †). $^{16}/_{12}$ optraadte der et tilfælde af cerebrospinalmeningit, som døde $^{2}/_{1}$ 06. Dette tilfælde lignede de øvrige, men skilte sig ud ved bevidstløshed og kramper.

(Csm. †). Paa Kjærringnæs døde der en 14 aar gammel gut af meningit i mai.

830.

(P. 1. †). Sidst i september døde paa Strand en 9 aars pige af poliomyelit efter 24 timers forløb.

831.

(P. 1). Hartvig Hansens datter, Ragna, 8 aar, Strand, blev syg sidst i november. Hun fik feber, hovedpine, brækning, bagoverbøiet nakke, svælgbesvær, smerter. 3die døgn optraadte lamhed af høire ben. I juli 06 gik hun med hyperextenderet knæ, og der var peroneusparese med steppage.

832.

(P. 2). Søsteren Sigrid, 9 maaneder, blev syg 3 dage før Ragna med uro og brækning. 5te døgn mærkedes det, at høire arm var aldeles slap og slængende. Hun blev senere frisk.

833.

(P. 1). Martin Michaelsens datter Ingeborg, 10 aar, Liland, blev syg $^{18}/_{8}$. Hovedpine, brækning, nakken stiv og bagoverbøiet, smerter i nakken og ondt i halsen. I begyndelsen af september bemærkedes lamhed af venstre arm. I juli 06 stærk parese af alle muskler paa venstre haand.

834.

(P. 1). Broderen Andreas, 15 aar, er aandssvag. Han blev syg $^{18}/_{8}$ under samme symptomer som søsteren og laa i 21 uger. Da han kom op, mærkedes svækkelse af venstre fod. I juli næste aar var foden fremdeles paretisk.

835.

(P. 1). Broderen Ove, 12 aar, indsygnede $^{20}/_{8}$ paa samme maade. I september mærkedes lamhed af begge ben og venstre haand. I juli 06 var der atrofierende lamhed med kontraktion af begge ben samt parese af venstre haands muskler.

836—837.

(P. 3). Brødrene Normann, 3 aar, og Aimar, 5 aar, fik $^{15}/_{8}$ ondt i hoved og nakke, brækkede sig, laa i 2 døgn og sov og var dermed friske.

[1] Hinnø fra Fiskfjord nordover.

838.

(P. 3). Broderen Halfdan, $1^1/_2$ aar, blev syg $^{18}/_8$. Han kastede op og blev derefter frisk.

839.

(P. 1). Ove Jensens søn, Jens, 14 aar, Rensnes, blev syg i begyndelsen af september. Hovedpine, nakkestivhed, brækning i 4 døgn, var „dødelig syg". Der mærkedes da parese af høire ben. Sommeren 06 var der fremdeles parese af quadriceps og peroneusmuskulaturen paa høire side.

840.

(P. 3). Broderen Karl, 12 aar, blev samtidig syg paa samme maade, men lettere. Brækning, nakke- og rygsmerter, ingen lamhed. Synes lang tid efter, at han ikke kan blive stærk.

841—842.

(P. 3). To søskende havde lidt ondt i hovedet og brækning. Den ene laa 1 dag, den anden 2 dage, saa var de bra igjen.

843.

(P. 1. †). Midt i december døde en 19-aarig pige paa Rensnes. Hun var først syg i 8 dage, var saa bra, oppe og ude i 1 uge. Derpaa blev hun paany syg og døde efter 2 dages forløb af respirationslamhed.

844.

(P. 1). Bernhard Jakobsen, 32 aar, Rensnes, blev syg midt i december. Feber, smerter i hoved og ryg i 2 døgn, derpaa parese af begge ben, som vistnok var bedret, men fremdeles tydelig tilstede i juli 06.

845.

(P. 1). Nils Jakobsens søn, Kristian, 10 aar, Roksø, blev syg midt i september. Feber, hovedpine, brækning, nakkestivhed, smerter overalt. Efter $^1/_2$ døgn optraadte lamhed af begge arme og ben, mest venstre haand og høire fod. I juli 06 parese af begge skuldre og hænder, parese af gluteerne og quadriceps.

846[1].

(P. 2). Peder Andreassens søn Einar, 6 aar, Aanstad, blev syg i begyndelsen af oktober. Hovedpine, brækning, døsighed, smerter. Obstruktion. 3die dag blev han lam i venstre ben, maatte krybe. Han laa tilsengs i 3 uger. Efterhaanden er han bedret, saaledes at han i juli 06 gaar noksaa godt og endog kan løbe, men er slap.

847.

(P. 1). Peder Østingsens søn, Erling, $1^1/_2$ aar, Aanstad, blev syg sidst i november. Hovedpine, brækning, nogen nakkestivhed. 2det døgn lammedes venstre arm og begge ben. I juli 06 fremdeles betydelig parese af begge ben.

848.

(P. 1. †). Broderen Øivind, 7 aar, blev syg $^{19}/_{11}$ med søvn, hovedpine, brækning. Han kunde ikke tale, ikke svælge og døde 4de døgn. Lemmerne lammedes ikke.

849.

(P. 1). Nordal Nikolaisens datter, Helga, 10 aar, Aanstad, blev syg $^{17}/_{12}$. Feber, hovedpine, brækning, stivhed i halsen, bagoverbøiet hoved, smerter i armene og andetsteds. Der indtraadte strax lamhed af høire arm, og hun kunde i begyndelsen heller ikke staa paa benene. I juli 06 var der parese af samtlige muskler paa høire arm og haand, medens benene var gode.

[1] Langø, ved Sortland.

850.

(P. 1). Oluf Ribes datter Vally, 4 aar, Lamark, blev syg først i december. Hovedpine, brækning, bagoverbøiet nakke, smerter. Da hun efter 14 dages forløb begyndte at være oppe, mærkedes lamhed i høire ben. Hun krøb. Efterhaanden bedredes hun. I juli 06 gik hun paa høire ben med hyperextenderet knæ og maaske lidt steppage.

Forøvrig oplyses der, at der i marts og april gik en epidemi af influenza fra Sigerfjord nordover paa Hinnøen. Symptomerne var feber og katarrhalske tilfælde. Der optraadte ogsaa 3 pnevmonier blandt disse.

I marts døde paa Strand en 17-aarig gut under billedet af tuberkuløs meningit. Han var syg 14 dage.

I december var der et let tilfælde paa Spjutvik og et paa Strand (2-aars gut). Paa Liland var der flere lette tilfælde i august, paa Aanstad 3 lette i december og paa Lamark 1 let i december.

851.

(P. 1). Pige, $1^1/_4$ aar, gaarden Hjelsand i Øksnes (Skogsøen), blev pludselig syg $^{12}/_9$ under symptomer af en akut gastro-enterit med feber, brækninger og ildebefindende, hvorefter fulgte diarrhoe. Barnet var somnolent. Dette svandt efter 2 dages forløb, og der optraadte da pluselig fuldstændig lamhed af venstre arm og delvis af venstre ben. $^{19}/_9$ befandt barnet sig vel; men venstre arm var fuldstændig lammet, og venstre ben var paretisk, saa barnet ikke længere kunde gaa. De lammede lemmer var slappe, senereflexer uden bestemt forandring, følelsen god.

Faderen er slagter og reiser meget omkring.

Tromsø amt.

142. Lenviken.

(Stjernholm).

852.

(P. 2). Gut, 20 aar, Lillenes, fik midt i juli voldsom hovedpine, brækning, nakkestivhed, smerter langs ryggen og i benene. Ondt i halsen. Herpes labialis. Parese af benene.

Synes smittet fra Maalsnes i Maalselven.

853—855.

(P. 1). Pige, $^1/_2$ aar,

(P. 1). Pige, 3 —

(P. 1). Gut, $2^1/_2$ —, Troldvik, blev syge i begyndelsen af oktober. Stærk hovedpine, lidt nakkestivhed, smerter langs ryggen. Den første lammedes 2den sygdomsdag, de andre 3die. Hos alle paavistes efter 6 dage lamhed af begge ben.

De antages smittede ved en omreisende abonnentsamler fra Helgeland.

856—857.

(P. 1). 2 gutter, 6 og 7 aar, Hillesø, blev syge midt i november. Symptomerne var som hos de foregaaende.

858.

(P. 1). Søren Astridas søn, 12 aar, Hillesø, blev syg i december med hovedpine, brækning og nogen nakkestivhed. 3die dag indtraadte lamhed af høire arm og begge ben. Lamheden syntes blivende.

859.

(P. 1). Pige, 11 aar, Hillesø, blev syg midt i december. Feber, hovedpine, brækning, krampe i nakkemusklerne og smerter langs rygsøilen. Paralyse af høire arm og parese af høire ben optraadte 3die dag.

860—862.

(P. 1). Gut, 12 aar,
(P. 1). Pige, 13 — og
(P. 1). Pige, 11 — lammedes. Sydsiden af Malangenfjorden. Ingen tidsangivelse.

863—873.

(P. 3). Paa Hillesø optraadte 11 abortive tilfælde i 4 huse. Symptomerne var feber, stærk hovedpine, døsighed, brækning, voldsomme rygsmerter, smerter i benene, forstoppelse og i et tilfælde diarrhoe.

874—878.

(P. 3). Paa Edø var der ligeledes 5 abortive tilfælde.

143. Maalselven.

(Mossige).

879.

(P. 1). Egil Olsen Frydenlund, 5 aar, Fagerfjeld i Maalselven (paa grændsen af Lenviken), blev syg den 12te august med feber, hovedpine, rygsmerter, hvorefter der $^{13}/_{8}$ optraadte lamhed i begge ben, især høire. Den 16de august var høire ben næsten fuldstændig lammet, slapt, venstre noget bedre, men ogsaa der parese, især af de øverste laarmuskler. Hun kom sig godt, men „drar paa benet“ under gang.

880.

(P. 1). Bernhard Jakobsen, 25 aar, Kjærresnæs i Maalselven, syg omkring 17de august med hovedpine, rygsmerter, feber, hvorefter han $^{18}/_{8}$ mærkede, at han ikke kunde gaa godt. Da lægen saa ham en uge senere, kunde han ikke reise sig op i sengen, og der var parese af begge arme og ben, især paa høire side. Han lod ikke urinen saa godt som før. Patellarreflex utydelig. Blivende parese af høire deltoideus og peroneusmuskulaturen paa begge ben.

881.

(P. 1). Ida Olsen, $1^{1}/_{2}$ aar, Nerli (Kobberyggen i Bardo), blev syg først i november med feber og uro. 1—2 dage senere blev høire ben paralytisk, venstre lidt paretisk med paafølgende atrofi. Ophævet senereflex. Efter modtagne oplysninger blivende lamhed af høire ben.

882.

(P. 1). Magna Karlsdtr., 12 aar, Stenvold (Dividalen, øverst i Øvrebygden), blev syg $^{29}/_{11}$. Feber, hovedpine, brækninger, smerter i nakke og ryg, angina og stomatit. C. $^{2}/_{12}$ blev venstre ben næsten paralytisk med paafølgende atrofi. Ophævet patellarreflex. Blivende parese af peroneusmuskulaturen.

Smitten antoges indført fra Balsfjord. En bedstemor var kommet dertil efter at have været i et smittet hus i Balsfjorden (Tamokdalen).

883.

(P. 1). Mathias Martinussen, 32 aar, Svestad i Dividalen (opholdt sig i samme hus som no. 882), blev syg $^{1}/_{12}$. Feber, stivhed i nakke, ryg og hofter, smertefulde kontrakturer i benene. $^{3}/_{12}$ indtraadte lidt efter lidt lamhed i begge arme og ben. Paa venstre side var lemmerne næsten paralytiske. Ophævet senereflex, senere atrofi. Noget urinbesvær. Blivende betydelig parese af venstre arm og ben, især det sidste, tildels ogsaa af høire ben.

884.

(P. 1). Ole Bøasæter, 9 aar, Grøtte i Maalselven, fik $^{10}/_{12}$ feber, hovedpine, brækning, nakkesmerter, smertefulde kontrakturer i benene. $^{11}/_{12}$ parese af begge ben, af blære og rectum. Ophævede patellarreflexer. Senere atrofi. Blivende parese af høire ben, især peroneusmuskulaturen.

885.

(P. 2). Søsteren Ingeborg, 16 aar, blev syg $^{21}/_{12}$ med feber, hovedpine, smerter i nakke og ryg. $^{23}/_{12}$ kunde hun ikke løfte venstre ben saa godt som før. Let parese af venstre laars muskulatur. Blev senere fuldstændig frisk.

886.

(P. 2). Julie Johnsen, 28 aar, Jensvold (Kirkesdalen i Maalselven), blev syg $^{31}/_{12}$. Feber, hovedpine, kvalme, rygsmerter, smertefulde kontrakturer i laarene, især venstre. Der indtraadte parese af venstre ben. Hun blev fuldstændig frisk.

Paa samme tid skal der paa de omkringliggende gaarde i Kirkesdalen have været mange tilfælde med samme initialsymptomer, tildels med smerter i arme eller ben (kontraktur), men uden lamhed. Ogsaa andetsteds skal lignende tilfælde være optraadt.

144. Balsfjorden.

(Schjelderup).

887.

(P. 2). Pige, 7 aar, Moen, Balsfjorden, blev syg $^{30}/_{9}$ med smerter i hoved og ryg. 4—5 dage senere lam i arme og ben, kunde ikke staa, ikke løfte en kop. $^{12}/_{10}$. Kan staa og gaa nogenlunde, men kan ikke reise sig ved egen hjælp, naar hun ligger paa gulvet. Armene bra. $^{28}/_{10}$. Synes frisk.

888.

(P. 1). Gut, $4^{1}/_{4}$ aar, Nordkjosbotn, Balsfjorden, fik $^{1}/_{10}$ smerter i hoved og ryg, blev døsig. Talte ikke og svarede ikke de 3 første døgn. Da han kom op, kunde han ikke staa eller gaa og havde ondt for at holde hovedet opreist. $^{20}/_{10}$. Uforandret.

889.

(P. 1). Gut, 4 maaneder, Storstennes, Balsfjorden, blev syg $^{6}/_{10}$. Feber, døsig. $^{9}/_{10}$. Ligger absolut urørlig, ynker sig ved berørelse. Der kom parese af begge arme, paralyse af begge ben. Kan i begyndelsen af november bevæge benene og høire arm ganske godt, medens venstre arm ikke kan løftes i skulderen.

890.

(P. 1). Gut, 7 aar, Nøstnes, Balsfjorden, fik $^{7}/_{10}$ hovedpine, nakke- og rygsmerter. $^{9}/_{10}$. Paralyse af begge ben. $^{11}/_{10}$ kunde han ikke røre det ringeste paa sig i sengen, ikke løfte hovedet, begge ben paralytiske. I november var han noget bedret.

891.

(P. 2). Gut, $4^{3}/_{4}$ aar, broder til foregaaende, blev syg $^{6}/_{10}$ med feber, døsighed, smerter i hoved og nakke, sov og døsede i 3 døgn. Der kom en let høiresidig facialislamhed, men ellers intet. $^{8}/_{11}$ frisk.

892.

(P. 1). Pige, 4 aar, Balsfjorden, blev $^{7}/_{10}$ utilpas, fik $^{8}/_{10}$ smerter i hoved, ryg og lemmer. Der indtraadte lamhed i benene, saa hun $^{12}/_{10}$ hverken kunde staa eller gaa, kunde lidet sidde, hovedet vaklede. De første dage havde hun ogsaa vanskeligt for at tale. $^{4}/_{11}$ betydelig bedret, kan dog fremdeles ikke gaa.

893.

(P. 2). Pige, $1^{4}/_{12}$ aar, Storstennes, Balsfjorden, angrebes $^{15}/_{10}$. Døsig, rygsmerter. Samme aften paralyse af benene (var før flink til at gaa og springe). $^{3}/_{11}$. Bedret, endnu ustø.

Disse 4 syge bor nær hverandre, de følgende fra Balsfjorden spredt.

894.

(P. 1). Gut, 12 aar, Seljeelv, Balsfjorden, angrebes $^{24}/_{10}$ med feber, smerter i hoved og ryg. $^{26}/_{10}$ vilde benene ikke bære ham. $^{27}/_{10}$. Begge ben paretiske, mest venstre. $^{6}/_{11}$. Kan saavidt staa, naar han holder sig fast; men venstre ben er daarligt og holder sig kjøligt.

895.

(P. 1). Pige, $3^{3}/_{4}$ aar, Sollid i Nordkjosen, Balsfjorden, blev syg $^{25}/_{10}$ med feber, hovedpine. $^{26}/_{10}$ „et anfald af bevidstløshed", svarede ikke, øinene trækkes opover; ingen kramper forøvrigt. Næseblødning. $^{28}/_{10}$. Sover meget. Kan bevæge benene noget, men lidet gaa og ikke staa.

896.

(P. 2). Elias Eriksens søn, $3^{11}/_{12}$ aar, Høiset i Tamokdal, fik $^{25}/_{10}$ hovedpine, smerter i ryggen og fantaserede. Rykninger i lemmerne. Da han efter 3—4 dages forløb skulde staa op, kunde han daarlig bære hovedet og kunde ikke staa eller gaa. $^{7}/_{12}$. Bedre, men snubler let og falder ofte; kan ikke gaa hurtig eller springe. Skal senere være bleven bra.

897.

(P. 2). Pige, 11 aar, søster til 896, blev syg $^{1}/_{11}$. Smerter i hoved og ryg, en enkelt brækning, gjentagne næseblødninger. $^{7}/_{11}$. Gangen besværet, slap, ustø, vidner om svaghed i benene, over hvilke hun ikke har fuldt herredømme. Kan ikke gaa hurtig eller springe. Skal senere være frisk.

Husstanden hos Elias er 3 voxne og 5 børn.

898.

(P. 2). Sverre Mathisen, $1^{3}/_{4}$ aar, Svartneskjosen, blev syg $^{8}/_{11}$. Han døsede og sov meget, laa aldeles stille i sengen, taalte lidet, at der røries ved ham. Dagen efter kunde han ikke sidde i sengen og ikke staa paa benene. Ved forsøg herpaa faldt han $^{13}/_{11}$ sammen. $^{18}/_{12}$ synes han frisk som før.

899.

(P. 2). Broderen Nils, $3^{1}/_{2}$ aar, blev syg $^{10}/_{11}$. Han blev pludselig utilpas; smerter i ryggen og benene, fem brækninger, af og til trækning af hovedet bagover. Samme dags aften kunde han ikke staa eller gaa. $^{13}/_{11}$. Tørster, sover og døser en hel del. Gaar lidt, men slingrende og ustøt. Øinene vil ikke lystre, ruller, som de skulde være løse, naar han skal se paa noget. I hvilestilling let strabismus convergens med opaddreiede bulbi. $^{18}/_{12}$. Fremdeles ikke fuld kommando over øinene. Ellers frisk.

900.

(P. 2). Erling Mathisen, $4^{1}/_{2}$ aar, Svartneskjosen, blev syg $^{7}/_{11}$. Smerter i ryggen og benene. Et par dage efter faldt han om, naar han skulde staa eller gaa. $^{13}/_{11}$. Smerter i høire hofte, knæ og skulder. Høire arm løftes kun halvveis op. Høire ben paretisk. $^{18}/_{12}$. Bra i armen, benet fremdeles svagt.

145. Tromsø.

(Holmboe. Dybwad Holmboe. Holst).

901.

(P. 1). Jenny Jensen, 2 aar, Kobbevaag, Tromsøsundet, blev syg $^{2}/_{9}$ med feber og et par brækninger. $^{5}/_{9}$ mærkedes det, at hun ikke brugte høire arm, og at benene ikke vilde bære hende. Obstruktion. Indlagdes $^{9}/_{9}$ paa Tromsø amtssygehus. Begge arme var da paretiske, især venstre. Begge ben lamme. Lemmerne er slappe, reflexerne ophævede, følelsen god. Bedredes senere i nogen grad.

902.

(P. 1). Edmund, 8 maaneder, Tromsø, blev syg $^8/_9$, laa hen med feber, træg mave og uden at røre arme eller ben, græd, naar moderen forsøgte at tage ham op af sengen. Efter nogle dages forløb kviknede han forøvrigt til; men høire arm forblev fuldstændig slap. $^{14}/_9$ fandtes høire arm helt lammet. Den er senere bleven noget bedre.

903.

(P. 1). Magna Albrigtsen, 17 aar, Finnes i Tromsøsundet, havde den $^7/_9$ ondt i halsen uden belæg. Blev bra efter et par dages forløb. Den $^{12}/_9$ fik hun pludselig stærke hoved- og rygsmerter, ledsaget af feber. Disse symptomer varede i 3 dage. Hun begyndte da at mærke svækkelse i benene, og efter et døgns forløb kunde hun aldeles ikke bevæge dem. Tilsaaes $^{28}/_9$. Kultur fra halsen viser stafylokokker og sparsomme streptokokker, ingen difteribaciller. Begge ben lammede; paa høire side bevæger hun kun tæerne lidt, paa venstre side har hun en ringe bevægelse i knæleddet, tæerne bevæges godt. Ophævede reflexer, god følelse.

904.

(P. 1). Bernt Simonsen, 16 aar, Finkroken, Tromsøsundet, blev syg $^{14}/_9$ med feber, rygsmerter i ringe grad. $^{18}/_9$ indtraadte rygsmerter i begge arme, især venstre. I løbet af et par dage var lamheden næsten fuldstændig. $^3/_{10}$ kunde høire arm og haand atter bevæges i nogen grad, medens venstre var omtrent uforandret. Lamheden slap, adskillig atrofi, ophævede reflexer, god følelse. Ved indkomsten paa Tromsø amtssygehus $^{16}/_9$ var temp. c. 39. Den sank trappetrinsformig i løbet af 3—4 dage og har senere været normal.

905.

(P. 1). Gunda Olsen, 1 aar, Kobbevaag, blev syg $^{19}/_9$ med feber og diarrhoe, der varede i 3 dage. Moderen bemærkede da lammelse af venstre arm og høire ben. Tilsaaes den $^{28}/_9$. I venstre arm var der da ringe bevægelighed af underarm og haand, ingen af overarmen. I høire ben var der peroneuslamhed og ringe bevægelighed i knæleddet. Reflexer ophævede, følelse god. Temperatur og puls god.

Et tilfælde af poliomyelit paa nabogaarden.

906.

(P. 1). Anny Myhre, $2^1/_2$ aar, Tromsø, blev syg $^{27}/_9$ med feber, hovedpine, brækning, lidt hoste. $^{29}/_9$. Parese af begge ben, stærkest udtalt af høire. Senereflex ophævet. Senere noget bedret.

907.

(P. 1). Sigfrida Sørensen, $1^1/_2$ aar, Tromsø, blev syg c. $^{30}/_9$ med feber og dyspnoe. $^3/_{10}$ blev høire ben i høi grad paretisk. Senere noget bedret.

908.

(P. 1). Albert Pedersen, 30 aar, Næsset, Mjelde, blev syg $^{10}/_{10}$ med stærk hovedpine, der hurtig gik over. $^{14}/_{10}$ lam i høire arm og ben. Overarmen er fuldstændig paralytisk, underarmen kun paretisk. Høire ben betydelig paretisk. Ophævede reflexer, god følelse.

146. Lyngen.

(O. Chr. Moe).

909.

(P. 1). 2den september fik en 9-aarig pige paa gaarden Ørnæs i Lyngen efter i nogle dage at have havt lette febersymptomer med stærk hovedpine smerter i venstre lægs strækkemuskler. Hun blev paretisk i venstre ben, baade laar og læg, med manglende patellarreflexer og bevaret hudfølelse. Dette konstateredes af lægen den 25de s. m. $^{17}/_{11}$. Fremdeles paretisk i venstre ben.

910.

(P. 2). Søster til foregaaende, 2 aar gammel, indsygnede nogle dage efter den første af de samme symptomer med svaghed i venstre læg, saa hun ikke kunde gaa. Hun var, da lægen saa hende den 25de, i god bedring, kunde staa og gaa paa benet.

911.

(P. 3). En 7 aars bror havde en morgen uden foregaaende sygdom følt smerter i læggen og havde ondt for at bevæge bøire ben. Efter en dags forløb var svaghed og smerter forsvundet.

912.

(P. 1). Pige, 2 aar, Kaafjordbotten, Lyngen, blev pludselig syg $^{1}/_{10}$ med let feber og en enkelt brækning. I de to første dage var hun urolig, senere har hun sovet meget. $^{5}/_{10}$ mærkedes, at hun ikke kunde staa; begge ben var slappe med nedsat senereflex og god følelse. $^{14}/_{10}$ kunde hun fremdeles ikke bruge benene, var forøvrigt i bedring. $^{17}/_{11}$. Kan endnu ikke staa uden hjælp.

913.

(P. 2). I nabohuset var der en 4 aar gammel gut, som blev syg c. $^{9}/_{10}$ med smerter i hoved, ryg og nakke samt nogen nakkestivhed. $^{13}/_{10}$ nogen svaghed i benene, saa han ikke kunde staa. $^{17}/_{11}$. Er hurtig bedret.

914.

(P. 3). Sammesteds var der en anden gut, 6 aar, som $^{13}/_{10}$ fik smerter i hoved, nakke og ryg med nogen nakkestivhed. Nogen lammelse endnu ikke tilstede. $^{27}/_{11}$. Er hurtig bedret.

Disse 3 syge havde til det sidste leget sammen.

915.

(P. 1). Peter Hansen, 19 aar, Strømsbugt i Sørfjorden, blev i oktober syg med hovedpine, rygværk og smerter i lemmerne. Efter 3—4 døgn mærkedes svaghed i venstre arm og begge ben, og nogle dage senere konstateredes fuldstændig paralyse i venstre arm og udtalt parese i begge ben. $^{17}/_{11}$. Fremdeles lam. Aarsag: Overanstrængelse med roning og refrigerium.

Lige forud havde flere af hans søskende været forbigaaende syge uden særlig karakteristiske symptomer. Dog havde en 14 aar gammel gut en uges tid havt feber, hovedpine, nakkesmerter og følelse af svaghed i benene uden udtalt lamhed. $^{17}/_{11}$. Han har senere vist udtalt nedsat bevægelighed i venstre arm og ben. Jfr. under no. 927.

916.

(P. 3). Pige, 17 aar, Strømsbugt, Lyngen, samme hus som no. 915, blev pludselig syg med feber, smerter i ryg, nakke og hoved. Det kom ikke til udtalt lamhed; men der holdt sig nogle dage nakkestivhed.

917—921.

(P. 1). 5 tilfælde, alle i Kaafjord. $^{25}/_{11}$ tilsaaes paa gaarden Kaafjorddal 3 gutter, 2, 4 og 6 aar, og en pige, 3 aar, og $^{6}/_{12}$ tilsaaes en gut paa $1^{1}/_{2}$ aar paa gaarden Holmen. Samtlige var typiske med mere eller mindre udtalte lammelser i benene og tildels armene, hvilke var indtraadt faa dage efter, at sygdommen var begyndt med lette febrilia, smerter i hoved, nakke og ryg samt nakkestivhed.

922.

(Csm.). I slutningen af december blev i Storfjorden en 33-aarig kone syg med feber, hovedpine, brækninger, smerter i nakken og ryggen, stærkt udtalt nakkestivhed. Efter ikke fuldt 2 døgns forløb blev hun bevidstløs og fik herunder kramper. Billedet lignede mere en cerebrospinalmeningit.

En liden brorsøn af hende, hvis fader havde besøgt hende under sygdommen, blev strax efter nytaar syg med samme symptomer som hos poliomyelitpatienterne. Forløbet har hos ham været mildt.

Som abortive tilfælde bør medtages en 12-aarig pige i Olderbakken samt 2 tilfælde i huset i Strømsbugt, hvor en gut, 3 aar, og en pige, 10 aar, har været syge i kortere tid, begge med tydelige nakkesmerter.

I 3die kvartal har sundhedstilstanden været mindre god. Tildels i hele distriktet har der særlig blandt børn hersket en epidemisk optrædende influenzaartet sygdom.

147. Karlsø.

(Grimsgaard).

923.

(P. 1). Kristian Mikkelsen, 15 aar, Inderby, Helgø, opholdt sig paa Karlsø hos Andreas Karlsen og reiste derfra $^{8}/_{9}$ til sit hjem. Ombord frysninger, hovedpine, og da han kom hjem $^{9}/_{9}$ stærk feber, smerter og stivhed i nakken. $^{10}/_{9}$. Parese i venstre overarm med smerter og stivhed. Benene trætte og veke, især paa venstre side. Tilstanden forværredes efterhaanden, og $^{25}/_{9}$ konstateredes parese i venstre arm med let atrofi, lidt ravende gang; særlig venstre ben svækket. Patellarreflexer tilstede. $^{3}/_{10}$. Armen fremdeles paretisk, tydelig atrofi af deltoideus, gangen god.

924.

(P. 3). I samme hus paa Karlsø logerede Severine Sørensen, 46 aar; kom uvel fra Tromsø $^{7}/_{9}$, følte smerter i benene samt nummenhed og træthed i høire underarm. Mente, det var gigtfeberen, som hun før havde lidt af, der var i anmarsch.

Antages at være smittekilde til 923, maaske som friskt mellemled.

925.

(P. 1. †). Karsten Hansen, 11 aar, Gamvikbugten i Helgø, reiste $^{15}/_{9}$ en tur til Tromsø, fik $^{17}/_{9}$ smerter, hovedpine og nakkesmerter, og $^{18}/_{9}$ stærk feber og brækning. Kunde $^{19}/_{9}$ ikke staa paa benene, $^{20}/_{9}$ ikke føre skeen til munden. Indlagdes $^{21}/_{9}$ paa Tromsø lazaret, hvor han skal være død $^{24}/_{9}$.

Synes muligens at være smittet fra Torsvaag.

926.

(P. 3). Søsteren Kathinka, 9 aar, fik $^{5}/_{10}$ feber med hovedpine og nakkesmerter, kunde ikke bøie hovedet fremover. $^{6}/_{10}$. Svimmel, raver ved forsøg paa at gaa. P. 144, t. 38.7. $^{8}/_{10}$ fuldstændig frisk, dog noget svag i benene, hvilket først $^{21}/_{10}$ helt var svundet.

Søsteren Johanna, 22 aar, havde passet 925 i Tromsø, kom hjem $^{22}/_{9}$.

De øvrige af husets beboere klagede $^{6}/_{10}$ over hovedsmerter og rheumatoide smerter i kroppen.

927.

(P. 1). Marinius Johannesen, $1^{1}/_{2}$ aar, Ravik, blev syg $^{8}/_{10}$ med uro og brækning; de følgende dage febrilia og $^{10}/_{10}$ en enkelt løs afføring. $^{12}/_{10}$ skreg barnet ved berøring af høire arm, som han ikke kunde bevæge, og han vilde ikke staa paa benene. $^{14}/_{10}$. Høire arm ligger slapt ned, noget svullen i sin helhed. Gutten bruger kun venstre arm og haand. Ved forsøg paa at staa lykkes dette kun delvis; høire ben holdes da i en overextenderet stilling. Lidt bronkitiske lyd paa bagfladen.

Bedstefaren, 56 aar, havde samtidig følt sig lidt uvel, havt frysninger, ondt i nakken og baghovedet samt træthed. Har dog ofte havt lignende.

Faren havde ligeledes havt rheumatoide smerter i kroppen.

Onkelen havde været i Tromsø $^{30}/_{9}$—$^{4}/_{10}$ og i logiset truffet mange reisende sydfra. Havde kager med til Marinius. Sammesteds skal der have logeret en fisker fra Torsvaag.

Der har ogsaa været forbindelse mellem Ravik og Lyngen. Broderen Alfred, selv frisk, var der hos Jens Skotgambugten, Kjosen, $^{29}/_{9}$—$^{1}/_{10}$ og kom hjem $^{2}/_{10}$. Hos samme logerede Peter Hansen, Sørfjord, som ved sin hjemkomst til Lyngen fik poliomyelit (no. 915).

928.

(P. 1). Saaba Andreassen, 10 maaneder, Vandø, kunde allerede staa ved vuggen og skyve stole foran sig. $^{21}/_{10}$ syg med febrilia, stærk sved, vilde ikke længere staa, brækninger med forstoppelse. $^{28}/_{10}$ synes høire ben ikke fuldt saa bevægeligt som venstre, synker sammen ved forsøg paa at staa.

929.

(P. 3). Reidar Pettersen, 5 aar, Vandvaag (Vandø), blev syg $^{21}/_{10}$ med feber, hovedpine og brækning. $^{25}/_{11}$. Smerter i knæerne, kunde ikke rette benene ud paa grund af smerter og ondt i ryggen. $^{29}/_{10}$. Gaar ustøt med krogede knæer, snubler let. Ogsaa smerter i armene.

930.

(P. 3). Søsteren Kaliva Pettersen, 2 aar, havde ogsaa hovedpine og brækning. $^{29}/_{10}$ bra.

931.

(P. 3). Broderen Einar, 10 aar gammel, havde $^{23}/_{10}$ havt lidt hovedpine og brækning.

932.

(P. 3). Broderen Arthur havde ogsaa $^{23}/_{10}$ kastet op og klaget over hovedpine og ondt for brystet.

933.

(P. 3). Konstance Bersveien, 7 aar, Vandvaag (Vandø), blev syg nat til $^{28}/_{10}$ med smerter i munden og senere i hoved, nakke og lemmer. $^{29}/_{10}$. Meget bedre, ingen lamhed.

148. Skjervø.

(Wilh. Moe).

934.

(P. 1. †). Gut, 7 aar, gaarden Tømmernes i Nordreisen, blev syg $^{30}/_{9}$ med feber, hovedpine og rygsmerter. $^{2}/_{10}$ mærkede man, at han ikke kunde føre benene, og $^{3}/_{10}$ begyndte han at faa vanskeligt for at puste. Havde af og til delireret lidt. $^{5}/_{10}$ var der komplet paralyse af begge ben og af armene til albuen. Forarmene og hænderne kunde han bevæge let. Derhos næsten fuldstændig lamhed af kropsmuskulaturen. Aandedrættet foregik ved hjælp af halsmusklerne, bevægelser af brystmusklerne og diafragma kunde ikke iagttages. Lemmerne var slappe, reflexerne ophævede, følelsen god. Puls 68, afebril. Døde samme dag.

935.

(P. 1). Mand, 25 aar, gaarden Hysingjord i Nordreisen, blev syg $^{3}/_{10}$ med febersymptomer, der varede 2—3 dage. $^{6}/_{10}$ tabte han førligheden i høire ben. $^{8}/_{10}$ var han noksaa frisk, men høire ben var paretisk; han kunde ikke løfte det med strakt knæ, og bevægelserne i fodleddet var meget svage, reflexerne ophævede, følelsen god.

Han havde før sygdommens udbrud været udsat for refrigerium, et par dage ranglet og frosset.

Disse 2 syge bor 1 mils vei fra hverandre.

936—938.

(P. 1). 2 piger, begge 17 aar, den ene fra gaarden Mælen, den anden fra Tømmernes (nabogaard til det hus, hvor en gut døde i oktober). Gaardene ligger $^{1}/_{2}$ mil fra hinanden. Begge havde samme symptomer. De blev syge $^{24}/_{11}$ pludselig med feber, hovedpine, nakkestivhed, kvalme, opkastning. $^{26}/_{11}$ t. 38.5—39, nakkestivhed, ømhed langs columna.

Den første fik $^{27}/_{11}$ parese af venstre ben, der konstateredes $^{1}/_{12}$.

(Csm. †). Den anden blev stadig værre. $^{1}/_{12}$ udtalt hovedpine og nakkestivhed; fik dobbeltsyn, svækket syn og hørsel, tildels delirier, livlige reflexer. $^{5}/_{12}$. T. c. 39. $^{12}/_{12}$. Har i 3 døgn ligget i coma. Smaarykninger. Ingen lammelse. Døde $^{18}/_{12}$. Opfattet som csm.

(P. 1). Pige, 5 aar, gaarden Svemyr, var syg nogle dage midt i oktober med febrilia og hovedpine og blev halt paa venstre ben. $^{12}/_{12}$ fandtes en parese med atrofi af benet.

Flere af hendes søskende havde samtidig lignende symptomer, dog uden følger. Mange i bygden skal have havt lignende.

Gaarden Svemyr ligger ikke langt fra gaarden Hysingjord.

Finmarkens amt.

151. Hammerfest.

(Horne).

939.

(P. 1. †). Gut, $1^1/_2$ aar, Tveelv i Kvalsund, før ganske frisk, blev $^4/_{10}$ pludselig syg med stærk feber, mavesmerter (?), brækning, diarrhoe, sopor. Han døde 5 dage senere. Ingen kramper. Om lamhed kan intet oplyses. (Lægens diagnose).

940.

(P. 1. †). Gut, 9 aar, foregaaendes broder, blev $^8/_{10}$ pludselig syg med stærk feber, intens hovedpine, delirier, søvnløshed, brækninger. Efter 3 dages sygdom blev han roligere og laa nu i en halv soporøs tilstand i henved en uge. Han begyndte da paany at delirere, blev hed og varm, fik diarrhoe og døde $^{20}/_{10}$ uden at komme til bevidsthed. (Lægens diagnose).

941.

(P. 1). Pige, 7 aar, foregaaendes søster, blev syg samme dag pludselig med lettere symptomer, feber, hovedpine, brækninger, delirier. Efter en uges sygdom bedredes hun hurtig, og da mærkedes en svaghed i venstre arm. Der konstateredes en lamhed af musc. deltoideus.

3 andre søskende har ikke været syge.

942—943.

(P. 3). Gut, $^1/_2$ aar, pladsen Gargo, 2—3 kilom. fra Tveelv i Kvalsund, blev syg sidst i oktober med febersymptomer og døsighed.

(P. 3). Broderen, $2^1/_2$ aar, indsygnede paa samme maade. Begge blev frisk efter et par dage, uden lamhed.

944.

(P. 1). Foregaaendes broder, 4 aar, blev syg $^1/_{11}$. Feber, hovedpine, døsighed. Efter 3 dage kunde han ikke staa og havde smerter i benene. $^6/_{11}$ konstateredes dobbeltsidig quadriceps- og peroneuslamhed. Kunde ikke gaa.

Hos en af naboerne var der en gut syg paa lignende maade, oplyste moderen.

945.

(P. 1). Gut, $3^1/_2$ aar, bor paa en plads mellem Tveelv og Gargo, c. 1 kilom. fra Tveelv, blev i begyndelsen af november syg med febrilia og hovedpine. Disse symptomer svandt efter 2—3 dage, men gutten kunde da ikke løfte høire arm. $^7/_{11}$ konstateredes parese af musc. deltoideus paa høire side.

Der var ialt 8 børn i familien, de øvrige friske.

946.

(P. 3). Pige, 4 aar, bor 5 km. fra Gargo. Hun blev syg $^8/_{11}$ med febrilia og døsighed. T. 38.4. Ingen lamhed.

947.

(P. 1). Gut, 5 aar, søn af læreren i Kvalsund, blev syg $^{12}/_{11}$ med febrilia, døsighed, hovedpine, kvalme, nakkestivhed, smerter i ryg og benene. $^{17}/_{11}$ var der parese i begge ben. $^{2}/_{12}$. Hovedet falder om til siden; kan ikke staa, men vel bevæge benene; muligens begyndende atrofi. Følelsen god.

Sygdommen begyndte paa pladsen Tveelv og bredte sig derfra til 3 andre pladse paa samme side af Rippufjord henimod Dampskibsanløbsstedet Kvalsund.

948.

(P. 1). Bernhard, $2^1/_2$ aar, Hammerfest, blev syg $^{11}/_{12}$ med feber og døsighed, smerter i ryggen og nakkestivhed. $^{20}/_{12}$ mærkedes parese i benene; kunde ikke staa eller gaa. Følelsen god. $^{28}/_{12}$ i bedring, men fremdeles paretisk.

154. Lebesby.

(F. Grimsgaard).

949.

(P. 1). Gut, $7^1/_2$ aar, Skjøtnesberg, blev syg i december. Han klagede over rygsmerter. Senere bemærkede forældrene, at venstre arm og ben blev „visne". $^{9}/_{2}$ 06 var gutten forøvrigt frisk; men venstre haand og ben var paretiske, især det sidste, med nedsat patellarreflex og tydelig atrofi.

155. Tanen.

(Groth).

950.

(P. 1). Nils Johansen, 48 aar, Skipagurra, Polmak, Tanen, blev syg $^{1}/_{8}$ med febersymptomer. I løbet af faa dage optraadte der komplet paralyse af den ene arm, noget mindre i den anden og parese i begge ben, saa gangen var besværlig. Atrofi, god følelse. Blev 4 uger senere indlagt paa Vadsø sygehus.

951.

(P. 1). Grete Johansen, $1^1/_2$ aar, Bofsa, Tanen, blev syg $^{5}/_{10}$ med feber, brækning og let bronkit. $^{6}/_{10}$ lammedes begge ben komplet, og begge arme blev paretiske. Atrofi, god følelse. $^{1}/_{11}$ noget bedret.

157. Vadsø.

(Berg).

952.

(P. 1. †). Anna Joniska, 2 aar, Golnes i Nordvaranger, blev syg $^{22}/_{9}$. Stærk feber med ustanselige brækninger, uro, senere døsighed. $^{23}/_{9}$ lammedes venstre arm og ben. $^{28}/_{9}$ begyndende parese paa høire side, der snart lammedes helt. Fremdeles brækninger. Hun døde $^{8}/_{10}$ under respirationslamhed.

Materialets art og bearbeidelse.

I de to aar 1903 og 1904 var der paa forskjellige steder af landet optraadt smaa epidemier foruden de til enhver tid optrædende spredte tilfælde. I det følgende aar, 1905, tiltog tilfældenes antal, og det viste sig hurtig, at sygdommen var meget udbredt. Særlig vakte det store antal tilfælde i Trondhjemsamterne og i Hadsels lægedistrikt opmærksomhed. Dette bevirkede, at der den 28. august 1905 udgik en rundskrivelse fra direktøren for det civile medicinalvæsen, hvori der først omtales, hvilke forholdsregler der bør tages med hensyn paa isolation og desinfektion, og derpaa udtales ønskeligheden af, at der saa snart som muligt afgives indberetning om ethvert nyt tilfælde med saa udførlig sygehistorie og øvrige særlig mulige ætiologiske oplysninger, som der maatte være anledning til, samt om det endelige udfald.

Foranlediget herved indløb der efterhaanden til medicinaldirektøren en stor mængde sygehistorier, tildels med dertil knyttede bemærkninger af forskjellig art. For at opnaa fyldige oplysninger blev der sendt rundt trykte schemaer til udfyldning. Ved hjælp af disse erholdt man oplysning om navn, alder, gaardsnavn, prestegjæld og lægedistrikt, i mange tilfælde ledsaget af kart. Endvidere datum for sygdommens begyndelse og initialsymptomerne. Dernæst datum for lamhedens indtrædelse, dens udbredning, oplysninger om atrofi, senereflexer, følelsens forhold, urinbesvær og endelig sygdommens udgang. Desuden indeholdt schemaet anmodning om at oplyse om mulige aarsagsforhold samt om abortive og atypiske tilfælde.

Paa denne maade blev det samlede materiale saavidt mulig beskrevet for hele 1905, 1906 og tildels 1907.

Ved medicinaldirektørens velvilje blev det overdraget mig at bearbeide dette store og vigtige materiale fra klinisk standpunkt, hvorfor jeg er ham megen tak skyldig. Jeg paatog mig den vanskelige opgave i det haab, at jeg ved mit arbeide maaske kunde give et bidrag til belysningen af forskjellige endnu uopklarede spørgsmaal vedrørende poliomyeliten.

Den første vanskelige opgave, som stillede sig, var at bedømme materialet diagnostisk. Selvfølgelig udkrævedes der til saadan bedømmelse, at der forelaa sygehistorier, hvoraf der turde sluttes noget bestemt. Ifald sygehistorierne var mangelfulde, blev de nødvendige oplysninger søgt indhentede ved senere korrespondance med vedkommende læge. Kun rent enkeltvis er poliomyelittilfælde opført uden saadan sygehistorie, nemlig naar jeg af en eller anden grund har troet, at der ikke var grund til at nære tvivl om diagnosens rigtighed. Har jeg ikke følt mig forvisset herom, er disse tilfælde ikke opført.

Som naturligt er, kom et saadant stort materiale til at indeholde forskjellige tilfælde, hvor feildiagnose var indlysende. Dette har dels kunnet fremgaa af sygehistorien, dels kan jeg have erfaret det ved egen undersøgelse af den syge. Disse tilfælde er strøgne, men de er ganske faa.

Min bestræbelse for at skaffe tilveie et i diagnostisk henseende saa vidt muligt sikkert materiale til videnskabelig bearbeidelse har medført, at mine tal ikke altid stemmer overens med de officielle, der maa opføre samtlige anmeldte tilfælde, selv om enkelte af dem kan være mindre sikre. Dog er forskjellen ikke stor.

Det materiale, som efter denne kritiske udsondring forelaa, skulde altsaa indeholde et sandt udtryk for sygdommens optræden.

Det viste sig snart, at tilfældene maatte deles i grupper. Som første gruppe er opført den sikre typiske poliomyelit med udgang i død eller blivende lamhed (svære former P. 1) samt de tilfælde, hvori lamhed indtraadte, men som udgik i helbredelse (lette former P. 2). Til disse sluttede sig mangesteds lette sygdomsformer uden lamhed af kort varighed og med udgang i helbredelse, former af vexlende klinisk fremtræden, som maatte sættes i forbindelse med sygdommen (abortive former P. 3). Næste gruppe indeholder tilfælde, hvor diagnosen cerebrospinalmeningit (csm.) af en eller anden grund burde opføres, hyppigst fordi det er lægens diagnose og jeg ikke har følt mig berettiget til at gjøre nogen forandring heri. Som tredie gruppe er opført de tilfælde, hvor en encefalit (enc.) synes sandsynlig.

For kortheds skyld benytter jeg de anførte betegnelser P. 1, P. 2 og P. 3 og benævner dem svære, lette og abortive tilfælde af poliomyelit samt betegnelserne csm. og enc. for cerebrospinalmeningit og encefalit. Andre mulige sygdomsformer, der kunde blive at opføre, har jeg ikke truffet paa, særlig ikke tilfælde, som jeg kunde have grund til at anse som nevriter.

P. 1 indeholder som bekjendt kliniske billeder af forskjellig art. Man har den almindelige form med udgang i lamhed af en eller flere muskler, af et eller flere lemmer. Tildels kan det ofte ligne meget en akut poly-

nevrit. Naar lokalisationen finder sted høit oppe i spinalaxen, fremkommer den akute bulbærlamhed, kanske endog med øienmuskellamhed. Er meningeale irritationssymptomer fremtrædende, kan billedet ligne en spinal meningit, selv en cerebrospinal meningit. Forløber sygdommen meget hurtig, eller har den udpræget tilbøielighed til udbredning, vil man se billeder, der er beskrevne under navn af Landry's lamhed, opad- eller nedadgaaende akut lamhed, opadskridende poliomyelit.

Jeg er af den anskuelse, at man ikke vinder i klarhed ved at sondre ud disse forskjellige billeder, men derimod ved i disse at se en og samme sygdomsform, der vistnok ved det mere eller mindre akute forløb eller ved den forskjellige lokalisation af den pathologiske proces kan foranledige billeder, som i sin ydre fremtræden kan synes vidt forskjellige, men som dog i virkeligheden er et og det samme. Jeg har derfor troet at tjene enheden i opfatningen bedst ved ikke at opføre særformer.

Det mærke, jeg saaledes har givet hvert enkelt tilfælde, betegner altsaa den diagnose, hvorunder det er opført paa listerne. Jeg er fuldstændig paa det rene med, at der med hensyn paa denne bedømmelse af tilfældene tildels er spillerum for subjektivt skjøn, og at ikke alle vil være helt enig med mig. Men jeg har altid først efter nøie overveielse mærket tilfældet, og skulde der reises nogen tvivl om, at jeg overalt har truffet det rette, saa tror jeg dog ikke, at uenigheden vil blive saa stor, at den vil have nogen indflydelse paa det endelige resultat.

De anmeldte tilfælde fra 1905 er ordnede efter amt, lægedistrikt og i regelen efter tid. Nogle faa tilfælde er bleven syge andetsteds end i det distrikt, hvorfra de er anmeldt, tilhører altsaa i virkeligheden ikke dette. Dette er bemærket i sygehistorien. Sygehistorierne har jeg søgt at beklippe fra alt overflødigt og gjort dem saa knappe som muligt. Det kunde kanske synes unødvendigt at aftrykke alle disse sygehistorier; men jeg har dog troet at burde gjøre det for at give enhver, som senere maatte ønske at arbeide med dette, det faktiske grundlag ihænde, hvorpaa mit arbeide er bygget. Først derved kan, saavid jeg forstaar, arbeidet gjøre krav paa videnskabeligt værd.

Til veiledning skal jeg bemærke, at under de forskjellige amter er hvert lægedistrikt altid anført med det nummer, som det har i de karter, der ledsager vore medicinalberetninger. Herved er distriktet let at finde paa oversigtskart XIV. Under lægedistriktets navn har jeg opført navnet paa de læger, ialt 143, som har anmeldt tilfældene. Mange af dem har arbeidet meget med at skaffe tilveie alle de ønskelige oplysninger, og i teksten vil jeg komme til at nævne flere, som har nedlagt stort arbeide og vist levende interesse for studiet af poliomyeliten.

Mange har knyttet værdifulde bemærkninger af ætiologisk eller andet indhold til sine anmeldelser. Enhver, der saaledes har været behjælpelig, sendes min forbindtligste tak.

Tilfældets mærke er sat i spidsen for hver sygehistorie i en parenthes. De døde er afmærkede med et kors (†).

Flere af de døde er undersøgt anatomisk af Francis Harbitz og Olaf Scheel, og resultatet af deres omfattende og lærerige undersøgelser er fremlagt i deres store arbeide «Pathologisch-anatomische Untersuchungen über akute Poliomyelitis und verwandte Krankheiten von den Epidemien in Norwegen 1903—1906», Kristiania 1907, (Videnskabs-Selkabets Skrifter, I. Math. naturv. Klasse 1907, no. 5). Jfr. ogsaa Norsk mag. f. lægevidenskaben, 1907, no. 10.

Dette fremragende arbeide kaster et klart lys over mange hidtil lidet kjendte eller paaagtede spørgsmaal vedrørende poliomyelitens kliniske optræden.

De anmeldte tilfældes antal.

I det foregaaende er der optegnet ialt 952 tilfælde. Af disse er, som der vil sees af tabel II (s. 112 f.):

422 svære former med udgang i død eller invaliditet (P. 1),
155 lette former med udgang i helbredelse (P. 2),
358 abortive former (P. 3),
15 cerebrospinalmeningit (csm.) og
2 encefalit (enc.).

Dette er dog ikke det samlede antal, idet der vistnok er flere, som enten ikke er kommen til lægernes kundskab eller ikke er tilseet af læge og saaledes ikke er bleven anmeldt. Dette gjælder ikke saa meget for P. 1, noget mere for P. 2, men vistnok i stor udstrækning for P. 3, idet disse tilfælde ofte har været saa hurtig forbigaaende, at befolkningen ikke har ofret dem nogen særlig opmærksomhed. Med hensyn paa csm. og enc. saa er disse tal saa lidet sikre, at man ikke tør bygge synderlig paa dem, hvad jeg senere skal vise.

Antallet af tilfælde maa saaledes særlig for de lettere og abortive formers vedkommende antages at have været langt større, end det ovenfor er nævnt.

Dette fremgaar ogsaa af exempler, som jeg har indsamlet fra anmeldelserne, og som er anførte s. 114 f.

Tabel II.

No.	Distrikt	Poliomyelit					Cerebro-spinal-meningit		En-ce-falit		Tilsammen	
		P. 1	P. 2	Tils.	Døde	P. 3	Csm.	Døde	Enc.	Døde		
1	Kristiania	15	1	16	2	1					17	Kristiania (By)
2	Aker	3		3	1	1					4	Akershus amt
3	Ullensaker	7	4	11			1				12	—
4	Høland	2		2	1						2	—
6	Eidsberg		1	1							1	Smaalenenes amt
7	Moss	6	1	7	2	1					8	—
8	Sarpsborg	7	3	10	5	3	2	2			15	—
9	Hvåler	1	1	2							2	—
13	Modum	3	2	5	2	3					8	Buskeruds amt
14	Nes	10	4	14	2	6	1	1			21	—
15	Aal		1	1							1	—
19	Hof	1		1							1	Jarlsb. o. Larvik amt
21	Solør og Odalen	7		7	3						7	Hedemarkens amt
22	Hedemarken	3	2	5		1			1		7	—
23	Søndre Østerdalen . . .		1	1		4					5	—
24	Tryssil		1	1							1	—
25	Rendalen	5	1	6	2						6	—
26	Tønset	5		5							5	—
27	Hadeland og Land	8	1	9	1	5					14	Kristians amt
28	Søndre Valdres	9		9	3	9					18	—
30	Toten	3	1	4		2			1	1	7	—
60	Karmøen	1		1			1	1			2	Stavanger amt
61	Haugesund	1		1							1	—
64	Tysnes	1		1							1	S. Bergenhus amt
65	Indre Hardanger	1	1	2	1						2	—
68	Søndre Midthordland . .	2	3	5	1						5	—
72	Lindaas	1		1							1	—
73	Bergen	4	4	8							8	—
82	Kinn	1	2	3	1						3	N. Bergenhus amt
84	Nordfjordeidet	1		1							1	—
87	Vestre Søndmør	7		7							7	Romdals amt
90	Ørskog	4		4	1						4	—
92	Ytre Romsdal	2		2							2	—
93	Indre Romsdal	4	1	5		1					6	—
94	Søndre Nordmør	1		1	1						1	—
97	Nordre Nordmør	2	1	3							3	—
98	Trondhjem	15	1	16	5						16	S. Trondhjems amt
99	Strinden	14	23	37	5	102					139	—
101	Røros	1		1							1	—
102	Guldalen	7	8	15	3	1					16	—

No.	Distrikt	Poliomyelit					Cerebrospinalmeningit		Encefalit		Tilsammen	
		P. 1	P. 2	Tils.	Døde	P. 3	Csm.	Døde	Enc.	Døde		
103	Opdal	6		6							6	S. Trondhjems amt
104	Orkedalen	20	3	23	4	9					32	—
105	Hitteren	1		1	1						1	—
106	Hevne	4	2	6	1		1	1			7	—
107	Ytre Fosen	5	3	8	1	4					12	—
108	Indre Fosen	7	2	9		1					10	—
109	Nordre Fosen	8	3	11	3	2					13	—
110	Stjørdalen	1		1	1						1	N. Trondhjems amt
111	Frosten		1	1							1	—
112	Levanger	8	1	9	3	7					16	—
113	Inderøen	7	4	11	3						11	—
114	Stenkjær	16	3	19	2						19	—
116	Namsos	7	2	9	1	6					15	—
117	Fosnes	5	2	7		5					12	—
118	Kolvereid	9	4	13	2	3					16	—
119	Vikten	5	4	9	1						9	—
121	Alstahaug	1		1							1	Nordlands amt
124	Lurø	2		2	1						2	—
126	Bodø	4	2	6	2						6	—
128	Skjerstad	6	3	9	1	1					10	—
129	Steigen	2		2	1						2	—
130	Hammerø	1		1		1					2	—
131	Lødingen	5	1	6		7					13	—
132	Ofoten	1		1			1	1			2	—
135	Østlofoten	6	1	7	1	12					19	—
136	Hadsel	45	27	72	4	122	4	1			198	—
137	Sortland	21	2	23	4	9	2	2			34	—
142	Lenviken	10	1	11		16					27	Tromsø amt
143	Maalselven	4	4	8							8	—
144	Balsfjorden	5	9	14							14	—
145	Tromsø	8		8							8	—
146	Lyngen	8	2	10		3	1				14	—
147	Karlsø	4		4	1	7					11	—
148	Skjervø	4		4	1		1	1			5	—
151	Hammerfest	7		7	2	3					10	Finmarkens amt
154	Lebesby	1		1							1	—
155	Tanen	2		2							2	—
157	Vadsø	1		1	1						1	—
	Tilsammen	422	155	577	84	358	15	10	2	1	952	

No. 37. Flere børn i nabolaget havde sygdommen. Den første, som blev syg, var et barn fra Kristiania.

No. 84 (P. 2). I samme hus var flere børn samtidig „forkjølet".

Paa samme gaard bor en familie med 8 børn. En maaned tidligere var 3 af disse samtidig syge med hovedpine, lidt hoste, smerter i fødderne, og en 3 aars pige havde et krampeanfald.

Jfr. ogsaa tilføielsen angaaende senere sygdom i denne familie.

No. 168 (P. 1. †). I nabolaget var desuden 4 børn syge, hvoraf et fik en lamhed.

No. 396 (P. 3). Flere børn blev syge samtidig.

No. 438 (P. 3). Samtidig var søsteren syg af samme sygdom, men meget let. Mange abortive tilfælde optraadte paa samme tid rundt om.

No. 452. I Roan og Osen herreder har der udover sommeren optraadt en epidemi af angina catarrhalis, der har gaaet fra gaard til gaard. I de nævnte tilfælde har saadan været tilstede.

No. 500 og 509. Paa Namdalseidet og tildels i Beitstadens hovedsogn optraadte i juli, august og september næsten i hvert hus initialsymptomer, febrilia, dedolationer, lettere katarrher, der efter et par dage var forbi og ikke paafulgtes af andre sygelige affektioner.

No. 514 (P. 3). Paa exserserpladsen Mosjøen var en fætter død af „meningit".

No. 521 (P. 1). Omtrent alle gaardens beboere havde lige forud følt sig uvel. En 9 aars gut havde tydelige symptomer paa poliomyelit; men den skal ikke have efterladt lamhed.

No. 511—525. Fra Namsos lægedistrikt anfører dr. Strånd, Overhallen, at der foruden de opførte tilfælde vistnok har været en hel del lette rundt omkring i bygden. Et par dages ildebefindende med lidt nakkestivhed var meget almindelig paa den tid. Man kunde fristes til at tro, at hele befolkningen var inficeret.

Dr. Batt, Namsos, anfører ligeledes, at han utvivlsomt har havt endel abortive tilfælde, nemlig 12 i august, 1 i september og 2 i oktober, ialt 15. Af disse var 10 fra Namsos by, 2 fra Bangsund, 1 fra Klingen, 1 fra Vemundvik og 1 fra Tranes. Symptomerne var hurtig indtrædende sygdom med feber, hovedpine, smerter i ryg, nakke, bryst, lemmer. Et par havde nakkestivhed og enkelte brækning. Samtlige er bleven friske efter ca. 1 uges forløb. Samtlige er undersøgt objektivt, uden at der er fundet noget, som kunde forklare symptomerne paa anden maade.

No. 530 (P. 3). Alle i huset og i nabolaget oplyses at have havt feber, rendsel i kroppen og rygsmerter.

No. 540. En 40-aarig mand havde ogsaa været daarlig med feber, døsighed og gigtrendsel i ryg og lemmer.

No. 565. Der forekom i distriktet (Lurø) et vistnok ganske betydeligt antal abortive tilfælde.

No. 664 (P. 1). Flere søskende var samtidig syge med de vanlige lette symptomer og blev hurtig friske. Desuden var der vistnok flere tilfælde i nabolaget.

No. 669. Folk fra Raften beretter, at der i egnen skal være optraadt tilfælde som de beskrevne lette helt fra april.

No. 738 (P. 1). Flere børn i samme hus har været lettere angrebet.

No. 780 (P. 3). Flere i nabohusene var syge paa samme maade, men gik oppe og blev snart friske.

No. 817. Der var flere syge, om hvilke oplysninger mangler.

No. 850. I marts og april gik der en epidemi af „influenza" fra Sigerfjord nordover paa Hinnøen. Symptomerne var feber og katarrhalske tilfælde. Der optraadte ogsaa 3 pnevmonier blandt disse.

No. 886 (P. 2). Paa samme tid skal der paa de omkringliggende gaarde i Kirkesdalen have været mange tilfælde med samme initialsymptomer, tildels med smerter i arme og ben (kontraktur), men uden lamhed. Ogsaa andetsteds skal lignende tilfælde være optraadt.

No. 915 (P. 1). Lige forud havde flere af hans søskende været forbigaaende syge uden særlig karakteristiske symptomer. En 14-aars gut synes at have havt en let form med nedsat bevægelighed i venstre arm og ben.

No. 926 (P. 3). De øvrige af husets beboere klagede over hovedsmerter og rheumatoide smerter.

Kliniske former.

Jeg skal i det følgende først give en skildring af de forskjellige formers kliniske optræden, forsaavidt det fremgaar af materialet.

De svære former af akut poliomyelit.

(P. 1).

Af P. 1 er der opført 422 tilfælde, hvoraf 84 døde.

Billedet har for de overlevendes vedkommende været dette:

Forløbere er optraadt forholdsvis sjelden. I endel tilfælde har den syge befundet sig ilde, været upasselig eller hanglesyg i nogle dage op til en uges tid, før sygdommen tydelig er brudt ud. Nogle dages hovedpine og stivhed i nakken nævnes i et tilfælde. Nogle har havt katarrhalske symptomer, snue, angina, diarrhoe, en enkelt bronkopnevmoni med senere tør plevrit.

I almindelighed er sygdommen indtraadt temmelig pludselig med febersymptomer.

Frysning nævnes ofte, sjelden som et tydeligt frostanfald, i regelen som en kortvarig let frysning eller som smaafrysninger. Tydelige frysninger har dog meget ofte ikke været tilstede. Hede og sved med temperaturstigning, som oftest moderat, i enkelte tilfælde op til henimod 40°, har været almindelig. Pulsen synes i regelen at have været hurtig, 100 og derover, lige op til 160. Den syge har herunder følt sig slap og mat.

Hovedpine nævnes næsten altid og har tildels været meget stærk.

Svimmelhed har ikke været saa hyppig, men anføres dog i endel tilfælde.

Søvnløshed har forekommet, men ikke saa hyppig som det modsatte, tilbøielighed til søvn, hvilket tildels har været særdeles fremtrædende.

Den syge har været søvnig, apathisk, døsig, uklar. Mange har sovet længe og dybt, op til et par døgn, og søvnen kan være steget til en tilstand af somnolens, endog bevidstløshed.

Herunder kan han have ørsket, gjort et tyføst indtryk, været urolig og delireret.

Appetit har været borte; der har tildels været tørst tilstede, kvalme og brækninger har været ganske almindelig, de sidste oftest ikke meget betydelige, men i enkelte tilfælde voldsomme og vedvarende.

Haardnakket forstoppelse nævnes ofte, diarrhoe derimod sjelden.

De egentlige febersymptomer har sjelden varet ud over nogle faa dage, 2—4, undertiden mere, og har gjerne svundet, som det synes lytisk, ved lamhedens indtræden. Enkeltvis berettes der om et langsommere forløb.

De kan have været lidet fremtrædende eller lidet paaagtede, saaledes at den syge i de første dage trods sit ildebefindende har gaaet i fuldt arbeide (no. 384, 385, 465 og flere).

Der synes ogsaa at have optraadt tilfælde, hvor der overhovedet ingen feber har været; lamheden har der været første symptom.

Ved siden af disse nævnte symptomer har stivhed i nakke og ryg været almindelig, særlig i visse distrikter, f. ex. Hadsel. Det nævnes ofte og har været et tildels meget besværligt symptom. Denne stivhed eller rigiditet, som den ofte kaldes, kan have været saa betydelig, at den syge har været »stiv som en pinde« og ikke kunnet røre sig. Enhver bevægelse har forvoldt smerte.

Naar denne stivhed har naaet en vis høide, er der optraadt »nakkekrampe«, hovedet er trukket bagover, i enkelte tilfælde saaledes, at »hovedet stod bøiet i næsten ret vinkel bagover«, ryggen er fixeret, og ogsaa her har bøining bagover fundet sted som en opisthotonus. Denne krampe har været vanskelig at overvinde, og forsøg herpaa har været smertelige.

Lignende tonisk kontraktion af musklerne har ogsaa været iagttaget i lemmerne. Der har været smertefulde kontraktioner, og lemmerne har tildels været »optrukne«. En enkelt læge har ofte seet Kernigs symptom. Ved siden heraf nævnes ogsaa enkeltvis trækninger eller krampe, saaledes i arme, ryg, underkjæve.

Hertil kommer udstraalende smerter, som ofte har været svære, saa det har været en ynk, en jammer nat og dag. Disse smerter betegnes oftest som værk eller flugt og har været lokaliseret til nakken og baghovedet, til kroppen, i ryg og mave eller til lemmerne. De benævnes her ofte muskelsmerter. De har efterhaanden udbredt sig fra den ene

legemsdel til den anden. Smerterne er optraadt selv i roligt leie, men er gjerne forværret ved bevægelser.

Paræsthesier af forskjellig art er jævnlig optraadt, og ofte nævnes de som særlig fremtrædende i de lemmer, hvor senere lamhed er optraadt.

Hyperæsthesi, udbredt, eller mere begrændset omhed for tryk, især langs rygsøilen, er ofte iagttaget. Ligeledes ømhed i muskulaturen.

Alle disse symptomer, der i mange tilfælde har været særdeles udprægede og som nævnt tildels synes knyttede til visse distrikter, har dog ofte været lidet fremtrædende eller har endog ganske manglet.

Desuden har der af og til været et kortvarigt urinbesvær, urinretention, sjeldnere ufrivillig afgang.

I endel tilfælde, dog ikke i det overveiende antal, berettes der om katarrhalske symptomer. Disse synes at have optraadt ujævnt i de forskjellige egne af landet saaledes, at de nævnes hyppigere fra visse distrikter end fra andre. Særlig kan nævnes angina, i regelen let og uden belæg i halsen, faryngit, snue. Dette benævnes ofte kun »ondt i halsen«, »svælgningsbesvær« eller »slimafsondring fra næse og svælg«. Herhen hører ogsaa »saarhed i munden«, katarrh i mellemøret, enkeltvis med gjennembrud af trommehinden samt næseblødning.

I nogle faa tilfælde er hoste med nogen aandenød iagttaget.

Noget hyppigere er en let eller mere betydelig diarrhoe optraadt og som en sjeldenhed albuminuri, endog hæmaturi.

Som sjeldne symptomer kan nævnes svulst af enkelte led med ømhed og smerter, saa sygdommen i sin begyndelse meget har lignet en akut rheumatisme (no. 89, 94).

En hudlidelse har ogsaa undertiden forekommet i forskjellige former, enten som en plagsom kløe (no. 548) eller som et flekket, meslingelignende, eller papuløst udslet, gjerne udbredt til en større del af legemet, hurtig svindende, undertiden deskvamerende (no. 121, 383, 405). Almindeligst har dog en lidet udbredt herpes labialis været.

Dette begyndertrin af sygdommen har varet, indtil lamhedssymptomerne har indtraadt. Symptomerne er da svundet i løbet af kort tid, og velbefindendet er vendt tilbage. Varigheden har været fra 1 til 4—6 dage, oftest 2—4 dage, sjelden op til 10 dage.

Forløbet har dog ikke altid været, som det oven er beskrevet. I ikke faa tilfælde har der i initialperioden været et afbrudt forløb, idet der efter 1—2 dages sygdom, i sjeldnere tilfælde efter 3—4 dage er indtraadt betydelig bedring eller tilsyneladende helbredelse, saaledes at den syge har forladt sengen, endog gaaet til sit arbeide og har troet sig frisk. Dette har nu varet i regelen 3—4 dage, i enkelte tilfælde 2 eller 5 dage,

i et tilfælde endog et par uger. Saa er atter initialsymptomerne optraadt, og denne gang mere udpræget, hvorpaa sygdommen har gaaet sin vanlige gang.

Som exempler paa saadant afbrudt forløb skal jeg nævne:

No. 28 (P. 1) blev syg $^{16}/_{9}$. Han følte sig bedre og stod op $^{18}/_{9}$, men blev atter daarligere efter 3 dages forløb, da der optraadte ny frysning.

No. 72 (P. 1) blev syg $^{13}/_{8}$. Hun bedredes i løbet af 4 dage, blev saa atter syg $^{21}/_{8}$.

No. 78 (P. 1) blev syg $^{14}/_{6}$. Samme dag deltog han i en ligfærd, og $^{15}/_{6}$ reiste han 10—12 mil. Kom hjem 3—4 dage senere syg.

Maaske er der her ingen egentlig afbrydelse, men kun et langsomt initialstadium.

No. 80 (P. 1) blev syg $^{6}/_{9}$. Hun var frisk igjen fra $^{9}/_{9}$—$^{11}/_{9}$. $^{12}/_{9}$ atter syg med frostanfald.

No. 92 (P. 1) blev syg $^{11}/_{8}$. Fra $^{13}/_{8}$ bedredes han, $^{14}/_{8}$ følte han sig frisk, gik efter kjørene paa en havnegang og græd, fordi han ikke fik lov til at gaa til skoven og plukke bær. $^{15}/_{8}$ blev han atter syg og blev nu liggende.

No. 118 (P. 1) blev syg $^{28}/_{10}$. Hun blev bedre, men indsygnede atter $^{3}/_{11}$.

No. 186 (P. 1) havde i septbr. 1—2 dage hovedpine og var uvel. 2—3 uger senere blev hun atter syg og lammedes nu.

No. 188 (P. 1) blev syg $^{4}/_{9}$. Han blev bedre $^{6}/_{9}$, sov nu i 2 døgn. $^{8}/_{9}$ mærkedes lamhed.

No. 244 (P. 1) blev syg $^{19}/_{8}$, var syg 1 dag og følte sig derpaa ganske frisk i 4 dage. Hun blev da paany syg.

No. 247 (P. 1) blev syg $^{19}/_{8}$, var som den foregaaende syg 1 dag og saa frisk i 4 dage, hvorpaa sygdommen atter optraadte.

No. 415 (P. 1) blev syg $^{6}/_{9}$. Hun gik dog oppe og begyndte $^{11}/_{9}$ at skjære korn. Hun fik da et nyt feberanfald.

No. 478 (P. 1. †) blev syg $^{20}/_{9}$. Efter 2 dage følte han sig atter vel. $^{22}/_{9}$ paany frysning.

No. 480 (P. 1) blev syg $^{19}/_{10}$. Efter et par dage blev hun frisk. Hun fik paany feber og lammedes $^{25}/_{10}$.

No. 518 (P. 1) blev syg $^{17}/_{9}$. Næste dag var hun bra og nu fuldstændig frisk i 3 dage, hvorpaa symptomerne atter indfandt sig.

No. 526 (P. 1) blev syg $^{9}/_{7}$. De følgende dage udførte hun sit arbeide som vanlig. $^{12}/_{7}$ indtraadte paany feber og de øvrige symptomer.

Lamhed er nu indtraadt, og dette betegner i almindelighed initialstadiets afslutning. Feberen er, som nævnt, gaaet tilbage, smerter og stivhed er svundne, velbefindende er indtraadt. Det er ofte vanskeligt med nøiagtighed at angive tiden for lamhedens indtrædelse, idet angivelserne dels kan være usikre, dels er lamhed især hos smaabørn opdaget tilfældig, naar de har skullet begynde at bruge sine lemmer. I 270 tilfælde mener jeg temmelig sikkert at kunne ansætte tiden, og det viser sig da, at lamhed er indtraadt

1ste sygdomsdag		hos	17	syge
2den	—	»	39	»
3die	—	»	50	»
4de	—	»	75	»
5te	—	»	25	»
6te	—	»	24	»

7de	sygdomsdag	hos	15	syge
8de	—	»	12	»
9de	—	»	9	»
10de	—	»	4	»

Oftest altsaa er lamheden indtraadt 4de sygdomsdag, dernæst 3die og 2den, sjeldnere 5te, 6te og 1ste samt efter 7de dag ganske faa. Naar initialstadiet har været lidet udtalt og derfor ikke bemærket, har lamheden tilsyneladende kunnet optræde pludselig. I de tilfælde, hvor lamheden er indtraadt sent, har initialstadiet ofte været afbrudt.

Lamheden er efterhaanden bedret, har begrændset sig og har efterladt en blivende rest. Alle disse syge har sin blivende mangel, der er mere eller mindre følelig, alt efter lamhedens udbredning og grad. Disse folk er altsaa helt eller delvis invalider, og deres evne til selv at erhverve det fornødne til sit livsophold vil oftest være tabt helt eller delvis. Dog er jeg tilbøielig til at tro, at forholdet ikke stiller sig fuldt saa ugunstigt, som det synes at fremgaa af tallene, da dels iagttagelsestiden er for kort til at bedømme den endelige og for altid blivende mangel, dels er i mange tilfælde lamhedens udbredning ikke større, end at den syge maa antages at kunne hjælpe sig.

Lamhedens udbredning i 311 tilfælde, hvor den nogenlunde sikkert kan bestemmes, vil fremgaa af tabel III (S. 120), hvor det endelige resultat er opført saa nøiagtigt som muligt. Ved »arm«, »ben« o. s. v. forstaaes det hele lem eller kun en del af det, en muskelgruppe eller muskel. Flere af disse syge er vistnok senere bedrede, medens hos nogle enkelte lamheden maa antages at have været mere udbredt end opført.

Det vil heraf sees, at benene alene har været mest udsat, dernæst arme og ben, derpaa armene alene. Legemets øvrige muskler optræder med forholdsvis smaa tal.

Det er ikke min opgave her at omtale disse lamheder fra et generelt klinisk standpunkt, noget, hvortil materialet forøvrig heller ikke giver anledning. Forsaavidt er lamheden ved poliomyelit vel kjendt. Atrofi nævnes gjerne af lægerne. Senereflexer har oftest været svundne eller nedsatte. Følelsen har været uskadt, og der er ikke optraadt liggesaar. I det hele det vanlige billede af den slappe atrofierende lamhed.

Tabel III.

Høire facialis	2	2 = 0.64 %
Høire arm	21	
Venstre arm	21	
Begge arme	4	46 = 14.8 %
Høire ben	56	
Venstre ben	44	
Begge ben	81	181 = 58.2 %
Facialis, høire arm	1	
Facialis, krop, begge arme, et ben	1	
Facialis, begge arme, begge ben	1	
Ptosis, høire ben	1	4 = 1.28 %
Høire arm, høire ben	7	
Høire arm, venstre ben	9	
Høire arm, begge ben	5	
Venstre arm, høire ben	4	
Venstre arm, venstre ben	8	
Venstre arm, begge ben	6	
Begge arme, høire ben	1	
Begge arme, venstre ben	1	
Begge arme, begge ben	17	58 = 18.65 %
Krop, begge arme	2	
Krop, begge ben	6	
Krop, en arm, begge ben	1	
Krop, begge arme, begge ben	11	20 = 6.43 %
	311	

Døde er 84.

Initialsymptomerne har for disses vedkommende været i alt væsentligt, som det i det foregaaende er skildret. Lamheden har hyppigst været temmelig udbredt, har omfattet lemmerne og kroppen, og døden er indtraadt under respirationslamhed med aandenød, der har været et fremtrædende tegn. Kun i et tilfælde anføres hjertelamhed.

Sygdommen synes i disse tilfælde lokaliseret til de høiere og høieste kjærner. Saaledes nævnes ulige pupiller, dobbeltsyn, lamhed af de lige øienmuskler, ptosis, lamhed af svælgmusklerne, øsofagus, tyggemusklerne, ansigtsmusklerne, tungen, taleorganerne, dinglende hoved. Samtidig hermed har i de fleste tilfælde ogsaa lemmer og krop været lammet; men

i endel tilfælde har lidelsen været begrændset til disse høit liggende kjærner eller samtidig kun angrebet f. ex. en arm. I et enkelt tilfælde anføres endog »ingen lammelse« og i et par kun respirationslamhed. Det synes saaledes, som sygdommen allerede fra begyndelsen af kan lokalisere sig i de vitale centrer, og udgangen er dermed givet.

Urinretention har ikke været sjelden, inkontinens anføres kun en enkelt gang.

De fleste er døde under fuld bevidsthed. I et par tilfælde anføres ubevidsthed eller døsighed og i et enkelt »meningitiske symptomer«.

Bronkopnevmoni opføres i et par, kapillær bronkit i et tilfælde.

Hos nogle har forløbet været afbrudt. Den syge har først været syg nogle dage og er derpaa bleven tilsyneladende frisk. Efter faa dages forløb er sygdommen atter optraadt med de samme symptomer og har nu taget et regulært forløb med lamhed, der har udbredt sig indtil dødens indtræden. I tabellen over dødsdagen er denne regnet fra sygdommens første optræden.

Døden er indtraadt:

1ste døgn hos	2
2det — »	9
3die — »	14
4de — »	11
5te — »	7
6te — »	7
7de — »	6
8de — »	4
9de — »	4
10de — »	2
11te — »	1
12te — »	1
13de — »	0
14de — »	1
1ste uge hos	2
2den — »	2
3die — »	5
4de — »	1
ubekjendt »	5
	84

De lette former af akut poliomyelit.

(P. 2).

Af P. 2 er opført 155 tilfælde. Symptomerne er de samme som for P. 1 nævnt. Kun er der den forskjel, at lamheden, der har været mere eller mindre tydelig udtalt, ofte kun som en mathed, en svækkelse i bestemte legemsdele, er svundet i løbet af kortere eller længere tid, saaledes at de syge ikke synes at have nogen blivende mangel. Man maa dog erindre, at en mangel, selv om den ikke kan iagttages i den første tid, dog kan vise sig at være tilstede, naar der stilles fuldt krav til vedkommende legemsdels kraft. Det kan derfor hænde, at ikke alle disse 155 syge er helt helbredede, om de end ikke kan ansees at være invalide i den forstand, at deres arbeidskraft i fremtiden er væsentlig indskrænket.

Af 118 kjendte tilfælde optraadte lamheden

1ste	sygdomsdag	hos . . .	9
2den	—	» . . .	10
3die	—	» . . .	15
4de	—	» . . .	39
5te	—	» . . .	20
6te	—	» . . .	9
7de	—	» . . .	5
8de	—	» . . .	5
9de	—	» . . .	5
10de	—	» . . .	»
11te	—	» . . .	1

De abortive former af akut poliomyelit.

(P. 3).

Af P. 3 er opført 358 tilfælde. Dette antal kan ikke end tilnærmelsesvis være det rette, idet en stor mængde sikkert maa være undgaaet lægernes opmærksomhed, kanske ogsaa de syges egne omgivelsers.

Det kliniske billede af disse former er i sin almindelighed karakteriseret ved de symptomer, som er eiendommelige for begyndelsesstadiet i de svære og lette former. Sygdommen udgaar, naar dette er endt, i helbredelse, uden at nogenslags egentlig lamhed er optraadt. En kortvarig slappelse eller mathed i lemmerne nævnes dog ikke saa sjelden.

Sygdommen begynder gjerne pludselig med feber, smaafrysninger med en temperaturstigning til omkring 38° eller høiere, lige op til 39.5°, og en puls over 100, indtil 130—160.

Hovedpine og døsighed, ofte langvarig søvn er hyppig, i enkelte tilfælde urolig søvn eller delirier.

Kvalme og brækning, selv meget vedholdende, er hyppig, og forstoppelse er almindelig.

Stivhed i nakke og ryg, ligetil opisthotonus og bagover bøiet hoved, muskelrigiditet i lemmerne, kontraktur i arme og ben; Kernigs symptom nævnes ikke sjelden, især fra Hadsel lægedistrikt. Rykninger i ansigt, arme og ben optræder ogsaa, dog kun enkeltvis.

Smerter har været sædvanlig som værk eller flugt, udbredt til hoved, nakke, ryg, lemmer. Ømhed langs rygsøilen eller andetsteds og hyperæsthesi har man kunnet finde.

Patellarreflexer har vist et vexlende forhold, oftest lidet udtalte eller ophævede, undertiden anføres de at være øgede.

Ondt i halsen, angina og svælgbesvær er ofte iagttaget. Herpes labialis er af og til optraadt. I et tilfælde nævnes bronkit og plevrit med meningokokker.

Sygdommen har kunnet opstaa pludselig og har taget fart i de faa dage, den har varet, og er derpaa hurtig gaaet over i helbredelse. Varigheden har oftest været 2—4 dage eller noget længere, op til en uge. I endel tilfælde har den syge efter det akute stadium gaaet over i en rekonvalescens, hvori mathed har været et fremtrædende symptom og fuld helbredelse først er indtraadt efter et par ugers forløb, undertiden først efter en eller flere maaneder.

Undertiden har der været afbrydelse, saaledes at den syge efter nogle dages sygdom tilsyneladende er bleven frisk, men saa igjen efter nogle dage har faaet tilbagefald. Forløbet har i disse tilfælde gjerne været protraheret. Tildels er det saaledes gaaet op og ned i løbet af 3—4 uger.

Billederne inden denne gruppe varierer meget. Det billede, jeg har tegnet, er det fuldt udviklede; men der findes mange syge, hos hvem sygdommen kun er antydet ved et let ildebefindende, nogen hovedpine med eller uden en ganske let febril tilstand, der neppe mærkes. Disse tilfælde, der maa antages at være hyppige, varer ganske kort, en dags tid, ofte mindre, eller to dage, hvorefter barnet er friskt og muntert som før. De tydes let som en forkjølelse, en let influenza, en ubetydelig halskatarrh, maaske maveuorden eller deslige.

Mellem disse letteste og de tydelig udviklede abortive former er overgangen jævn og umærkelig, og man vil blandt de mange sygehistorier finde former, der antyder denne overgang.

Alle de abortive tilfælde er helbredede, saavidt vides.

Sygdommens prognose angives noget forskjellig af de forskjellige forfattere.

At saa maa ske, vil let fremgaa af mine tabeller. Man vil finde, at de forskjellige former ikke staar i noget bestemt forhold til hverandre i de forskjellige distrikter, hvoraf følger, at invaliditetsprocenten (= antallet af P. 1 i forhold til P. 2 og P. 3) vil vexle, eftersom man studerer det ene eller andet distrikt. Paa samme maade forholder det sig med mortalitetsprocenten. I et distrikt dør der forholdsvis mange af de angrebne, i et andet faa, hvilket leder til, at dødelighedsprocenten bliver stor i det første, liden i det sidste.

Et paalideligt udtryk for sygdommens prognose faar man saaledes først, naar store tal lægges til grund for beregningen.

I min tabel er opført af

P. 1	422	tilfælde
P. 2	155	—
P. 3	358	—
Døde	84	—

Med hensyn paa beregningen af invaliditets- og mortalitetsprocent tror jeg det foreløbigt er klogt alene at lægge P. 1 og P. 2 til grund, da antallet af disse saavelsom diagnosen tør antages at ramme det sande forhold med meget stor sandsynlighed. Antallet af P. 3, maaske ogsaa tildels diagnosen af de abortive tilfælde, rummer meget større usikkerhed. Om alle angrebne kunde findes frem og opføres, vilde tallet uden tvivl været betydelig høiere.

Udelukkes P. 3, skulde altsaa af samtlige

P. 1 kunne opføres med 73.13 %, nemlig

overlevende (invalide)	58.57 %
døde	14.56 -
P. 2	26.87 -

Af disse tal, som jeg maa antage er saa rigtige, som de for tiden kan erholdes, vil det med en sørgelig klarhed fremgaa, hvilken ondartet

sygdom vi her staar overfor, langt mere ondartet end nogen af vore almindelige infektionssygdomme.

I virkeligheden udgaar kun 26.87 % i fuld helbredelse, uagtet man ogsaa for disses vedkommende kan have sine tvivl, om tallet ikke efter længere tids iagttagelse af de syge vil vise sig at være for høit. De øvrige enten dør eller blir helseløse for livet. Mortalitetsprocenten 14.56 % maa siges at være forholdsvis høi. Det mørkeste blad i denne sygdoms historie er dog de 58.57 % (invaliditetsprocenten), der paa grund af sin lamhed, vistnok vexlende mellem fuldstændig hjælpeløshed og let legemsfeil, fører ulykke ind i den syges og hans families liv og bebyrder den private og det offentlige med ofte betydelige udgifter.

Hvis P. 3 tages med, maa disse tal reduceres til omtrent det halve, idet det samlede antal af P. 3 vistnok uden overdrivelse kan ansættes til ligesaa mange som P. 1 og P. 2 tilsammen.

Det har sin interesse her at sammenligne med epidemien i Bratsberg amt i 1899, naar det udregnes paa samme maade. Der helbredедes 22.22 %, invaliditetsprocenten var 74.08, medens mortalitetsprocenten var 3.70. Det første tal staar i god overensstemmelse med forholdene i 1905; mortaliteten var liden, hvorved invaliditetsprocenten bliver forholdsvis høi. Her maa der tages hensyn dels til det lille tal, 54 angrebne, og ikke mindst til mortalitetens vexling i de forskjellige epidemier og landsdele.

Af cerebrospinalmeningit[1] er opført 15 tilfælde, hvoraf 10 døde. Alle er efter min anskuelse tvivlsomme. Fælles for disse er bevidstløshed og tildels kramper; men iøvrig lader der sig ikke tegne noget klinisk billede af dem. Det er sandsynligt, at det dels har været tilfældige hjernesygdomme af forskjellig art, dels kan det maaske have været poliomyeliter af intens infektion, saaledes at bevidstheden er omtaaget og døden indtraadt, før lamhed har faaet tid til at udvikle sig eller er bleven bemærket. Dødsfaldenes forholdsvis store antal er i saa henseende betegnende.

Af encefalit[2] er kun opført 2 tilfælde, hvoraf 1 død. I begge tilfælde var der hemiplegi. Ogsaa disse tilfælde synes ganske usikre.

De tilfælde, der er opført under disse diagnoser, er saa usikre, har fremkommet i saa ringe antal og saa spredt, at jeg ikke har kunnet tillægge dem nogen betydning. De er derfor ikke medtagne i min fremstilling af poliomyelitens forhold.

---

1 No. 22, 56, 58, 70, 164, 426, 599, 735, 771, 772, 816, 828, 829, 922, 938.
2 No. 106, 162.

Jeg gaar dernæst over til at omhandle

Ætiologiske forhold

saavidt de fremgaar af det foreliggende materiale.

Kjøn.

Af P. 1 og P. 2 tilsammen kjendes kjønnet for 564 tilfælde. Af disse var 321 (ca. 57 %) mænd og 243 (ca. 43 %) kvinder, altsaa et tydeligt overskud af mænd. Dette synes at være et almindeligt forhold, uden at det er let at forklare af hvilken grund. I epidemien i Bratsberg var der ligeledes overskud af mænd, og det samme nævnes af Johannesen. Ogsaa hos andre forfattere gjenfinder man lignende tal.

Det samme er tilfældet med P. 3, naar man lægger de kjendte tilfælde til grund. Af 273 syge, hvis kjøn er anført, var 151 mænd og 122 kvinder, omtrent altsaa samme forhold som ovenfor nævnt.

Man finder et lignende forhold for de dødes vedkommende. For 83 døde er kjønnet kjendt. Af disse var 54 mænd og 29 kvinder.

Det fremgaar heraf, at der angribes flere mænd end kvinder, og at der dør flere mænd end kvinder omtrent i samme forhold, saaledes at mortalitetsprocenten for de to kjøns vedkommende bliver nogenlunde den samme, muligens med en noget høiere procent for mændene end for kvinderne.

Alderen

fremgaar af tabel IV, hvor de tilfælde, hvis alder kjendes, er opført. Den udviser samme forhold, som allerede er vel kjendt. Mest udsat er de 5 første leveaar; senere aftager tallene temmelig jævnt. Men ungdomsaarene igjennem helt op til 30-aars alder optræder sygdommen. Det kan neppe siges, at nogen alder er helt uimodtagelig for den. Vistnok meget sjelden angribes nogen efter de 30 aar; men sygdommen forekommer af og til endog helt op til over de 60.

For de dødes vedkommende var forholdet i alt væsentligt det samme, idet der nemlig af 84

i aldersgruppen	0—4 aar	. . .	døde	20
- —	5—9 »	. . .	»	18
- —	10—14 »	. . .	»	12
- —	15—19 »	. . .	»	11
- —	20—24 »	. . .	»	11
- —	25—29 »	. . .	»	6
- —	30 og derover	. . .	»	6

Tabel IV.

Alder	P. 1	P. 2	P. 3	Csm.	Enc.
0—4	144	60	64	1	2
5—9	82	33	92	3	
10—14	55	30	55	2	
15—19	44	8	15	3	
20—24	26	8	9		1
25—29	17	5	2		
30—34	6	6	5	1	
35—39	2		5	1	
40—44	3	2	3	1	
45—49	1		4		
50—54					
55—59	1	1	2		
60—64	2		1		
65—69			1		
	383	153	258	12	3

Arvelighed og foregaaende sygdomme spiller ingen rolle. Der meddeles herom intet. Det samme gjælder aarsagsmomenter som tuberkulose, syfilis og alkoholisme.

Forkjølelse og legemlig overanstrængelse viser sig derimod ogsaa denne gang at være af betydning enten hver for sig eller begge tilsammen. Dette fremgaar tydelig af de nedenfor anførte tilfælde. Væde enten alene af fødderne eller af det hele legeme, gang med bare ben paa vaad og kold mark, vadning i vand, regnskyl, langvarige bad, hvile ude paa marken, tildels i drukken tilstand, er aarsagsmomenter, som vel kjendes fra tidligere tid. Selv om de kun er at anse som leilighedsaarsager, kan man dog ikke frakjende dem en betydning.

No. 28 (P. 1) havde deltaget i tømmerkjøring og gaaet stadig i vand til ca. 8 dage, før han blev syg.

No. 48 (P. 1. †) var barhovedet med paa en fisketur. Det blæste lidt. I baaden begyndte han at klage over hovedpine og frysning.

No. 62 (P. 1 †) havde, lige før han blev syg, i overstadig drukken tilstand sovet ude paa marken om natten.

No. 64 (P. 1) havde, 2—3 dage før han blev syg, gaaet barbenet paa vaad og kold mark.

No. 65 (P. 3) havde ligeledes gaaet paa vaad og kold mark barbenet og vadet i koldt vand.

No. 73 (P. 2) havde, samme dag hun blev syg, hele skoletiden siddet vaad paa fødderne.

No. 92 (P. 1) blev syg efter at have vadet i en elv hele dagen.

No. 368 (P. 2) gik vaad paa fødderne, før hun blev syg.

No. 369 (P. 1) ligesaa.

No. 370 (P. 1) var ofte vaad under aannearbeide.

No. 371 (P. 1) var, før hun blev syg, ofte vaad paa fødderne og gik nogle uger og skrantede.

No. 375 (P. 2) var ofte vaad under slaattearbeide.

No. 380 (P. 1. †) blev gjennemvaad i et regnskyl, 8 dage før hun blev syg.

No. 410 (P. 3). Forkjølelse angives som aarsag.

No. 417 (P. 1) tror at have faaet sygdommen ved at sove middag ude paa marken liggende paa ryggen, dagen før han blev syg.

No. 456 (P. 1. †) blev syg umiddelbart efter at have vadet i søen i koldt veir.

No. 457 (P. 1. †) havde lige før sygdommens udbrud været tyndklædt ude i kold landvindsstorm.

No. 468 (P. 1. †) havde i den sidste tid, før han blev syg, gaaet meget vaad.

No. 493 (P. 1. †) har efter et langvarig kjøligt bad $^{3}/_{7}$ ikke været frisk. Lamhed indtraadte $^{9}/_{7}$, og han døde 2 dage senere.

No. 565 (P. 1. †) skulde en dag hjælpe til paa en seiltur. Han var tyndklædt, frøs meget og blev syg samme aften.

Hvad der er nævnt om forkjølelse, gjælder ogsaa om legemlig overanstrængelse. Maaske spiller ogsaa her refrigeriet en rolle, idet der hos disse syge oftest har været stærk sved med paafølgende afkjøling. Dette synes i det hele at være saa hyppig. Jeg anfører følgende exempler.

No. 55 (P. 1. †) kom hjem om morgenen efter 12 timers anstrængende roning og blev syg paa eftermiddagen.

No. 63 (P. 1. †) blev syg om eftermiddagen efter at have baaret en yngre broder op nogle meget bratte bakker til huset. Han maatte strax gaa tilsengs.

No. 82 (P. 1) angir anstrængelse som leilighedsaarsag.

No. 90 (P. 1. †) var fra 24de til 27de okt. paa sæteren og kjørte bjælker og blev syg om aftenen. 28de okt. kjørte han paa skogen efter et læs ved og fik saa frostanfald.

No. 478 (P. 1. †) var træt og sved efter arbeidet, hvilede sig paa bakken og blev syg 2 dage senere.

No. 486 (P. 1. †) cyklede sent om aftenen voldsomt og hurtig 12 km., blev stærkt sved og lagde sig uden at bytte undertøi. Han blev syg omtrent et døgn senere.

De neden anførte tilfælde danner exempler paa legemlig overanstrængelse i forening med kulde og væde som leilighedsaarsag.

No. 35 (P. 1. †) havde før sygdommens indtræden anstrængende arbeide med tømmerflødning, hvorunder han var udsat for kulde og væde.

No. 80 (P. 1) gik en dag frisk og rask til en fjeldgaard, ca. 3 kvarters gang, særdeles brat og anstrængende vei. Hun overnattede der; det var noget koldt. Dagen efter gik hun hjem, var sved og varm efter turen, byttede undertøi og gik ud for at rispe løv. Derpaa blev hun syg.

No. 91 (P. 2) sled flere dage meget ondt under kjøring i surt veir og blev syg.

No. 101 (P. 1) blev gjennemvaad og frøs stærkt hele dagen under arbeide. Følgende dag blev han syg.

No. 120 havde strængt arbeide $^{7}/_{7}$, cyklede en mils vei hurtig og blev syg næste dag.

Aarstid.

Sygdommen er forekommet i alle aarets maaneder, begyndende med ganske smaa tal i aarets første maaneder og langsomt stigende. Fart har den først taget i juli, har naaet sit maximum i august og er nu atter gaaet jævnt tilbage.

Dette fremgaar af tabel V, hvor kun P. 1 og P. 2 er opført.

Tabel V.

No.	Distrikt	Mænd	Kvinder	Januar	Februar	Mars	April	Mai	Juni	Juli	August	Søpt.	Okt.	Nov.	Dec.	Tils.	
1	Kristiania	7	9								6	7	2	1		16	Kr.a by
2	Aker	1	2									1	2			3	Akershus amt
3	Ullensaker	9	2								1	10				11	—
4	Høland	1	1							1	1					2	—
6	Eidsberg		1										1			1	Smaalenenes amt
7	Moss	6	1							1	6					7	—
8	Sarpsborg	7	3						1	2	5		1		1	10	—
9	Hvaler	2					1	1								2	—
13	Modum	5					1	2	1			1				5	Buskeruds amt
14	Nes	9	5			6			1		1	4	2			14	—
15	Aal	1												1		1	—
19	Hof	1									1					1	Jarlsb. og Larv. amt
21	Solør og Odalen .	3	4					1			2	2	2			7	Hedemarkens amt
22	Hedemarken . . .	3	2									1	3	1		5	—
23	Søndre Østerdalen	1												1		1	—
24	Tryssil	1										1				1	—
25	Rendalen	2	4								3	1	2			6	—
26	Tønset	4	1							3	1			1		5	—
27	Hadeland og Land	5	4							3		1	4	1		9	Kristians amt
28	S. Valdres	4	5	3	1	1		3		1						9	—
30	Toten	1	3								1		3			4	—
60	Karmøen	1										1				1	Stavanger amt
61	Haugesund . . .	1												1		1	—
64	Tysnes	1									1					1	S. Bergenhus amt
65	Søndre Hardanger	1	1										2			2	—
68	Søndre Midthordl.	3	2					2			2	1				5	—
72	Lindaas	1										1				1	—
73	Bergen	4	3[1]								1	3	1	2	1	8	—
82	Kinn	3													3	3	N. Bergenhus amt
84	Nordfjordeid . . .		1									1				1	—
87	V. Søndmør . . .	5	2								1	6				7	Romsdals amt
90	Ørskog	1	[2]								4					4	—
92	Ytre Romsdal . .	2											1	1		2	—
93	Indre — . .	5										2	1	2		5	—
94	S. Nordmør . . .	1								1						1	—
97	N. — . . .	2	1							1	1	1				3	—
98	Trondhjem . . .	7	9						1	1	9	5				16	S. Trondhjems amt
99	Strinden	13	22[3]							1	33	3				37	—
101	Røros	1									1					1	—
102	Guldalen	4	11					1		8	6					15	—

[1] 1 ubekjendt. [2] 3 ubekjendt. [3] 2 ubekjendt.

No.	Distrikt	Mænd	Kvinder	Januar	Februar	Mars	April	Mai	Juni	Juli	August	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Tils.	
103	Opdal	3	3							4	1	1				6	S. Trondhjems amt
104	Orkedalen	15	8			1	8	3			6	3	1		1	23	—
105	Hitteren	1										1				1	—
106	Hevne	4	2							2	3	1				6	—
107	Ytre Fosen	6	2						2	2	3	1				8	—
108	Indre —	5	4							1	1	3	4			9	—
109	Nordre —	10	1							2	6	1	1	1		11	—
110	Stjørdalen	1											1			1	N. Trondhjems amt
111	Frosten		1										1			1	—
112	Levanger	2	7							1	2	5	1			9	—
113	Inderøen	4	7	1	1		1	1	1	2	2			2		11	—
114	Stenkjær	14	5						1	8	5	2	3			19	—
116	Namsos	4	5							3	3	2	1			9	—
117	Fosnes	2	5							1			3	1	2	7	—
118	Kolvereid	4	8[1]						6	3	4					13	—
119	Vikten	5	4								4	3	2			9	—
121	Alstahaug	1									1					1	Nordlands amt
124	Lurø	2													2	2	—
126	Bodø	3	3								1		1	4		6	—
128	Skjerstad	4	5		5	1					1	1	1			9	—
129	Steigen	2												1	1	2	—
130	Hammerø		1												1	1	—
131	Lødingen	3	3								3	3				6	—
132	Ofoten	1									1					1	—
135	Østlofoten	3	4			4		1			2					7	—
136	Hadsel	40	30[1]						2	15	40	7	3	3	1[2]	72	—
137	Sortland	9	9[3]							6	3	5	1	4	4	23	—
142	Lenviken	6	5							1			3	2	2[4]	11	Tromsø amt
143	Maalselven	4	4								2			2	4	8	—
144	Balsfjorden	9	5									1	9	4		14	—
145	Tromsø	3	5									7	1			8	—
146	Lyngen	6	4									2	3	4	1	10	—
147	Karlsø	3	1									2	2			4	—
148	Skjervø	2	2									1	2	1		4	—
151	Hammerfest	6	1										3	3	1	7	Finmarkens amt
154	Lebesby	1													1	1	—
155	Tanen	1	1								1		1			2	—
157	Vadsø		1									1				1	—
		318	245	4	7	13	11	15	16	74	182	106	75	44	23	577	

563
ubekjendt: 14
577

570
ubekjendt: 7
577

[1] 2 ubekjendt. [2] 1 ubekjendt. [3] 5 ubekjendt. [4] 3 ubekjendt.

Som det sees, er temmelig nøie 50 % af samtlige tilfælde optraadt i august og september, mellem 25 og 30 % i juli og oktober tilsammen og de øvrige 20—25 % fordelt paa de resterende 8 maaneder saaledes, at der paa de 2 sidste maaneder falder omtrent samme antal som paa de 6 første.

Aarstidens betydning fremgaar af antallet af tilfælde inden de enkelte distrikter ogsaa af udbredningen i landet. Heraf faar man et godt indtryk, naar man undersøger de angrebne lægedistrikters antal for hver maaned. Det viser sig da, at sygdommen optraadte i

januar	i	2	lægedistrikter
februar	-	3	—
mars	-	5	—
april	-	4	—
mai	-	10	—
juni	-	9	—
juli	-	25	—
august	-	43	—
september	i	41	—
oktober	-	36	—
november	-	23	—
december	-	15	—

For P. 3 falder tiden sammen med P. 1 og P. 2.

Udbredning.

Et almindeligt overblik over sygdommens udbredning i landet vil man erholde ved at kaste et blik paa kart XIV.

I store træk har den forekommet fra den sydligste del i Smaalenene og nordover i de østlige lægedistrikter op til det trondhjemske, hvor den i de to Trondhjemsamter har fundet en betydelig udbredelse.

Foruden denne nordgaaende brede stribe gaar der en anden, smalere, mod vest, omfattende distrikter i Kristians, Buskeruds og Søndre Bergenhus amter.

Disse to striber samler sig hovedsagelig den første om jernbanen fra Kristiania til Trondhjem, den sidste om baneanlægget over til Bergen. Disse to færdselsveie er afsat paa kartet med punkteret linje.

Desuden optræder der tilfælde i endel kystdistrikter, mindre fremtrædende og spredt langs kysten fra Trondhjem nedover til Karmøen, mere fremtrædende nordover, hvor især distrikterne i den nordlige del af

Nordlands amt og Tromsø amt er stærkt belastede, medens sygdommen forøvrigt optræder mere spredt.

De amter, som ligger søndenfor den vestgaaende stribe, nemlig Bratsberg, Nedenes, Lister og Mandal samt Stavanger er paa to tilfælde nær i det sidste gaaet helt fri.

Nordenfor denne stribe, mellem denne og Trondhjemsudbredningen, er der ligeledes en stor fri landsdel, bestaaende af næsten hele Nordre Bergenhus amt og størstedelen af Kristians amt.

Naar man ser denne udbredning og man erindrer sig de store færdselsveie i vort land, ligger det nær at slutte, at det er langs disse, sygdommen har trængt sig frem.

Fra landets sydlige del samler tilfældene sig om Trondhjemsbanen og Bergensanlægget. Fra Trondhjem følger sygdommen kystlinjen mod syd og nord, ført afsted ved den livlige dampskibsforbindelse, som her findes paa alle kanter.

Sygdommen har tydelig sin indlandslinje og sin kystlinje.

Ser man hen til tilfældenes antal, vil man finde, at der er tre knudepunkter, hvor sygdommen er optraadt tættest. Det nordlige knudepunkt samler sig om Hadsel og Sortlands lægedistrikter, det mellemste om Strinden og Trondhjem, det sydlige om Kristiania eller Nes lægedistrikt. For kortheds skyld vil jeg kalde disse for Nordlandsfeltet, Trondhjemsfeltet og det sydlige felt.

Nordlandsfeltet

omfatter de tre nordlige amter, Nordlands, Tromsø og Finmarkens amt. I tabel VI (s. 133) vil man finde lægedistrikterne ordnede efter antal tilfælde (P. 1 og P. 2) samt efter tidspunktet for første tilfældes optræden.

Inden dette felt rager den epidemi op, som herjede i Østlofoten, Hadsel og Sortlands lægedistrikter, og som er den største hidtil iagttagne i Norge. Da forekomsten inden disse tre distrikter tydelig hører sammen, behandler jeg den her under ét og betegner epidemien med det navn, den allerede har erholdt af Geirsvold, nemlig

Vesteraalsepidemien, der omfattes af

P. 1	72 tilf.
P. 2	30 —
P. 3	143 —
Csm.	6 —

tilsammen ialt 251 tilfælde med 12 dødsfald.

Tabel VI.

Lægedistrikterne ordnede

efter antal tilfælde.			efter første tilfældes optræden		
No.	Distrikt	Antal tilfælde	No.	Distrikt	Første tilfælde
136	Hadsel	72	128	Skjerstad	10/2
137	Sortland	23	135	Østlofoten	19/3
144	Balsfjorden	14	136	Hadsel	Juni
182	Lenviken	11	137	Sortland	Juli
146	Lyngen	10	142	Lenviken	Juli
128	Skjerstad	9	155	Tanen	1/8
143	Maalselven	8	121	Alstahaug	9/8
145	Tromsø	8	126	Bodø	9/8
135	Østlofoten	7	143	Maalselven	12/8
151	Hammerfest	7	131	Lødingen	15/8
126	Bodø	6	132	Ofoten	19/8
131	Lødingen	6	124	Lurø	21/8
147	Karlsø	4	145	Tromsø	2/9
148	Skjervø	4	146	Lyngen	2/9
124	Lurø	2	147	Karlsø	8/9
129	Steigen	2	157	Vadsø	23/9
155	Tanen	2	144	Balsfjorden	30/9
121	Alstahaug	1	148	Skjervø	30/9
130	Hammerø	1	151	Hammerfest	4/10
132	Ofoten	1	129	Steigen	29/11
154	Lebesby	1	130	Hammerø	22/12
157	Vadsø	1	154	Lebesby	Dec.
		200			

Disse 251 tilfælde er de, som sikkert har kunnet konstateres, men det kan neppe være tvivlsomt, at der særlig af de abortive, maaske tildels ogsaa af de lette tilfælde har været langt flere. »Der var sygdom i hvert hus«, udtalte distriktslæge Thode til mig.

Indsamlingen af tilfældene i Hadsel og deres kartlæggelse skylder jeg i væsentlig grad hr. distriktslæge Thode's utrættelige hjælpsomhed og velvilje. Under mit besøg i Hadsel sommeren 1906 veiledede han mig i undersøgelsen, saaledes at udredningen af denne store og lærerige epidemi i overveiende grad er hans værk.

I Sortland var hr. distriktslæge Fearnley mig behjælpelig med raad og daad.

Jeg sender begge disse kolleger min ærbødigste tak.

De første tilfælde optraadte i Østlofoten i mars maaned, i Hadsel i juni og i Sortland i juli, og sygdommen varede helt ud i december med sin kulmination i august.

Epidemiens gang blev paa stedet undersøgt af Geirsvold i 1905 og af mig i 1906.

Geirsvold[1] henlægger det første tilfælde til Gimsø i Østlofoten i mars, og allerede i slutningen af maaneden optraadte der tilfælde i Laukvik paa Østvaagø. Hermed synes epidemien at være kommen i gang.

Det maa vistnok ogsaa medgives, at der over Gimsø, som af Geirsvold antaget, er skeet en import til nordkysten af Østvaagø. Men det er neppe den eneste vei, som sygdommen har taget for at komme ind i Vesteraalen. Det er nemlig meget sandsynligt, at der over Raften ved Raftsund er skeet en import, og dette er saa meget rimeligere, som dette er et meget befærdet sted. Det første opførte tilfælde herfra er fra juni; men det berettes af kjendte folk, at der allerede fra april optraadte abortive tilfælde paa dette sted. Disse tilfælde i Raften kan staa i forbindelse med Gimsø; men de behøver det ikke, idet der vistnok ogsaa har været rigelig anledning til import andetstedsfra, fra andre dele af landet.

Naar man paa kartet (XIII) vil studere epidemiens videre udbredning fra disse to steder, maa man erindre, at der foruden den jævne udbredning i fremskridende linje ogsaa sker en forplantning i tilbagegaaende retning, — epidemien gaar »frem og tilbage«, som det blev sagt.

Følger man nu epidemiens gang fra Gimsø og Raften, saa vil man se, at der er en temmelig jævn og regelmæssig fremadskriden til alle kanter. De næste tilfælde optræder paa nordsiden af Østvaagø med Holdøen som midtpunkt i juli maaned. Herfra gaar den vestover til Grundfør i august og september. Østover følger den Østvaagø, gaar i august over paa Hindøen og følger nu vestsiden af denne med en masse tilfælde i de følgende maaneder lige til december. Fra de nordligste gaarde synes den at have forplantet sig over til Sortland, hvor der i aarets sidste maaneder, især i december, optraadte flere tilfælde. I 1906 forplantede epidemien sig her videre i sydvestlig retning ind i Hadsel lægedistrikt til Skagen.

Over Holdøen kan sygdommen forfølges over paa Hadseløen, hvor der paa nogle gaarde omkring Melbo paa øens sydside optraadte flere tilfælde ligeledes i juli. Fra dette midtpunkt har sygdommen forplantet sig i østlig og vestlig retning. I den østlige del finder vi, især i august, tilfælde op til Stokmarknes og i den vestlige i august og september op til gaarden Breivik paa Hadseløens nordside.

[1] Norsk mag. f. lægev. 1905 no. 12, s. 1280.

Fra Hadseløen kan sygdommens gang forfølges over paa Langø, i vestlig retning ind i Eidsfjorden og i østlig op imod Sortland, hvor de mødes med tilfældene fra Hindø. Endelig findes der endel tilfælde i Bø, fra juli til oktober.

Epidemien danner et eiendommeligt exempel paa den sikkerhed, hvormed denne sygdom skrider frem fra sted til sted i løbet af nogle maaneder, og det vil let forstaaes, naar man kjender de lokale forhold.

Den vigtigste kommunikation sker ad søveien med udgangspunkt fra Svolvær og derfra igjennem Raftsund rundt om til de forskjellige dele af Vesteraalen med hyppige stoppesteder. Foruden dette er der en livlig Samfærdsel langs kysten. Men ikke mindst vigtig for sygdommens jævne udbredelse er de landeveie, som findes. Her ligger langs kysten gaard ved gaard og hytte ved hytte, tæt nær hverandre, saaledes at der er stadig og jævn forbindelse. Paa enkelte steder samler befolkningen sig i større klynger, og her har da ogsaa sygdommen optraadt med tilfælde omtrent i hvert hus.

A. Berg[1] har fra denne epidemi gjort bakteriologiske undersøgelser og har i lumbalvæsken fundet meningokokker, som dog ikke helt stemmer overens med Geirsvolds. Infektionsporten antages at være næse-svælgrummet.

Epidemien har foruden sin udbredning frembudt mange eiendommelige enkeltheder, som jeg senere vil komme til at omtale.

Af de øvrige distrikter i Nordlands amt spiller (121) Alstahaug og (124) Lurø neppe nogen rolle. De faa, der her blev syge, maa nærmest tænkes at tilhøre Trondhjemsfeltet.

Derimod synes (128) Skjerstad med sine 9 syge at være af betydning. 6 tilfælde optraadte i februar og mars, det første $^{10}/_{2}$, og har dannet en liden epidemi paa Misvær i 3 huse, som ligger ganske nær hverandre, og hvor der er stadig omgang saavel mellem voxne som børn. De øvrige tilfælde er forekommet spredt. Tidspunktet for første tilfældes optræden gjør det ikke usandsynligt, at sygdommen gjennem dette distrikt er spredt videre nordover.

Ved udløbet af Skjerstadfjord ligger (126) Bodø lægedistrikt, hvor der senere paa aaret forekom 6 spredte tilfælde.

Paa fastlandet ret ind for Vesteraalen ligger distrikterne (131) Lødingen og (132) Ofoten med tilsammen 7 tilfælde, begyndende i august og saaledes naturlig sluttende sig til Vesteraalsepidemien. Disse landsdele

---

[1] Tidsskr. f. d. n. lægefor. 1906, no. 7.

staar ogsaa i livlig forbindelse med hverandre. Særlig eiendommelig er sygdommens optræden i Lødingen, hvor vi har

Finviksepidemien. Finviken ligger ca. $^{3}/_{4}$ mil indenfor Ofotenfjordens munding, paa dennes sydside. Der er en isoleret grænd med ca. 7—8 kilometers afstand til nærmeste gaard. Her bor 5 familier i 4 huse, som ligger nær hverandre. Det ene hus gik fri, i de øvrige 3 optraadte sygdommen med 10 tilfælde (P. 1 : 3, P. 3 : 7, no. 586—595). Sygdommen synes sikkert overført hid fra Bredvold i Raftsundet, idet der til en af familierne den $^{4}/_{8}$ kom 2 kvindelige slægtninge, som blev der til $^{11}/_{8}$. Disse to var selv friske, men havde en syg broder hjemme (no. 670—677). Tilfældene optraadte i tiden $^{15}/_{8}$—$^{1}/_{9}$.

De øvrige tilfælde optraadte spredt længere inde i fjorden.

I de to sydlige distrikter i denne klynge, (129) Steigen og (130) Hammerø, optraadte først i november og december faa tilfælde.

Fra Vesteraalen er sygdommen sandsynlig overført til Tromsø amt, hvor den optræder i juli i (142) Lenviken, i august i (143) Maalselven og i september i (145) Tromsø, (146) Lyngen, (147) Karlsø, (144) Balsfjorden og (148) Skjervø med ialt 87 tilfælde (P. 1 : 43; P. 2 : 16; P. 3 : 26; Csm. : 2). Antallet har dog vistnok været adskillig større, idet der ialfald i Maalselven og Lyngen er optraadt adskillige abortive tilfælde.

I denne gruppe af distrikter danner Tromsø med omegn et midtpunkt, og det synes, som flere tilfælde er overført herfra. Tilfældene har i det hele optraadt spredt; men ogsaa her er kommunikationslinjens betydning kjendelig. Saaledes samler tilfældene i Lenviken sig om udløbet af Malangenfjord og i Balsfjorden om indre Balsfjord.

I Finmarkens amt er der særlig i aarets sidste maaneder forekommet faa spredte tilfælde.

Trondhjemsfeltet

omfatter Søndre og Nordre Trondhjems amt. Udbredning og tid er opført paa tabel VII (s. 137).

Inden dette omraade synes en gruppe tilfælde at staa isoleret, nemlig

Meldalsepidemien i (104) Orkedalens distrikt. Første tilfælde er opført i mars, men dr. E. Støren, som har undersøgt og givet beskrivelse af epidemien, oplyser, at der allerede omkring nytaar skal have optraadt et par tilfælde paafulgt af lamhed, hvilke tydelig synes at have været poliomyelit. Hos et barn, der døde, artede sygdommen sig som en opadgaaende lamhed. Fra begyndelsen af mars til slutningen af mai optræder saa paa et forholdsvis begrændset omraade 18 tilfælde, saavel svære tilfælde med dødsfald som lette og abortive. Som man af kart IV vil se, samler de

Tabel VII.

Lægedistrikterne ordnede

efter antal tilfælde.			efter første tilfældes optræden.		
No.	Distrikt	Antal tilfælde	No.	Distrikt	Første tilfælde
99	Strinden	37	113	Inderøen	11/1
104	Orkedalen	23	104	Orkedalen	Mars
114	Stenkjær	19	102	Guldalen	3/5
98	Trondhjem	16	118	Kolvereid	2/6
102	Guldalen	15	107	Ytre Fosen	10/6
118	Kolvereid	13	98	Trondhjem	18/6
109	Nordre Fosen	11	114	Stenkjær	27/6
113	Inderøen	11	103	Opdal	3/7
108	Indre Fosen	9	117	Fosnes	9/7
112	Levanger	9	108	Indre Fosen	11/7
116	Namsos	9	116	Namsos	13/7
119	Vikten	9	112	Levanger	26/7
107	Ytre Fosen	8	99	Strinden	28/7
117	Fosnes	7	106	Hevne	30/7
103	Opdal	6	109	Nordre Fosen	Juli
106	Hevne	6	101	Røros	16/8
101	Røros	1	119	Vikten	19/8
105	Hitteren	1	105	Hitteren	8/9
110	Stjørdalen	1	110	Stjørdalen	15/10
111	Frosten	1	111	Frosten	19/10
		212			

fleste tilfælde sig i Meldalen, medens man har enkelte spredte opover mod Orkedalen og paa Høilandet.

E. Støren[1] oplyser om denne epidemi, at den optraadte paa Svartaasen 1ste—6te april, paa Lillenæve 6te april, paa Stornæve 7de april. Disse to sidste døde, og der holdtes gravøl med gjester fra Meldalen og Høilandet. Paa nabogaarden til foregaaende fandtes sygdommen 7de—12te april. Til Fjeldheim kom den 11te april og varede sandsynlig til 17de. Hermed standsede epidemien mod syd.

Nordover kom den 11te april til Eggaløkken, hvorfra den kan være bragt til Traatlandseggen, hvor der optraadte tilfælde 19de og 24de april. Endelig optraadte den 12te mai paa Sundet, 5 km. borte.

[1] Tidsskr. f. d. n. lægefor. 1906, no. 7.

Støren har ikke kunnet paavise noget tilfælde af direkte overførelse fra syg til syg og slutter derfor af sine iagttagelser, at sygdommen ikke eller ialfald meget sjelden overføres fra den angrebne, og at der ikke foreligger noget holdepunkt for antagelsen af et kontagium. Han er tilbøielig til at søge aarsagen i drikkevandet og tænker sig muligheden af, at smittestoffet er tilført dette med luftstrømninger, hvorved den store udbredning kan forklares. Anstrængelse som leilighedsaarsag forklares derved, at den, der har tungt arbride, drikker meget. Med dette syn paa sygdommens aarsag ansees isolation uheldig.

Selvfølgelig kan denne epidemi være udgangspunktet for andre tilfælde i denne landsdel; men da den med hensyn paa tiden staar saa alene, idet de tilgrændsende distrikter først angribes flere maaneder senere, synes det sandsynligt, at den danner en isoleret epidemi. Det forekommer derfor ogsaa rimeligt, at de tilfælde, som forekom i Orkedalen senere paa aaret, i august til december, tilhører næste gruppe.

Denne omfatter naturlig de distrikter, der grændser til Trondhjemsfjorden helt fra dens udløb og op til Stenkjær og Beitstaden.

(113) Inderøens distrikt, beliggende paa begge sider af fjorden imellem Levanger og Stenkjær, er det først angrebne, idet der her allerede fra første halvdel af januar findes sikre tilfælde, fornemmelig begrændset til Inderøens herred paa halvøen, der stikker frem mellem Trondhjemsfjord og Beitstadfjord. Tilfældene optræder med ringe antal spredt helt ud til november.

I juni optræder tilfælde i (98) Trondhjem og (114) Stenkjær, resp. 16 og 18.

Tilfældene i Trondhjem kan ikke sikkert forfølges; derimod har de, der optraadte i Stenkjær lægedistrikt, adskillig interesse. Disse tilfælde danner en gruppe, som allerede af Geirsvold er benævnt

Snaasenepidemien, der især er optraadt i Sørbygden ved Snaasenvandets bund i juli maaned. Denne epidemi henledede først opmærksomheden paa udbredningen inden det Trondhjemske. Noget senere paa aaret optraadte tilfælde paa Namdalseidet, hvor forbindelsen over til Namsos findes.

I juli maaned udbreder sygdommen sig til de søndenfor Inderøen liggende distrikter (112) Levanger og (99) Strinden. I det først nævnte forekommer der nogle tilfælde, væsentlig i Skogn herred, dels nær kysten, dels spredt langs jernbanelinjen. I det sidst nævnte hærjede sygdommen med en ondartethed, som ikke giver Vesteraalsepidemien synderligt efter. Efter den landsdel, hvor sygdommen forekom mest udbredt, kalder jeg epidemien

Bynesets epidemi, der omfatter (99) Strindens lægedistrikt samt af (104) Orkedalens de fra august forekommende tilfælde i Børsen og Børseskogn. Epidemien er med stor omhu studeret af dr. Bryhni. Saa betydelig den end efter hans undersøgelser har været, har der dog vistnok været et adskillig større antal angrebne, særlig af abortive former, idet hele den østlige del af Byneset ikke er bleven undersøgt. Denne epidemi slutter sig selvfølgelig snevert særlig til tilfældene i Trondhjem. Epidemien rasede stærkest i august maaned, ialt med henved 200 tilfælde af de forskjellige former og 9 dødsfald.

Bryhni anfører, at epidemien optraadte voldsomst i begyndelsen. Samtlige dødsfald paa Byneset, 4, indtraf i dagene 11/8—19/8. Eftersom epidemien udbredte sig videre nedover, blev forløbet mildere.

Saavel Byneset som Børsen og Børseskogn har hyppig og livlig trafik paa Trondhjem og indbyrdes. Paa Byneset er der flere smaacentrer for trafiken med dampskibsanløbssteder, handelssteder og lgn. Gaardene ligger her saa tæt, og samfærdselen er saa livlig, at muligheden for smitteoverførelse omtrent i alle tilfælde har været tilstede.

H. Bryhni[1] har nøie studeret denne epidemi saavel fra klinisk som fra ætiologisk standpunkt. Særlig for at komme ind paa sygdommens smitteforhold har han foretaget undersøgelser i Byneset for at faa oplysninger om de talrige abortive former. Disse har han indhentet personlig paa hver enkelt gaard. Disse abortive tilfælde var særdeles hyppige og optraadte til samme tid og side om side med de alvorligere former. Der findes ofte ved disse en slappelse af lemmerne, især benene, og han har kunnet forfølge alle overgangsformer fra de letteste til de sværeste tilfælde.

Om smitsomheden udtaler han, at det synes vanskeligt at forklare sig en saa stor og hurtig udbredelse af en epidemi uden at antage sygdommen smitsom. For ca. 40 patienters vedkommende foreligger mulighed for smitteoverførelse fra syg i samme hus, og han ansætter herefter inkubationen til 1—3 døgn.

Direkte smitteoverførelse kan kun i de færreste tilfælde paavises, hvis man kun tager hensyn til de alvorligere tilfælde. Hvis ogsaa abortive og lette tilfælde tages med i betragtning, er der dog en mulighed for, at sygdommen kan være udbredt ved smitte, direkte eller indirekte (skoler, handelssteder o. s. v). Jordbunden og drikkevandsforholdene antages at have været medvirkende til, at epidemien i Byneset fik saa stor udbredelse. Drikkevandet er slet, væsentlig overfladevand.

---

[1] Tidsskr. f. d. n. lægefor. 1906, nr. 4.

Den væsentligste del af Børsen herred dannes af Børselvens dalføre, der ca. 8—9 km. fra udløbet, Børsøren ved Trondhjemsfjorden, udvider sig og danner Børseskogns herred. Næsten alle indvaanere i disse to herreder har sin trafik ned til anløbsstedet Børsøren. Dette samt et stort møllebrug i Buviken er et centrum fælles for disse distrikter.

I (102) Guldalens lægedistrikt har vi

Melhusepidemien, ikke saa betydelig, men særlig interessant ved sin udbredning. Sandsynligvis hænger denne nøie sammen med den foregaaende og med Trondhjem.

Tilfældene forekom omkring de to jernbanestationer Melhus og Kvaal og opføres af dr. C. Müller som Melhusgruppen og Raabygdgruppen.

Den første har som fælles centrum Melhus station med jernbanestation, landhandlerier og meieri. Tilfældene (no. 367—373) falder inden et omraade af 3—4 km. paa begge sider af Gulelven med Gimsebroen som forbindelseslinje.

Den sidste (no. 374—381) har Kvaal station som centrum og spreder sig henimod Kvaal fra den nordlige del af Raabygden med Kvaalsbroen over Gulelven som forbindelseslinje.

I (106) Hevne optraadte en liden epidemi og nogle faa spredte tilfælde i juli og august, de fleste i nærheden af Rovandet, hvorfra vei fører østover til Orkedalen. Det synes da sandsynligt, at tilfældene i Hevne knytter sig naturlig til de ovenfor omtalte epidemier.

Maaske er det samme tilfældet for det ene tilfælde, som forekom i (105) Hitteren i september.

Til distrikterne (110) Stjørdalen og (111) Frosten er sygdommen først kommet i oktober med kun et anmeldt tilfælde i hvert.

Langs kysten kan sygdommen med lethed forfølges, optrædende i juli til oktober. Paa nordsiden af Trondhjemsfjorden ligger (108) Indre Fosen, ud imod Frohavet (107) Ytre Fosen og nordenfor dette distrikt (109) Nordre Fosen, alle med et forholdsvis lidet antal tilfælde, samt endelig (117) Fosnes, hvor sygdommen optraadte noget senere paa aaret.

I (116) Namsos lægedistrikt er sygdommen optraadt væsentlig langs Namsenelven østover til Grong. Disse tilfælde kan staa i forbindelse med Snaasenepidemien eller over Namdalseidet være komne søndenfra.

De nordligste distrikter er (118) Kolvereid og (119) Vikten. I Kolvereid optraadte sygdommen forholdsvis tidlig, i Vikten noget senere paa aaret.

E. Rüsing[1] (Vikten) har seet meget faa abortive tilfælde og ingen

[1] Tidsskr. f. d. n. lægefor. 1906, no. 4.

angina hos sine syge. Han kan ikke give theorien om smitte sin tilslutning og anfører, at smittestoffet maa være yderst svagt, om det virkelig er overførbart. Han antager, at jordbunden paa en eller anden maade maa spille en rolle, hvad han dog kun fremsætter som en tanke. Han anser ikke sygdommen for at være direkte kontagiøs.

Naar der tages hensyn til, at sygdommen ikke spreder sig skridt for skridt, men forplanter sig med en vis uregelmæssighed, saaledes at et fjærntliggende sted let kan angribes før et udgangspunktet nærmere liggende, vil man se, at man let og naturlig kan forfølge sygdommens gang i de to Trondhjemsamter.

Der er endnu to distrikter igjen, beliggende inde i landet. Et enkelt tilfælde i (101) Røros har liden interesse. Derimod fortjener (103) Opdal opmærksomhed ved bryllupppet paa gaarden Veen i Kvikne, hvorfra sygdommen spredtes. Dette bryllup vil senere blive omtalt til belysning af inkubationen.

Ogsaa i (100) Selbu og (115) Grong har der været enkelte tilfælde, som imidlertid er anmeldte fra andre distrikter.

Sygdommen er saaledes optraadt i samtlige distrikter i begge Trondhjemsamter.

Det sydlige felt,

der omfatter de øvrige angrebne amter søndenfor Trondhjemsamterne, danner ingen enhed, men henfalder i flere grupper. Der kan udskilles en søndre gruppe, indbefattende særlig Smaalenene, hvortil jeg vilkaarlig føier Kristiania og Akershus. Dernæst en østlig gruppe, omfattende Hedemarkens amt, den nordgaaende stribe langs Trondhjemsbanen, og til denne hører vistnok ogsaa Opdal, som før er nævnt. Endelig en vestlig gruppe, striben langs Bergensbanens anlæg, omfattende dele af Kristians og Buskeruds amter. Tilslut føier jeg hertil en kystgruppe, der omfatter amterne Romsdalen, Nordre og Søndre Bergenhus samt Stavanger.

I tabel VIII vil man finde tilfældene saaledes ordnet med hensyn paa antal og tid.

Tabel VIII.

a. *Sydlig gruppe:*

Lægedistrikterne ordnede					
efter antal tilfælde.			efter første tilfældes optræden.		
No.	Distrikt.	Antal tilf.	No.	Distrikt.	Første tilfælde.
1	Kristiania	16	9	Hvaler	30/4
8	Sarpsborg	10	8	Sarpsborg	11/6
7	Moss	7	4	Høland	18/7
2	Aker	3	7	Moss	24/7
3	Ullensaker	11	1	Kristiania	6/8
4	Høland	2	3	Ullensaker	18/8
9	Hvaler	2	2	Aker	Septbr.
6	Eidsberg	1	6	Eidsberg	1/10

b. *Østlig gruppe:*

21	Solør og Odalen	7	21	Solør og Odalen	11/5
25	Rendalen	6	26	Tønset	4/7
22	Hedemarken	5	25	Rendalen	9/8
26	Tønset	5	24	Tryssil	3/9
23	Søndre Østerdalen	1	22	Hedemarken	5/9
24	Tryssil	1	23	Søndre Østerdalen	6/11

c. *Vestlig gruppe:*

14	Nes	14	28	Søndre Valdres	11/1
27	Hadeland og Land	9	14	Nes	11/3
28	Søndre Valdres	9	13	Modum	7/4
13	Modum	5	27	Hadeland og Land	28/7
30	Toten	4	19	Hof	11/8
15	Aal	1	30	Toten	31/8
19	Hof	1	15	Aal	27/11

d. *Kystgruppen.*

Lægedistrikterne ordnede efter antal tilfælde.			efter første tilfældes optræden.		
No.	Distrikt.	Antal tilf.	No.	Distrikt.	Første tilfælde.
73	Bergen	8	68	Søndre Midthordland . . .	Mai
87	Vestre Søndmør	7	94	Søndre Nordmør.	Juli
68	Søndre Midthordland . . .	5	97	Nordre —	Juli
93	Indre Romsdal	5	64	Tysnes	15/8
90	Ørskog	4	73	Bergen	22/8
82	Kinn	3	87	Vestre Søndmør	Aug.
97	Nordre Nordmør	3	90	Ørskog	Aug.
65	Indre Hardanger	2	72	Lindaas	14/9
92	Ytre Romsdal	2	84	Nordfjordeid	14/9
60	Karmøen	1	93	Indre Romsdal	20/9
61	Haugesund	1	60	Karmøen	22/9
64	Tysnes	1	65	Indre Hardanger	10/10
72	Lindaas	1	92	Ytre Romsdal	23/10
84	Nordfjordeid	1	61	Haugesund.	Nov.
94	Søndre Nordmør	1	82	Kinn	27/12

a. *Sydlig gruppe.*

Inden denne danner (8) Sarpsborg et midtpunkt. Her er opført ialt 15 tilfælde, hvoraf P. 1 og P. 2 tilsammen 10, P. 3 : 3 og Csm. : 2 tilfælde. Sygdommen har her været meget ondartet, idet omtrent halvparten, nemlig 7, døde. Dette skyldes tildels

Brevigsepidemien, der optraadte fra 11/6 til 4/8 paa pladsene Brevig og Langvig paa halvøen Torsnes. Paa Brevig optraadte den i to familier, i den ene 3 søskende (no. 45—47), i den anden ligeledes 3 (no. 48—50), hvoraf 2 døde. Paa nabopladsen optraadte der faa dage senere en febril sygdom, som forløb heldig, antagelig abortive tilfælde. Pladsen Langvig, hvor der i august døde en pige, ligger 2 kilometer fra Brevig. Som jeg senere vil nævne, er der en mulighed for, at sygdommen herfra er overført til Kvikne.

I distriktet forøvrig har sygdommen optraadt spredt.

Til (7) Moss lægedistrikt synes sygdommen indført fra Kristiania, idet et barn herfra, som boede paa gaarden Sørli i Spydeberg, var den første, som blev syg. Nøiere oplysninger savnes dog om dette tilfælde. Sygdommen optraadte i Moss noksaa samlet og har udbredt sig i sydlig retning.

I de øvrige distrikter var der spredte tilfælde. I (3) Ullensaker angreb den paa Gardermoen teltkamerater, og den synes ogsaa udbredt herfra. I Kristiania er der anmeldt 27 tilfælde. Af disse er 16 ledsaget af sygehistorie, hvorfor dette tal af mig er opført, uagtet der altsaa har været flere. Sygdommens optræden i Kristiania er beskrevet af dr. Ustvedt[1].

b. *Østlige gruppe.*

Allerede i mai optraadte sygdommen i (21) Solør og Odalen, og forøvrig forekom den med faa tilfælde spredt i de øvrige distrikter. Dette er let forklarligt i denne landsdel, hvor færdselen foregaar saa livlig i alle retninger. (26) Tønset staar sandsynligvis i forbindelse med (103) Opdal ved brylluppet paa Veen.

Større interesse har den

c. *Vestlige gruppe.*

Allerede tidlig paa aaret optraadte sygdommen her med et forholdsvis stort antal tilfælde i Etnedalen i (28) Søndre Valdres. Det er ikke usandsynligt, at en forplantning herfra er skeet til (27) Hadeland og Land, medens forbindelsen med (13) Modum og (14) Nes kanske kan være tvivlsom uden dog at ligge udenfor mulighedens grændse.

Paa alle disse steder har der været epidemier. Den største og eiendommeligste er

Nesepidemien fra østsiden af Krøderen op igjennem hele Hallingdal med ialt 30 tilfælde, nemlig 8 i Modum, 21 i Nes og 1 i Aal. Sygdommen begyndte i mars paa Moen i Flaa, hvorfra den har forplantet sig i sydlig retning til en række gaarde paa østsiden af Krøderen. Herfra synes den forplantet lidt efter lidt op efter dalen. Epidemien er nøie studeret af dr. H. Sundt, som anfører, at forkjølelse og legemsanstrængelse synes at have været prædisponerende enten til sygdommens opstaaen eller til dens forværrelse. Smitsomheden synes ikke at have været stor. Smittestoffet forekommer nærmest at have svævet over bygden og saa slaaet ned hos en eller anden, der paa grund af forkjølelse, legemlig anstrængelse eller lgn. har været disponeret.

Poliomyeliten har i et tilfælde efterladt en endokardit.

1905 var et udpræget pnevmoniaar i Gol og Hemsedal, ialt 47 tilfælde mod 6 i 1904. Ogsaa herpes zoster er optraadt relativt hyppig, tildels med flere tilfælde samtidig paa nabogaarde.

---

[1] Forh. i d. med. selskab. Norsk mag. 1905, no. 12 ff.

Paa gaarden Huso i Hemsedal, hvor der i sept. var 2 poliomyelit-tilfælde, døde en voxen broder af de syge i april af akut gul leveratrofi, der forløb som en svær infektionssygdom med frysning o.s.v.

Fra (27) Hadeland og Land er anmeldt ialt 14 tilfælde, fornemmelig i Torpen, et ret betydeligt antal inden et begrændset omraade, med forbindelse ned til Odnes og herfra med Valdres og distrikterne ved Randsfjorden.

Dr. E. Jahr oplyser, at der skal have været flere tilfælde af sandsynligvis abortiv poliomyelit i Torpen. Saaledes var der efter opgivende 3 tilfælde paa Erstadsæteren i slutningen af september, 3 gutter 7—11—13 aar gamle; disse havde feber, hovedpine og lemsterhed i hele kroppen, senere fik de vanskeligt for at gaa, men blev aldeles friske. En søster af disse var paa besøg i Skjørlien, da gutterne var syge, og en tid efter (ca. $^{27}/_{9}$) blev hendes sengkamerat, en 14 aar gammel pige Mathilde i Skjørlien, syg med lignende symptomer. Hun havde havt nakkestivhed, og høire ben var saa svagt, at hun ikke kunde løfte det uden ved hjælp af hænderne. Er senere frisk. Mathilde passede en dag, hun var syg, Kristian Pighaugens datter i Skjørliberg (no. 131), som blev syg $^{10}/_{10}$. Derfra er smitten sandsynlig kommen til Gjerdalen.

Sygdommen synes kun at smitte i de aller første dage af sygdommen. Mathilde flyttede nemlig $^{14}/_{10}$ til Jøronlihaugen, og der er ingen bleven syge. Bakteriens virulens antages hurtig at aftage i intensitet.

Omtrent paa hver gaard skal der i september og oktober have været tilfælde med feber, nakkestivhed, hovedpine, delvis ondt i halsen, smerter i lemmerne.

Sygdommens optræden har forøvrig været spredt.

d. *Kystgruppen*

har kun det eiendommelige ved sig, at sygdommen er optraadt meget spredt og uden nogensteds at samle sig til epidemi. Desuden har tilfældene i det hele forekommet senere paa aaret, fra juli til december. Alene (68) Søndre Midthordland danner herfra en undtagelse, idet et par tilfælde fandtes i dette distrikt allerede i mai.

Oversigt over udbredningen.

Naar man skal søge at danne sig et overblik over sygdommens opstaaen og udbredning, maa man erindre, at den i en lang aarrække har forekommet i vort land, og at den har optraadt ikke blot spredt, men ogsaa med flere aars mellemrum i større og mindre epidemier paa forskjel-

lige steder. De vigtigste og bedst kjendte er epidemien i Søndre Odalen i 1868, sandsynligvis i Smaalenene i 1887, i Bratsberg i 1899, i Lunner i 1903 samt i Bjugn og Fredrikshald i 1904.

Det smittestof, der forvolder denne sygdom, lever altsaa i landet paa mange steder og er vistnok adskillig mere udbredt, end vi hidtil har antaget.

Paa denne maade kan det forklares, at sygdommen i 1905 er optraadt paa forskjellige kanter af landet.

I det trondhjemske har vi et udgangspunkt fra foregaaende aar i epidemien i Bjugn, Ytre Fosen. Det første tilfælde viste sig allerede i januar i Inderøen, og om Bjugn er kilden, er det ogsaa rimeligt, at smittestoffet er spredt andetsteds hen. Resultatet har ialfald været, at samtlige distrikter i begge Trondhjemsamter er inficerede, og at sygdommen her har faaet en hidtil ukjendt udbredning.

Fra Trondhjemsamterne maa sygdommen antages at være bragt nordover, først til Østlofoten, Hadsel og Sortland og derpaa videre til en hel række distrikter i de tre nordligste amter.

Medens jeg maa antage, at sygdommens udbredning i hele denne del af landet danner et hele, er dette ikke tilfældet med den sydlige del, den, som jeg har kaldt det sydlige felt. Vistnok kan endel tilfælde ogsaa her være opstaaet fra det store centrum i det trondhjemske, men forøvrig maa sygdommen her ansees som selvstændig.

I 1904 havde vi epidemien i Hvaler, og i 1905 blomstrede sygdommen op i det tilgrændsende Sarpsborg, hvorfra den med lethed kan være spredt ud over Smaalenene.

Ogsaa i Kristiania har vi hvert aar tilfælde, og herfra føres let sygdommen ud i landdistrikterne. Det er nævnt, at import fra Kristiania i 1905 sandsynlig skede til Spydeberg.

Endelig har vi vistnok en selvstændig optræden i Søndre Valdres, da det vel neppe er tænkeligt, at disse tilfælde skulde staa i nogen direkte forbindelse med Lunnerepidemien i 1903 og jeg forøvrig ikke har kunnet finde nogen sandsynlig kilde.

Fra Søndre Valdres kan sygdommen været overført til Hadeland og Land, medens den til Modum, Nes og Aal kanske er kommet andetsteds fra. Dog er der mange overgange fra Valdres til Hallingdal, saaledes at en sammenhæng er vel tænkelig.

Tilfældene inden kystgruppen kan ikke opfattes som selvstændige, idet de let forklares som forplantede væsentlig fra det trondhjemske, dels ogsaa kanske landværts fra de østlige distrikter.

Naar sygdommen saaledes i 1905 er opstaaet paa flere forskjellige kanter af landet, har bredt sig ud over store dele af vort land som spredte

tilfælde og i epidemier fra ganske smaa til foruroligende store, maa det sluttes, at der det aar har været omstændigheder tilstede, der ikke alene har vakt smittestoffet tillive, men ogsaa har fremmet dets vext som aldrig før. Disse omstændigheder, som har gjort aaret saa rigt for poliomyelithøsten, har ikke alene været tilstede i vort land. Ogsaa i vort naboland Sverige blomstrede sygdommen i den sydlige og mellemste del ligesaa rigt som i Norge. Det maa altsaa antages, at der har været forhold fælles for hele den skandinaviske halvø, som har været aarsag til sygdommens store udbredning.

Hvori denne store aarsag, fælles for saa store landstrækninger og for en befolkning, der lever under vidt forskjellige forhold og vilkaar, bestaar, kan man ikke for tiden forstaa. Den har fra gamle dage faaet et navn »constitutio epidemica« eller »genius epidemicus«, og med dette navn maa vi ialfald foreløbig lade os nøie.

I 1906 gik sygdommen betydelig tilbage. Ialt er der anmeldt 174 tilfælde af P. 1 og P. 2 tilsammen, hvoraf 51 tilfælde i Kristiania. Forøvrig optraadte sygdommen spredt tildels som en fortsættelse fra 1905. De fleste tilfælde falder paa august og september med 84, dernæst kommer juli og oktober med 36, saa januar til juni med 34 og endelig november og december med 20.

I februar var der i Hadsel paa Langøen 18 tilfælde, som en direkte fortsættelse fra det foregaaende aar. Desuden var der smaa epidemier i lægedistrikterne Drammen og Faaberg, omfattende 22 og 12 tilfælde.

Af de 174 anmeldte døde 11, altsaa en mortalitet af kun 6,32 $^0/_0$.

Af csm. er anmeldt 7 tilfælde spredt omkring i landet. Af disse døde 6. Skulde disse være meget akut forløbende poliomyeliter, vil mortaliteten tilsammen regnet komme op i 9 à 10 $^0/_0$, altsaa fremdeles meget ringere end i 1905.

Udbredning i snevrere kreds. Overføring. Inkubation.

I det foregaaende er det omtalt, hvorledes sygdommen har udbredt sig over de forskjellige landsdele, og hvorledes den paa flere steder har samlet sig i lokale epidemier, hvis størrelse og udbredning er meget vexlende.

Inden en familie, en husstand eller inden beboerne af et hus er det samme hyppig tilfældet. Der angribes flere individer af de forskjellige

former enten samtidig, hvad der er det sjeldneste, eller med et mellemrum, der varierer fra en eller faa dage op til nogle uger, rent undtagelsesvis længere. Af tabel IX (s. 154 ff.) vil det fremgaa, at dette meget hyppig er tilfældet, ligesom ogsaa dagantallet mellem først og sidst angrebne er anført. Tabellen behøver forøvrig ingen forklaring.

Men det er ikke altid saa. Om infektionen er kommen til en grænd eller har slaaet ned i en familie, saa behøver derfor ikke flere at blive angrebne, om samlivet er nok saa intimt. Saadan anledning til smitte under sygdom er ikke sjelden, men neppe saa hyppig, som at flere sygner ind. Jeg anfører nedenfor endel exempler, hvoraf det vil fremgaa, at selv de, der deler seng med en syg, meget vel kan undgaa sygdommen.

No. 29 (P. 1), Aurstad. Her ligger 4 gaarde sammen i en klynge; der er en mængde børn, som stadig tumler sammen. Kun denne ene blev syg.

No. 125 (P. 1). Huset er omgivet af mange husmandspladse, hvor der ingen sygelighed skal have været.

No. 150 (P. 1. †). To andre piger laa i seng med hende under sygdommen, og der var flere børn fra nabogaardene indom, men ingen af disse blev syge.

No. 151 (P. 1). I dette hus er der 9 børn og flere tjenere. 3 børn blev syge.

No. 154 (P. 1. †). 3 søskende hjemme. Ingen af disse blev syge.

No. 155 (P. 1). Flere børn fra nabogaardene var inde i huset i sygdommens første dage, uden at nogen af dem blev syge.

No. 156 (P. 1) var den eneste angrebne af 12 søskende.

No. 192 (P. 1) har den hele tid ligget sammen med en broder, som er frisk.

No. 439 (P. 1). Ingen af den syges 5 søskende fik sygdommen.

No. 896—897 (begge P. 2). Husstanden er 3 voxne og 5 børn, hvoraf kun 2 blev syge.

No. 940 (P. 1. †) og 941 (P. 1). Af 5 søskende blev kun disse to syge.

No. 945 (P. 1). Ialt 8 børn i familien. Kun det ene blev sygt.

Maaden, hvorpaa sygdommen overføres, samt dens inkubation er af største betydning. Jeg skal behandle disse spørgsmaal underet, idet jeg saavidt muligt har søgt at ordne stoffet oversigtlig.

Der er ikke mange exempler at finde paa direkte overførelse fra syg til syg, og flere er tvivlsomme.

No. 423 (P. 1) blev syg c. $^{8}/_{8}$. Hans moder var 2 gange i besøg i huset, hvor 421 (P. 2) blev syg $^{30}/_{7}$ og 422 blev syg samme dag, medhavende barnet, sidste gang $^{6}/_{8}$.

Inkubation 2 dage. Smitten er antagelig skeet i slutningen af første uge.

No. 584 (P. 3), syg $^{22}/_{12}$, havde flere gange været inde hos 583 (P. 1. †), syg $^{6}/_{12}$, under dennes sygdom.

Inkubationen kan her høist have været 16 dage.

No. 598 (P. 1), syg $^{9}/_{9}$. Saavel hun selv som hendes søskende havde gjentagne gange været i ærinde til Finviken, sidste gang angivelig $^{6}/_{9}$. Tilfældene i Finviken optraadte i tiden $^{15}/_{8}$—$^{29}/_{8}$ (no. 586—595).

Inkubationen kan her være mindst 3 og høist 24 dage.

Sygdommen er overført senest i 3die uge.

No. 776 (P. 2), syg $^{6}/_{8}$,
„ 777 (P. 2), „ $^{8}/_{8}$,
„ 778 (P. 1), „ $^{8}/_{8}$,

havde været i besøg paa Husby, ugen før sygdommen optraadte der, og reiste hjem $^{27}/_{7}$.

Syge paa Husby var:

No. 759 (P. 2), syg $^{1}/_{8}$.
„ 760 (P. 2), „ $^{4}/_{8}$.
„ 761 (P. 3), „ $^{8}/_{8}$.

Inkubationen skulde da være 10—12 dage.

Imidlertid reiste 776 did igjen $^{30}/_{7}$ og kom hjem igjen $^{1}/_{8}$.

Inkubationen skulde, om hun var smittet paa dette sidste besøg, være 7 dage.

Ifald hun derfra den $^{1}/_{8}$ har ført smittestoffet med sig og overført det paa sine to søskende, vilde ogsaa for deres vedkommende inkubationen være 7 dage.

No. 776 var $^{6}/_{8}$ i besøg hos 790, der blev syg c. $^{1}/_{8}$. Er hun smittet der, maatte inkubationen være meget kort, da hun blev syg samme dag. 2 dage senere blev hendes søskende syge. Tilfældet 790 anser jeg dog usikkert.

No. 924, Severine Sørensen (P. 3), syg $^{7}/_{9}$, kom uvel fra Tromsø til Andreas Karlsen, Karlsø, hvor hun logerede. I dette hus logerede ogsaa no. 927, Kristian Mikkelsen (P. 1). Han reiste derfra $^{8}/_{9}$ og blev syg $^{9}/_{9}$.

Sandsynlig inkubation 6 dage.

No. 31 (P. 1) var $^{27}/_{8}$ i besøg paa Gardermoen og blev syg $^{22}/_{9}$.

Paa Gardermoen laa

no. 24 (P. 1), syg $^{4}/_{9}$,
„ 25 (P. 2), „ $^{5}/_{9}$,
„ 27 (P. 1), „ $^{15}/_{9}$

under militærøvelserne i telt sammen.

Er 31 smittet paa Gardermoen, maa inkubationen sættes for ham til 26 dage.

Ifald 24 har paaført sine to teltkamerater sygdommen, er inkubationen for disse mindst 1 og 11 dage, og 24 har smittet 25 anden sygdomsdag. Naar 27 er smittet, er uvist.

No. 29 (P. 1), syg $^{18}/_{9}$, kjørte i juli hø til Gardermoen.

Ifald han ikke senere har havt samkvem med de ovennævnte, hvilket er rimeligt, skulde der medgaaet et tidsrum af 7—8 uger før sygdommens udbrud.

No. 405 (P. 1) reiste paa sommerbesøg fra Askim til Gisvold i Orkedalen, hvor sygdommen paa den tid fandtes. Han ankom omkring $^{17}/_{7}$. Han blev angreben af „meslinger" $^{20}/_{7}$ og blev paretisk $^{1}/_{8}$.

Hvorledes han er paaført sygdommen, er uvist. Inkubationen maa sandsynligvis sættes kort, til 3 dage eller noget mere.

Jeg skal her omtale brylluppet paa gaarden Veen i Kvikne, hvor der har fundet overføring af sygdommen sted, dels direkte, dels ved friskt mellemled.

Den 25de juni var der stort bryllup paa gaarden Veen i Kvikne. Tilstede i brylluppet, der varede i 2 dage, var over 120 gjæster, hvoraf flere børn, fra Rennebu, Inset, Kvikne og Tønset, flest fra Kvikne. Desuden var der 2 gjæster søndenfra, nemlig lærerne Y. fra Torsnes i Sarpsborg lægedistrikt og H. fra Ørje i Eidsberg.

Blandt gjæsterne var

No. 120, Hans Bubak (P. 1), der blev syg $^{9}/_{7}$, samt

No. 385, Peder Motrøen, Ulset (P. 1), som blev syg $^{17}/_{7}$. Peder besøgte Hans Bubak, dagen efter at denne blev syg, den $^{10}/_{7}$.

Flere af gjæsterne blev, saavidt vides, ikke syge.

Derimod maa ogsaa de følgende sættes i forbindelse med dette bryllup.

No. 382, Anne Sletbak (P. 1), der blev syg $^3/_7$, var ikke selv gjæst, men en pige fra nabogaarden Sundset var der, og Anne havde været paa denne gaard for at hente post. Paa Sletbak er der butik.

No. 383, Peder Knudsen Kleven (P. 1), syg $^6/_7$. Hans forældre var i bryllyppet og kom hjem $^{27}/_6$.

No. 384, Marit Mjøen, Vollan (P. 1), syg $^{12}/_7$. Marit var selv ikke gjæst, men datteren paa Vollan var der.

No. 121, Maler Halset's søn, Stai (P. 1), syg $^{14}/_7$. Forældrene var tilstede i brylluppet.

Sygdommen synes tydelig at være spredt om ved dette bryllup. Det første iagttagne tilfælde i Tønset lægedistrikt optraadte $^4/_7$, og det første i Opdal var den ovennævnte Anne Sletbak, der blev syg $^3/_7$, begge altsaa efter brylluppet.

Hvorledes og ved hvem gjæsterne er bleven smittede, kan ikke afgjøres med fuld sikkerhed. Der er to muligheder, nemlig:

1. Paa gaarden Skogstad i Kvikne var der ved pintsetider, altsaa i slutningen af mai eller begyndelsen af juni, et tilfælde af poliomyelit, som ikke kom under behandling, formentlig den under no. 121 nævnte pige, som blev lam i et ben. En mand fra nabogaarden til denne Skogstadgaard, hvor tilfældet optraadte, var en af gjæsterne og har muligens ført smittestoffet med sig.

2. I Sarpsborg lægedistrikt optraadte første tilfælde, no. 45, Olaf Martinsen (P. 2), den $^{11}/_6$ paa pladsen Brevig. Paa Brevigpladsene optraadte derefter flere tildels alvorlige tilfælde i 1ste halvdel af juli og paa den nærliggende plads Langvig i begyndelsen af august.

Flere af børnene fra disse Brevigpladse gik paa skole, dog ikke nogen af dem, der senere blev syge. Læreren, som selv ikke har været paa Brevig, reiste fra sit hjem $^{18}/_6$, kom til Kvikne $^{21}/_6$ og var med i brylluppet.

Som man ser, er der en mulighed for, at sygdommen paa denne maade har fundet vei fra egnen ved Sarpsborg til Kvikne.

I begge tilfælde maa smittestoffet være bragt til Veen ved friskt mellemled.

I brylluppet kan altsaa no. 120, Hans Bubak, og no. 385, Peder Motrøen, være smittet.

De øvrige, som blev syge, maa være tilført sygdommen senere ved friskt mellemled.

Udgaaende fra brylluppet $^{25}/_6$ vil inkubationen for

no. 120 være 14 dage,

» 385 — 22 —

Det maa dog bemærkes, at no. 385 besøgte no. 120 den $^{10}/_{7}$. Ifald han er smittet paa dette besøg, maa inkubationen for hans vedkommende sættes til 7 dage, ikke til 22. Under samme forudsætning har no. 120 paa sygdommens 2den dag overført sygdommen til 385.

For de øvrige, som er smittet ved friske mellemled, kan inkubationen for

no. 382 sættes til høist 8 dage
» 383 — » — 11 —
» 384 — » — 17 —
» 121 — » — 19 —

Ulige hyppigere end om direkte smitte forefindes beretninger om overføring ved friskt mellemled.

No. 97 (P. 1. †), syg $^{22}/_{9}$. Broderen hentede $^{15}/_{9}$ et par sko i Inga's hjem (no. 96, P. 1. †, syg $^{14}/_{9}$).

Inga har altsaa 2den sygdomsdag ved friskt mellemled smittet no. 97. Inkubation høist 7 dage.

No. 118 (P. 1), syg $^{28}/_{10}$. Mosteren havde i septbr. i Kvikne været sammen med en broder af Per Motrøen (no. 385, P. 1, syg $^{17}/_{7}$). Hun kom til huset $^{2}/_{10}$.

Per har altsaa da været omtrent i 2den maaned. Naar overføringen til no. 118 er skeet, kan ikke bestemmes; men inkubationen kan have været lang, indtil 26 dage.

Man synes ialfald her at have en overføring fra brylluppet i Kvikne, og rækkefølgen vil have være denne:

No. 120, Hans Bubak (P. 1), syg $^{9}/_{7}$, var i brylluppet paa Veen i Kvikne. Overfører til

no. 385, Per Motrøen (P. 1), syg $^{17}/_{7}$. Per besøgte Hans $^{10}/_{7}$, var dog selv tilstede i brylluppet. Videre til

Pers broder, frisk, og til

no. 118, Ingeborg's moster, frisk, og fra hende endelig til

Ingeborg, der blev syg $^{28}/_{10}$.

No. 424 (P. 2), syg $^{12}/_{8}$. En nabokone kom dagen iforveien lige fra Peder Eidsvold (no. 421 og 422) og tog barnet paa armen. $^{1}/_{2}$ døgn senere var barnet lammet.

Inkubation under 1 døgn. Sygdommen er overført omtrent midt i 2den uge, antagelig 12te døgn.

No. 421 (P. 2). En omreisende tater var, dagen før Ole blev syg, indom, medbringende et sygt barn.

Taterfamilien har maaske bragt sygdommen til Eidsvold (No. 421—425).

Inkubation isaafald c. 1 døgn.

No. 425 (P. 1), syg $^{14}/_{8}$. Moderen var $^{11}/_{8}$ i besøg paa Eidsvold, hvor da 421 og 422 var syge fra $^{30}/_{7}$. Herfra gik hun direkte til 424 (P. 2), syg $^{12}/_{8}$, og tog barnet paa armen.

Inkubation 2—3 dage.

Dog har baade moder og den syge datter i disse dage hyppig været i huset hos 424, saaledes at inkubationen har været kortere.

Sygdommen er overført 12te—13de døgn.

Eidsvoldsepidemien skulde saaledes have udviklet sig paa følgende maade:

Taterfamilien kan have bragt sygdommen til Eidsvold, hvor

no. 421 (P. 2) og 422 (P. 1) begge blev syge $^{30}/_{7}$.

Herfra er no. 424 (P. 2), syg $^{12}/_{8}$, bleven smittet ved friskt mellemled og no. 423 (P. 1) og 425 (P. 1), syge $^{8}/_{8}$ og $^{14}/_{8}$, ved friskt mellemled eller direkte.

No. 433 (P. 2), syg $^{21}/_{7}$, antages smittet fra 432 (P. 1), syg 12te—13de juli, ved en barnepige, som forlod gaarden samme dag, altsaa ved friskt mellemled.

Sygdommen har smittet 1ste døgn, og inkubationen antages at have været 7—8 dage.

No. 435 (P. 1), syg $^{12}/_{8}$. Faren opholdt sig hele sommeren paa Skaadal (no. 429, P. 1, syg $^{10}/_{6}$).

Smitte ved friskt mellemled.

No. 476 (P. 3), syg $^{17}/_{9}$, kom hjem $^{20}/_{9}$. Datteren 475 (P. 1) blev syg $^{22}/_{9}$.

Inkubation 2 døgn.

P. 3 overføres 3die døgn direkte til P. 1.

No. 497 (P. 1), syg $^{21}/_{7}$. Hendes moder havde, 5 dage før barnet blev sygt, været paa Stigumplads hos 492, syg $^{27}/_{6}$.

Inkubation 5 dage.

Sygdommen overføres 19de døgn ved friskt mellemled.

No. 543 (P. 2), syg med. juni. Moderen havde 2—3 dage iforveien været indom paa Finne, hvor da no. 538—542 (P. 2 og P. 3) var syge.

Inkubation 2—3 dage.

Sygdommen overføres antagelig i begyndelsen af 2den uge ved friskt mellemled.

No. 547 (P. 1), syg $^{1}/_{7}$. Bedstemoderen, der pleiede gutten, havde midt i juni været paa Smedvik hos no. 545 (P. 2), syg $^{22}/_{6}$, og forældrene havde været i selskab der $^{24}/_{6}$.

Hvis sygdommen er overført ved forældrene, bliver inkubationen 6 dage.

Den er da overført 2den dag ved friskt mellemled.

No. 578 (P. 2), syg $^{20}/_{2}$. Søsteren, som tjente i huset hos no. 572 (P. 2), syg $^{10}/_{2}$, var i besøg i sit hjem $^{19}/_{2}$.

Inkubation 1 døgn.

Sygdommen er overført antagelig 9de døgn ved friskt mellemled.

No. 586 og ff., Anton Ingebregtsen, i hvis hus no. 586 (P. 3), 591 (P. 3), 592 (P. 3), 595 (P. 3) blev syge, havde fra $^{4}/_{8}$—$^{11}/_{8}$ besøg af 2 kvindelige slægtninge fra Bredvold i Raftsund. Disse havde en lide nbroder, som laa syg hjemme af en ukjendt sygdom (jfr. no. 670—677).

Sandsynlig inkubation 11 døgn.

Overførelse ved friskt mellemled.

Finviksepidemien hænger saaledes formentlig sammen med Vesteraalsepidemien.

I flere tilfælde omtales smitte, uden at det kan siges, hvorledes og naar denne har fundet sted.

No. 37. Sygdommen antages muligens overført til Moss lægedistrikt ved et barn fra Kristiania, som boede paa gaarden Sørli i Spydeberg. Dette barn var første tilfælde. Der savnes nærmere oplysninger herom.

No. 193 (P. 1), syg $^{7}/_{9}$, antages smittet fra no. 190 og 191 (ved melk?), begge P. 1, syge $^{3}/_{9}$ og $^{9}/_{9}$.

No. 399 (P. 2), syg $^{19}/_{4}$, maaske smittet fra Fjeldheim, hvor hun var i arbeide, da patienterne dér blev syge (no. 395, P. 1, og 398, P. 3, syge $^{11}/_{4}$ og $^{17}/_{4}$).

No. 418 (P. 1) smittet muligens ved en omstreifer, der var indom, nogle dage før sygdommen brød ud.

No. 451 (P. 2), syg i juli, var paa arbeide i Melhus, hvor sygdommen optraadte samme maaned (jfr. Guldalens lægedistrikt no. 367 ff.), og antages at være smittekilde til no. 450 (P. 1), syg ligeledes i juli.

No. 459 (P. 1), syg sidst i septbr. En søster døde i august af poliomyelit paa Byneset (Strindens lægedistrikt), hvor hun var paa aannearbeide. Forældrene var derinde til begravelsen.

No. 466 (P. 1) blev syg under et besøg paa Garnes i Værdalen $^{2}/_{8}$ og kom hjem til Levanger $^{5}/_{8}$.

No. 498 (P. 1), syg $^{23}/_{7}$, antages smittet paa skolen.

No. 514 (P. 3), syg $^{27}/_{7}$, er muligens smittet paa exserserplads.

No. 538—542 (P. 2 og P. 3) blev syge $^{2}/_{6}$—$^{4}/_{6}$, et par dage efter at en taterfamilie havde ligget paa gaarden natten over.

Fra disse antages smitten overført til no. 548 (P. 1), syg $^{16}/_{7}$, og fra denne til no. 550 (P. 1), syg c. $^{3}/_{8}$.

No. 559 (P. 1), syg $^{23}/_{9}$, matros paa en galeas, kan tænkes at have været god smittekilde. Galeasen havde i løbet af kort tid anløbet en række forskjellige steder.

No. 557 (P. 1), syg $^{26}/_{8}$, er vistnok smittet i Vikten, Løvøvaagen.

No. 123 (P. 1), syg $^{27}/_{11}$. Sønnen kom i august syg hjem fra exersitsen.

No. 620 (P. 1), syg $^{15}/_{8}$. Hans fader (P. 3) havde ugen iforveien været i Andenes og havt lette symptomer.

No. 606 (P. 1), syg $^{13}/_{8}$. En gut fra Brakset i Hadsel (jfr. 620, P. 1, syg $^{15}/_{8}$) havde været paa besøg $^{6}/_{8}$.

No. 653 (P. 3), syg $^{14}/_{9}$, kom fra Østnesfjorden, hvor hans brødre havde sygdommen.

No. 853—855 (alle P. 1), syge i oktober, antages smittede ved en omreisende abonnentsamler fra Helgeland.

No. 882 (P. 1), syg $^{29}/_{11}$, antages smittet fra Balsfjorden ved sin bedstemoder som mellemled.

No. 925 (P. 1. †), syg $^{17}/_{9}$, er muligvis smittet fra Torsvaag.

No. 927 (P. 1), syg $^{8}/_{10}$. Sygdommen synes overført fra Tromsø paa forskjellig maade.

Der omtales ogsaa tilfælde, hvis forbindelse med andre lignende er gaadefuld. Disse tilfælde maa selvfølgelig optages med forsigtighed, da et samkvem kan have fundet sted, selv om man ikke forstaar hvorledes.

Mellem no. 187, 188 og 189 (alle P. 1), der bor ved Søvdefjorden, har der, saavidt vides, ingen forbindelse været.

No. 201 (P. 1. †). Stedet ligger fuldstændig isoleret, og om samkvem med andre vides intet.

No. 403 (P. 1). Gaarden ligger langt fra alfarvei.

No. 564 (P. 1). Familien lever meget isoleret.

No. 597 (P. 1). Forældrene paastod, at de selv og alle husets folk i de sidste 3 uger havde holdt sig hjemme paa gaarden og ikke modtaget besøg af andre end nærmeste naboer, specielt ikke havt forbindelse med nogen fra Finviken, som desuden ligger en mils vei borte.

Forøvrigt er der mange exempler paa tilfælde, optrædende i afkroge uden kjendt forbindelse eller spredt uden gjensidigt samkvem.

Et udtryk for inkubationen vil man kunne erholde foruden paa den i det foregaaende anvendte maade ogsaa ved at undersøge tidsafstanden mellem første og sidste tilfældes optræden i en familie eller husstand. Vistnok kan alle være inficerede paa samme tid og fra samme kilde, men have forskjellig inkubationstid; men sandsynligheden taler dog for, at et medlem af familien eller husstanden først er inficeret og derpaa har overført sygdommen paa de øvrige.

Jeg har derfor samlet endel af de tilfælde, hvori flere inden en familie eller husstand er angrebne. Disse er indklamrede. Hvor en klammer ikke findes, betegner dette, at tilfældene er forekommet i samme hus.

Det vil ogsaa af tabel IX sees, hvor hyppigt det forekommer, at en familiekreds rammes og at alle sygdommens former optræder om hverandre.

Tabel IX.

	Tidsafstand mellem første og sidste tilfælde
No. 14 . . P. 2 syg 13/10	3 døgn
" 15 . . P. 3 " 16/10	
No. 24 . . P. 1 syg 4/9 [1]	11 —
" 25 . . P. 1 " 5/9	
" 27 . . P. 1 " 15/9	
No. 49 . . P. 1 † syg 13/7	3 —
" 50 . . P. 3 " 16/7	
No. 60 . . P. 1 syg 30/4	5 —
" 61 . . P. 2 " 5/5	
No. 64 . . P. 1 syg 26/5	1 —
" 65 . . P. 3 " 26/5	
" 66 . . P. 3 " 27/5	
No. 73 . . P. 2 syg 14/3	2 —
" 74 . . P. 1 " 16/3	
No. 76 . . P. 1 syg 24/3	2 —
" 77 . . P. 2 " 26/3	
No. 81 . . P. 3 syg 22/9	2 —
" 82 . . P. 1 " 24/9	
No. 98 . . P. 1 syg 7/10	6 —
" 99 . . P. 1 " 13/10	
No. 103 . . P. 2 syg 10/10	0 —
" 104 . . P. 3 " 10/10	
No. 107 . . P. 3 syg 28/5	0 —
" 108 . . P. 3 " 28/5	
No. 109 . . P. 2 syg 6/11	0 —
" 110 . . P. 3 " 6/11	
" 111 . . P. 3 " 6/11	
No. 140 . . P. 1 syg 16/1	2 —
" 141 . . P. 1 † " 18/1	
No. 142 . . P. 1 syg 3/2	0 —
" 143 . . P. 3 " 3/2	
" 144 . . P. 3 " 3/2	
" 145 . . P. 3 " 3/2	
" 146 . . P. 3 " 3/2	

	Tidsafstand mellem første og sidste tilfælde
No. 147 . . P. 1 syg 7/3	0 døgn
" 148 . . P. 3 " 7/3	
" 149 . . P. 3 " 7/3	
No. 151 . . P. 1 syg 17/5	0 —
" 152 . . P. 3 " 17/5	
" 153 . . P. 3 " 17/5	
No. 167 . . P. 2 syg 10/10	8 —
" 168 . . P. 1 † " 18/10	
No. 190 . . P. 1 syg 3/9	6 —
" 191 . . P. 1 " 9/9	
No. 214 . . P. 1 syg 8/8	2 —
" 225 . . P. 1 † " 10/8	
No. 236 . . P. 1 syg 13/8	3 —
" 237 . . P. 1 " 16/8	
No. 242 . . P. 1 syg 14/8	1 —
" 243 . . P. 3 " 13/8	
No. 244 . . P. 1 syg 19/8	10 —
" 245 . . P. 3 " 27/8	
" 246 . . P. 3 " 29/8	
" 247 . . P. 1 " 19/8	
" 248 . . P. 3 " 19/8	
" 249 . . P. 3 " 20/8	
No. 250 . . P. 3 syg 16/8	6 —
" 251 . . P. 3 " 20/8	
" 252 . . P. 2 " 22/8	
No. 253 . . P. 3 syg 9/8	3 —
" 254 . . P. 2 " 12/8	
No. 255 . . P. 1 syg 16/8	7 —
" 256 . . P. 3 " 20/8	
" 257 . . P. 3 " 22/8	
" 258 . . P. 3 " 21/8	
" 259 . . P. 3 " 23/8	
" 260 . . P. 3 " 21/8	

[1] Laa i samme telt paa Gardermoen.

	Tidsafstand mellem første og sidste tilfælde
No. 262 . . P. 2 syg $^{21}/_{8}$	2 døgn
„ 263 . . P. 2 „ $^{23}/_{8}$	
„ 264 . . P. 3 „ $^{23}/_{8}$	
No. 265 . . P. 1 syg $^{26}/_{8}$	2 —
„ 266 . . P. 2 „ $^{28}/_{8}$	
No. 268 . . P. 3 syg $^{6}/_{9}$	15 —
„ 269 . . P. 3 „ $^{6}/_{9}$	
„ 270 . . P. 3 „ $^{21}/_{9}$	
No. 271 . . P. 3 syg $^{21}/_{8}$	2 —
„ 272 . . P. 3 „ $^{23}/_{8}$	
No. 278 . . P. 2 syg $^{10}/_{8}$	1 —
„ 279 . . P. 2 „ $^{10}/_{8}$	
„ 280 . . P. 2 „ $^{11}/_{8}$	
No. 284 . . P. 1 † syg $^{7}/_{8}$	5 —
„ 285 . . P. 2 „ $^{12}/_{8}$	
No. 288 . . P. 3 syg $^{10}/_{8}$	0 —
„ 289 . . P. 3 „ $^{10}/_{8}$	
No. 292 . . P. 3 syg $^{5}/_{9}$	4 —
„ 293 . . P. 3 „ $^{6}/_{9}$	
„ 294 . . P. 3 „ $^{7}/_{9}$	
„ 295 . . P. 3 „ $^{9}/_{9}$	
No. 296 . . P. 3 syg $^{24}/_{8}$	1 —
„ 297 . . P. 3 „ $^{23}/_{8}$	
No. 300 . . P. 3 syg $^{6}/_{8}$	5 —
„ 301 . . P. 3 „ $^{7}/_{8}$	
„ 302 . . P. 3 „ $^{5}/_{8}$	
„ 303 . . P. 3 „ $^{10}/_{8}$	
No. 304 . . P. 3 syg $^{15}/_{8}$	2 —
„ 305 . . P. 3 „ $^{17}/_{8}$	
No. 306 . . P. 2 syg $^{5}/_{8}$	3 —
„ 307 . . P. 3 „ $^{6}/_{8}$	
„ 308 . . P. 3 „ $^{8}/_{8}$	
No. 310 . . P. 3 syg $^{22}/_{8}$	2 —
„ 311 . . P. 3 „ $^{24}/_{8}$	
No. 312 . . P. 3 syg $^{1}/_{8}$	25 —
„ 313 . : P. 3 „ $^{18}/_{8}$	
„ 314 . . P. 3 „ $^{26}/_{8}$	

	Tidsafstand mellem første og sidste tilfælde
No. 316 . . P. 3 syg $^{28}/_{8}$	16 døgn
„ 317 . . P. 2 „ $^{1}/_{9}$	
„ 318 . . P. 3 „ $^{9}/_{9}$	
„ 319 . . P. 3 „ $^{11}/_{9}$	
„ 320 . . P. 3 „ $^{13}/_{9}$	
No. 321 . . P. 3 syg $^{27}/_{8}$	1 —
„ 322 . . P. 3 „ $^{27}/_{8}$	
„ 323 . . P. 3 „ $^{28}/_{8}$	
„ 324 . . P. 3 „ $^{28}/_{8}$	
No. 330 . . P. 2 syg $^{20}/_{8}$	9 —
„ 331 . . P. 3 „ $^{25}/_{8}$	
„ 332 . . P. 3 „ $^{26}/_{8}$	
„ 333 . . P. 3 „ $^{28}/_{8}$	
„ 334 . . P. 2 „ $^{29}/_{8}$	
No. 342 . . P. 3 syg $^{22}/_{8}$	4 —
„ 343 . . P. 3 „ $^{24}/_{8}$	
„ 344 . . P. 3 „ $^{25}/_{8}$	
„ 345 . . P. 3 „ $^{26}/_{8}$	
No. 346 . . P. 3 syg $^{25}/_{8}$	3 —
„ 347 . . P. 3 „ $^{28}/_{8}$	
No. 348 . . P. 3 syg $^{19}/_{8}$	1 —
„ 349 . . P. 3 „ $^{20}/_{8}$	
„ 350 . . P. 3 „ $^{20}/_{8}$	
No. 352 . . P. 3	0 —
„ 353 . . P. 3 samtidig	
„ 354 . . P. 3	
No. 358 . . P. 3 syg $^{1}/_{8}$	3 —
„ 359 . . P. 3 „ $^{2}/_{8}$	
„ 360 . . P. 3 „ $^{3}/_{8}$	
„ 361 . . P. 3 „ $^{4}/_{8}$	
Nø. 363 . . P. 3 syg $^{20}/_{8}$	4 —
„ 364 . . P. 3 „ $^{24}/_{8}$	
No. 400 . . P. 3 syg $^{19}/_{4}$	5 —
„ 401 . . P. 2 „ $^{24}/_{4}$	
No. 421 . . P. 2 syg $^{30}/_{7}$	0 —
„ 422 . . P. 1 „ $^{30}/_{7}$	
No. 447 . . P. 1 syg $^{10}/_{10}$	20 —
„ 448 , . P. 1 „ $^{30}/_{10}$	

		Tidsafstand mellem første og sidste tilfælde
No. 472 . . P. 1	syg 5/9	2 døgn
„ 473 . . P. 3	„ 7/9	
No. 514 . . P. 3	syg 27/7	78 —
„ 521 . . P. 1	„ 13/10	
No. 527 . . P. 1	syg 12/10	1 —
„ 528 . . P. 3	„ 13/10	
No. 538 . . P. 2	syg 2/6	2 —
„ 539 . . P. 2	„ 3/6	
„ 540 . . P. 3	„ 4/6	
„ 541 . . P. 3	„ 4/6	
No. 570 . . P. 1	syg 17/11	3 —
„ 571 . . P. 1 †	„ 20/11	
No. 572 . . P. 2	syg 10/2	0 —
„ 573 . . P. 1	„ 10/2	
No. 574 . . P. 1	syg 18/2	26 —
„ 575 . . P. 1	„ 18/2	
„ 576 . . P. 2	„ 14/3	
No. 586 . . P. 3	syg 15/8	15 —
„ 591 . . P. 3	„ 24/8	
„ 592 . . P. 3	„ 25/8	
„ 595 . . P. 3	„ 30/8	
No. 587 . . P. 1	syg 15/8	11 —
„ 593 . . P. 3	„ 26/8	
„ 594 . . P. 3	„ 26/8	
No. 588 . . P. 1	syg 15/8	3 —
„ 589 . . P. 3	„ 16/8	
„ 590 . . P. 1	„ 18/8	
No. 624 . . P 1 †	„ 19/8	0 —
„ 625 . . P. 3	„ 19/8	
No. 627 . . P. 3	samtidig	0 —
„ 628 . . P. 3		
„ 629 . . P. 3		
No. 630 . . P. 3	samtidig	0 —
„ 631 . . P. 3		
„ 632 . . P. 1		
No. 687 . . P. 3	syg 1/8	3 —
„ 688 . . P. 3	„ 4/8	

		Tidsafstand mellem første og sidste tilfælde
No. 699 . . P. 1	syg 26/8	7 døgn
„ 700 . . P. 3	„ 19/8	
„ 701 . . P. 3	„ 19/8	
„ 702 . . P. 3	„ 19/8	
„ 703 . . P. 3	„ 19/8	
„ 704 . . P. 3	„ 19/8	
No. 710 . . P. 3	syg 31/8	0 —
„ 711 . . P. 3	„ 31/8	
„ 712 . . P. 3	„ 31/8	
No. 715 . . P. 2	syg 30/8	3 —
„ 716 . . P. 2	„ 27/8	
No. 727 . . P. 3	samtidig	0 —
„ 728 . . P. 3		
No. 729 . . P. 3	syg 2/9	2 —
„ 730 . . P. 3	„ 31/8	
No. 731 . . P. 2	syg 17/11	0 —
„ 732 . . P. 2	„ 17/11	
No. 747 . . P. 3	syg 25/9	0 —
„ 748 . . P. 3	„ 25/9	
No. 759 . . P. 2	syg 1/8	7 —
„ 760 . . P. 2	„ 4/8	
„ 761 . . P. 3	„ 8/8	
No. 774 . . P. 3	syg 6/8	2 —
„ 775 . . P. 1	„ 8/8	
No. 776 . . P. 2	syg 6/8	2 —
„ 777 . . P. 2	„ 8/8	
„ 778 . . P. 1	„ 8/8	
No. 779 . . P. 3	syg 2/8	7 —
„ 780 . . P. 3	„ 8/8	
„ 781 . . P. 2	„ 9/8	
No. 783 . . P. 3	syg 10/8	1 —
„ 784 . . P. 3	„ 11/8	
No. 785 . . P. 1	samtidig	0 —
„ 786 . . P. 3		
„ 787 . . P. 3		
„ 788 . . P. 3		
„ 789 . . P. 3		

		Tidsafstand mellem første og sidste tilfælde			Tidsafstand mellem første og sidste tilfælde
No. 796 . . P. 3	syg 31/7	2 døgn	No. 837 . . P. 3	syg 15/8	5 døgn
„ 797 . . P. 3	„ 2/8		„ 838 . . P. 3	„ 18/8	
No. 813 . . P. 2	samtidig	0 —	No. 839 . . P. 1	samtidig	0 —
„ 814 . . P. 3			„ 840 . . P. 3		
No. 831 . . P. 1	syg nov.	3 —	„ 841 . . P. 3		
„ 832 . . P. 2			„ 842 . . P. 3		
No. 833 . . P. 1	syg 18/8	5 —	No. 884 . . P. 1	syg 10/12	11 —
„ 834 . . P. 1	„ 18/8		„ 885 . . P. 2	„ 21/12	
„ 835 . . P. 1	„ 20/8		No. 896 . . P. 2	syg 25/10	7 —
„ 836 . . P. 3	„ 15/8		„ 897 . . P. 2	„ 1/11	

Af de exempler, jeg i det foregaaende har nævnt paa overføring direkte og ved friskt mellemled, fremgaar det, at sygdommen oftest overføres i de første 3 døgn, men at den kan overføres i de første 3 uger.

Inkubationen skulde ifølge disse samme exempler oftest være 1—3 døgn. I omtrent ligesaa mange tilfælde skulde den kunne ansættes til 6—8 døgn.

Sjelden forekommer høiere tal, og naar der enkeltvis opføres op til 3 uger og derover, lige til 7—8, maa det antages, at den anførte smittekilde ikke er den rette.

Undersøgelsen af tabellen over først og sidst angrebne inden en familie, husstand eller i samme hus viser, naar de samtidig syge sættes ud af betragtning som formentlig samtidig smittede udenfra, følgende tal:

Syge	med	1	døgns mellemrum		8	gange
»	»	2	»	—	16	»
»	»	3	»	—	12	»
»	»	4	»	—	3	»
»	»	5	»	—	5	»
»	»	6	»	—	3	»
»	»	7	»	—	5	»
»	»	8	»	—	1	»
»	»	9	»	—	1	»
»	»	10	»	—	1	»
»	»	11	»	—	3	»
»	»	15	»	—	2	»

Syge med	20 døgns	mellemrum	1	gang
» »	25 »	—	1	»
» »	derover	—	2	»

Disse tal skulde repræsentere de høiest mulige tal for inkubationen. Med hensyn paa de høiere tal maa det bemærkes, at børneflokken kan være smittet efterhaanden, saaledes at her kan være en kortere inkubation, end det synes.

Imidlertid fremgaar det med al ønskelig tydelighed, at et mellemrum af 2—3 døgn er det ubetinget hyppigste; derefter kommer 1 døgn, medens større tidsafstand er sjelden.

Som man ser, stemmer inkubationens varighed efter disse to beregningsmaader godt overens og maa ansættes til 1—3 døgn, hyppigst 2—3.

Dette resultat stemmer ogsaa med det af Bryhni[1] anførte, 1—3 døgn, samt den af Wickman[2] opførte inkubation for Sveriges vedkommende, i almindelighed 1—4 døgn.

Poliomyelitens kontagium.

I det foregaaende har jeg fremlagt de kliniske og epidemiologiske kjendsgjerninger, hvorpaa vor kundskab om poliomyelitens aarsag og optræden maa bygges. Der er vel ikke nu mange, som tvivler paa, at vi her staar overfor et kontagium med vel karakteriserede egenskaber.

Det ligger ikke langt tilbage i tiden, at tanken paa et kontagium vilde være anseet fuldstændig grundløs og urimelig. Det har derfor sin interesse i en kort sum at se, hvorledes denne tanke i den nulevende generations tid har trængt sig frem til klar overbevisning.

Den første, som har benyttet ordet kontagium i forbindelse med denne sygdom, er A. Chr. Bull i 1868; men han anser dette ikke sandsynligt.

Selv fik jeg mine tvivl i begyndelsen af ottiaarene, men vovede først i 1889 i Bergen at udtale, at poliomyelit var en infektionssygdom, og fandt

1 Tidsskr. f. d. n. lægefor. 1906, no. 4.
2 Om den s. k. akuta poliomyelitens uppträdande i Sverige 1905. Stockholm 1907.

støtte i Cordier's epidemi. Om smittestoffets egenskaber kunde endnu intet meddeles.

Fra den tid lærte jeg de studerende dette, og i 1898 er Bülow Hansen og Harbitz ikke i tvivl om, at vi har med en infektionssygdom at gjøre.

I 1901 turde jeg i beskrivelsen af epidemien i Bratsberg amt pege paa et kontagium med kort inkubation som aarsag og paa smitteevne i første uge af sygdommen. Paa grundlag af erfaringer fra denne epidemi blev offentlige foranstaltninger mod sygdommen indførte.

I 1903 udtaler Coldevin, at den skyldes et kontagium; Kahrs er enig heri og nævner overføring saavel direkte som ved friskt mellemled. I 1904 erklærer Platou den tydelig kontagiøs, medens Nannestad udtaler sig forsigtig, idet han ikke har kunnet paavise direkte smitte.

Sygdommens forekomst i 1905 maatte selvfølgelig i høi grad paakalde lægernes opmærksomhed. Det offentlige sundhedsvæsen maatte tage sit standpunkt, og et godt udtryk for den officielle opfatning er dels de praktiske forholdsregler mod sygdommen, som antoges fornødne, dels de synspunkter, der blev fremførte i Geirsvolds foredrag i Medicinsk selskab, hvori han ogsaa fremlægger sine undersøgelser af sygdommens bakteriologiske forhold.

Men alle landets læger sluttede sig ikke til denne betragtningsmaade. Endel forholdt sig tvivlende, og anderledes kunde det ikke være, da mange kun havde iagttaget spredte og faa tilfælde, kanske endog i afkroge af sit distrikt. Man faar et klart indblik i uoverensstemmelserne ved at læse den diskussion, der blev holdt i Søndre og Nordre Trondhjems amtslægemøde den 18de december 1905[1] af læger fra Trondhjemsdistrikterne, hvor de forskjellige anskuelser fik sit udtryk.

Sammenstilles tidligere erfaringer med de fra 1905 indvundne, kan der neppe længere herske nogen begrundet uenighed om, at sygdommen er kontagiøs. Enhver diskussion herom maa efter mit skjøn forstumme. Sygdommen overføres hyppigst i de første 3 døgn, men er overførbar i de første 3 uger, og inkubationen er 2—3, høist 4 dage. Den kan overføres direkte; hyppigst sker det dog ved friskt mellemled, bacillebærer, og rimeligvis spiller desuden de abortive tilfælde særlig hos børn en stor rolle for udbredelsen. Hvor samfærdselen er livlig, og hvor gaardene ligger saa tæt, at børnene fra den ene leger med børnene fra den næste, der udbreder sygdommen sig jævnt og sikkert langs færdselslinjen. Men

[1] Tidsskr. f. d. n. lægefor. 1906, no. 4.

den kan ogsaa overføres lange veie fra den ene landsdel til den anden. Paa denne maade opstaar husepidemier, epidemier i en grænd eller i større omkreds. Desuden har vi spredte tilfælde, ofte uden at man kan forstaa, hvorledes disse skulde være paaført sygdommen. Men dette er ingen grund til at nægte kontagiositeten; thi vi finder jo det samme for andre infektionssygdommes vedkommende.

Den udbredes ved skoler, bryllupper og begravelser, fra handelssteder og meierier, exerserpladse, ved besøg, omvankende tatere og abonnentsamlere, maaske endog ved forsendelser. Som rimeligt er, vil mange omstændigheder, der griber ind, let undgaa opmærksomheden.

Kontagiet overføres hyppigst ved personer og følger kommunikationerne. Om det ved fødemidler, vand og lignende kan tilføres organismen, er rimeligt, ialfald for enkelte tilfældes vedkommende; men regelen er den, at det ikke kan antages at være bundet til et saadant vehikel.

Besynderligt er det, at landsbygden især rammes, og at de store byer for en stor del gaar fri. Aarsagen hertil er det for tiden vanskeligt at forstaa.

Man synes enig om, at sygdommen ikke kan ansees for meget kontagiøs, idet antallet af angrebne inden et begrændset omraade i regelen ikke er meget stort. Blandt folk, der lever det intimeste samliv, rammes den ene, medens den anden gaar fri.

Kontagiets indgangsport synes fortrinsvis at være næse-svælgrummet, men kan vistnok ogsaa være tarmkanalen. Inden samme kreds opstaar de forskjelligste former, fra de letteste til de sværeste med alle overgangsformer. Der synes at være den eiendommelighed, at sygdommen paa forskjellige steder optræder med en forskjellig ondartethed, saaledes at mortalitet og invaliditetsprocent varierer meget. Paa et sted er de abortive tilfældes antal stort, paa et andet lidet. Det synes at være saa, uagtet man maa forudsætte, at disse let undgaar opmærksomheden og derfor ikke omtales.

Kontagiets biologiske egenskaber iøvrig, forsaavidt de kan fremgaa af en klinisk og epidemiologisk undersøgelse, dets vext i sommermaanederne og dets dvale i vintertiden og andet, vil fremgaa af det foregaaende.

Til dets karakteristik er det i høi grad interessant, at der ogsaa i Sverige i 1905 var en udbredt epidemisk optræden af sygdommen. Genius epidemicus hjemsøgte ei alene Norge, men hele den skandinaviske halvø.

Ved Kgl. Majestæts naadige brev af 25de august 1905 bestemtes det, at den akute poliomyelit skulde ligestilles med endel andre infektionssygdomme og saaledes anmeldes.

Omtrent 1000 tilfælde blev paa denne maade kjendte, og de er bearbeidede paa mønstergyldig maade af Ivar Wickman.[1]

Jeg skal i korte træk meddele de resultater, hvortil Wickman er kommet.

Ogsaa i Sverige er sygdommen endemisk. I 1905 hjemsøgtes særlig den sydlige og mellemste del af landet. Sygdommen forekom spredt, eller den optraadte i mindre epidemier, dannede »fokus« og »grupper«. Wickman mener dog, at der i virkeligheden neppe forekommer spredte tilfælde, idet hvert enkelt maa antages at være bundet til et foregaaende. Om det ene store fokus staar i forbindelse med det andet, lader Wickman ubesvaret.

Sygdommen er kontagiøs, spreder sig i vide kredse ofte stjerneformig og følger færdselsveiene. Direkte eller indirekte kontakt har fundet sted mellem næsten samtlige angrebne personer. Den overføres direkte og ikke sjelden ved friskt mellemled. Fra smittestandpunkt er de abortive former de farligste, fordi de syge gaar frit om.

De fleste mennesker er i det hele lidet modtagelige, og heraf forklares hyppigheden af de spredte tilfælde. Befolkningens størrelse og tæthed er ikke det afgjørende for sygdommens udbredning.

Wickman afviser vand og melk som smittebærere, har dog som en undtagelse troet at se overføring ved melk. En tegning synes engang at have overført den. Han har iagttaget den udbredt fra skole.

Inkubationen sættes til 1—4 døgn, og mortaliteten, som veksler meget paa de forskjellige steder, er gjennemsnitlig 12,2 %. Af vel 1000 tilfælde er 588 mænd og 437 kvinder, og sygdommen har optraadt med de fleste tilfælde i august, forøvrig i alle aarets maaneder.

Som man ser, gaar erfaringerne i Sverige i alt væsentlig i samme retning som de, vi har fra Norge.

Der har tildels været forskjellige meninger, om poliomyelitens kontagium alene fremkalder det kliniske billede, som betegnes ved poliomyelit i dens forskjellige former, eller om ogsaa den epidemiske cerebrospinalmeningit og muligens visse former af multipel nevrit ætiologisk er knyttet til det.

[1] l. c. og Beiträge zur Kenntnis der Heine-Medinsche Krankheit. Berlin 1907.

I henhold til mine tidligere iagttagelser har jeg allerede længe været af den anskuelse og udtalt det under beskrivelsen af Bratsbergepidemien i 1899, at poliomyelit er en specifik sygdom, og at dens kontagium avler denne sygdom og ingen anden.

Ved min undersøgelse af poliomyelitens optræden i 1905 har jeg, som det af det foregaaende vil fremgaa, ikke fundet noget, der kunde begrunde en anden opfatning. Jeg er derfor fremdeles af den opfatning, at poliomyelit og epidemisk cerebrospinalmeningit er sygdomme, som med hensyn paa sine aarsagsforhold er helt forskjellige. Heri er ogsaa sikre iagttagere enige. Nannestad,[1] som har havt rig anledning til at iagttage begge sygdomme, og ligeledes Wickman[2] afviser begge temmelig bestemt hypothesen om disse sygdommes nære slægtskab. Jeg kan ogsaa her tilføie, at jeg aldrig har seet tilfælde, som kunde antages at være akut polynevrit, altsaa uden lokalisation i rygmarven, opstaa i direkte tilknytning til poliomyelittilfældene. Det samme gjælder akute myeliter med det kjendte spastiske sygdomsbillede, der tyder paa en transversel eller uregelmæssig spinal udbredning. Hvis poliomyelitens kontagium kan fremkalde en encefalit, saa er dette ialfald en meget sjelden foreteelse.

Uagtet man saaledes kommer til den slutning, at poliomyelit er en specifik infektionssygdom, der er fremkaldt ved et ganske bestemt kontagium, saa maa vi dog erindre, at nutidens kliniske billede poliomyelit ikke er det samme som fortidens, og at man heri let finder forklaringen til, at at der har fundet nogen uklarhed sted.

Nutidens kliniske billede rummer inden sin ramme først og fremst de typiske former med sine afskygninger, eftersom de forløber mere eller mindre akut, efter lokalisation inden spinalaksen, og eftersom de har tilbøielighed til begrændsning eller fremadskriden i opad- eller nedadgaaende retning. Dernæst rummer det de lette former, der udgaar i helbredelse, men hvor ogsaa de nævnte forhold kan medføre forskjellige billeder, selv om dette sker mindre udpræget. Endelig omfatter det de abortive former fra de letteste til de sværere, dog uden egentlig lamhed.

Alle disse former kan erholde en egen farvning, eftersom meningeale irritationssymptomer er fremtrædende eller helt mangler, eftersom ekcentriske smerter findes udprægede eller ikke, og endelig eftersom de ledsages af cerebrale symptomer af let og forbigaaende art eller saadanne helt savnes.

[1] l. c.
[2] l. c.

At disse vekslende billeder uden den kliniske forstaaelse af poliomyeliten, som vi har erholdt særlig ved epidemien af 1905, har ledet til diagnostisk usikkerhed og uklarhed, er ganske indlysende og fuldt forklarligt. Men efter mit skjøn maa studiet af sygdommens forekomst og optræden i dette aar hæve al tvivl og fjærne al usikkerhed.

Trykt den 24de Marts 1909.

Resumé.

Die akute Poliomyelitis in Norwegen, besonders im Jahre 1905.

Von

Prof. Dr. Chr. Leegaard.

Die akute Poliomyelitis ist sicherlich eine alte Krankheit in Norwegen. Der erste Fall, den ich in unserer Literatur habe finden können, stammt ungefähr aus dem Jahre 1820. Er wurde im Jahre 1842 von Heiberg[1] im ärztlichen Verein zu Kristiania vorgezeigt. Im Jahre 1853 zeigte Kjerulf[2] in der Medizinischen Gesellschaft einen Fall vor. Im Jahre 1862 bespricht Faye[3] einen ähnlichen.

Der wichtigste Beitrag aus dieser älteren Zeit stammt aus dem Jahre 1868, indem A. Chr. Bull[4] in seinem Medizinalbericht jenes Jahres eine Epidemie in Söndre Odalen beschreibt. Es traten in den Monaten Mai bis August 14 Fälle (8 Männer, 6 Frauen) mit 5 Todesfällen auf. Ausserdem hat er 2 abortive Fälle gesehen, die er mit der Krankheit in Verbindung setzt. Bull gibt dem Gedanken an ein Kontagium Raum, findet ihn aber unwahrscheinlich. Soviel ich weiss, ist dies die erste beschriebene Epidemie.

L. Faye[5] erwähnt die Krankheit im Jahre 1875, und Frantze[6] beschreibt einen Fall im Jahre 1878, der jedoch seiner eigenen Ansicht nach nicht hierhergehört.

Die von Oxholm[7] im Jahre 1886 erwähnte Epidemie aus Mandal, 9 Fälle, ist wohlbekannt.

---

[1] Ugeskr. f. med. og pharm. 1842.

[2] Norsk mag. for lægev. 1854. S. 266.

[3] Ebendaselbst 1862, S. 454.

[4] Ebendaselbst 1907, No. 11.

[5] Norsk mag. for lægev. 1875. S. 335.

[6] Ebendaselbst 1878, S. 581.

[7] Tidsskr. f. prakt. med. 1887. S. 193.

Im Jahre 1881 bekam ich von Edv. Bull das Rückenmark eines Patienten, der nach wenigen Tagen Krankseins an akuter Poliomyelitis gestorben war. Die Präparate wurden auf der ärztlichen Versammlung zu Bergen[1] im Jahre 1889 vorgezeigt. Im Laufe der 80er Jahre hatte ich ausserdem Gelegenheit die Neigung der Krankheit, in Gruppen aufzutreten zu erfahren — besonders in den Distrikten um Kristiania. Dies brachte mich auf den Gedanken, dass die Poliomyelitis infektiös sein müsse, was übrigens kurz vorher auch von anderer Seite angedeutet worden war.

Ein bedeutender Schritt vorwärts wurde im Jahre 1898 gemacht durch die Untersuchungen von Bülow-Hansen und Harbitz[2] bei 3 Fällen, die in einer Arbeiterwohnung bei Bryn auftraten. Die genannten Forscher sind danach nicht länger im Zweifel darüber, dass es einen Infektionsstoff gibt, und sie nehmen an, dass dieser durch den Darmkanal in den Organismus gelangt.

Der Gedanke an ein Kontagium entstand und wurde noch mehr befestigt durch die Epidemie in Bratsberg im Jahre 1899, die 54 Fälle in der Zeit von April bis Dezember umfasste, 2 starben, 12 wurden geheilt und 40 gebessert. Ich schätze die Inkubation ganz kurz, und es ist anzunehmen, dass die Krankheit besonders in der ersten Woche ansteckend ist. Die Epidemie ist im Jahre 1901[3] von mir beschrieben worden.

Später hat Looft[4] in den Jahren 1898 und 99 in Bergen eine Epidemie von 11 Fällen von Cerebrospinalmeningitis, akuter Encephalitis und Poliomyelitis beobachtet, und Looft und Dethloff[5] haben gleichwie Geirsvold[6] später eine Mikrobe gefunden.

Schliesslich hat Coldevin[7] im Jahre 1903 in Lunner eine Epidemie von 18 Fällen mit 6 Todesfällen beobachtet, wozu 2 Fälle von Kahrs[8] kommen.

E. Platou[9] hat im Jahre 1904 eine ähnliche Epidemie von 20 Fällen, gleichfalls mit 6 Todesfällen, in Bjugn beobachtet, und Nannestad[10] in demselben Jahre eine Epidemie von 41 Fällen in Hvaler. Von diesen starben 6. Coldevin, Kahrs und Platou nehmen ein Kontagium an, Nannestad spricht sich nicht so deutlich aus.

---

1 Forh. paa det 3die norske lægemøde 1889, S. 80.
2 Norsk mag. f. lægev. 1898, No. 11.
3 Norsk mag. f. lægev. 1901, No. 4.
4 Med. revue 1900, S. 109.
5 Ebendaselbst 1901, Side 321.
6 Norsk mag. f. lægev. 1905, No. 12.
7 Tidsskr. f. d. n. lægef. 1906, No. 18.
8 Ebendaselbst 1906, No. 21.
9 Tidsskr. f. d. n. lægef. 1905, No. 17 u. 18.
10 Norsk mag. f. lægev. 1906, S. 409.

In Tabelle I sind die bis zum Ende des Jahres 1904 bekannten Fälle gesammelt. Von den angeführten 295 Fällen sind 138 fremde und 157 meine eigenen Beobachtungen. Es wird hieraus hervorgehen, dass die Krankheit sowohl alt wie verbreitet ist, und dass sie auch früher in Epidemien aufgetreten ist.

Eine Massregel, die in hohem Grade dazu beigetragen hat, unsere Kenntnis der Krankheit zu erweitern, ist die, dass die Poliomyelitis infolge des Rundschreibens vom 26. Mai 1904 Gegenstand öffentlicher Veranstaltungen werden kann.

Im Jahre 1905 zeigte es sich bald, dass die Poliomyelitis mit einer bisher unbekannten Verbreitung in unserem Lande auftrat. Die dem Rundschreiben vom 28. August 1905 zufolge von einer grossen Anzahl von Ärzten eingelaufenen Anmeldungen sind mir zur Bearbeitung übertragen worden. Für den mir dadurch erteilten ehrenvollen Auftrag spreche ich dem Herrn Medizinaldirektor Holmboe meinen verbindlichsten Dank aus.

Die Fälle habe ich in folgende Gruppen geordnet:

Fälle von typischer Poliomyelitis mit Ausgang in Tod oder dauernde Lähmung (schwere Formen = P. 1). Hierher gehören ausser der gewöhnlichen Form polyneuritis- und meningitis-ähnliche Fälle, akute Bulbärparalyse, Landrysche Paralyse, aufsteigende Lähmung und andere.

Fälle von Poliomyelitis mit Lähmung, aber mit schliesslicher Genesung (leichte Formen = P. 2).

Fälle ohne Lähmung von kurzer Dauer und mit schliesslicher Genesung (abortive Formen = P. 3).

Fälle von vermeintlicher Cerebrospinalmeningitis (Csm.).

Fälle von vermeintlicher Encephalitis (Enc.).

Sie sind ausserdem mit Rücksicht auf das Vorkommen in den verschiedenen Distrikten und mit Rücksicht auf die Zeit geordnet worden.

Es sind demnach im ganzen 952 Fälle eingesammelt, von denen

P. 1:	422	Fälle
P. 2:	155	»
P. 3:	358	»
Csm.:	15	»
Enc.:	2	»

Dies ist jedoch nicht die ganze Anzahl, indem man annehmen muss, dass besonders von den leichten und abortiven Formen (P. 2 und P. 3) bedeutend mehr vorgekommen sind.

Die schweren Formen.

(P. 1).

Von diesen sind 422 Fälle angeführt, von denen 84 starben.

Vorläufer der Krankheit sind nur verhältnismässig selten vorhanden gewesen wie Unpässlichkeit während einiger Zeit, zum Teil begleitet von katarrhalischen Symptomen.

Im allgemeinen ist die Krankheit plötzlich eingetreten, meistens mit leichtem Frost, schnellem Puls, Kopfschmerz, Mattigkeit, teils leichten Delirien, Appetitmangel, Erbrechen und Stuhlverstopfung. Dieser Zustand hat meistens 2—4 Tage gedauert, und das Fieber scheint lytisch geschwunden zu sein.

Neben diesen Symptomen ist oft Nacken- und Rückenstarre vorhanden gewesen, Steifheit der Glieder, zum Teil starke ausstrahlende Schmerzen, Par- und Hyperästhesien und kurzdauernde Harnverhaltung.

Nasen- und Rachenkatarrh, Husten und Diarrhöe sind in einigen Fällen vorhanden gewesen, ebenfalls Gelenkschmerzen sowie ein leichter fleckiger oder papulöser Ausschlag und etwas Herpes labialis.

In nicht wenigen Fällen ist dies Stadium unterbrochen gewesen, indem nach wenigen Tagen Krankseins anscheinende Besserung eingetreten ist. Aber nach 2—4 Tagen sind die Symptome wieder erschienen.

Lähmung ist meistens am vierten Tage der Krankheit eingetreten, seltner am 5 und 6 ten. Sie erstreckte sich bei ca. 58 % auf die Beine, auf die Arme bei ungefähr 15 %, auf Beine und Arme bei reichlich 18 %, auf Rumpf und Beine bei 6—7 %.

Was die Gestorbenen betrifft, so war das Bild dasselbe, nur hat man in diesen Fällen Symptome aus den höheren und höchsten Kernen mit Lähmung der Augenmuskeln, Rachen- und Kaumuskeln, Gesichtsmuskeln, der Zunge ausser der gewöhnlichen Verbreitung der Lähmung. Der Tod erfolgte gern asphyktisch bei vollem Bewusstsein, gewöhnlich nach Verlauf von 2 bis 6 mal 24 Stunden, jedoch auch später.

Die leichten Formen.

(P. 2)

haben im ganzen denselben Verlauf genommen, nur dass die Lähmung nach und nach in Heilung übergegangen ist.

Die abortiven Formen.
(P. 3).

Es sind 358 Fälle aufgeführt, eine Zahl, die jedoch kaum mehr als annäherungsweise richtig ist.

Das klinische Bild entspricht einigermassen dem Anfangsstadium der schweren Formen und nimmt seinen Ausgang in Heilung ohne eigentliche Lähmung.

Es fängt an mit leichtem Schüttelfrost, beschleunigtem Puls, Mattigkeit, anhaltendem Schlaf, Übelkeit, Erbrechen, Steifheit in Nacken, Rücken und Gliedern, Schmerzen mit Empfindlichkeit des Rückens und Hyperästhesie, leichten katarrhalischen Symptomen. Dies dauerte 2—4 Tage oder etwas länger, worauf alles verschwand. In einzelnen Fällen war der Kranke lange hinterher matt und entkräftet. Auch in diesen Fällen hat eine Unterbrechung stattfinden können. Innerhalb dieser Gruppe kommen viele Abstufungen vor, von den leichtesten Fällen bis zu recht ernsthaften.

Die Prognose der Krankheit stellt sich wie folgt, wenn die abortiven Fälle, deren Anzahl unsicher ist, ausgeschlossen werden.

P. 1 = 73,13 % } hiervon
P. 2 = 26,87 % } starben 14,56 %

also ein Heilungsprozentsatz von nur 26,87, ein Invaliditätsprozent von 58,57 % und ein Mortalitätsprozent von 14,56 %. Nimmt man P. 3 in die Berechnung mit, werden diese Zahlen auf ungefähr die Hälfte reduziert werden müssen. Es geht aus diesen Zahlen hervor, dass die Poliomyelitis zu einer unserer bösartigsten Krankheiten gerechnet werden muss.

Von Cerebrospinalmeningitis sind 15 und von Encephalitis 2 Fälle aufgeführt. Diese sind indessen so unsicher und sind so zerstreut vorgekommen, dass man ihnen keine Bedeutung beimessen kann.

Ursachsverhältnisse.

Von P. 1 und P. 2 zusammen kennt man das Geschlecht bei 564 Fällen. Von diesen waren 321 Männer (57 %) und 243 Frauen (43 %). Für P. 3 macht sich dasselbe Verhältnis geltend.

Die meisten Angegriffenen sind im Alter von 0—4 Jahren. Später nimmt die Zahl gleichmässig ab und nach dem 30sten Jahre ist nur eine Minderzahl. Es gibt Kranke ganz bis über das 60te Jahr. In betreff der Gestorbenen finden wir dasselbe Verhältnis wieder.

Erblichkeit und vorhergehende Krankheit spielen keine Rolle.

Erkältung und körperliche Überanstrengung werden dagegen nicht selten als deutliche Gelegenheitsursache genannt.

Mit Rücksicht auf die Jahreszeit so sind ziemlich genau 50 % sämtlicher Fälle in den Monaten August und September aufgetreten, zwischen 25 und 30 % im Juli und Oktober zusammen, und die übrigen 20—25 % sind auf die übrigen 8 Monate verteilt und zwar so, dass auf die beiden letzten Monate des Jahres ungefähr ebenso viele Fällen wie auf die 6 ersten.

Verbreitung und Übertragung.

In grossen Zügen ist die Krankheit aufgetreten vom südlichsten Teile in Smaalenene längs der Eisenbahn nach Trondhjem bis hinauf zu den beiden Trondhjems Ämtern, deren sämtliche ärztlichen Bezirke angegriffen sind. Westwärts lässt sie sich im grossen ganzen längs der Anlage der Bergensbahn verfolgen. Im übrigen findet sie sich wesentlich in Meeresdistrikten nordwärts bei zu den nördlichsten Landesteilen und südwärts bis Karmøen. Im ganzen bekommt man den Eindruck, dass die Krankheit genau den Verkehrswegen folgt.

In den nördlichsten Ämtern ist die Krankheit am meisten verbreitet aufgetreten in den ärztlichen Bezirken Hadsel und Sortland. Es sind hier im ganzen 251 Fälle aufgezählt worden (P. 1: 72, P. 2: 30, P. 3: 143, Csm. 6). Diese Epidemie von Vesteraalen nahm ihren Anfang im östlichen Teil von Lofoten im März, in Hadsel im Juni, in Sortland im Juli und dauerte bis zum Dezember mit Kulmination im August.

Die ersten Fälle finden sich in Gimsö und beim Raftsund. Von hier hat sich die Epidemie verbreitet über die Nordseite von Östvaagö und weiter längs der Westseite von Hinnö. Über Holdöen ist sie nach Hadselöen hinübergegangen und hat sich hier in westlicher und östlicher Richtung verbreitet. Von hier aus lässt sie sich wiederum nach Langö hinüber verfolgen, wo sie im Jahre 1906 mit einigen Fällen fortsetzte.

In einer Reite von Distrikten trat übrigens die Krankheit mit verhältnismässig wenigen Fällen auf. In Lödingen trat eine kleine Epidemie auf, die Finviksepidemie, im ganzen 10 Fälle in 3 Häusern. Die Krankheit scheint vom Raftsund dorthin gekommen zu sein.

Im nordre und søndre Trondhjems Amt fand sich die Krankheit in sämtlichen ärztlichen Bezirken. Wie es scheint steht hier die Epidemie in Meldalen, von Stören[1] beschrieben, ziemlich isoliert. Von Anfang März bis Ende Mai wurden auf einem begrenzten Gebiet 18 Fälle beobachtet.

Innerhalb der an den Trondhjemsfjord grenzenden Distrikte traten sichere Fälle schon im Januar auf in Inderøen und im Juni in Trondhjem und Stenkjær. Im letztgenannten Distrikt trat im Juli die Snaasenepidemie auf.

Besonders ist jedoch die Byneset-Epidemie in Strinden und Orkedalen zu bemerken. Sie raste am stärksten im Monat August mit gegen 200 Fällen der verschiedenen Formen und 9 Todesfällen. Dr. Bryhni[2] hat diese Epidemie genau studiert. Von hier aus lässt sie sich bis Hevne verfolgen.

In Guldalen kam die Melhusepidemie mit einer weit geringern Anzahl von Fällen vor in der Nähe der beiden Eisenbahnstationen Melhus und Kvaal.

Ferner lässt sich die Krankheit verfolgen längs der Küste bis indre, ydre und nordre Fosen nebst Fosnes, bis Namsos sowie Vikten und Kolvereid.

In dem südlichen Teile des Landes ist besonders eine kleine, bösartige Epidemie zu merken, die Brevigsepidemie zu Torsnes im ärztlichen Bezirk Sarpsborg. Von 15 Fällen im Juni bis August starben 7. Ausserdem gab es die sogenannte Nesepidemie von der Ostseite des Kröderen an durch ganz Hallingdal mit im ganzen 30 Fällen. Die Krankheit fing an im März in Flaa, ging erst südwärts und verbreitete sich darauf nach Norden mit vielen Fällen im Hemsedal.

Übrigens sind einige Fälle, besonders in Valdres, zu Anfang des Jahres vorgekommen, in Hadeland und Land etwas später, in Kristiania sowie in einigen andern Distrikten mit geringer Anzahl.

In den Küstdistrikten südlich vom Trondhjemsfjord ist die Krankheit in der letzten Hälfte des Jahres sehr vereinzelt vorgekommen.

Innerhalb einer Familie oder eines Hausstandes werden oft mehrere Individuen von den verschiedenen Formen angegriffen, entweder gleichzeitig oder meistens mit einem Zwischenraum von wenigen Tagen bis zu

[1] Tidsskr. f. d. n. lægefor. 1906. No. 7.
[2] Tidsskr. f. d. n. lægefor. 1906. No. 4.

einigen Wochen. Doch brauchen nicht mehrere angegriffen zu werden, selbst wenn der Verkehr auch noch so intim ist.

Von direkter Übertragung von dem einen Kranken auf den andern hat man nicht viele Beispiele.

Ungleich häufiger erfolgt die Verpflanzung der Krankheit durch ein gesundes Zwischenglied.

In mehreren Fällen wird Ansteckung erwähnt, ohne dass es sich sagen lässt, wie und wann diese stattgefunden hat.

Es werden auch Fälle erwähnt, deren Verbindung mit andern ähnlichen rätselhaft erscheint. Es ist anzunehmen, dass ein Verkehr stattgefunden haben kann, selbst wenn man nicht versteht, auf welche Weise.

Die Krankheit wird meistens in den ersten 3 × 24 Stunden übertragen, sie kann aber auch in den ersten drei Wochen übertragen werden.

Die Inkubationszeit lässt sich zu 1—3 Tagen (24 Std.), am häufigsten 2—3 Tagen ansetzen. Diese Zahlen stimmen mit denen von Bryhni (1—3) und Wickman[1] (1—4) überein.

Das Kontagium der Poliomyelitis.

Im vorhergehenden habe ich die klinischen und epidemiologischen Tatsachen dargelegt, worauf unsere Kenntnis der Ursache und des Auftretens der Poliomyelitis gebaut werden muss. Es gibt jetzt wohl nicht viele, die daran zweifeln, dass wir einem Kontagium mit wohl charakterisierten Eigenschaften gegenüber stehen.

Es ist noch nicht so lange her, dass der Gedanke an ein Kontagium als völlig grundlos und unwahrscheinlich angesehen worden wäre. Es dürfte daher von Interesse sein, in kurzem Zusammenhang zu sehen, wie sich dieser Gedanke bei der jetzigen Generation zu klarer Überzeugung entwickelt hat.

Der erste, der das Wort Kontagium in Verbindung mit dieser Krankheit gebraucht hat, ist A. Chr. Bull im Jahre 1868, aber er sieht es nicht als wahrscheinlich an.

Ich selbst bekam Zweifel Anfang der 80er Jahre, wagte aber erst im Jahre 1889 in Bergen auszusprechen, dass Poliomyelitis eine Infektionskrankheit sei und fand in Cordiers Epidemie eine Stütze. Über die Eigenschaften des Ansteckungsstoffes konnte noch nichts mitgeteilt werden.

[1] Om den s. k. akute poliomyelitens uppträdande i Sverige i 1905. Stockholm 1907.

Von der Zeit an lehrte ich die Studierenden dies, und im Jahre 1898 sind Bülow Hansen und Harbitz nicht im Zweifel, dass wir es mit einer Infektionskrankheit zu tun haben.

Im Jahre 1901 durfte ich in der Beschreibung der Epidemie im Amte Bratsberg auf ein Kontagium mit kurzer Inkubation als Ursache und auf Ansteckungsfähigkeit in der ersten Woche der Krankheit hindeuten. Auf Grundlage von Erfahrungen aus dieser Epidemie wurden öffentliche Veranstaltungen gegen die Krankheit eingeführt.

Im Jahre 1903 spricht Coldevin aus, dass sie von einem Kontagium herrühre, Kahrs ist darin einig und nennt sowohl direkte Übertragung als auch durch ein gesundes Zwischenglied. Im Jahre 1904 erklärt Platou sie als deutlich kontagiös, während Nannestad sich vorsichtig äussert, indem er keine direkte Ansteckung hat nachweisen können.

Das Vorkommen der Krankheit im Jahre 1905 musste selbstverständlich die Aufmerksamkeit der Ärzte in hohem Grade in Anspruch nehmen. Das öffentliche Gesundheitswesen musste seinen Standpunkt nehmen, und ein guter Ausdruck der offiziellen Auffassung sind teils die praktischen Massregeln gegen die Krankheit, die als notwendig angenommen worden, teils die Gesichtspunkte, die in Geirsvolds Vortrag in der Medizinischen Gesellschaft zum Vorschein kamen, bei welcher Gelegenheit er auch seine Untersuchungen über die bakteriologischen Verhältnisse der Krankheit darlegte.

Aber nicht alle Ärzte des Landes schlossen sich dieser Betrachtungsweise an. Einige verhielten sich zweifelnd, und anders konnte es ja nicht sein, da viele von ihnen nur zerstreute und wenige Fälle, vielleicht sogar an abgelegenen Orten ihres Bezirks, beobachtet hatten. Man erhält einen klaren Einblick in die Nichtübereinstimmungen, wenn man die Diskussion liest, die am 18 Dezember 1905[1] gehalten wurde gelegentlich der Ärzteversammlung in Søndre und Nordre Trondhjems Amt, an der Ärzte aus den Trondhjemschen Bezirken teilnahmen, und wo die verschiedenen Anschauungen ihren Ausdruck fanden.

Vergleicht man frühere Erfahrungen mit den aus dem Jahre 1905 gewonnenen, so kann schwerlich eine begründete Uneinigkeit darüber herrschen, dass die Krankheit kontagiös ist. Jede Diskussion hierüber muss nach meinem Erachten verstummen. Die Krankheit wird am häufigsten in den ersten 3×24 Stunden übertragen, ist aber in den ersten 3 Wochen übertragbar, und die Inkubationszeit beträgt 2—3, höchstens 4 Tage. Sie lässt sich direkt überführen, am häufigsten geschieht es jedoch durch ein

[1] Tidsskr. f. d. n. lægefor. 1906 no. 4.

gesundes Zwischenglied, einen Bazillenträger, und wahrscheinlich spielen ausserdem die abortiven Fälle, besonders bei Kindern, eine grosse Rolle für die Ausbreitung. Wo der Verkehr lebhaft ist, und die Wohnungen so dicht liegen, dass die Kinder aus der einen mit denen der andern spielen, verbreitete sich die Krankheit gleichmässig und sicher längs der Verkehrslinie. Aber sie lässt sich auch auf weite Strecken von dem einen Teil des Landes nach dem andern übertragen. Auf diese Weise entstehen Hausepidemien, Epidemien in einem kleineren oder grösseren Umkreise. Ausserdem haben wir zerstreute Fälle, ohne dass man verstehen kann, wie sich diese die Krankheit zugezogen haben. Aber dies ist kein Grund, um die Kontagiosität zu leugnen, denn wir finden ja dasselbe in betreff anderer Infektionskrankheiten.

Sie wird übertragen durch Schulen, Hochzeiten und Begräbnisse, von Handelsplätzen und Meiereien, Exerzierplätzen, durch Besuch, umherstreifende Personen, vielleicht sogar durch Versendungen. Natürlich werden viele Umstände, die eingreifen, leicht der Aufmerksamkeit entgehen.

Das Kontagium wird am häufigsten durch Personen übertragen und folgt den Kommunikationen. Ob es durch Nahrungsmittel, Wasser und dergleichen dem Organismus zugeführt werden kann, ist wenigstens in betreff einzelner Fälle wahrscheinlich, aber in der Regel ist nicht anzunehmen, dass es an ein solches Vehikel gebunden ist.

Sonderbar ist es, dass speziell die Landdistrikte betroffen werden, und dass die grossen Städte zum grossen Teil verschont bleiben. Die Ursache hierzu zu verstehen ist zur Zeit schwierig.

Man scheint darüber einig zu sein, dass die Krankheit nicht als sehr kontagiös angesehen werden kann, indem die Anzahl der Angegriffenen innerhalb eines begrenzten Gebiets in der Regel nicht sehr gross ist. Unter Leuten, die im intimsten Verkehr leben, wird der eine betroffen, während der andere verschont bleibt.

Die Eingangspforte des Kontagiums scheint vorzugsweise die Nasen—Rachenhöhle zu sein, kann aber auch gewiss der Darmkanal sein. Innerhalb desselben Kreises entstehen die verschiedensten Formen, von den leichtesten bis zu den schwersten mit allen Übergangsformen. Es scheint die Eigentümlichkeit zu herrschen, dass die Krankheit an verschiedenen Orten mit verschiedener Bösartigkeit auftritt, so dass Mortalität und Invaliditätsprozent sehr variieren. An einem Orte ist die Anzahl der abortiven Fälle gross, an einem andern gering. Dies scheint so zu sein, trotzdem man voraussetzen muss, dass diese Fälle leicht der Aufmerksamkeit entgehen und daher nicht erwähnt werden.

Die biologischen Eigenschaften des Kontagiums im übrigen, insofern sie aus einer klinischen und epidemiologischen Untersuchung hervorgehen können, sein Wachstum in den Sommermonaten, sein Ruhen in der Winterzeit und sonstiges wird aus dem Vorhergehenden hervorgehen.

Zu seiner Charakteristik ist die Tatsache in hohem Grade interessant, dass auch in Schweden im Jahre 1905 ein verbreitetes epidemisches Auftreten der Krankheit stattfand. Genius epidemicus suchte nicht allein Norwegen heim, sondern die ganze skandinavische Halbinsel.

Durch gnädiges Schreiben Seiner Königl. Majestät vom 25 August 1905 wurde bestimmt, dass die akute Poliomyelitis einigen andern Infektionskrankheiten gleichgestellt und somit angemeldet werden sollte.

Ungefähr 1 000 Fälle wurden auf diese Weise bekannt, und diese sind in mustergültiger Weise von Ivar Wickman[1] bearbeitet worden.

Ich werde in kurzen Zügen die Ergebnisse mitteilen, zu denen Wickman gelangt ist.

Auch in Schweden ist die Krankheit endemisch. Im Jahre 1905 wurde besonders der südliche und mittlere Teil des Landes heimgesucht. Die Krankheit kam zerstreut vor, oder sie trat in kleineren Epidemien auf und bildete »Fokus« und »Gruppe«. Wickman meint jedoch, dass in Wirklichkeit kaum zerstreute Fälle vorkommen, indem anzunehmen ist, dass jeder einzelne an einen vorhergehenden gebunden ist. Ob der eine grosse Fokus mit dem andern in Verbindung steht, lässt Wickman unbeantwortet.

Die Krankheit ist kontagiös, zerstreut sich oft sternenförmig in weite Kreise und folgt den Verkehrswegen. Direkter oder indirekter Kontakt hat fast zwischen sämtlichen angegriffenen Personen stattgefunden. Sie wird direkt oder nicht selten durch ein gesundes Zwischenglied übertragen. Vom Ansteckungsstandpunkt aus betrachtet sind die abortiven Formen die gefährlichsten, weil die Kranken frei umhergehen.

Die meisten Menschen sind im ganzen wenig empfänglich, und hieraus erklärt sich die Häufigkeit der zerstreuten Fälle. Die Anzahl und Dichtigkeit der Bevölkerung sind von keiner entscheidenden Bedeutung für die Verbreitung der Krankheit.

Wickman weist den Gedanken an Wasser und Milch als Ansteckungsträger zurück, glaubt jedoch als eine Ausnahme Übertragung durch Milch beobachtet zu haben. Eine Zeichnung scheint sie einmal übertragen zu haben. Er hat beobachtet, dass sie von einer Schule verbreitet wurde.

Die Inkubationszeit wird auf 1—4 Tage angesetzt und die Mortalität, die an den verschiedenen Orten sehr wechselt, beträgt durchschnittlich

[1] l. c. und Beiträge zur Kenntnis der Heine-Medin'schen Krankheit. Berlin 1907.

12,2 %. Von reichlich 1 000 Fällen sind 588 Männer und 437 Frauen, und die Krankheit ist im August mit den meisten Fällen aufgetreten, im übrigen in allen Monaten des Jahres.

Wie man sieht, gehen die Erfahrungen in Schweden im wesentlichen in dieselbe Richtung wie diejenigen, die wir aus Norwegen besitzen.

Es herrschen zum Teil verschiedene Meinungen darüber, ob das Kontagium der Poliomyelitis allein das klinische Bild hervorrufe, das mit Poliomyelitis in ihren verschiedenen Formen bezeichnet wird, oder ob auch die epidemische Cerebrospinalmeningitis und möglicherweise gewisse Formen multipler Neuritis ätiologisch daran geknüpft seien.

Meinen früheren Beobachtungen gemäss bin ich schon lange der Ansicht gewesen — und habe dies bei der Beschreibung der Bratsberg-epidemie im Jahre 1899 ausgesprochen — dass Poliomyelitis eine spezifische Krankheit ist, und dass ihr Kontagium diese Krankheit erzeugt und keine andere.

Bei meiner Untersuchung über das Auftreten der Poliomyelitis im Jahre 1905 habe ich, wie aus dem Vorhergehenden ersichtlich, nichts gefunden, was eine andere Auffassung begründen könnte. Ich bin daher nach wie vor der Meinung, dass Poliomyelitis und epidemische Cerebrospinalmeningitis Krankheiten sind, die mit Rücksicht auf ihre Ursachenverhältnisse ganz verschieden sind. Hierin sind auch sichere Beobachter einig. Nannestad[1], der reichliche Gelegenheit gehabt hat, beide Krankheiten zu beobachten, und gleichfalls Wickmann[2] weisen beide die Hypothese über eine nahe Verwandtschaft dieser Krankheiten ziemlich bestimmt zurück. Ich kann hier auch hinzufügen, dass ich nie Fälle, die sich als akute Polyneuritis, also ohne Lokalisation am Rückenmark anschauen liessen, in direktem Anschluss an die Poliomyelitisfälle habe entstehen sehen. Dasselbe gilt für akute Myeliten mit dem bekannten spastischen Krankheitsbild, das auf eine transverselle oder unregelmässige spinale Verbreitung deutet. Wenn das Kontagium der Poliomyelitis eine Encephalitis hervorrufen kann, so ist dies wenigstens eine sehr seltene Erscheinung.

Trotzdem man somit zu dem Schluss gelangt, dass Poliomyelitis eine durch ein ganz bestimmtes Kontagium hervorgerufene spezifische Infektionskrankheit ist, so müssen wir doch bedenken, dass das klinische Bild

[1] l. c.
[2] l. c.

Poliomyelitis der Jetztzeit nicht dasselbe ist wie das der Vorzeit, und dass man hierin leicht die Erklärung dafür findet, dass eine Unklarheit stattgefunden hat.

Das klinische Bild der Jetztzeit umfasst innerhalb seines Rahmens zunächst die typischen Formen mit ihren Abschattungen, je nachdem sie mehr oder weniger akut verlaufen, je nach der Lokalisation innerhalb der Spinalachse, und je nachdem sie Neigung zeigen zur Begrenzung oder zum Fortschreiten in auf- oder absteigender Richtung. Demnächst umfasstt es die leichten Formen, die ihren Ausgang in Heilung nehmen, wo aber auch die erwähnten Verhältnisse verschiedene Bilder bewirken können, selbst wenn dies weniger ausgeprägt geschieht. Schliesslich umfasst es die abortiven Formen, von den leichtesten bis zu den schwereren, jedoch ohne eigentliche Lähmung.

Alle diese Formen können eine eigene Färbung erhalten, je nachdem meningeale Irritationssymptome hervortretend sind oder ganz fehlen, je nachdem sich exzentrische Schmerzen ausgeprägt finden oder nicht und schliesslich, je nachdem sie von cerebralen Symptomen leichter und vorübergehender Art begleitet sind oder solche ganz fehlen.

Dass diese wechselnden Bilder ohne das klinische Verständnis der Poliomyelitis, das wir besonders durch die Epidemie von 1905 erhalten haben, zu diagnostischer Unsicherheit und Unklarheit geführt haben, ist ganz einleuchtend und vollständig erklärlich.

Aber meines Erachtens muss das Studium des Vorkommens und Auftretens der Krankheit in genanntem Jahre allen Zweifel heben und jede Unsicherheit entfernen.

Gedruckt den 24. März 1909.

Trondhjem
Gjeitestranden
ÖRKEDALS FJ.
Byneset
Byneset
GULOSEN
Börgsen
Orkedalsören
Aaslid
Budviken
Melhus st.
Örkedalen
B Ö R G
Gisvold
Eggalök
Börseskogn
M E L -
H U S
Kvaal st.
S E N
Aan-öien
104
102
99
98
H Ö J L A N D E T
Sundet
Svork Sjö
Traatland
MELDALEN
Eglökken
Fugelaas
Svartaasen
Lille Buan
Buan
Næve st.
Lillenæve
Volanes
Kilometer
98. Trondhjem.
99. Strinden.
102. Guldalen.
104. Orkedalen.